CRISTIAN TUDOR POPESCU • *Trigrama Shakespeare*

GRUPUL EDITORIAL CORINT

SCRIITORI ROMÂNI

virtual-project.eu

CRISTIAN TUDOR

POPESCU

Trigrama Shakespeare

Ficțiuni speculative

CORINT

Cristian Tudor Popescu s-a născut la 1 octombrie 1956, în București. A urmat Facultatea de Automatizări și Calculatoare din București. Debutează editorial în 1987, cu volumul *Planetarium* (Premiul Congresului European de SF, Montpellier). După Revoluție, devine una dintre cele mai ascultate voci din spațiul publicistic românesc.

A publicat romanul *Vremea mânzului sec* (1991) și volumele de scrieri *Copiii fiarei* (1997), *Timp mort* (1998), *România abțibild* (2000), *Un cadavru umplut cu ziare* (2001), *Nobelul românesc* (2002), *Sportul minții* (2004), *Libertatea urii* (2004). A editat antologia SF *Imperiul oglinzilor strâmbe* (1993) și a tradus *Edificiul nebuniei absolute* de Stanislaw Lem.

Cristian Tudor Popescu are un formidabil simț al identificării spectrului de nuanțe, la urma urmei vagi, care compun funcțiile umanului. Filozoful cinic din *Cassargoz,* savurându-și cocteilurile ieșite dintr-un shaker care amestecă arta cu crima; cadavrul neintrat încă în *rigor mortis* al lumii proiectate în ucronia *Timp mort;* țâțele zgrunțuroase ale găinii-șarpe din *Copiii fiarei;* impecabila geometrie din *Trigrama Shakespeare;* oribilele caligrafii din *Arta atomică;* gemetele scoase pe suport high-tech în *Hitecha, my love;* zombi-ul produs în laboratoare în *Kosovomul;* insuportabila incertitudine din *Omohom;* profesionistul sadic din *Pythia;* iluziile triste ale lui Mauldronn, în *Phalanx* - toate aceste desene antinomice în fluidele care irigă corpul umanității participă la arta povestirilor din volumul lui Cristian Tudor Popescu.

Mihai Iovănel

Colecție coordonată de Daniel Cristea-Enache

Redactor: Radu Badale
Tehnoredactare computerizată: Corina Roncea
Coperta: Walter Riess

ISBN 973-653-764-1

Format: 16/54x84; Coli tipo: 19,5
Tiparul executat la: S.C. UNIVERSUL SA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, CRISTIAN TUDOR
Trigrama Shakespeare: ficțiuni speculative /
Cristian Tudor Popescu; antologie și pref.: Mihai Iovănel. - București: Corint, 2005
ISBN 973-653-764-1

I. Iovănel, Mihai (antolog.; pref.)

821.135.1-32

CRISTIAN TUDOR POPESCU

Trigrama Shakespeare

Ficțiuni speculative

Antologie și prefață de MIHAI IOVĂNEL

– 2005 –

PREFAȚĂ

Cel mai performant sistem de reproducere existent în natură nu este sexul, ci creierul. Sexul procreează în interiorul realității. Creierul creează realități.

Ca orice produs în care și-a băgat nasul *homo sapiens,* literatura poate fi aproximată cu o extensie a corporalității acestuia. A unui subansamblu corporal, mai bine zis. Literatura poate fi, pe rând, o prelungire a sexului, a urechilor, a mâinii, a picioarelor sau a creierului. Pentru ceea ce aveți ocazia să citiți în paginile volumului de față, puteți să lăsați majoritatea acestor elemente deoparte. Păstrați ca reper doar kilogramul și ceva de materie care formează un creier adult. Veți vedea de îndată de ce.

Ficțiuni speculative: definiție, exemple

Calificat de regulă ca „paraliteratură", SF-ul a dat în realitate literaturii capodopere indiscutabile. *Ciberiada, Solaris* sau *GOLEM XIV* ale lui Stanislaw Lem, *Ubik* și *Omul din castelul înalt* ale lui Philip K. Dick sau ciclul *Dune* al lui Frank Herbert sunt scrieri cu nimic inferioare cărților unor Thomas Mann, Joyce sau Nabokov. E drept că sunt cu totul diferite, că a le compara aduce binișor a operație imposibilă, dar, dacă e să forțăm totuși o comparație, raportul valoric nu este în nici un caz asimetric.

Un șablon enervant definește SF-ul prin ridicarea la un grad de esențialitate a recuzitei sale: nave spațiale, extratereștri, arme sofisticate. Acestea sunt însă accesorii facultative, la fel ca prezența unui ochelarist într-un roman cu intelectuali; semnificativă pentru descrierea modelului este performanța sa intelectuală, forța de a percuta o finalitate prospectivă prin specularea unor premise conținând date prezente, trecute ori viitoare, reale sau imaginare, posibile sau imposibile.

Totuși, ca orice altă etichetă, SF-ul poate semnifica aproape orice. De aceea trebuie să spun că am în vedere, dată fiind natura volumului de față, o anumită accepțiune a siglei „SF", având ca reper pozitiv numele

lui Stanislaw Lem și ca referință negativă pe acela al lui A.E. Van Vogt. Aceasta este natura literaturii SF pe care o scrie Cristian Tudor Popescu și pe care o identifică prin sintagma de „ficțiuni speculative". Sensul ei poate fi desprins, în regia scriitorului, din fragmentele următoare:

(i) „Literatura generală pune în evidență idei despre lume, SF-ul construiește lumi pentru idei. Lumea ideilor este mai cuprinzătoare decât lumea. Este extrem de greu astăzi, în cadrul literar «normal», să emoționezi cititorul prin faptul că un anume personaj plânge. Frank Herbert imaginează, în romanul *Dune,* o planetă aridă, Arrakis, unde oamenii trăiesc în costume speciale care permit reciclarea apei din organism. Atunci când cineva moare, trupul său este pus sub teasc și apa obținută astfel este vărsată în rezervorul sacru. În această lume, a plânge pentru cineva este cel mai mare omagiu, pentru că pierzi din apa ta.(...) deformările, alterările, răsturnările impuse umanului de către SF-ul de valoare nu au alt scop decât reîmprospătarea sensibilității noastre față de valorile fundamentale."[11]

(ii) „Nu există subiecte privilegiate pentru ficțiunea speculativă, cum nu există pentru literatură, în general. Nu prezența sau absența elementelor tehnico-științifice, a enigmelor «nesplicate» de tot soiul sau a ipotezelor fabuloase determină specificitatea ficțiunii speculative, ci aspectele structurale: asemenea elaborării teoriei științifice, textul se construiește plecând de la un set de ipoteze inițiale, prin generare logică. Diferența este că un om de știință își poate confrunta modelul cu realitatea și stabili gradul lui de adecvare, pe când textul de ficțiune speculativă trăiește prin propria-i substanță, este un edificiu flotant...; iar finalitatea construcției speculative este literară. Ficțiunea speculativă poate exista și în absența elementului științific, tot așa cum gnoseologia nu se reduce la epistemologie.(...)

Termenul (ficțiune speculativă – *n.m.,* M.I.) a fost introdus de R.A. Heinlein pe la sfârșitul deceniului cinci, într-o anumită accepție. Voi încerca să-i dau o alta: modalitate care presupune obținerea valorii literare cu mijloace *neatașate* în mod normal acestui scop. *Exempli gratia:* o navă avariată eșuează pe o planetă în atmosfera căreia locul oxigenului este luat de amoniac. Rezervele

de oxigen fiind pe sfârșite, echipajul nu are altă soluție decât să încerce ruperea echilibrului metastabil, astfel încât oxigenul să ia locul amoniacului în compoziția atmosferei. Însămânțează peste tot plante pământene, verzi, care sunt însă repede copleșite de buruienile violete, nutrite cu amoniac. Oamenii mor pe rând. Ultimul rămas privește plantele verzi răsărind pe mormintele tovarășilor săi, tulpini acum puternice, victorioase, hrănite de trupurile morților; se duce să se întindă alături de ei, cu viziunea transformării planetei într-un nou Pământ – *Întemeietorii* de I. Asimov. Iată cum un context strict determinat logic – în cazul de față și științific – poate sublima în mit, emoție, literatură."[2].

Cerul înstelat de deasupra

Cea mai mare parte a textelor din volumul de față sunt scrise în anii '80. Este perioada „noului val", a almanahului „Anticipația", a fervorii cenaclurilor și fanzinelor. Un număr de tineri, majoritatea de formație pozitivă, abordează SF-ul de pe alte poziții decât o făcuseră membrii generațiilor anterioare, între care cea a anilor '50, zisă „de aur". Cu unele excepții notabile (Vladimir Colin, Sergiu Fărcășan, Camil Bariu), aceasta din urmă se remarcase printr-o producție de compuneri sentimentale, inculte științific și naive literar, pline de șabloanele încrederii într-un viitor luminos pentru care chelia lui Lenin ar fi urmat să servească de far. Un *pulp* de factură sovietică, o corcitură jalnică între o secvență de *entertainment* elementară (eroi neînfricați și puri, dotați cu nave care mănâncă spațiile intergalactice) și una de bărbi ideologice.

Noul val din anii '80 (mă refer la el generic, deși pot fi desprinse individualități precum Dan Merișca, Dănuț Ungureanu, Alexandru Ungureanu, Ovidiu Bufnilă...) aduce în peisaj o mentalitate anglo-saxonă, o viziune mai pragmatică asupra textului SF – unde accentul cade atât pe *text,* cât și pe *SF.* Textul capătă stil, iar SF-ul rigoare și vocabular.

Dictatura e mai crâncenă ca oricând, dar SF-ul oferă creierelor libertatea de a-i da cu tifla sau de a-i întoarce, măcar până la sfârșitul poveștii *x* sau *y,* spatele. Asta, dacă ne place să legăm neapărat literatura de contextele în care ea a fost generată; nu cred că e cazul să insist în acest sens.

Cristian Tudor Popescu publică volumul *Planetarium* în 1987. Cele două secțiuni ale cărții prezintă câteva diferențe relative la regula de compoziție. Scrierile din prima secțiune (*Cassargoz și alte povestiri*) presupun o realitate nu mult diferită de cea curentă. Lumea ficțională se naște prin distorsionarea rezonabilă a unui chip familiar. Chiar dacă măruntaiele îi sunt roase pe dinăuntru de un vierme ipotetic – rontăit care declanșează declicul speculativ – familiaritatea nu devine mai puțin recognoscibilă. Orașul în care se învârte Cassargoz nu este imposibil de identificat în următorii 20 de ani. *Imposibilul probabil* prezintă un set de fapte aproximativ reale, cu observația că noima le este deturnată prin finalizare. *Mutu' prostu', câinele nostru*? Welcome to Bucharest! *Pythia,* probabil textul cel mai complex și mai ambițios al autorului, împinge cel mai departe extrapolarea; dar realitatea care corespunde secvenței de *input* este de asemenea rezonabilă ca ipoteză a unui viitor proxim. Despre ipoteza din *Break* veți avea poate prilejul să citiți, în câțiva ani, în „Gazeta Sporturilor".

În cea de a doua secțiune – *Planetarium* – lucrurile stau, în schimb, cu totul altfel. Exercițiul imaginativ este aici total și nu mai are nici o priză la terenul solid, pipăit de simțuri. Cristian Tudor Popescu inventează o serie de ontologii alternative, construite pe aer, obturând aproape complet circuitele semantice care fac recognoscibilă, coerentă și confortabilă realitatea noastră. Mobilate mai mult sau mai puțin sumar, aceste lumi sfârșesc, grație forței lor literare, prin a căpăta un aer familiar. Familiar și în același timp straniu, întrucât opune o rezistență tăioasă încercărilor prea insistente de devoalare. Ce se întâmplă cu Mauldronn? Cât de ascuțite sunt ghearele Mașinii de pe Omohom, dacă există o astfel de mașină? Nu știu, dar în același timp știu că mă simt acasă în aceste lumi, chiar dacă contururile lor lasă o umbră care nu seamănă cu nimic cunoscut.

Asfaltul de sub tălpi

Ce se întâmplă în continuare cu scrisul lui Cristian Tudor Popescu poate fi inclus într-un model mai amplu de raportare la SF. Scriitorul însuși îl descrie în corpul unei prefețe:

„Colapsul visului de mare altitudine. Iată una din multiplele sintagme, pe cât de tușante, pe atât de parțiale, cu care se poate eticheta global tranziția est-europeană. Partea din science-fiction având drept cadru viitorul îndepărtat sau Cosmosul îndepărtat nu mai prezintă interes nici pentru autori, nici pentru cititori.(...) Literatura actuală de anticipație își situează cadrul acțiunii cu cel mult câteva decenii în viitor – de trecut nu mai poate fi vorba. Cât privește Spațiul, toată lumea rămâne cu picioarele pe Pământ – navele fotonice zac uitate în hangare, stelele și planetele sclipesc stingher, extraterestrii dorm în cochiliile lor translucide, nici măcar praful de pe Lună sau Marte nu mai e tulburat de picior omenesc. La modă sunt *political fiction, social fiction, contemporary fiction* – acțiunea se petrece în prezent, fiind o extrapolare cu un pas sau doi a unui set de date reale – viitorul SUA și al Uniunii Europene, radiația tot mai puternică a centrului de forță Asia-Pacific, fața Rusiei ce va veni, islamismul, terorismul, SIDA...”[3].

În decembrie 1989 vine Revoluția. Cristian Tudor Popescu participă la ea, după care se angajează la „Adevărul”. Ajunge redactor-șef adjunct, apoi redactor-șef plin, ceea ce, printre altele, îl face să nu mai scrie SF. Totuși, în volumul de față veți găsi scrieri care datează tocmai din această perioadă. Ceea ce înseamnă că Cristian Tudor Popescu continuă să producă o astfel de literatură, dar mai înseamnă și că regulile s-au schimbat.

Plaja referențială a acestor texte nu mai vizează ipoteza unor spații care, înainte de a trece pe hârtie, există numai în creierul celui care le-a imaginat. Mecanismul lor literar nu se mai desprinde de sol; realitatea despre care citim în ziare e un punct de sprijin suficient. Suficient pentru ce? Pentru ca realitatea să fie răsturnată, desigur.

Scrierile din secțiunea *Trigrama Shakespeare* acționează sub camuflaj. Pretind că joacă un rol descriptiv pe interfața cea mai vizibilă, mai cotidiană a realității, și profită de asta pentru a înfige pumnalul în beregata rutinelor noastre, până la plăsele. Iată, de pildă, *Pe creasta valului de sânge.* Aparent, textul e un eseu care documentează chestiunea războaielor ideologice, a terorismului fundamentat religios... Setul de fapte

inventariate sec nu este însă decât carnea de tun pentru introducerea unei ipoteze amețitoare, în trei pași. Primul pas: „*omul nu este pasagerul, ci vehiculul.* Un vehicul care transportă o încărcătură mai ușoară decât fulgul, dar atotstăpânitoare – entitățile informaționale: filosofii, bancuri, religii, teoreme, tehnologii, romane, formule chimice, filme, rețete culinare și toate celelalte." Al doilea pas: „*istoria este a informației, și nu a omului...* tot ceea ce se întâmplă cu noi de câteva mii de ani încoace nu reprezintă altceva decât încarnarea evoluției formelor informaționale, meduze diafane plutind printre noi și manevrându-ne cu pseudopodele lor lungi și unduitoare. Pentru a fixa imaginea, să folosim o analogie darwinistă grosieră: comunismul, fascismul, fundamentalismul pot fi asemuite cu dinozaurii din mezozoic, iar dezvoltarea rețelei electronice informaționale mondiale, cu apariția mamiferelor." Al treilea pas: istoria lumii, care hașurează de-a lungul mileniilor harta geopolitică, este guvernată de un „principiu al reducerii dezechilibrelor informaționale." Concluzia: „ființa teroristului arab, evreu, basc, nord-irlandez, sud-american, bosniac, care, nemăsurat de singur în miezul nopții, strânge la piept valiza cu explozibil sau pistolul automat" nu este decât „o măruntă ilustrare a unui principiu, pe cât de inuman, pe atât de inexorabil, care călărește creasta valului de sânge." Elementar, dragă Watson... Nu?

Sau iată *Trigrama Shakespeare,* capodopera speculativă a secțiunii. Toți l-am citit pe englez, sau măcar ne facem că știm totul despre el: că este genial, că a scris *Hamlet* și așa și pe dincolo. Citiți acum textul lui Cristian Tudor Popescu, care amorsează ipoteza imposibilă a unei comunicări între Shakespeare și *Cartea* chinezească *a schimbărilor, Yi Jing.* Vă dau cuvântul că după ce îl veți citi nu veți mai ști nimic...

Paloarea umanului...

Peste codul acestor exerciții de ontologie aplicată este suprascrisă paloarea umanului. Cristian Tudor Popescu are un formidabil simț al identificării spectrului de nuanțe, la urma urmei vagi, care compun funcțiile umanului. Filozoful cinic din *Cassargoz,* savurându-și cocteilurile ieșite dintr-un shaker care amestecă arta cu

crima; cadavrul neintrat încă în *rigor mortis* al lumii proiectate în ucronia *Timp mort,* țâțele zgrunțuroase ale găinii-șarpe din *Copiii fiarei*; impecabila geometrie din *Trigrama Shakespeare*; oribilele caligrafii din *Arta atomică;* gemetele scoase pe suport high-tech în *Hitecha, my love;* zombi-ul produs în laboratoare în *Kosovomul;* insuportabila incertitudine din *Omohom;* profesionistul sadic din *Pythia;* iluziile triste ale lui Mauldronn, în *Phalanx* – toate aceste desene antinomice în fluidele care irigă corpul umanității participă la arta povestirilor din volumul lui Cristian Tudor Popescu.

...și restul

Spuneam la începutul acestei prefețe că kilogramul și ceva de materie cenușie care alcătuiește creierul este principala referință a acestui volum. Creierul conține cel mai uluitor articol de lux apărut de-a lungul Evoluției: Intelectul. Fără el, nu am putea plăsmui lumi, alte lumi decât cea livrată de simțuri, și aceasta ar fi o pierdere grea. Dar mai e ceva.

După cum spunea Borges, pentru a vedea un lucru, e necesar să-l înțelegi. Transferată asupra literaturii, afirmația poate suporta corecția că, pentru a vedea un lucru, e necesar să îl simți. În literatură, vertijul pur intelectual nu a fost niciodată o condiție suficientă. Castrat de Emoție, Intelectul poate fi performant în matematică, în nici un caz în literatură. Textele lui Cristian Tudor Popescu mizează mult pe forța raționamentului intelectual, dar observația e departe de a le descrie, fără rest. Forța lor emoțională (cu tot ce are mai obscur, mai „nerațional" acest cuvânt) este cel puțin la fel de semnificativă. În paranteză fie spus, tot din creier plecă comanda pentru lacrimile care mi-au venit în câteva rânduri în ochi în timp ce citeam paginile cărții de față.

Mihai Iovănel

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față cuprinde majoritatea scrierilor SF ale lui Cristian Tudor Popescu. Primele două secțiuni reproduc sumarul volumului *Omohom: Ficțiuni speculative,* publicat în 2000 (Editura Polirom, Iași). Volumul amintit reprezintă ediția a doua, revăzută și completată de autor, a volumului de debut din 1987, *Planetarium* (Editura Albatros, București). În sumarul ediției de față au fost adăugate, în corpul celei de a treia secțiuni, texte de o factură similară primelor două. Ele au fost culese din următoarele volume de scrieri: *Copiii Fiarei* (*Construcția, Dor de Ceaușescu, Pe creasta valului de sânge, Copiii fiarei*), *Timp mort* (*Timp mort*), *România abțibild* (*Kosovomul, Fața întunecată a lunii*), *Un cadavru umplut cu ziare* (*Cât de bine știa să greșească Eminescu, Hitecha, my love, Arta atomică*), *Nobelul românesc* (*Trigrama Shakespeare*), *Libertatea urii* (*Pâinea lui Dumnezeu*).

Partea I

PYTHIA ȘI ALTE POVESTIRI

CASSARGOZ

Cassargoz, Klaus Saura Cassargoz, zis și Cap Pătrat, atât datorită încăpățânării, cât și formei craniului său, înainta aproape fericit prin torentul uman de pe Avenida Walladon. Când trecuse pe aici, cu două ore în urmă, toată lumea îl ocolea cât putea, la vederea salopetei cafeniu cu verde, a lui „Old Joe" – pușcociul greu pe care-l căra în spinare – și mai ales a mutrei lui. Acum, când din toate astea nu mai rămăsese decât mutra – și aia îmbunătățită, pentru că se bărbierise, se schimbase și îmbucase ceva la restaurantul hotelului – îl împingeau toți, fără nici o reținere.

Seara era una din obișnuitele seri sufocante ale Tebridei. Ideea de briză venind dinspre ocean nu reușea să clintească defel căldura umedă și stătută, tolănită ca un cotoi enorm peste oraș. Prea puțin se sinchisea Cassargoz de căldură, învățase de mult că atunci când nu zaci prin vreo râpă, cu o gaură cât aluna în dosul urechii și furnicile mărșăluindu-ți pe cornee, vremea nu poate să fie decât minunată, indiferent dacă e arșiță, furtună sau ninge.

Din America de Sud se întorsese cu un teanc de hârtii de o mie, gros cam cât o cărămidă, cu creierii intoxicați de politică și cu urma unei guri de rezervă situată la o palmă sub cea de la mama natură, cu care încercase să-l înzestreze un cetățean slujindu-se de o macetă. De atunci luase obiceiul să poarte la gât o eșarfă albă, îi plăcea culoarea asta fiindcă, la o adică, dacă gluma se îngroșa prea mult, aveai ce să legi în vârful bățului și să agiți.

De vreo două ori îl acostase câte o târfă nostimă, dar astă-seară Cassargoz voia doar să se plimbe. De fiecare dată când se întorcea dintr-o campanie, hoinărea ore în șir printr-un oraș mare. Căuta locurile cele mai aglomerate, primind mulțumit brânciuri și ghionturi și trăgând în piept cu nesaț mirosul gazelor de eșapament și al sudorii umane. Era atât de fericit că e încă viu, încât din toate fibrele corpului îi urca o zgândăreală plăcută, ca atunci când îți vine să te-ntinzi până îți trosnesc oasele.

TROPICANA, țipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT și din nou: TROPICANA.

În noianul policrom de pulsații luminoase, trecuse cu privirea peste ceva care-i părea vag cunoscut. Începu să exploreze circular, încet și sistematic, câmpul vizual.

Era un panou-video uriaș, vizibil probabil de la vreun kilometru, pe care se succedau imaginile reclamă. Minimul de la care se accepta o comandă publicitară era de 5 secunde, maximum: cât te ținea punga.

De aproximativ un minut rezista pe ecran o mutră asimetrică, fălcoasă, cu niște ochișori porcini mijind sub pălăria de cowboy de operetă, peste care explodau și se stingeau întruna cuvintele:

BLANK'S CASINOS
UN MILION ÎNTR-O NOAPTE
SAU
UN GLONTE ÎN CAP SPRE ZIUĂ
AUT CAESAR AUT NIHIL
BLANK'S CASINOS

„S-ajung closetar la azilul de bătrâni dacă ăsta nu e Filozofu'. Aproape că uitasem că-l cheamă Blank.”

De fapt, ceea ce-i impresionase retina și apoi creierul fusese citatul latinesc, nu figura bărbatului de pe ecran. Trebuiau operate niște corecții pentru ca aceasta să aducă cu ce-și amintea Cassargoz: pălăria de cowboy trebuia înlocuită cu o cască verde, împănată cu frunze, iar figura prosperă și rânjitoare cu una suptă, de mult nerasă și la fel de rânjitoare.

„S-a îngrășat”, constată Cassargoz. „S-a îngrășat ca un porc. Și nu mai poartă ochelari fumurii. Da' de citate latinești văd că tot nu se lasă. Mă întreb câți au idee, în orașul ăsta împuțit, ce va să zică «aut Caesar».”

Imaginea de pe ecran se schimbase. Era arătat acum un metis – o corcitură zdrențăroasă de indian cu negru probabil – agitând cu un zâmbet duios și tâmp un teanc de bancnote, în timp ce Leonard S. Blank îl bătea protector pe umăr.

VREȚI SĂ AJUNGEȚI CA EL?
JUCAȚI!

ÎN FIECARE SEARĂ CAZINOURILE BLANK
DESCHISE PENTRU TOATĂ LUMEA!

Ironia pe muchie de cuțit din textul reclamei îl convinse definitiv pe Cassargoz că e vorba de Filozofu'.

Următoarea imagine, fără cuvinte, era în același stil: o sală de joc pustie, toate mesele acoperite cu câte un giulgiu negru – semn că a fost spartă banca – și pe cea din mijloc, întins între lumânări, cu mâinile pe piept și vegheat de niște crupieri cu mutre lungi, Leonard S. Blank în persoană. Un tinerel în blugi, cam soios și tâmpițel, tocmai părăsește sala cărând fericit câteva săculețe dolofane, cu ajutorul a două pițipoance.

Cassargoz aprecie exactitatea psihologică a construcției reclamelor. S-ar fi putut cădea ușor în greșeala de a arăta niște supermani și supermance în ținută de seară, plesnind de trai bun. Dar tipii ăștia își cunoșteau meseria, știau că amărâților trebuie să le arăți umplându-se de bani tot niște amărâți ca ei.

Iată că în flash-ul următor era vorba și de un superman în ținută de seară. Avea o moacă oarecum pleoștită și își sprijinea tâmpla pe țeava unui *Walther*. Lângă el, omniprezentul Leonard S. Blank îi apuca cu o mână brațul care ținea pistolul, iar cu cealaltă îi băga în jiletcă o hârtie de o mie. De-a curmezișul ecranului pulsau cuvintele:

NIMIC NU E PIERDUT ÎN AFARĂ
DE ONOARE!
ÎNCEARCĂ ȘI MÂINE SEARĂ!

„E dat dracului Filozofu'", își zise Cassargoz.

Ultima imagine din show-ul Blank fu un colaj conceput pe principiul asociațiilor subconștiente.

Un cap imens de șarpe, cu gura căscată larg, ocupa aproape tot ecranul; gura șarpelui era o servietă-diplomat deschisă, căptușită cu teancuri de bani, iar în locul unde ar fi trebuit să fie limba despicată stătea tolănită o tipă goală care scotea limba. Deasupra, pe cei doi colți ai șarpelui, se înșirau litere mari, portocalii:

BLANK

Era o imagine într-adevăr greu de uitat. Pe urmă, începură niște chestii despre ultimul tip de robot-secretară-administrator-femeie de serviciu. Răspunde la

telefon, piaptănă câinele, face curat, poate primi invitați și e capabil chiar să-i determine să mai și plece. Ăsta care evolua acuma pe ecran avea mutra copiată după a unui june prim de prin secolul trecut, unu' Redford, Robert Redford. Privindu-l cum distribuia cu grație cuburile de gheață în paharele cu băuturi, Cassargoz se întrebă când o să se scoată un model care să se culce cu nevasta proprietarului, în caz că acesta absentează pe o perioadă mai lungă.

Mai hoinări prin oraș încă vreo trei ore. În tot acest timp, avu ocazia să vadă de cel puțin 10 ori numele și mutra lui Blank, profil, semiprofil și plină față, pe diverse afișe și panouri publicitare. Se pare că Filozofu' domina nu numai businessul *gamblingului,* ci și pe cel al *entertainmentului* din Tebrida.

Într-un târziu, se hotărî să se ducă la culcare. Cele trei whisky-uri duble, băute în localuri diferite, îl cam toropiseră.

De cum intră în camera sa de hotel îi veni ideea să mai comande un whisky, al patrulea la rând și tot dublu. Îi plăcuse întotdeauna cifra 4, suna rotund și împlinit. Mai aprinse o țigară, ultima pe ziua de azi, ba nu, de ieri, și deschise televizorul. Reuși să prindă un film porno-horror. Filmul era făcut la meserie, dar, în mijlocul unei scene deosebit de interesante în care Monstrul din Cimitirul de Mașini își înfigea caninii în tiroida Blondinei Exoftalmice (Monstrul se nutrea cu hormoni tiroidieni provenind de la sexul slab, de aceea avea o preferință marcată pentru basedowienele slabe și exaltate), hop! apăru iar mutra Filozofului și o voce caldă, virilă zise: „Nu uitați! Votul dumneavoastră pentru Leonard S. Blank!”. Cassargoz slobozi o înjurătură, stinse televizorul și se duse la culcare.

Adormi bombănind:

— Blank, Leonard S. Blank. Filozofu'.

Pe fondul sunetelor domoale ale unui menuet, o voce suavă, de amantă istovită:

— Domnule Cassargoz, este ora 9 a.m.; ați solicitat să fiți trezit la această oră. Astăzi va fi o zi perfectă. Oceanul e albastru și liniștit, soarele e galben și strălucește. Vă rugăm, dacă v-ați trezit, apăsați pe butonul verde aflat pe perete în stânga dumneavoastră.

Urmară câteva momente de pauză, pe urmă textul fu reluat, ceva mai tare, de o voce aducând cu cea a unei funcționare care se pregătește să închidă ghișeul.

„Oare cât timp o ține așa dacă nu apeși pe buton?”, își zise Cassargoz.

La a patra repetare, însă, fu nevoit să apese butonul verde, deoarece se mai adăugaseră câteva trepte de amplificare și vocea semăna acum cu un urlet de soacră isterică.

— Bună dimineața, domnule Cassargoz (din nou glasul de amantă istovită). Ne îngăduim să sperăm că ați dormit bine și sunteți satisfăcut de hotelul nostru. Dacă doriți micul dejun, vreți să aflați știrile sau aveți de formulat alte cereri, vă rugăm să utilizați terminalul afectat camerei dumneavoastră. Vă dorim în continuare o zi plăcută și fructuoasă, domnule Cassargoz.

„Dacă o fi ca noaptea, m-am lămurit.” Îl durea capul și nu se simțea prea odihnit. Toată noaptea se târâse prin mocirla amazoniană, murise de două ori, o dată de glonț și o dată de săgeată otrăvită, dăduse peste șerpi ridicați în coadă, motocicliști, bani, flăcări și, tronând peste toate, rânjetul batjocoritor al Filozofului Blank.

Dintre știrile care se perindară pe ecranul terminalului în timp ce mânca, două îi atraseră atenția: lovitura de stat în Jamaica și reizbucnirea ciocnirilor în vest.

„Ce-ar fi să dau o raită prin Jamaica? N-am mai fost de mult pe-acolo.”

Pe la 10 începu să-și pună serios problema ce va face azi. Nu cunoștea pe nimeni în oraș. Adică, de fapt, ia stai puțin, pe cineva tot cunoștea: pe Leonard S. Blank.

„Ce-ar fi...? La urma urmei suntem vechi camarazi de arme, chiar dacă prea prieteni n-am fost niciodată.”

O jumătate de oră mai târziu, încerca să pătrundă în sediul corporației Blank. Barajul electronic era însă al dracului de greu de trecut.

NUMELE DVS. NU ESTE ÎNREGISTRAT. VIZITA DVS. NU A FOST ANUNȚATĂ. NE PARE RĂU, DAR NU VĂ PUTEM PERMITE ACCESUL.

Politicos, dar ferm. Avu însă noroc. În timp ce se învârtea prin fața intrării, câteva limuzine negre,

interminabile, frânară în fața clădirii și din ele țâșni un stol de granguri în negru, cu mape negre sub braț. Unul din ei era Blank.

— Blank! Hei, domnule Blank!

Acesta continua să urce scările în trap săltat, fără să întoarcă măcar capul.

— Filozofule! Îi veni pe limbă lui Cassargoz, în timp ce un polițist începuse să-l îmbrâncească.

Blank mai urcă vreo două trepte și întoarse capul.

— Aici sunt, Filozofule! mai strigă Cassargoz, în timp ce polițaiul îl croia cu matraca.

Marele boss clipi de câteva ori nedumerit, apoi se lumină la față și coborî grăbit spre el:

— Hei, sergent, lasă-l în pace! Ecce homo! Să vezi și să nu crezi! Cap Pătrat în carne și oase! De fapt, dacă mă uit bine, mai mult în oase...

— Asta o spui tu, care ești mai mult osânză, mormăi Cassargoz sufocat în îmbrățișarea uriașului. Nu se așteptase la asemenea efuziuni.

— Când ai de gând să-ți iei puțin țeasta la polizor? zise blând Filozofu' mângâindu-l pe creștet.

Apoi continuă precipitat:

— Bătrâne, iartă-mă, am ședință de consiliu, nu mai pot să-ntârzii nici o secundă. Fii atent, te aștept diseară la „Laplace's Palace”. Promite-mi că vii! O să sporovăim despre vremurile apuse. Eheu... fugaces labuntur anni!... Vii, da?

Fără să mai aștepte confirmarea, îi șterse o labă peste umăr și o luă vioi pe scări în sus.

„Parcă e un taur încercând să meargă pe poante”, îi trecu lui Cassargoz prin minte.

Până pe la 4 se aiuri cu o puștoaică de vreo douăzeci de anișori, agățată pe Avenida Takongal, strada profesionistelor. Pe urmă se duse să-și caute niște țoale mai acătării. De la 6 până la 8 dormi.

„Laplace's Palace.” Numai Filozofu' putea să-i dea numele ăsta aiurit. Cassargoz fu nevoit să întrebe de vreo patru ori până să afle unde e, fiindcă printre localnici era cunoscut mai ales sub numele mult mai de doamne-ajută de „Raiul jucătorilor”.

Construcția era enormă, într-adevăr un palat. Existau săli pentru toate jocurile de noroc cunoscute, de

la ruletă până la „cap sau pajură”. Automatele cu monezi nici nu intrau la socoteală, ele fiind răspândite peste tot, până și în closete.

— Mă numesc Cassargoz. Klaus Cassargoz.

— Desigur, domnule Cassargoz, sunteți așteptat. Vă rog să mă însoțiți.

Câteva săli de joc înecate în fum și larmă, pe urmă un coridor pustiu și tăcut, nici măcar pașii nu se auzeau pe mocheta groasă. Luară liftul și ajunseră într-un coridor identic cu primul. Ceva îl contrarie: în loc s-o ia în sus, liftul coborâse, și încă suficient de mult. Din clipa aceea îl cuprinse o încordare vagă, pe care nu o putea reprima.

Se opriră în fața unei uși masive de metal.

— Spuneți-vă numele, domnule.

Cassargoz se conformă.

— Salut, bătrâne. E-n regulă, Hubert, poți să pleci.

Era vocea lui Blank. Ușa glisă tăcut și se închise apoi în urma lui Cassargoz: pfvvvv... shtonk!

Era o încăpere austeră. Câteva busturi, din duroplast probabil, un pupitru de video-comunicații, fotolii albe și roșii, și ceva ce Cassargoz nu mai văzuse de mult: rafturi cu cărți.

— Nici nu știi cât de mult mă bucur că te văd, Cap Pătrat. Ia loc, te rog, ia loc, simte-te ca acasă. Ce bei?

Trecură câteva secunde bune până când Cassargoz articulă, destul de stânjenit:

— Un Bourbon dublu, te rog. Sec.

Ca și azi-dimineață la sediu, familiaritatea afabilă a Filozofului îl descumpănea. Ceva nu mergea, nu se îmbuca, refuza să se muleze pe colțurile cutiei sale craniene.

— Păi da, Bourbon. Uitasem că nu bei decât Bourbon sec. Câți ani sunt de atunci, doamne? Opt... ce opt, sunt zece ani bătuți pe muchie, mă băiatule. Timpul curge înspăimântător de repede. Ca fulgerul se duce. Haznaua asta infectă a secundei... Înghite orice. Fie că primești un glonte între ochi, fie că ejaculezi, fie că plângi, fie că faci o ticăloșie sau un gest măreț, ba chiar și dacă stai pur și simplu de pomană, ea tot trece. A și trecut. „*Hâtons-nous, le temps fuit et nous traîne avec*

soi/Le moment où je parle est déjà loin de moi.” Cine a scris asta? Racine, nu? Da, da, Racine.

„Nu s-a schimbat deloc”, își zise Cassargoz. Pe vremuri, gargara erudită și aiuritoare a Filozofului îi scosese din sărite pe mulți din băieți. Înșelați de aparența de păcălici bonom, vreo doi încercaseră cu tot dinadinsul să-l facă să tacă. Cassargoz își aducea bine aminte și acum fața făcută terci a unuia dintre ei, pe care bâzâiau niște muscoi enormi, verzui, cu reflexe metalice. Ăsta era Filozofu'. O mixtură de tigru cu șacal turnată în ambalajul jovial și aparent inofensiv al unui intelectual cam tembel. Toți cei din comandourile de pe coasta de Vest îi știau obiceiul de a propti și aranja morții, rămași după o încăierare, în grupuri statuare cu atitudini eroice, pe care apoi le fotografia.

— Iartă-mă că îți zic mereu Cap Pătrat, dar să fiu al naibii, îți uit mereu numele. Am început să mă ramolesc.

— Nu arăți ramolit deloc. Cassargoz, Klaus Cassargoz, așa mă cheamă.

— Păi sigur că da, Klaus dragă, sigur că da. Așa... ce spuneam? A, da, cum te simți în Tebrida noastră? Cald al dracului, nu? De fapt, când ai venit?

— Ieri.

— Și dacă nu sunt foarte indiscret, de unde vii?

— Din America de Sud.

— Mda, și acolo e cam cald. Înțeleg că încă mai lucrezi.

— Da.

— Și mai iese ceva?

— Așa și așa. Nu poți să știi niciodată. De fapt, știi prea bine.

— Cum să nu știu, et *in Arcadia ego.* Ce vremuri, mă băiatule, ce vremuri extraordinare! Homerice, aș putea zice. Te invidiez. Asta e adevărata viață. Te bați pe viață și pe moarte, toți vor să te radă, dar îi razi tu pe ei până la urmă, îl tragi în piept pe moșneagul ăla cumsecade de sus care-ți reținuse o cameră de lux în raiul lui supraaglomerat și te întorci plin de bani în bordelurile vechi și dragi. *Iliada* și *Odiseea,* Klaus bătrâne. Coloana vertebrală. Restul sunt fleacuri.

— Da, zise plat Cassargoz.

Filozofu' oftă.

— Am îmbătrânit de când lâncezesc în orașul ăsta. M-am îngrășat și am îmbătrânit. Sunt foarte singur.

Cassargoz îl privi lung.

— Nu s-ar zice că lâncezești.

Filozofu' pufni trist.

— A, te referi probabil la micile mele afaceri. Ce să fac, trebuie să trăiesc. *Virtus post nummos*! dragule, și pe urmă zona asta geografică e așa de bogată în cretini, încât ar fi de-a dreptul imoral să nu profiți. Eu am priceput de mult, dragule, că materia primă cea mai prețioasă din lume e prostia. Ce uraniu, ce aur, investește în prostia umană, Cap Pătrat, și n-ai să regreți niciodată. Pornește totdeauna de la postulatul: „Există mult mai mulți dobitoci decât pot eu să-mi închipui.” Dar, la urma urmei, ce-mi pasă mie de toate astea? Eu am fost întotdeauna și rămân un admirator al frumosului, al Artei. Dacă n-aș avea micile mele bucurii artistice, cred că aș lăsa totul dracului și aș veni cu tine în campania următoare.

Tăcură o vreme amândoi. Pe urmă, Filozofu' reluă:

— Știi, de fapt mă uimește faptul că nu te-ai transformat în toți anii ăștia într-un onorabil tată de familie, înconjurat de copii, de datorii, de rudele nevestei căreia-i zici „mamă” și nu-i ieși din cuvânt. Din câte îmi aduc eu aminte, n-ai fost niciodată un soldat adevărat. Aveai prea multe scrupule.

— Depinde ce înțelegi printr-un soldat adevărat.

— Da, întotdeauna am avut noi doi opinii diferite asupra acestei chestiuni.

„Totdeauna am avut noi doi opinii diferite”, îl îngână Cassargoz în gând. „Parcă am fi polemizat pe tema asta pe la diverse congrese.”

— Am încercat să muncesc, Filozofule. N-a mers. Prima dată când șeful de echipă s-a răstit la mine, l-am băgat în spital. Nu mă pot obișnui să ascult de o mătreață, de un avorton de civil din ăștia, meșteri în vorbe, dar care se scapă pe ei de frică când văd un șiș. Și pe urmă... fac de prea mult timp meseria asta ca să nu cred că e mai ușor să ucizi sau să fii ucis, decât să muncești.

— Ei, da, aici ai mare dreptate. Auzi... Klaus, știi ce? Te deranjează dacă te invit la teatru? Știi că teatrul a

fost marea mea pasiune dintotdeauna. Hai, nu mă refuza, o să-ți placă.

O clipă, Cassargoz rămase deconcertat. La teatru? Numai la asta nu s-ar fi gândit. Și, la urma urmei, de ce nu?

— Da, sigur, zise și se ridică.

Porniră din nou pe lungile coridoare tăcute. Blank deschise două sau trei uși blindate pronunțându-și numele. (Ar fi putut să spună orice altceva, identificarea se făcea pe baza amprentelor vocale.)

Pătrunseră într-o sală de spectacol. Foarte spațioasă, bine aerisită, răcoroasă chiar. Locurile nu erau o problemă, erau cu totul vreo 15-20 de spectatori. Se așezară în fotoliile moi, ergonomice.

Spectacolul era aproape de final. Cassargoz își aminti repede că mai văzuse piesa de mult, foarte de mult, împreună cu copiii de la orfelinat. Îi plăcuse mult și atunci. Era vorba despre un tip pe nume Macbeth care, împreună cu nevastă-sa, își omoară regele ca să-i ia tronul și, pe urmă, fiindcă tot își făcuse mâna în direcția asta, mai omoară încă alți câțiva care-l deranjau. La sfârșit i se înfundă și lui, îl rade unu' Macduff, născut prin cezariană.

În clipa în care Macduff ridică paloșul, Cassargoz așteptă să se stingă lumina sau alt truc de scenă. Nici vorbă însă. În ciuda stăpânirii de sine, exersată în atâtea împrejurări grele, tresări când capul lui Macbeth descrise o scurtă traiectorie prin aer și izbi podeaua cu un zgomot înfundat. Sângele țâșni în efemere fântânici arteziene deasupra trunchiului decapitat, care, după ce rezistase o secundă, se grămădi ca o păpușă de cârpă la picioarele lui Macduff. Un oftat lung străbătu sala.

Cu toate că reprezentația luase sfârșit, nu aplaudă nimeni și nu se aprinseră luminile. Scena turnantă se roti, făcând nevăzut tabloul final. Puținii spectatori plecaseră.

Văzând că Filozofu' nu se ridica, Cassargoz rămase și el pe loc, cufundat în fotoliul moale, în semiobscuritatea odihnitoare.

— Ei, ce zici? Ți-a plăcut?

— Ce să zic? Mi-a plăcut, mai ales trucajul de la sfârșit a fost nemaipomenit. Da' văd că nu prea are succes, sala a fost mai mult goală.

Blank rânji satisfăcut, ca un profesor auzind de la elev exact prostia pe care o aștepta.

— Dragă Cap Pătrat, ceea ce ai văzut adineauri era un trucaj în măsura în care viața e un trucaj de la un capăt la celălalt. Iar în ce privește numărul de spectatori, te asigur că sala a fost arhiplină, având în vedere prețul unui bilet, care e cam cât câștigi tu într-o campanie bună.

Un timp se așternu tăcerea.

— Vrei cumva să spui că decapitarea... s-a petrecut în *realitate*?

— Realitate... dragul meu, acesta este un cuvânt uzat și perfid ca o târfă scoasă la reformă care s-a reprofilat pe codoșlâcuri. Toți filozofii lumii s-au culcat cu târfa asta și toți s-au trezit în zori istoviți, nesatisfăcuți, disperați sau resemnați și cu un gust amar în gură.

— Să lăsăm puțin filozofia, Filozofule. Cassargoz ridicase pentru prima dată puțin tonul. Acolo... a murit un om?

— Doamne, doamne, ce confuz poți să gândești. Operezi cu noțiuni cărora nu le-am definit în prealabil sensul. Ce înseamnă a muri? Și, prin extensie logică, ce înseamnă a trăi? Cum deosebești un om viu de unul care a încetat să mai trăiască sau n-a trăit, *de facto,* niciodată? Să excludem de pe acum criteriul grosier al stopării unor funcții fiziologice. Oricând putem găsi contraexemple.

Vocea lui Cassargoz răsună ciudat în tăcerea și penumbra sălii:

— Deci, un om a fost omorât?

— Să admitem că da. Și?

— Știai c-o să fie omorât?

— Să admitem că da. Și?

— La ce bun, Filozofule?

Blank se adânci în fotoliu cu vădită plăcere și își mută picioarele, punând acum stângul peste dreptul.

— Eu, după cum știți, am fost întotdeauna îndrăgostit de Literatură. Îmi amintesc că, la lecția de istorie, când trebuia să vorbesc despre politica lui Richelieu, am început să povestesc voios cum au rezolvat mușchetarii problema eghiletilor cu diamante. Profesorul mi-a pus doi, deși povestisem frumos. Așa am înțeles, destul de târziu, care e diferența dintre Istorie și

Literatură. Mi-a trebuit câtva timp ca să-mi dau seama că, de fapt, lucrurile nu sunt chiar atât de simple și că profesorul ăla era, de fapt, un bou. Istoria este și ea o formă a Literaturii. E o iluzie găunoasă să credem că anecdotica înscrisă în manualele de Istorie e mai aproape de spiritul unei epoci, de *realitatea* ei – cu toate că ți-am spus că pe târfa asta nu se poate pune bază –, decât Literatura acelei epoci. Ba uneori e chiar pe dos. Poate oare o lucrare istorică, oricât de exactă și savantă, să redea suflul unui timp, așa cum o fac piesele Marelui Scutură-Lance?... Dar să nu deviem prea mult de la subiect. Mai mult poate decât literatura, eu am iubit teatrul. Pasionat. Lucid. Din tot sufletul. Când vedeam o piesă bine jucată, care-mi plăcea, pierdeam dintr-o dată contactul cu ceea ce era în jur, cu viața mea de până atunci, cu tot. Eram în piesă. Existam în ea. Și, deodată, venea lovitura de măciucă: cineva trebuia să moară sau trebuia să aibă loc ceva în legătură cu sexul. Atunci liniile de forță ale spectacolului se curbau în jurul singularităților numite moarte și sex, autorul încerca să evite, să cotigească, regizorul apela la trucuri și eu mă prăbușeam pe locul meu din sală cu aceeași senzație de durere buimacă pe care ți-o dă o lovitură puternică în cap... Mă integram cu cea mai mare ușurință în convenția scenică, nu vedeam decorurile vechi, crăpate și prăfuite, nu percepeam pocnetul discret al reflectoarelor supraîncălzite, dar nu puteam, mă înțelegi, nu puteam accepta convenționalizarea, stilizarea relațiilor umane, care neutraliza aproape complet tensiunea dramatică acumulată până atunci... Încearcă să-ți imaginezi cum ar arăta un *Hamlet* în care incestul, sugerat, se petrece în scenă, *în realitate* (vezi, iar târfa aia parșivă de realitate, pe care nu se poate lăuda nimeni că a posedat-o cu adevărat și, dacă se laudă totuși vreunul, ăla nu e decât un mincinos îngâmfat sau un onanist cu imaginație hipertrofiată) și în care moartea lui Polonius, a Ofeliei, a tuturor celorlalți și, în sfârșit, cea a lui Hamlet nu sunt niște simulacre. Îți dai seama ce valențe noi ar căpăta textul, câtă tensiune dramatică s-ar acumula în plus? Cred că însuși marele Will și-ar privi cu uimire opera.

Lui Cassargoz i se făcuse frig. „Ce caut eu aici, Dumnezeule?”

— De ce nu te duci la film? Filmul cred că-i mai aproape de realitate, nu?

Filozofu' pufni disprețuitor.

— Filmul e un succedaneu, un surogat, un rahat. Artă în nici un caz. Pentru artă e nevoie de oameni vii, înțelegi, oameni care să sufere, să se bucure, să trăiască cu adevărat și să moară cu adevărat. Ah, Adevărul, altă târfa cu inima de piatră.

Fu din nou tăcere câteva clipe, dar această tăcere se deosebea de cea precedentă, cât și de cea care urma.

„De ce naiba îmi face *mie* confidențele astea, când nici măcar nu-și mai amintește numele meu!?”

— Nu știu, nu mă pricep, dar cred că e o greșeală undeva în cele ce mi-ai spus. Mai degrabă simt că e așa.

— Dragule, *errare humanum est...*

— *...perseverare diabolicum,* șopti Cassargoz, epuizând astfel mai mult de jumătate din cunoștințele sale de latină.

— Nu. Cap Pătrat, nu te grăbi. Corect este așa: a greși e omenește, a persevera în greșeală denotă fie idioție, fie geniu.

Iarăși tăcere.

— Bine, dar ceilalți actori... ei știu?

— Știu exact atât cât trebuie să știe. Sunt roboți, dragule, ultimul tip. Comandă specială.

Lui Cassargoz îi apăru brusc în minte robotul casnic cu mutra lui Robert Redford.

— Totul e foarte simplu. De actori umani fac rost când vreau, de pe continent. Îți dai seama ce șansă pentru un amărât care n-a mai jucat nimic de un an? Să joace într-un teatru particular, pentru o sumă care-l copleșește, rolul vieții lui? Pare paradoxal, dar rezultatele cele mai bune, accentele cele mai sincere, trăirile cele mai intense le-am obținut cu unii care jucaseră toata viața roluri de oameni cu tava și visaseră la Hamlet. La repetiție, robotul care trebuie să ucidă se oprește la jumătatea acțiunii. Când cred eu că e timpul, pun un bit acolo unde trebuie în programul robotului, vând biletele și anunț repetiția generală. Macbeth, ai fost martor la tragicu-i sfârșit, nu știa că joacă premiera vieții lui. A murit cu convingerea că e vorba de o repetiție, fie ea și generală. E mai bine așa. De cele mai multe ori, actorul dă tot ce poate la repetiția generală și de aceea

joacă mult mai slab la premieră. Chestiune de psihologie.

— Și spectatorii ăia cine erau?

— Niște căcăcioși plini de bani. Unii vin în mod special de pe continent pentru spectacolele mele. Pe marea majoritate nici nu-i prea interesează ce se joacă. Nu se deosebesc cu nimic de feudalii care stăteau în balconaș, însoțiți de doamnele lor, pentru a urmări cu atenție și oroare excitată sfârtecarea în bucăți, spânzurarea sau decapitarea unui supus. Și, mai e ceva: violența se pare că exacerbează libidoul. Am avut un succes nebun cu scena căsăpirii lui Agamemnon în baie de către Clitemnestra și Egist. Vezi cum devine cazul: tânărul Robert Bradley III, fiul lui Robert Bradley II și, bineînțeles, nepotul lui Robert Bradley I, înainte de a o conduce la hogeacul său de lux pe temperamentala doamnă consilier Jameson, o aduce mai întâi, după supeul *en tête à tête,* la spectacolul meu...

Cassargoz ar fi vrut să-l întrebe cum se potrivea ce spusese mai înainte despre oamenii vii în artă cu folosirea roboților, dar își luă seama. „Omul ăsta e nebun. Un nebun periculos și eu sunt și mai nebun că am intrat aici.”

— Desigur, continuă dezinvolt Filozofu' pe un ton academic, se ivesc anumite dificultăți. Cea mai supărătoare e că nu poate muri decât un personaj pe spectacol, altfel, dacă aș introduce mai mulți actori umani, ceilalți s-ar speria și n-ar mai ieși nimic. Există o ieșire magistrală din acest impas. Se joacă de fiecare dată piesa cu alt personaj care moare cu adevărat, restul morților fiind trucate. Beneficiul este surprinzător și enorm: în loc de un singur *Hamlet,* am obținut mai mulți – unul al lui Polonius, unul al Ofeliei, unul al reginei și așa mai departe. Cel mai interesant a fost un spectacol în care muritorul era chiar Hamlet. În clipa în care otrava începe să-l pătrundă (am folosit o otravă specială, care permite dozarea efectului la secundă), în loc să zică melancolic și resemnat: „*The rest is silence*”*,* zice mirat și înspăimântat totodată: „Mamă, mor...” ...Replica asta, cuplată cu ce-apucase să spună înainte din text, adică: „*So tell him, with the occurents, more and less, which have solicited*” și cu replica normală pe care robotul a dat-o în continuare conștiincios, cu

intonația corectă: „*Good night, sweet prince...*” etc., a fost cel mai emoționant moment din viața mea. Atunci, pentru o clipă, măcar pentru o clipă, am crezut că am avut-o pe târfa aia de care-ți vorbeam. Acum, cu trecerea anilor, nu mai sunt chiar așa de sigur, dar oricum, e o amintire frumoasă, nu?

Cassargoz nu mai asculta de mult. Căuta cu disperare o soluție. „Trebuie să fiu, calm, foarte calm.”

— Ei, Klaus, ajunge cu arta dramatică. Te rog să mă ierți că te-am plictisit. Sunt un nesimțit, când ai un oaspete ca tine trebuie să te ocupi de *hobby*-urile lui, nu de ale tale. Din câte-mi mai amintesc eu, îți plăcea mult să vânezi. Dă-mi voie să-ți ofer, în încheierea acestei seri minunate petrecute împreună, o partidă de vânătoare. Nu mă refuza, te asigur c-o să-ți placă.

„E o capcană. Sunt sigur că e o capcană. Dar n-am de ales, trebuie să accept și să fiu cu ochii în patru. Doamne, cine m-a pus să vin aici?”

O luară iar pe coridoare. Ușa în fața căreia ajunseră nu se deosebea cu nimic de celelalte, dar aici Blank nu-și mai rosti numele, ci spuse rar și răspicat:

— Sesam, deschide-te.

Cu toată încordarea, Cassargoz nu-și putu reprima un zâmbet. Avea un ciudat simț al umorului dementul ăsta.

Pătrunseră într-o încăpere goală cu pereți de un alb mat.

— Hello, SANTRI. Klaus, dă-mi voie să ți-o prezint pe SANTRI, Simulator ANalogic TRIdimensional. După știința mea, una din cele mai puternice inteligențe artificiale existente în lume la această oră. SANTRI, acesta este domnul Cassargoz, un vechi și bun prieten.

ÎNCÂNTATĂ SĂ VĂ CUNOSC, DOMNULE CASSARGOZ.

Ce voce stranie! Cassargoz încercă să-și imagineze cum ar arăta o femeie cu o asemenea voce.

— SANTRI, domnul Cassargoz ar dori o partidă.

DESIGUR, DOMNULE. Vocea avea ceva blând, ceva liniștitor și franc, și de aceea suna neverosimil între zidurile albe. Cassargoz se mira și el ce calm devenise dintr-o dată.

NIVELURILE SUNT URMĂTOARELE:

NIVELUL 3 – VÂNATUL VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI DE ATÂTEA ORI DE CÂTE E NEVOIE PENTRU A-L DOBORÎ.

NIVELUL 2 – VÂNATUL NU VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI. TREBUIE SĂ-L REPERAȚI SINGUR ȘI SĂ VĂ ALEGEȚI POZIȚIA OPTIMĂ DE TRAGERE.

NIVELUL 1 – ÎN COMPORTAREA VÂNATULUI SE INTRODUC ELEMENTE ALEATORII. ESTE POSIBIL SĂ FIȚI RĂNIT. VĂ SFĂTUIESC SĂ NU ABORDAȚI ACEST NIVEL FĂRĂ UN ANTRENAMENT ÎNDELUNGAT LA NIVELURILE 3 ȘI 2.

NIVELUL 0 – ACESTA ESTE UN NIVEL PERFECT ALEATOR. VĂ PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÂNĂTOR ÎN VÂNAT. ORICÂND PUTEȚI FI UCIS. ESTE RECOMANDABIL SĂ NU-L ALEGEȚI NICIODATĂ.

— Și cam ce se poate vâna pe aici? întrebă Cassargoz, într-un târziu.

— Orice, dragule, orice. Depinde exclusiv de tine. Ai să întâlnești exact vânatul pe care-l dorești cel mai mult.

— Există cineva care să aleagă nivelul 3?

— Bineînțeles, bătrânul senator Hannever. De câte ori vine pe aici, alege 3. E de înțeles: are reumatism poliarticular, anghina pectorală, diabet și, probabil, multe altele. Nu poate să facă eforturi. Urăște schimbările. Pentru el, decorul este întotdeauna același: o vilă colonială din secolul XIX. Domnul senator stă în fața casei într-un fotoliu de răchită, în mijlocul gazonului proaspăt tuns, și troscănește fericit din *Winchesterul* său.

— Și împușcă ceva?

— Desigur, domnul senator Hannever, liberalul, împușcă negri. Ăsta e vânatul lui preferat. Îi râd ochii, se bucură ca un copil de câte ori nimerește.

Camera era perfect izolată fonic, în momentele de tăcere Cassargoz își auzea sângele vuindu-i în cap.

— Iarăși oameni, Filozofule?

— De ce te miri? Dacă stai să te gândești, e foarte normal. Nu elefantul, nu leul sau tigrul, nici măcar Tyranosaurus Rex, omul, dragule, omul e vânatul suprem pentru om. Ai să-mi spui că și omul e un animal. Nu te contrazic, îngăduie-mi doar să te completez: animalul e doar genul proxim al omului, iar diferențele specifice sunt înfiorarea vagă cu care omul privește uneori cerul înstelat, conștiința morții și iluzia nemuririi, râsul, perceperea uneori dureroasă a timpului. E o

definiție arbitrară și sumară, știu, dar sper că totuși te convinge într-o oarecare măsură. Gândește-te la un vânat nobil, să zicem un leu. Ce poți întrezări pe figura unui leu rănit înainte de a-i aplica lovitura de grație? Nimic, dragule, sau aproape nimic. Pe când, gândește-te ce înseamnă să lipești țeava armei de tâmpla unui om, și mai ales a unuia inteligent. Vei vedea atunci în ochii și pe chipul lui mult mai mult decât banala spaimă dictată de instinctul de conservare a integrității sale ca sistem biologic. El moare și știe că moare, știe că va putrezi și că va continua să putrezească, că nu vor rămâne decât oasele și că nici asta nu-i de ajuns, se vor dezagrega și ele ajungând praful de sub tălpile unei brute cretine care clocotește de viață. Anotimpurile vor curge până când nu vor mai fi anotimpuri, stelele or să strălucească până când se vor stafidi sau vor crăpa și ele, iar ceea ce a fost cândva el va picura dispersându-se prin treptele materiei până la atomii cei veșnici și fără memorie. Dacă te uiți bine, vei întrezări și speranța firavă, aproape inconștientă, că poate, cândva, atomii săi rătăciți în cenușa stelelor se vor închega din nou sub cerul unei planete, pentru a colecționa alte apusuri și răsărituri, până când cercul rece al țevii altei arme i se va așterne pe tâmplă.

— Zero. Vreau nivelul zero, zise Cassargoz dintr-o suflare.

După câteva clipe, vocea de femeie inteligentă și blândă spuse:

AȚI EXPRIMAT O OPȚIUNE DE NIVEL ZERO. ACEST NIVEL ESTE COMPLET ALEATOR. VĂ PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÂNĂTOR ÎN VÂNAT. ORICÂND PUTEȚI FI UCIS. MENȚINEȚI OPȚIUNEA?

— Da, zise Cassargoz. Da.

— Dragă Cap Pătrat, încep să te recunosc. Niciodată n-ai fost tu atât de prost pe cât pari! Îți urez noroc la vânătoare!

O ușă a cărei prezență era greu de sesizat glisă pe albul peretelui: Pfvvv, shtonk!

Dincolo se zărea, sub un cer de cobalt, jungla, jungla amazoniană, mâncătoarea de oameni, din care Cassargoz tocmai reușise să scape teafăr.

Păși pragul. Căldura umedă și grea, izul dulceag de vegetație putredă, inconfundabila mixtură de urlete,

foșnete, sâsâieli, piuituri, trosnete și liniște. Anii lungi de luptă în junglă îl învățaseră să deosebească în vacarmul aparent constanțe și legități surprinzătoare.

Drept în fața lui, sprijinită de o tufa, cu patul în mocirlă, era o armă. O ridică cu plăcere, era grea și îi amintea de bătrânul lui Joe. Magazia de cartușe plină și patul neted și reconfortant la pipăit ca o coapsă de femeie îl făcură – deși oricum avea pistoletul de siguranță prins cu benzi adezive deasupra gleznei – să se simtă mai liniștit.

Bubuitura aproape îi sparse urechile și în aceeași clipă fu pe burtă, cu nasul în noroiul fetid. Trupul acționase reflex, fără intervenția creierului ocupat să gândească cu fulgerătoare nepăsare că glonțul care te lovește nu-l auzi decât după aia.

Se rostogoli de câteva ori lateral, pe urmă ascultă. Urechea exersată prinse neregularitatea în zgomotele junglei. Privind într-acolo zări un petec albastru sclipind pentru o clipă în zidul verde. Simți cum urcă în el, de nestăvilit, furia.

„Înghiți-te-ar iadul de bestie dementă! Ți-ai deșertat puhoiul scârbos de nebunie în creierii mei și acum vrei să scapi de mine. Aveai nevoie și de spectatori adevărați, cabotinu' dracului, unul singur măcar, chiar și un amărât ca mine.”

Se ridică brusc și țâșni înainte. Alergă cocârjat, în zigzag, vreo douăzeci de metri și se aruncă iarăși în mocirlă. În timpul cursei, în minte i se condensase imaginea negrului tânăr care fugea tot în zigzag prin savana frontierei namibiene, cu roverul condus de Carson Clipici pe urmele lui. Pe locul din dreapta, Filozofu' urla cât îl țineau plămânii:

— Te-am văzut, un doi, trei, drumul vieții ni-i scurt, Blackie Boy, ș-avem o vorbuliță amândoi! Bau!

În clipa în care negrul încetinise puțin goana și privise înspăimântat înapoi, Filozofu' îi trântise o încărcătură pentru elefanți în plină figură. Clipici, la volan, râdea cu lacrimi.

Cassargoz tresări. Undeva în dreapta, la nici zece metri, zări ceafa Filozofului crescând din hățiș. „Nu se poate”, murmură tremurând de bucurie. „Nu-i adevărat.” Ochi cu grijă infinită, apoi trase – de două ori, ca să fie sigur.

Aproape că văzu așchiile sărind din craniu, dar nici după ce se liniștise ecoul împușcăturilor nu putea scăpa de senzația de păcăleală periculoasă. „Nu se poate să fi greșit el atât de grosolan. Și totuși era acolo, i-am făcut țeasta terci.”

Venind de undeva de deasupra, din cerul de cobalt pătat cu norișori albi, vocea de femeie deșteaptă care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei, vocea lui SANTRI, spuse:

DOUĂ FOCURI. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC.

Se întoarse brusc. Cu un zâmbet larg și bestial, cu ochii umezi de fericire, cu arma înfiptă în umăr, Blank îl privea:

— SANTRI nu m-a dezamăgit. Ești vânatul cel mai de soi pentru mine la ora asta. Era și mai interesant dacă ai fi fost ceva mai inteligent, dar ce să-i faci. Pregătește-te să mori!

Un hârșâit și un zgomot de crengi rupte venind de undeva de sus. Leonard S. Blank, supranumit și Filozofu', era totuși om: pentru o frântură de secundă ridică ochii. Prea de ajuns pentru Cassargoz.

Goli încărcătorul aproape fără să se uite unde trage. Monezile roșii înfloriră parcă simultan pe pieptul Filozofului. Acesta privi o clipă întrebător, vru parcă să zică ceva, apoi se nărui.

Cassargoz rămase pironit, cu privirea agățată de cadavru și de creanga groasă și putredă căzută într-un târziu lângă el.

PATRU FOCURI. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC. GRAD DE DISPERSIE AL TRAGERII 2,5.

Aruncă arma în mocirlă și zbieră către cer:

— Nu mai vreau. Ajunge. M-am săturat.

Neverosimilă în desișul compact, glisă o ușă; pfvvv, shtonk!

Era din nou în camera goală cu pereți albi și liniștitori. Peste nervii biciuiți creștea suprapunându-se o nevoie acută de a face un gest tandru.

— Tu, mormăi răgușit, tu m-ai salvat...

Nu erau nici măcar niște butoane sau beculețe, sau clape pe care să le mângâie, numai pereții albi și goi, și tăcerea. Se simțea ca atunci de mult, de mult de tot, când cineva îi spusese basmul și el stătuse ore în șir după

aceea lângă o broască râioasă aducând-o la loc cu un bețigaș și rugând-o în fel și chip, doar-doar o să se dea peste cap și o să se transforme într-o prințesă neasemuit de frumoasă.

Trebuia să iasă de aici. Dar cum? Mai mult ca sigur că ușa reacționa la amprentele vocii lui Blank. Își încercă totuși, într-o doară, norocul.

— Sesam, deschide-te.

Sentimentul ridicolului nu apucă să se cristalizeze, pentru că greaua ușă metalică se deschise ascultătoare.

Porni năuc pe lungile coridoare tăcute, încercând să refacă în memorie drumul pe care venise. De câteva ori întâlni niște gorile în costum de seară, dar, curios, nici unul nu se luă de el.

Când era mai sigur că s-a rătăcit definitiv, descoperi ieșirea. Tumultul străzii i se păru, vreme de aproape un minut, ireal. Mult timp nici nu știu pe unde merge.

Așa ajunse pe Avenida Walladon. Oamenii îl îmbrânceau, îl înghionteau și el zâmbea prostește, trăgând în piept cu nesaț aerul mirosind a gaze de eșapament și a sudoare umană. Era atât de fericit că e încă viu, încât din toate fibrele corpului îi urca o zgândăreală plăcută, ca atunci când îți vine să te întinzi de să-ți trosnească oasele.

TROPICANA, țipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT, și din nou: TROPICANA.

Mai întâi îi îngheță inima în piept, întrezărind în mulțime un rânjet cunoscut. Apoi un ciocan mic și îngrozitor de greu îl izbi în piept. Înainte de a părăsi *realitatea,* mai apucă să audă venind de undeva de sus, de dincolo de zgârie-nori, din cerul înstelat, o voce blândă, liniștitoare și francă, vocea unei femei inteligente care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei:

UN FOC. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL.

IMPOSIBILUL PROBABIL

GET[41] 00:00:00 Cele cinci motoare ale treptei întâi bubuie atât de năprasnic, încât spectatorii mai slabi de înger sunt pentru câteva clipe convinși că superbul colos

înalt de 120 m va sfârși prin a exploda pur și simplu. În momentul tracțiunii maxime, computerul coordonator comandă retragerea brațelor metalice care fixează nava de rampa de lansare. Sistemul de pompe inundă platforma cu un debit de 3150l de apă pe secundă. 3000 de tone de combustibil, metal masiv și electronică, plus 224,5 kg de material uman se ridică într-o miraculoasă verticalitate deasupra peninsulei Florida, spre cerul senin al zilei de 16 iulie 1969. A.D.

GET 27:14 Caldrin: Privesc prin telescopul monocular. Se văd bine toate insulele din Mediterana, Majorca, Minorca, Sardinia, Corsica, e ceață în nordul Peninsulei Italice, câțiva nori cumulus deasupra Greciei. Insulele Britanice sunt de un verde mai pronunțat decât Spania sau Insulele Mediteranei.

GET 28:40 MCC[5]: Aud muzică sau mi se pare? Nollins: Caldrin cântă... *Pasează-mi cârnatul.*

GET 57:00 Armstrange: Ați zis că transmisia merge, da?

MCC: Exact, și aveți o mare audiență: în afară de USA, sunteți recepționați în Japonia, Europa de Vest și cea mai mare parte a Americii de Sud. Toată lumea e mulțumită de calitatea imaginii și apreciază marele show.

GET 93:28 Armstrange: Am detectat aproape toate reperele terenului de aselenizare cu care am fost familiarizați.

MCC: O legendă veche povestește că o frumoasă chinezoaică pe nume Chan-Go a trăit acolo patru mii de ani. Se pare că a fost surghiunită pentru că ar fi furat de la soțul ei elixirul nemuririi. Puteți să vă uitați după însoțitorul ei, un iepuroi chinezesc ușor de localizat pentru că stă întotdeauna pe picioarele din spate în umbra arborelui de scorțișoară.

Nollins: O să fim cu ochii pe fata cu iepure.

GET 1109:30 Armstrange: Pentru cei care n-o cunosc, voi descrie acum placa comemorativă. Mai întâi sunt gravate cele două emisfere pământești. Dedesubt scrie: Aici, oameni de pe planeta Pământ au pus pentru prima oară piciorul pe Lună. Iulie 1969 Anno Domini. Acest eveniment este dedicat păcii în întreaga lume. Urmează apoi semnăturile membrilor echipajului și cea a Președintelui USA.

MCC: Roger. Vrem să vă avem un minut în obiectiv. Președintele vrea să vă spună câteva cuvinte.

Armstrange: Este o onoare pentru noi.

MCC: Domnule Președinte, puteți începe.

Președintele: Vă vorbesc prin telefon din Camera Ovală a Casei Albe. Aceasta este cea mai memorabilă convorbire telefonică a tuturor timpurilor. Pur și simplu nu vă pot spune cât sunt de mândru. Pentru toți americanii, acesta va fi cel mai frumos moment din viață și sunt sigur că popoarele lumii întregi iau parte împreună cu noi la această sărbătoare. Pentru că, prin ceea ce voi ați făcut, cerul a devenit o parte din lumea omului și faptul că ne vorbiți din Marea Liniștii ne face să ne gândim la dublarea eforturilor noastre pentru a aduce pacea și liniștea pe Pământ. Pentru un unic moment în întreaga istorie umană, toți oamenii de pe Pământ sunt unul. Uniți în mândria lor pentru fapta voastră și în rugăciunile înălțate întoarcerii voastre cu bine.

Armstrange: Vă mulțumim, domnule Președinte. Este o mare onoare și un privilegiu pentru noi să reprezentăm nu numai USA, ci și pe toți oamenii pașnici, indiferent de naționalitatea lor.

Președintele: Și noi vă mulțumim mult și sperăm din tot sufletul, cu toții sperăm, să vă vedem joi pe Stallion.

Caldrin: Și noi sperăm asta foarte mult, domnule Președinte.

GET 1194:50 Modulul de comandă, adică tot ce-a mai rămas din giganticul turn care părăsea Florida cu opt zile în urmă, se pregătește să pătrundă în îngustul coridor de reintrare în atmosferă. Ieșirea din limitele coridorului înseamnă fie pierdere în vid fără posibilitate de întoarcere, fie arderea prematură a scutului termic.

MCC: Sunteți pe coridor. Aveți drum deschis pentru amerizare.

Armstrange: Vă asigur că apreciem mult treaba asta.

Zona de aer supraîncălzit și ionizat care se formează în vecinătatea scutului termic împiedică total propagarea undelor radio și comunicarea astfel întreruptă nu va mai fi reluată niciodată...

* * *

...Armstrange își reveni primul. În cabină era o căldură insuportabilă. „Am aterizat, dar unde naiba? Ăsta a fost un șoc mult prea puternic pentru o amerizare normală."

Caldrin și Nollins se dezmeticeau treptat și ei. Cu mișcări greoaie, nesigure, începură să îmbrace costumele izolatoare. Armstrange acționă pârghia care deschidea simultan toate cele douăsprezece zăvoare ale trapei laterale, facilitate introdusă după ce Grissom, White și Chafee arseseră de vii în ianuarie 1967. Nici un rezultat. Încercă să manevreze fiecare zăvor în parte și constată că trapa era înțepenită, probabil din cauza căldurii excesive.

— Sus, zise Caldrin. Era singura lor șansă, trapa de comunicare cu modulul lunar.

Aici pârghia de deschidere funcționă fără greș, din prima încercare. Armstrange văzu întâi cerul și niște frunze. Apoi se ridică în brațe și ieși pe carcasa exterioară.

În față, zidul verzui-negricios al junglei. În spate, apele tulburi, mocirloase ale unui râu mare, poate chiar un fluviu. Modulul era împlântat aproape până la jumătate în mlaștina de lângă țărm, parașutele de frânare se întinseseră pe copacii de pe mal.

Armstrange avu câteva clipe o impresie de *déjà vu.* Apoi își aminti. Prin anii '50 fusese doborât în timpul unei misiuni de luptă în Koreea și se parașutase cu bine.

— Cred că suntem pe undeva prin Asia.

— Ce te face să crezi? Am putea la fel de bine să fim în Africa sau în America de Sud, spuse mohorât Caldrin.

— N-are nici o importanță, băieți. Absolut nici o importanță. Oricum, în maximum câteva ore vom fi recuperați.

Armstrange se întoarse brusc spre dreapta. Din hățiș apăruse un om. Zdrențăros și ținând în mână un pistol-mitralieră. Șuieră câteva cuvinte într-o limbă necunoscută și amenință cu arma.

— V-am spus eu că suntem în Asia, zise calm Armstrange. Hei! mai spuse zâmbind și ridică brațele,

făcând un pas înainte.

În aceeași clipă omul deschise focul. Trase până când goli tot încărcătorul și țeava automatului se încinse. Armstrange se răsuci și căzu cu fața în nămol. Caldrin și Nollins se prăbușiră pe cuirasa modulului, fără un geamăt. Bodogănind, zdrențărosul se duse să izbească cu patul armei în capul lui Nollins, care încă mai mișca. Pe urmă plecă.

El nu auzise niciodată de Shepard, Grissom, Glenn, Carpenter, Schirra, Cooper, Young, Mc Divitt, White, Conrad, Borman, Lovell, Stafford, Scott, Cernan, Gordon, Eisele, Cunningham, Anders, Schweickart, Armstrange, Caldrin și Nollins. Știa în schimb al cui e steagul de pe umărul stâng al costumelor.

BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR

A fost odată un cavaler programator. Când și-a terminat ucenicia, era tânăr și ferice, și credea că avioanele sunt comestibile, că tot ce zboară. La plecarea spre centrul de calcul din nordul Imperiului, unde fusese repartizat, tatăl său, bătrânul programator Radiscus, i-a dăruit, ca să-l apere de rele, un vechi tratat de matematică cu coperți de piele roșii și roase, în care semnul plus era un Crist pe cruce, înmulțirea două săbii încrucișate, integrala un șarpe înfrunzit ridicat în coadă, radicalul un albatros cu o aripă mai lungă, iar derivata parțială era reprezentată printr-un foetus chircit în poziția tipic intrauterină. I-a dat, de asemenea, pixul său fermecat ticsit cu microprocesoare, adus de el în tinerețe de prin alte hotare, care avea însușirea de a se încălzi și a deveni luminiscent când începeai să scrii prostii. Bani nu i-a dat; l-a umplut, în schimb, de povețe, care mai de care mai istețe, acestea fiind mult mai viabile, fiabile și mentenabile decât niște nenorociți de bani.

— Fiule, ține minte, dacă un program merge de la prima rulare, e cazul să intri la bănuieli; se întâmplă să dai chix cu o problemă de Soft, nu te pierde cu firea, insinuează pe loc că tu ești de fapt Hardist prin vocație; dacă dai greș și cu Hardul, le spui că ai avut o copilărie grea. Ai grijă, când vrei să te apuci de treabă serios, e

bine să începi cu o pauză. Dacă nu ești în stare să remediezi un defect minor, încearcă să provoci unul major, atunci vor fi chemați specialiștii și nu se mai pune problema. Și, mai ales, nu uita, computerul face, din nenorocire, numai ceea ce îi spui tu să facă.

Astfel blindat, tânărul nostru plecă spre alte zări. Străbătu munți și câmpii, nenumărate orașe, și-n jurul lui era un constant sfârșit de primăvară; când îl vedeau, fluturii dansau, milițienii zâmbeau, fetele de director plângeau. Gestionari de viță veche îl poftiră la masa lor, niște vulturi pleșuvi vrură să-l ia cu ei în zbor, și pe unde trecea, mulțimea striga în cor: „Trece un cavaler programator”.

Dar tânărul nostru nu se oprea niciodată, stăpânit de un singur gând: să ajungă mai repede la centrul de calcul și să scrie programe cu grămada, mari și pline de numeroase subrutine.

Într-o bună zi ajunse. Nu era un simplu centru de calcul, era unul dintre cele cinci sau șase palate numerice ale Imperiului. Pe frontispiciu strălucea mândră stema aurie cu cifra trei scrisă în binar. I s-a făcut o primire triumfală; tot personalul era strâns în ogradă, adjuncții agitau sfioși și îmbujorați câte o floare, iar directorul, în timp ce-l îmbrățișa în ovațiile generale, i-a șoptit lăsându-și fruntea pe umărul lui și oftând delicat: „Cât te-am așteptat...”

Chiar și Marele Dregător – învestit cu acest titlu pentru că era suficient să intre în sală cu trusa de scule și sistemul, oricât de gravă ar fi fost defecțiunea, se autodregea instantaneu – îl bătu pe umăr și-i dărui un mic și cochet multimetru.

El le-a mulțumit tuturor și a rugat politicos să i se spună ce se lucrează pe aici și ce-ar avea el de făcut. L-au dus în sala calculatoarelor. Aici s-a produs acel fenomen care amplifică întotdeauna tulburător aura de respect din jurul unui cavaler programator. Zgomotul egal și continuu s-a întețit brusc, contrastul pe terminale a crescut, toate beculețele și afișajele au început să clipească în serii ordonate, iar imprimantele să țăcăne înviorate.

— Ce se produce aici? a întrebat cavalerul.

— Noi, aici, a răspuns directorul cu mândrie, producem grafice, grafice de toate culorile și formele, la

orice scară și, la cerere, în două, trei și chiar patru dimensiuni. Și tabele producem, tabele sinoptice, histograme, planșe color, organigrame. Produsele noastre împodobesc pereții tuturor așezămintelor importante ale Imperiului.

— Și ce algoritmi de prelucrare a datelor folosiți? a mai întrebat cavalerul programator.

— Algoritmii sunt de pe tărâmul celălalt, i-a adus un cavaler după o călătorie lungă și plină de peripeții, așa că nimeni nu știe prea bine cum funcționează. Noi ne ocupăm cu estetica redării. Când graficul are variații prea abrupte, le mai netezim, creșterile domoale le mai asprim, valorile prea mari și discordante din tabele le mai micșorăm, cele prea mici le majorăm.

— Și datele brute?

— Datele de intrare nu sunt chiar brute, sunt preprocesate la un centru de calcul subordonat, de unde le primim pe benzi.

Un an trecu ca o clipă. Cavalerul nostru, muncind sârguincios, ajunse în scurt timp un maestru în arta producerii de grafice și tabele care să placă ochiului. Un singur lucru îl mâhnea profund: nu înțelegea prea bine care este sensul fizic al mărimilor de pe abscisă și ordonată și, în cele din urmă, care este legătura cu realitatea a acestor reprezentări.

Într-o noapte, cavalerul, după ce se frământase mult timp, căzu într-un somn greu și agitat. Dimineața își făcu bocceaua și se duse la director să-l întrebe încotro se afla centrul de unde se primesc datele.

— Spre sud, peste 4 munți și 4 văi, dar ce vrei să faci, doar nu vrei să ne părăsești?

— Ba da, dar mă voi întoarce repede.

— Vai, nu face asta, nimeni nu s-a întors vreodată de acolo, spuse îndurerat directorul, știind însă că e inutil, hotărârile unui cavaler programator sunt întotdeauna de nestrămutat.

— De ce?, spuse acesta. E destul de aproape, și plecă o dată cu primele raze ale soarelui.

Drumul fu greu, dar cavalerul era tânăr și plin de elan, așa că-l străbătu în numai un an. Centrul subordonat se dovedi a-și merita numele. Era mai mic și mai vechi, directorul amabil, dar mai morocănos, calculatoarele cu o generație mai jos. În scurt timp,

cavalerul înțelese că și acest centru primea datele de la un altul, aflat peste 16 munți și 16 văi spre sud. Se odihni puțin, apoi porni la drum, fără să stea mult pe gânduri.

Etapa a fost lungă și grea, iar cavalerul obosise oarecum, așa că o parcurse în câțiva ani. Găsi un centru și mai vechi, directorul fu cam nepoliticos, calculatoarele, o generație și mai jos. De aici porni spre sud, mereu spre sud, peste 32 de munți și 32 de văi, cu toată oboseala care-i pătrunsese în creier și în oase; mersul deveni chinuitor. Făcea nenumărate popasuri. Când distanța dintre două centre succesive deveni de 256 de munți și 256 de văi, ajunsese în era tuburilor electronice.

Dar și de aici fu trimis mai departe, mereu mai departe, spre sud și, ajungând pe creasta celui de al 512-lea munte, zări, atunci când nu mai putea face un pas, o clădire singuratică semănând cu un hangar. Oboseala și resemnarea îi dispărură pe loc și porni grăbit spre ea. Pe când se apropia, pe lângă el trecu cu o viteză ametitoare o arătare care, întrezărită prin norul de praf, părea a fi un om pe bicicletă, cu doi desagi imenși și galbeni în spate. În pragul ușii avu o ezitare. Îi venea să se întoarcă și să lase totul baltă. Dar era mult, mult prea târziu, așa că bătu și intră.

Priveliștea dinăuntru îl năuci. În lumina egală și rece, zeci, poate sute de oameni, bărbați și femei, stăteau la mese așezate ordonat, în șiruri paralele. Fiecare avea în față câte un abac pe care muta bilele sau câte o mașină mecanică de calculat la care râșnea. Scriau ceva pe niște bucăți de hârtie și alți oameni treceau printre rânduri cu saci mari și galbeni, în care adunau aceste hârtii.

Țăcănitul enorm care alcătuia zgomotul de fond îl ameți pe cavaler. Privind șirurile acelea ordonate, care păreau să se prelungească la infinit, deși din afară clădirea nu părea prea mare, îl năpădi brusc o greață violentă. „Doamne”, își spuse, „aici e cu adevărat capătul liniei.”

Se năpusti afară cu ultimele puteri și căzu în iarba udă, respirând lacom aerul curat al muntelui. Zăcu apoi o vreme întins cu ochii la cer, până când apărură stelele, pe urmă se ridică greoi și porni. Străbătea din nou munți și câmpii, nenumărate orașe și în jurul lui era un

constant sfârșit de toamnă. Oamenii îl priveau cu milă sau cu indiferență pe bătrânul istovit care-și târa pașii înapoi spre nord, mereu spre nord. Puterile îi slăbeau din zi în zi, dar îl purtau înainte absența durerii și spaima că nu va ajunge.

Când zări în depărtare strălucitoarea stemă binară 011, era sfârșit. Totuși se gândi cu bucurie că își va revedea vechii colegi. Directorul cel sentimental murise însă de mult și morți erau toți cei pe care-i cunoscuse. Acolo unde fusese câmpie era acum cetate și unde fusese cetate creșteau bălăriile și păștеau vaci.

Îl lăsară din milă să intre în palatul numeric. Calculatoarele aveau un aspect straniu, nefamiliar lui, dispăruseră imprimantele, cartelele, ba chiar și terminalele, și totul era străin și de neînțeles.

Pentru că era bătrân și nu avea unde să se ducă, i-au dat totuși o slujbă: l-au pus să lipească etichete pe un morman de benzi magnetice care zăceau abandonate la subsol, nimeni nu mai știa de când.

FLASH-BACK

– poveste modulară –

1. Astăzi am împlinit cincizeci de ani. Oare în ce stadiu de descompunere ar fi fost trupul meu dacă aș fi murit acum cincisprezece? Mai bine să nu mă gândesc.

Dar e greu să nu te gândești. Mai ales când îți amintești totul. Facultatea asta specială, moștenire a celor treizeci și cinci de ani bisați, are avantajele și dezavantajele ei. E bineînțeles foarte util să n-ai nevoie să-ți notezi nimic, niciodată, să poți să uimești oamenii reproducându-le cu precizie modul în care au fost îmbrăcați într-o anumită dimineață, cu mulți ani în urmă, sau chiar forma norilor acelei dimineți. Memoria mea înspăimântătoare m-a ajutat să avansez relativ ușor pe scara socială.

Sunt însă și clipe în care mă surprind căutând înfrigurat să descopăr propria-mi prezență în ochii și expresiile oamenilor, clipe în care mi-e teamă că nu exist, că sunt un spectru imponderabil prin care lumina trece nedeviată. Atunci beau sau caut tovărășia unei femei sau citesc ceva, încercând să alung posibilitățile

existenței mele virtuale cu ajutorul altor existențe virtuale.

2. Nu-mi vine să cred că a mai rămas doar o zi. Una singură din atâția ani. Dacă aș fi știut cât e de greu, de chinuitor de greu, poate că nu m-aș mai fi încumetat.

Ce-i drept, n-a fost așa de la început. Era chiar amuzant când stăteam cu creta în mână, în costumașul meu de elev, din cursul primar, în fața tablei pe care scria 2 + 3 = ? și prin cap îmi treceau tot felul de năzbâtii. „Ce-ar fi să zic acum că pentru a rezolva această problemă trebuie să precizăm mai întâi câteva noțiuni legate de teoria funcțiilor recursive? Cred că dom' profesor al meu ar sucomba.” Dar bineînțeles că nu ziceam nimic și mă mulțumeam să scriu, cu un aer de satisfacție tâmpă, 5 (cinci). Dom' profesor scria și el încă un 10 (zece) în catalog și totul era în ordine.

În ordine... Când prietenul meu cel mai bun, Mihai, a plecat la munte ca să nu se mai întoarcă niciodată, aș fi vrut să urlu: „Stai”, să-l iau în brațe, să-l imobilizez, să-i dau cu ceva în cap, dar, pentru că micul burghiu începuse deja să-mi sfredelească baza craniului, am tăcut. Nu puteam să fac nimic. Încercam să mă conving că plâng o stafie, un mort potențial, dar astea erau simple raționamente care nu-mi puteau înlătura nodul amar din suflet.

Pe urmă m-a cuprins un soi de blazare amuzantă. Venind momentul s-o descopăr pe tandra mea soțioară în pat cu bruta aia blondă, cu greu mi-am putut stăpâni râsul, în timp ce jucam conștiincios rolul omului distrus, înșelat în aspirațiile lui cele mai intime.

O vreme m-am distrat teribil cu lectura ziarelor și uitatul la televizor. Din când în când mă bătea gândul să ies în balcon și să strig: „Dac-ați știi!”, dar imediat sfredelul cel mititel și ascuțit de la baza craniului îmi dădea de veste să mă liniștesc.

În ultimii ani, ajunsesem la o adevărată voluptate de a mă conforma. Mă bărbieream tăindu-mă cât puteam mai exact acolo unde trebuia, îmi sărutam nevasta, cu care bineînțeles mă împăcasem, de numărul corect de ori și la momentele orespunzătoare, ba încercam chiar să și gândesc în felul acela, dar asta era mai greu.

Oricum, toate au rămas undeva în urmă. De mâine reîncepe cu adevărat viața.

3. Avea senzația că e întins într-un hamac de cauciuc și acoperit până peste cap cu o pătură netedă și groasă. Întunericul era total. Nu simțea nici frig, nici căldură, deși era scăldat în sudoare, de fapt prea multă pentru a fi sudoare, plutea pur și simplu în lichidul amniotic. Apăsarea flexibilă, dar fermă a pereților vâscoși îi stârni brusc și cotropitor spaima, spaima de strivire, de sufocare, de înghesuire lentă și elastică, aceeași spaimă care-l făcuse toată viața să evite aglomerările umane. Și spaima de acum era mai puternică și mai bine definită, era parcă matricea originară a tuturor spaimelor vieții lui.

4. Domnule, trebuie să vă fie foarte clar, acest loc este accesibil unui număr extrem de restrâns de persoane, ați pătruns aici numai datorită recomandării doctorului Lucas. Doctorul Lucas este o persoană prețioasă și noi nu-l putem refuza.

Și cum vă spuneam deci, sunteți în posesia unui frumos cancer generalizat care vă va termina în mai puțin de trei luni. Noi suntem singurii care vă putem salva. Da, ați auzit bine, vă putem salva.

Instalația pe care o vedeți este capabilă să refacă starea Universului ca sistem la un moment anterior celui prezent. Vulgar spus, dă timpul înapoi.

Un subiect uman supus acțiunii ei este retardat cu un anumit interval din existența sa. Nu, nu e vorba de o călătorie în timp, subiectul reia pur și simplu secvențele vieții lui trecute dintr-un punct care poate fi fixat cu precizie.

Există o singură problemă: Mașina noastră Regresivă nu are nici un efect asupra informației stocate în creier. Deci, practic vorbind, veți fi cel de-atunci cu psihicul de acum.

Aici apare, evident, problema perturbărilor. În această privință, legea, subliniez, LEGEA, este abaterea minimă de la secvența existențială pe care deja ați trăit-o. Va trebui să repetați pe cât posibil toate acțiunile întreprinse în diversele situații pe care le cunoașteți foarte bine și în care știți că veți fi pus.

Da, e o observație corectă, nu aveți cum să vă amintiți în amănunt ce-ați făcut și deci ce veți face. Creierul dumneavoastră însă, ca de altfel orice creier uman, este un înregistrator fenomenal, mult mai fidel

decât se crede de obicei. Se găsește acolo, stocată integral, toată colecția de informații primite de la senzorii de care dispuneți, urechi, piele, ochi și toate celelalte, colecție denumită generic Viață. O analogie sugestivă, deși doar la nivel calitativ, ar fi cutia neagră greu destructibilă a aeronavelor.

Da, bineînțeles că este subconștientă. Noi vă vom face însă o mică intervenție chirurgicală prin care veți avea acces rapid la această memorie uriașă.

Nu, nu vă speriați, n-o să vă facem acum operația, ci după modificarea genetică. Nu înțelegeți, sigur că nu înțelegeți dacă nu mă lăsați să termin.

În mod normal, pentru tipul dumneavoastră de cancer ar fi suficient un interval de retardare de aproximativ un an ca să vă tratați, cu garanția vindecării. Dar din analize rezultă că sunteți un caz de excepție. Structura dumneavoastră biopsihică prezintă o predispoziție extrem de accentuată pentru carcinogeneză. Deci, chiar dacă scăpați de data asta, șansele de a vă îmbolnăvi din nou sunt mari și poate că a doua oară nu va mai exista un doctor Lucas care să vă trimită la noi. Și, în afară de asta, țin să reduc la minimum probabilitatea de a vă mai vedea vreodată mutra pe aici.

Există o singură soluție: vom extinde intervalul de retardare la 35 de ani. Da, exact vârsta dumneavoastră. Vom întreprinde – ca să mă exprim sugestiv – acțiunea desemnată de o cunoscută înjurătură. Pe urmă o să umblăm puțin la bagajul dumneavoastră genetic, urmând ca ulterior să vă facem intervenția chirurgicală de care v-am vorbit.

Da, domnule, putem, noi putem foarte multe lucruri. Sigur că e o complicație îngrozitoare, dar țin să vă spun că eu am fost împotriva aprobării solicitării lui Lucas cu privire la dumneavoastră. Consiliul însă a luat o altă hotărâre și mi-a încredințat punerea ei în aplicare, lucru pe care mă străduiesc să-l realizez cât mai bine, indiferent de convingerile mele.

Datoria dumitale este una singură: să nu încerci să faci altceva decât ceea ce ai făcut. Și așa anularea morții dumitale este o perturbare majoră. Nu ne mai putem permite o a doua.

Dacă vei fi pe cale să faci un pas greșit, o durere la baza craniului te va preveni. Dacă totuși îl vei face, vei fi suprimat instantaneu. Această buclă a istoriei nu va fi existat niciodată și nu va rămâne consemnat decât că ai murit de cancer la 35 de ani.

A, nu, domnule, puteți să gândiți ce doriți, nu ne interesează, gândurile în sine nu pot schimba nimic. Aveți grijă doar *ce faceți.*

Alte întrebări?

MAREA ÎNCLEȘTARE

George își fixă cochilia albastră din duralit, încheie apoi peste piept și stomac platoșa tot din duralit, peste care trase o bluză fără nasturi, dintr-un material foarte elastic. Pe fiecare cot își prinsese câte un inel de cauciuc moale, având fixat pe partea exterioară o țeapă de oțel, mică, dar ascuțită.

La prinderea pe spinare a parașutei îl ajută taică-său, care, ca de obicei, se sculase cu noaptea în cap, deși nu trebuia să se ducă nicăieri. Sorbi în grabă ceaiul, își prinse punga de plastic cu mâncare la centură, luă din cuier cătușa și dădu să iasă pe ușă. Brusc, îl năpădiră lehamitea și oboseala; șovăi o clipă în prag. Probabil era surmenat, în ultima vreme îl încerca tot mai des dorința de a lăsa totul dracului.

Taică-său prinse momentul și-i puse pe umăr mâna uscată, cu pete maronii:

— Fiule, nu uita, neamul nostru a fost întotdeauna un neam de oameni curajoși și puternici. Hai, du-te și fii tare!

George tresări ca un cal sub cravașă. Strânse din dinți și porni.

Pantofii cu bombeuri de duralit țăcăneau sacadat pe asfaltul cenușiu al aleii. Din blocuri și din aleile laterale apăreau mereu alții, echipați aproape la fel ca și el. Pe măsură ce se apropia de bulevard, erau tot mai mulți.

După ce dădu colțul, George se zgribuli. În jurul platformei viermuia o mulțime care i se păru nesfârșită. Nu zărea decât chipuri crâncene, cu fălcile încleștate, fiecare cu cătușa la brâu sau în mână. Genială invenție, cătușa asta! Extrem de simplă, ca tot ce e genial: un manșon de cauciuc dur, care se mula pe încheietura

mâinii, și un magnet permanent, mare cât o cutie de conserve, prins de el. Apariția ei pe piață uzase moral instantaneu vechile funii cu cârlig și ventuzele.

În afara câtorva tineri inconștienți, toată lumea avea parașute. Cătușa era foarte sigură, dacă era să te iei după ce spuneau reclamele, dar nu mai departe decât săptămâna trecută muriseră vreo patru care n-avuseseră parașută.

Un fior străbătu mulțimea. Se înghesuiră și mai tare spre marginile platformei. George scrâșni și se năpusti înainte cu capul în piept.

În depărtare se contura fusiform, înțesat cu ciorchini de oameni pe scările de acces și atârnați în cătușă, aerobuzul Brănești-Pantelimon-Piața Unirii.

MUTU' PROSTU', CÂINELE NOSTRU

„*Nu s-a estimat cu suficientă precizie în ce măsură inteligența umană folosește supraviețuirii.*”

Jeremy Stone

În ziua-n care a sosit în Univers
Soarele de pe cer nu s-a șters,
Pământul n-a fost copleșit de ape,
Osia lumii nici gând să se crape.

Nou-născuți frumoși nu există decât în imaginația părinților, iar acesta nu făcea excepție. Fusese conceput în condiții destul de precare, viitorul tată nici nu se dezbrăcase în vederea acțiunii și cu cinci minute înainte nici prin gând nu-i trecea s-o întreprindă. De altfel, nu se mai culcase cu nevastă-sa de aproximativ trei luni, descoperind din nou sensul profund al existenței, de data aceasta în persoana unei tinere coafeze, și era decis să divorțeze. Cenușia și agasanta consoartă stătea în calea fericirii lui, nutrind pentru el o dragoste adâncă compusă din:

1. – teama de îngrozitoarea perspectivă a schimbării blazonului de soție cu eticheta „divorțată”;

2. – o doză masivă de sentimentalism bovin lacrimal de cea mai bună factură (plângea cu lacrimi la fel de amare moartea motanului, cât și pe cea a tatălui ei), întreținută prin lecturi intensive de tip *Jane Eyre, Iubirea lor, Singur pe lume etc.;*

3. – prestația remarcabilă a lui bărbatu-său în pat.

Așa că în mintea ei se născu firesc soluția limită pentru astfel de cazuri: un copil. Se folosi de o seară în care bărbățelul veni beat și montat de absența la apel a coafezei din motive care nu interesează. El a regretat actul la o secundă după, încercând senzația acută că a săvârșit o greșeală.

Când ea i-a anunțat fericitul eveniment, s-a arătat sincer impresionat, declarând deschis că i se rupe. Pe urmă, apărând la orizont spectrul pensiei alimentare, a convins-o – promițând chiar și că nu mai divorțează – că plodul ăsta este singurul obstacol în calea fericirii lor. Câte n-a încercat... O grămadă de leacuri bătrânești, tot felul de pilule cu efect garantat și, degeaba.

Doctorul căruia i-a mărturisit tot ce făcuse i-a zis:

— Cucoană, să vedem acuma ce lighioană o să naști după tot ce ai băgat în matale, nemaipunând la socoteală că e făcut la beție...

Între timp, coafeza își găsise pe altul și domnul traversa o perioadă de reculegere metafizică, consumată în special la bodega din colț. Așa că lucrurile au rămas baltă în chestiunea divorțului.

Faptul fiind consumat,
Nimeni n-a mai divorțat
Și așa s-a născut
Copilul oarecum urât.

Sper ca sărăcia rimei să fie compensată de ambiguitatea fecundă a construcției frazei: copilul era urât, modul în care s-a născut era urât, sau era el urât de alții?

În primii ani nu se deosebea prea mult de ceilalți copii, prezentând o singură particularitate ușor înspăimântătoare[61], destul de târziu sesizată de cei din jur: plângea foarte rar – „de fapt, dragă, copilul ăsta nu plânge niciodată”.

Mai îngrijorător era că nici nu vorbea. Până la patru ani nu emisese nici măcar un rudiment de vorbire articulată. L-au dus la doctor, fără rezultat: doctorul zicea chiar că nu pare a avea nimic patologic și că ar trebui să vorbească. Maică-sa lăcrima abundent, „e totuși copilul nostru", nutrind în adâncul sufletului satisfacția de a avea la dispoziție o ființă lipsită de apărare în fața revărsărilor ei de devotament și spirit de sacrificiu.

— Scumpa și iubita mea,
Numai tu puteai crea
Un astfel de specimen
Gingaș și oligofren.

a complimentat-o soțul, într-un puseu de tandrețe.

Micul handicapat avea o curioasă manie: răsfoia cărți pe unde le găsea și chiar dacă nu erau cu poze. Un universitar la care nimeriseră odată în vizită făcuse o glumă la limita jignirii, privindu-l pe copil cum răsfoia cu un aer tâmp Hilbert D., *Grundlagen der Geometrie,* Leipzig, 1930. Ei au râs, era prea mare admirația lor năucă de semidocți pentru titlurile științifice ca să se simtă ofensați, sau poate nici nu realizaseră sensul glumei.

La o observație mai atentă, funcțiile vitale ale acestui copil apăreau atrofiate în favoarea uneia singure: a privi.

Pe nimeni nu supăra,
Unde-l puneai acolo sta,
Această quasi-ființă omenească
Nu înceta să ne privească.

Împlinise patru ani și copiii din cartier îi ziceau Mutu, Mutu prostu', câinele nostru.

În seara aceea, domnul și stăpânul casei nimerise ușa reședinței lălăind prost dispus, după o serie de aproximații succesive prin garduri și stâlpi. La originea cătrănelii se găsea avertismentul „ia-o-ncet, tataie, că faci infarct", servit, împreună cu friptura, de o picoliță tânără și cam zbanghie, pe care încercase s-o mângâie pe pulpă.

După convorbirile preliminare din antreu, nevestesii i se învineți instantaneu ochiul stâng în urma unui

croșeu și, sub presiunea directelor de stânga și de dreapta, cât și a loviturilor de picior, se retrase zbierând în bucătărie. Aici, după un scurt moment de chibzuință, el ajunse la concluzia că „cel mai bine te omor, și pe tine, și pe avortonu' ăla mic, care nu știe decât să se holbeze”.

În clipa în care căuta din priviri o sculă cu care să-și pună în aplicare proiectul, ochii dilatați de groază ai femeii se măriră și mai mult, pentru că în aerul încins al încăperii vibrară, imposibile, cuvintele:

— Tată, ceea ce vrei să faci este ilogic și inuman. Renunță.

Afară vântul toamnei zgâlțâia încăpățânat crengile golite, din sufragerie se auzea buletinul de știri, iar în bucătărie o mamă și un tată își priveau fiul. Prima reacționă mama care, folosind comportamentul standard pentru situații nestandard, se năpusti plângând la băiat, sufocându-l în îmbrățișări:

— Vai, Gicule, l-ai auzit, vorbește!

Numitul Gicu rămăsese stupefiat, dar circumspect, lângă aragaz, el prinzând și sensul cuvintelor, nu doar sunetul vocii.

Așa a început totul... Băiatul răspundea la întrebări cu o precizie și rapiditate care dădeau fiori. Vecinii și doctorii se mirară o vreme, fu dat și la ziar, dar partea de sub apă a aisbergului începu să se vadă abia când îl duseră la școală. Volumul ametitor de cunoștințe, puterea inumană de memorare instantanee pe termen nelimitat a unor cantități enorme de informație, dublată de capacitatea de a formula concluzia corectă din orice set de date i se prezenta îi terorizau pe unii, îi fascinau pe alții. Aborda cu aceeași seriozitate și eficiență conjectura lui Goldbach, „reminiscențe” chagalliene în frescele de la Altamira, rolul motanului Marcu în amorsarea procesului de divorț dintre Marlen și paznicul Șicoală. Glumesc, deși n-ar trebui. Pe scurt, acest copil nu greșea niciodată și, mai rău, spunea tuturor adevărul. Unui profesor care tocmai se arăta mândru de a avea un asemenea elev îi spuse:

— Fals, domnule profesor. M-ați ucide dacă ați putea, invidia și ura fac să ardă cu o flacără strălucitoare sufletul dumneavoastră uscat și pricăjit.

La 11 ani și-a susținut doctoratul în matematică și, deși comisia fusese deosebit de severă, onorabilii universitari (printre care ar fi literar indicat să se găsească și cel cu *Grundlagen der Geometrie*) nu putuseră scăpa de impresia că doctorandul răspundea parcă într-o doară, cu gândul aiurea.

Părinții au fost la început încântați, copleșiți de valul celebrității. Taică-său câștigă o vreme bani buni pariind pe inteligența lui cu inși racolați în special de prin cârciumi. Apoi, încet-încet, constatară că le era din ce în ce mai greu să trăiască cu Mutulică, cum îl alinta maică-sa. A auzi în fiecare clipă adevăruri, pe care le credeai ascunse în fundul sufletului, spuse pe un ton neutru, precis, nelăsând loc de replică, poate deveni îngrozitor pentru niște biete suflete, ca ale lor. Tatăl fusese totdeauna circumspect, dar mama începu abia acum să realizeze că acest băiețel cu privire calmă, care nu se răzgâie, nu plânge, nu râde, n-are nevoie de ea, n-are nevoie de un tată, n-are nevoie de nimeni. Când încerca uneori, timid, să-l alinte, replica era cam așa:

— Ca să poți iubi ceva sau pe cineva este necesar (nu și suficient) să-l înțelegi; tu, mamă, înțelegi extrem de puțin din ceea ce ți se întâmplă, deci aceste diminutive, onomatopee și încărcare cu electricitate statică a palmei prin plimbarea ei pe părul meu, din care trebuie să rezulte că mă iubești, sunt inutile. Dacă te referi la atașamentul primitiv și despotic al femelei pentru progenitură, atunci definește-ți mai precis noțiunile cu care operezi.

Un reporter zisese odată:

— De gândit – gândește, ce să mai vorbim, interesant ar fi ce *simte* o ființă omenească cu o asemenea minte.

Cu timpul, au început să-l evite. Când intra el, se opreau din vorbă, când pleca, se simțeau parcă eliberați.

La aproape treisprezece ani, a renunțat să se mai intereseze de vreo formă de cunoaștere sau, cel puțin, de una organizată. Rătăcea ore în șir prin suburbii, prin anticariate, pe străduțe înguste cu case vechi, cișmele în curte și „nu intrați, câine rău”. În după-amiezele de vară cobora pe fundul unui puț secat și înverzit, și privea ore în șir discul albastru de deasupra lui. N-avea prieteni.

A început să îmbătrânească fulgerător și în foarte scurt timp a recăzut în mutenia originară.

La 14 ani arăta de 70 și nu mai scotea nici un cuvânt. Într-un sfârșit de martie s-a închis în camera lui. Trei zile s-a rugat maică-sa, a zbierat și a bătut cu pumnii taică-său, nici un sunet nu s-a auzit în spatele ușii. Când au chemat doctorul și au spart ușa cu ajutorul vecinilor, puțea deja îngrozitor. Un bătrân mic și cenușiu, chircit cu genunchii la gură, căruia îi cursese ceva negru din ureche.

Maică-sa a plâns foarte bine, suspinele ei au fost foarte convingătoare, jocul de mâini, mai ales în scena smulgerii părului din cap, amintind de Eleonora Duse. Tatăl, îndurerat, în negru, făcea față condoleanțelor:

— Da, doamna Bercu, foarte trist, mâine la 12 la Izvorul Nou, mai serviți un ou.

Vremea începuse să se încălzească, mugurii se desfăceau, oamenii și camionul cu coșciugul erau scăldați în lumina crudă, sticloasă, de primăvară.

La sosirea de la cimitir, familia a oferit o pomană în memoria răposatului.

După ce s-a terminat și asta, aerisiră îndelung prin toate camerele. Și cum stăteau așa și se odihneau, ascultând zgomotele străzii, el băgă de seamă cu uimire că viața e frumoasă, că se simte încă tânăr și sănătos.

— Lasă, Mario, că facem altul, îi spuse, privindu-i profilul proaspăt, întinerit de lacrimi.

Și apoi că Mutul nostru a murit
Toți oamenii din lume s-au iubit
Și morții din morminte au plecat
Și l-au lăsat
Să fie singur mort
Însingurat.

BREAK

Își strânge metodic șireturile, căutând să egalizeze capetele rămase libere. Face și desface funda fără să se grăbească: de afară răzbate vuietul surd al mulțimii, ca vântul, seara, printre coloșii din aleile Milla. Timpul, domnule Onemai, anunță meditativ vocea amabilă. O

intensificare, ca un vaiet, apoi aplauze, copleșitoare, nesfârșite: Freas a pătruns în arenă.

E încordat, își dă seama de asta și crisparea crește și mai mult. Poate că ar fi fost mai bine să aștepte în boxă, acolo nu e nici cald, nici frig, e liniște și întuneric ca-n pântecul mamei, nimeni nu-ți zbiară în față și nu sunt flash-uri care să-ți zgârie retina. Dar cum să stea în boxă când Papá Tob a hotărât altfel...

Pătrunde în spațiul de joc cu vraful de rachete sub braț. Așa cum se așteptase de altfel, aplauzele sunt convenționale, reci. USCOTT MOWENNA MARLBORO MARLBORO FORS. Nu-i nimic, totul e să nu se gândească la nimic, să fie amețitor de iute și implacabil. Să nu cruțe, să frângă, să domine. REC KDX STANDARD ELECTRIC BATA BATA BATA.

RAFLEXUL verde e plăcut sub tălpi, cărnos și elastic, aderență atât cât trebuie. Când o suprafață de joc este bună, băiete, trebuie să ai aceeași senzație ca atunci când calci pe pieptul unui om. Aruncă o privire în tribună: Papá Tob e la locul lui, chica argintie, căzând pe gulerul cămășii negre, încheiate până sus, îl distinge net de mulțimea pestriță. Tot ce îmbracă Papá Tob începe să semene a uniformă.

Nu reușește s-o descopere pe Vera; poate întârzie, și chiar dacă nu vine, poate că e mai bine. Se mai uită o dată la Papá Tob și, cu toate că acesta privește undeva deasupra panoului de afișaj, simte cum se relaxează. Pune rachetele pe masă, scoate din huse câteva și începe să lovească corzile de podul palmei, ca și cum le-ar încerca. Știe foarte exact cu ce rachetă va începe meciul, le-au verificat împreună în urmă cu o oră, dar legea lui Papá Tob nu poate fi încălcată și nici n-are de gând să încerce s-o încalce vreodată. Tenisul e un ritual cu măști, băiete, o artă a plictisului, ca să mă exprim așa. Tot ce faci în afara timpului în care joci punctul trebuie să fie cât mai puțin variat. Trebuie să vezi cât mai puține chipuri, să auzi cât mai puține cuvinte și să rostești și mai puține. Folosește mereu aceeași pastă de dinți, mănâncă mereu aceleași lucruri, culcă-te și trezește-te întotdeauna la orele stabilite. Da, Papá. Crucifixul la buze, același număr de pași până la linia de fund, mingea bătută de pământ de același număr de ori. Nu schimba nimic, niciodată, dacă vrei să fii în tenisul mare, ca să

mă exprim așa. Dacă nu, nu face nimic din toate astea, trăiește și fii fericit. Da, Papá.

Pornește spre linia de fund. Pașii măsurați, figura rigidă, indiferentă. Ajuns în fața deschiderii circulare a distribuitorului. ridică mâna și mingile țâșnesc una și, după trei secunde, încă una. Apropie o minge de nări și aspiră adânc. Cel puțin zece obiective urmăresc gestul caracteristic al lui ULLO ONEMAI. PRIETENEI LUI ONEMAI ÎI VA FI GREU SĂ GĂSEASCĂ PARFUMUL POTRIVIT! Gestul trebuia oricum făcut, aparținea secvenței standard, însă mirosul de minge nouă chiar îi plăcea. Se asocia totdeauna cu cel al bitumului încins, străpuns de smocuri prăfuite, din spatele marilor magazine SANDRE. Pe atunci nu era decât un derbedeu de-o șchioapă, lovind cu o rachetă bandajată o minge mâncată până la cauciuc, de culoare la fel de incertă ca a pielii lui. Mingea nouă era o pasăre rară, o flacără proaspătă pe care cu greu te puteai hotărî s-o lași pradă asfaltului cenușiu, mâncătorul de mingi.

Crainicul arenei prezintă finaliștii MASTERS-ului. Apoi, până în clipa în care se va anunța învingătorul, nu va mai vorbi decât computerul. Mai întâi, desigur, Freas. Martin Freas artistul, Martin Freas gentlemanul. Omul pentru care tenisul nu are secrete. Capabil să trimită zece mingi consecutiv într-o rachetă așezată pe linia de fund. Rosewall plus Santana, plus Năstase, plus Koehler, plus. Ultimul romantic. Mereu trebuie să existe câte un ultim din ăsta. De două ori Roland Garros, o dată Wimbledon, anul trecut Masters-ul. Aplauze furtunoase. Urale. Pe tine or să învețe greu oamenii să te aplaude, băiete. Ai o mutră... hm, cam ciudată, ca să mă exprim așa. Pot să pariez că cel puțin un chinez, un negru și un băștinaș din Australia au colaborat la conceperea ta. Nu te uita, colaborarea a fost fructuoasă, ca să mă exprim așa, ai o inimă ca o pompă de incendiu și picioare ca ale tale n-a avut nici Dreblin. Deci, băiete, o să joci tenis, asta e șansa ta. Da, Papá. Altceva nu știu ce-ai putea să faci, nu ești prea deștept, ai mutra pe care o ai, poți să ajungi cel mult room-boy sau ajutor de ospătar, asta în cazul în care nu te apuci de droguri sau de tâlhărie. Da, Papá. Tenisul pe care ai să-l joci, țin să-ți spun de pe acum, nu va fi un tenis frumos, dar datorită lui vei câștiga suficient de mulți bani ca să ți se spună că ai o figură...

hm, fascinantă, ca să mă exprim așa. Te vei baza pe forță, tenacitate, echilibru nervos; or să te învinuiască toți pentru monotonie; pentru lipsa de fantezie în joc: adică pentru faptul că nu te dai peste cap, nu pui scurte riscante, nu rămâi pironit, cu ochii la cer, după ce-ai greșit o minge. Rahaturi, ca să mă exprim așa. Cel mai frumos tenis din lume e ăla în care dai mingea cumva peste plasă și câștigi. Te vor numi robot, automat, mașină de tenis, presa de scandal va insinua că ești, de fapt, un android, „fanteziștii" pe care îi vei zdrobi vor face declarații jignitoare la adresa ta. Tot rahaturi, îndată ce-o să câștigi de suficient de multe ori vor începe toți să roiască în jurul tău ca muștele la hoit, ca să mă exprim așa, pentru că toți vor să respire aerul tare al succesului. Monotonia o să fie atunci „siguranță în joc și tenacitate", insensibilitatea – „capacitate extraordinară de concentrare", urâțenia loviturilor – „o deosebită eficiență". Dar pentru asta trebuie să câștigi, să câștigi mereu, băiete. Da, Papá.

Two minutes, gentlemen. Încep să servească. Mingile lui, catapultate cu peste două sute de kilometri pe oră, se duc ascultătoare în colțurile careului de serviciu. Freas servește mai slab, liftează exagerat de mult. Ca un gentleman. Încă n-a terminat cu zâmbetele și bezelele adresate tribunei. One minute, gentlemen. E bine să joci într-o sală mare... zgomotele se estompează, publicul se transformă într-o masă nedefinită, te poți concentra mult mai ușor decât afară, unde sunt nori, cer, vânt, câte o pasăre sau un jet. Păcat că FILT n-a admis izolarea fonică a terenului. Nătărăii din tribună nu suportă să latre la lună, parcă i-ar păsa cuiva de agitația și de zbieretele lor. Time, gentlemen.

Aleargă. Întoarce trunchiul. Retrage mâna. Flexează genunchii. Bagă umărul în față. Umărul, am spus. Ochii pe minge până în ultima clipa. Lovește. Aleargă. Întoarce trunchiul. Retrage mâna, flexează genunchii. Uită-te la minge. Lovește. Aleargă. Întoarce-te. Retrage. Flexează. Am spus să îndoi genunchii, băiete, ești surd?

Se simte bine, cu toate că e condus cu 4-3. Cu ghemul ăsta se face 4-4. Nici chiar perspectiva pierderii setului nu-l îngrijorează, se joacă best of five, Spilcuitule, fără tie-break în decisiv, să vedem dacă te țin

curelele. Și, în plus, punctele pe care le-a făcut el până acum au fost seci și fără tevatură, în timp ce Freas a punctat pe muchie de cuțit, cu execuții greu de repetat, artizanat. Asta nu poate să țină prea mult, nu se câștigă un meci cu astfel de lovituri. Advantage in. Se uită la Papá Tob. Papá Tob își trece neglijent mâna peste frunte: e bine, dă-i înainte. N-o să mai servească tare, simte că Freas e pregătit să închidă ochii și să lovească și parcă e un făcut, returile astea orbești intră mai întotdeauna. Liftează mult. Neț! First service. Mingea a lovit banda, a trecut totuși, a țopăit de câteva ori și s-a dus până la picioarele lui Freas, care n-a schițat nici un gest, așteptând impasibil ca mingea să-și înceteze săriturile și să fie suptă în marginea terenului. Semn rău, înseamnă că Spilcuitul încă e calm.

Liftează și mai mult și rămâne pe fund. Schimb prelungit de drepte în cross. Trebuie evitat reverul, băiete, aici e punctul lui tare. Iuțește lovitura. Incomodat, Freas încearcă să schimbe jocul cu un longline, dar lovitura e prea scurtă. În față. Taie apăsat mingea în lungul liniei și se lipește de fileu. Freas ajunge târziu și lobează. Lobul e înalt și s-ar putea să iasă. Nu mai aleargă după el. Se aprinde lumina roșie, mingea a căzut milimetric în spatele liniei de fund. Out! cârâie computerul, out afișează panoul central. Game, mr. Onemai. Four games all.

Iese de pe teren pășind relaxat. Se oprește în fața ușii care culisează fără zgomot, eliberându-i intrarea în coridor și blocând prin aceeași mișcare intrarea coridorului lui Freas. Îndată ce trece pragul, ușa revine în poziția inițială. Intră în boxă și se așază pe fotoliul hidraulic. Jeturile răcoroase ale ventilatoarelor îi scaldă fața și pieptul, vibromasoarele îi frământă brațele și picioarele. Ecranul se aprinde într-un joc de culori reci și odihnitoare însoțite de muzică: Polo Anders cu „Home Again”, un blues vechi de când lumea. Destinde-te, uită. Ține minte, băiete, o relaxare eficientă în pauze e mai prețioasă decât un serviciu devastator. Sunt jucători vechi care n-au învățat nici până acum asta. Timpul, domnule Onemai. Avertizorul bâzâie și clipește în penumbră. Hai! Golește paharul cu CIVITA și iese din boxă; dincolo de zidul subțire, exact la jumătatea

coridorului, aude pașii celuilalt avansând în sens opus. Ești încă vioi, Spilcuitule, sau poate numai vrei să pari...

Aleargă. Lovește. Aleargă. Lovește. Aleargă. Vine oboseala. Nu e propriu-zis o oboseală de natură fizică, cel care cedează primul e întotdeauna creierul. O simte cum vine, semnele sunt mici, dar sigure: ajungi o fracțiune de secundă mai târziu la minge, eziți să pleci la stopuri – ăsta e nebun, a pus cel puțin douăzeci de stopuri până acum! –, te ridici cu regret din fotoliu la reluare. Din tribună nu se vede nimic, dar ție a și început să-ți fugă gândul, cea mai rea consecință a oboselii. Vacuumul absoarbe mingile în margine, distribuitorul scuipă o minge și peste trei secunde încă una. Pendulezi, arunci mingea cu stânga, urcă, se decupează ca un UFO galben în scânteierea reflectoarelor, îngheață o clipă într-o neverosimilă imobilitate, apoi cade și o dată cu ea te prăbușești înainte, rupând lovitura din umăr. A câta oară? De câte ori, de când joci tenis, ai ridicat brațele ca să servești? De o sută de mii de ori, de un milion? În spatele minții pândește pericolul: renunțarea, lehamitea, pierderea sensului. Să se termine totul, oricum, numai să se termine. Cum naiba face bătrânelul ăsta de dincolo de plasă de pare așa de proaspăt? Nu se poate, trebuie să fie și el cel puțin la fel de obosit.

3-2 și 40-15. Două mingi de break. La 4-2 și serviciul, între jucători de valoarea lor, totul e terminat. E terminat pe dracu'; o clipă îi pătrund în minte cele trei match-ball-uri salvate de Freas în setul trei, dar reușește să le alunge. Nu se termină nimic, niciodată, băiete. Da, Papá. Totul se poate schimba într-o singură secundă. Da, Papá. Domini, te simți stăpân pe joc, aproape că ți-e milă de celălalt, uite-l cum aleargă degeaba să-ți prindă mingile care rad tușele, n-are cum să-ți facă față, ești tare, încerci de toate și totul îți iese, ca să mă exprim așa. Dar e suficient să te deconcentrezi câteva zeci de secunde, să te joci cu două-trei mingi și lucrurile se răstoarnă ca într-un caleidoscop. Mai întâi, un fior vag, repede reprimat, de teamă: am început să greșesc, da' nu-i nimic, mai am multe înaintea lui. Apoi teama crește cu fiecare minge, lovești cu grijă excesivă, avar, să nu pierzi, dar ești deja pierdut. Ca un făcut, toate mingile tale care lovesc banda nu trec, ale lui, în schimb, cad la un pas de fileu, tot ce ție ți se duce afară cu câțiva

milimetri, lui îi intră cu câțiva milimetri, ca să mă exprim așa. Îți vine să plângi de nervi. Te agăți disperat, dar de cele mai multe ori nu se mai poate face nimic. Un meci nu începe și nu se termină niciodată, băiete. Ești în meci tot timpul, trăiești scufundat în el, ca să mă exprim așa. Da, Papá.

Aleargă, lovește, aleargă. Freas a făcut două puncte pe nesimțite, cu blestematul lui de rever tăiat, nu sare mingea nici de două palme. O privire către Papá Tob. Răspunsul vine prompt și clar: dreapta, pistonează-i dreapta. Da, Papá, bineînțeles, o sută, o mie, un milion de mingi pe dreapta Spilcuitului, nu mai apucă el să dea cu reverul. O viziune de o clipă: TITAN STADIUM pustiu, în ruine, lumea întreagă o ruină sub un soare roșcat, răzbătând printre nori clorotici, iar el și Freas continuă să schimbe mingi pe forhand.

Avantaj. Se duce în față pripit, pe minge moale. Nici el nu știe de ce. Pasingul lui Freas e perfect, n-are cum să-l ajungă, cu toate că se întinde cât poate. Eliberat o fracțiune de secundă datorită efortului, subconștientul comandă *holding*-ul exact în clipa în care mingea depășește vârful rachetei. Tribuna scoate un geamăt excitat, e primul *holding* al finalei: majoritatea știau că Ullo Onemai a folosit procedeul de opt ori în cele șase zile de până acum ale turneului și că încă unul i-ar putea fi fatal. Nu l-au uitat încă pe Spotty Bauer: la el se gândea întotdeauna când făcea un *holding.* Nici un neuropsihiatru nu reușise să explice satisfăcător capacitatea miraculoasă a lui Spotty de a face 15-20 de *holding*-ul pe meci, în condițiile în care nu se cunoștea un alt jucător care să poată trece de trei. Uneori își ridiculiza adversarul jucând câte un ghem întreg numai din priviri. Mulți afirmaseră că Bauer este un telekinet natural, nici n-are nevoie de ACBC-uri, înzestrarea lui se poate manifesta oriunde în afara terenului. Nimeni însă n-a putut dovedi nimic; oamenii îl aclamau în delir. Federația internațională intenționase chiar să suspende procedeul în urma presiunii Asociației Jucătorilor, interzicând echiparea terenurilor cu ACBC-uri, până la urmă însă publicul și-a impus voința. Culmea era că Spotty – și fără *holding* – avea stofă de mare jucător, ar fi putut oricum să se impună, dar lumea asta voia de la el și nimic altceva. Când juca fără *holding,* oricât de bine,

mai că nu-l fluierau. Impresarii căutau cu lumânarea pe cineva care să-i poată ține piept, visul multora era să organizeze MECIUL SECOLULUI! TENIS FĂRĂ RACHETĂ! TENISUL VIITORULUI! Două imagini ale lui Spotty îi rămăseseră vii în minte: Spotty prăbușit lângă stâlpul fileului, zvârcolindu-se și urlând ca o fiară și Spotty în curtea casei de sănătate, un fel de bolovan cu privirea goală și bale la gură. Și mai erau și Gothard, și Alderman, și Sarasino, toți reduși la o existență catatonică de jocul cu *holding*-ul.

E prea târziu să mai dea înapoi; de câteva secunde bune mingea tremură ușor cam la un metru de sol, susținută de voința lui convertită în acțiune fizică și amplificată de mii de ori de ACBC-uri. Se poziționează ca să lovească, încet, fără să scape din ochi mingea și pe Freas, care stă nemișcat la câțiva pași de fileu, cu o licărire de uimire în ochi – știa, bineînțeles, și el de cele opt *holding*-uri.

Na, ia-o și pe-asta! Mingea, izbită cu toată forța, s-a dus undeva în lung de linie. Freas n-a schițat nici un gest; să fie oare atât de sigur pe el?

Izbucnesc aplauzele. De data asta sunt aplauze puternice, adevărate. Pornește greoi spre marginea terenului. Îl dor creierii. Îi pare rău că Vera nu e în tribună, la Papá Tob n-are curaj să se uite după ce-a făcut. Ușile culisează simultan; intră în boxă și se prăbușește pe fotoliu. O perie de sârmă i se plimbă pe cortex. Ventilatoarele, vibromasoarele, soluțiile revitalizante își fac datoria, dar capul, capul... senzația e îngrozitoare, ca și cum ți s-ar risipi mintea. Brusc, sunetele odihnitoare încetează și pe ecran apare Freas, triumfător, surâzător, superb, ridicând cupa deasupra capului. Toată lumea e grămadă pe el. Undeva, în margine, se vede pe sine arătând ca un struț bolnav, chinuit de câțiva reporteri sadici. Suprarenalele varsă adrenalina în sânge, măduva spinării comandă mușchilor să se contracte, pulsul și respirația se accelerează. Trupul trage după sine creierul. Se ridică greu, dar se ridică și iese pe coridor. Dincolo de peretele impenetrabil la biocurenți aude pașii celuilalt; se repede cu pumnul în perete, zbierând: boșorogule, jigodie împuțită!

Astăzi, fizicul în sport nu mai are secrete. Tehnicile de antrenament, echipamentul, regimul alimentar nu mai

suportă îmbunătățiri esențiale, ca să mă exprim așa. A venit vremea antrenamentului psihic sistematic. Mai mult: a condiționării psihice a sportivului. Un psihic bine preparat poate arunca în luptă resurse fizice și volitive inimaginabile; ați văzut vreodată, domnilor, un paranoic anemiat, aflat în criză, cum crapă în lung o masă de stejar masiv?

E peste puterile unui om. Totul e împotriva lui. Banda fileului, care i-a mâncat un match-ball, computerul care cârâie out, când el dă tușă plină, în mod sigur, ăștia au umblat la programe, toți îl urăsc, toți vor să-l vadă pierzând. Piftiile colorate, cretinii care mestecă, mătrețele din tribună. Ce păcat că *holding*-ul e limitat la câțiva metri, ar fi minunat să poată ridica tribunele în aer și pe urmă să dea cu ele de pământ, praful și pulberea să se aleagă. *Doamne, cât de aproape am fost.* 5-2 în setul decisiv, până acolo l-a dus furia. Un singur ghem... Pe urmă totul s-a rupt. Spilcuitul și-a făcut jocurile și break-ul care îi despărțea. Ovaționat din răsputeri la fiecare punct câștigat. E 5-5 și Papá Tob îi face semn să atace, dar el nu mai vrea decât un singur lucru: să-și câștige serviciul, după aia poate să se întâmple orice.

Riscuri, bineînțeles că există riscuri, cum ar putea fi altfel, ați mai pomenit dumneavoastră progres fără riscuri, ca să mă exprim așa? Vă pot da chiar eu un exemplu: Enrique Soler, un obscur sprinter brazilian, a ajuns peste noapte campion național cu un timp aflat la trei sutimi de recordul mondial. Cum? Foarte simplu: i s-a implantat în minte certitudinea că e urmărit de un tigru furios, certitudine care se activa la pocnetul pistolului de start. Problema a fost că tigrul nu s-a dat bătut, ca să mă exprim așa, a început să-l urmărească și pe stradă, și acasă, și în somn, până când băiatul a scăpat de el încălecând o balustradă. Or, asta nu dovedește decât că prepararea psihică a fost făcută de un ageamiu.

Servește... aleargă... lovește... aleargă... Totul e mult mai greu, chiar și dreapta, dreapta care l-a ajutat întotdeauna, e acum împinsă și lipsită de explozie. E totuși 40-30 și îl cuprinde frica: dacă face punctul, câștigă ghemul. Se uită la Papá Tob ca un copil de la orfelinat printre zăbrelele gardului dinspre stradă. Papá Tob îi face semn calm: în față, vino la plasă. Servește și

se prăbușește înainte ca împușcat, rugându-se să greșească Freas returul. Și Freas... greșește: mingea, lovită prost, cu rama, se duce într-un lob fâlfâit și cade în teren, la un metru de linia de fund. Privește hipnotizat zborul ei prin aer nevenindu-i să creadă într-o asemenea escrocherie monstruoasă a hazardului. Târziu, prea târziu, se decide să alerge. Tribuna, care stătea cu mâinile ridicate și răcnetul victoriei în gât, îngheață: mingea se oprește când mai avea o palmă până la al doilea contact cu reflexul. Al zecelea *holding* al lui Ullo Onemai. Cu pași de bețiv se apropie de minge fixând-o intens; se lasă în genunchi și încet, foarte încet, o aduce la nivelul ochilor. Rămâne așa câteva secunde, pe urmă, fără să se ridice, pornește ca penitenții spre poarta catedralei, îi trebuie aproape două minute ca să ajungă la fileu. Freas așteaptă descumpănit, cu mâinile în șolduri, toată lumea e în picioare. Se ridică lent, cu mingea mereu la nivelul ochilor. În clipa în care distanța e suficient de mică, Freas lasă mâinile din șolduri și se crispează; vuietul mulțimii crește brusc: *dublu holding*. O situație rară și periculoasă pentru ambii jucători: în afara gravitației, trebuie învinsă și voința adversarului. Teleobiectivele urmăresc cele două chipuri, având grijă să intre în cadru și MOWENNA sau GUCKO, sau FORS, după contract; se transmit gros-planuri în montaj alternat: venele umflate și fălcile contractate ale tânărului de douăzeci și trei de ani, scund și brunet, ochii aproape închiși și fața ca de mort a adolescentului de cincisprezece ani, înalt, cu părul cărămiziu, mingea oscilând lent între ei. Apoi, brusc, Freas se întoarce și pleacă spre fundul terenului. Ullo Onemai ridică racheta și lovește. Mingea îl izbește pe Freas în ceafă; imediat izbucnesc fluierăturile și huiduielile.

Un teren de tenis, dintr-un fel de pământ roșu, bătătorit, undeva la marginea oceanului. Jucători care se mișcă ciudat, parcă filmați cu încetinitorul. Ăsta e tot tenis, Papá? Da, băiete, sau, ca să mă exprim așa, a fost.

Vera râde, are caietele sub braț. Plouă cu stropi negri, scânteietori. Din nămolul răscolit al minții urcă mereu alte și alte imagini și cuvinte. Crucea putredă răsturnată printre mere roșii, acum trebuie să înveți să urăști, băiete, altfel nu poți ajunge în față. Mai târziu n-o să mai ai nevoie de ură, o să joci cu tine însuți, un tun de

mingi enorm aruncă mingi de toate culorile care-l lovesc în cap, numai în cap, o rachetă albă profilându-se pe cerul Caraibelor, tenisul e sportul singurătății, băiete.

Stă în fotoliu de mii de ani, ca o statuie de faraon. Ce simte o piatră când o lași singură? Vii, pleci, gândești, ești trist, dar ea ce face în tot acest timp, cum de nu înnebunește? Nu înnebunește pentru că e fericită. Să fii paralizat, să zaci nemișcat într-un fotoliu de invalid toată viața și să nu te poată sili nimeni să te ridici. Să fii pământ, stâncă, nisip, să dormi pe fundul mărilor, cu miliarde de tone de apă deasupra ta, în întuneric. În liniște...

Papá Tob stă în fața lui Freas. Papá Tob are mâinile legate. Verde-întunecat, gazonul. Ce faci, Papá, cine te-a legat, de ce stai în picioare, de ce nu te întinzi, de ce nu te faci una cu iarba, cu pământul, ca să mă exprim așa, ca să mă exprim așa, Papá.

Papá Tob e în negru, ca întotdeauna. Freas, în costum de tenis, ține în mână o bucată de metal în formă de rachetă. Freas îl scuipă în față pe Papá Tob. Ceva zvâcnește.

Freas îl lovește cu piciorul în stomac pe Papá Tob. Ceva se dislocă în adânc.

Papá Tob în genunchi. Freas îl lovește cu racheta de metal. O dată și încă o dată. Fața lui Papá Tob, ca o roșie strivită. Ceva se încordează monstruos, vibrează insuportabil, capul e cimentat, cufundat în beton, trupul e afară, ceva înșfacă, ceva trage, întinde, smulge.

Freas urinează pe fața lui Papá Tob. Se apropie dansând, îmbrăcată ca o târfă, Vera. Ceva se rupe, o sfâșiere albă, arzătoare, fulgurantă. Freas și Vera se îmbrățișează cu pasiune.

Timpul, domnule Onemai. Se ridică și iese pe coridor.

PYTHIA

Pe nesimțite, înserarea se transformase în noapte. Peretele transparent, dincolo de care munți roșcați înconjoară un lac negru-albăstrui, e acum un dreptunghi străbătut de sinusoide întunecate și punctat cu stele. Ca un satelit cu orbită neregulată, vârful roșu al țigării traversează silueta decupată în fundal. Reglajul automat

al iluminării a fost probabil decuplat sau poate că nici nu există: bătrânului îi plac întunericul și liniștea. Voalate și monotone, cuvintele se stivuiesc sârguincioase, străduindu-se să umple încăperea înaltă și aproape goală. Par să lipsească orice facilități de informare și comandă.

— ...eșantioane de realitate. Se pot construi o infinitate de curbe care să treacă printr-un același set de eșantioane, dacă nu este verificată condiția Shannon; tot așa, se pot imagina o infinitate de modele ale realității în jurul unui unic set de fapte. Odată satisfăcute condițiile de minimă consistență logică, structura modelului depinde în mare măsură de parametrii umani. Ba, de multe ori, și bazele logice sunt afectate de parametrii ăștia. Poți să fii sigur că în capul meu și al dumitale există reprezentări diferite, cu ponderi diferite, ale principiului terțului exclus sau noncontradicției. Deși... mă rog, dumneata ești reporter, s-ar putea să n-ai de fapt nici un fel de reprezentare pentru astfel de chestii. Nu e cazul să te simți jignit, vârsta mea face inofensivă orice ofensă. Încearcă mai degrabă să înțelegi.

Mie mi-au trebuit ani, tinere, până când am început să înțeleg. În munca mea, mai exact în fosta mea muncă, nu poți să-ți permiți prea multe momente de meditație melancolică. Sau alcoolică. Eu mi-am permis totuși, de-aia m-au și pus până la urmă pe liber.

Ceea ce mă obseda era fața lui, expresia feței lui atunci când l-am văzut pentru ultima oară viu. Videosintezele voastre îl arată mohorât și dârz, nu-i adevărat, ceea ce se citea atunci pe chipul lui era mila, o milă stranie, abstractă, imensă în lipsa ei de obiect.

Eu nu sunt un om curajos, tinere. Autocontrolul – exersat mereu de-a lungul anilor – n-a fost niciodată altceva decât un remediu pentru frică, pentru frica din adâncul meu. Cu cât eram mai înspăimântat de ceva sau de cineva, cu atât deveneam mai agresiv. Pare ciudat, dar uneori așa se întâmplă, curajul total izvorăște dintr-o frică totală. Mila și liniștea de pe chipul lui erau însă altceva, cu totul altceva; nu puteau fi rezultatul unui efort de voință, al unei stăpâniri de sine ieșite din comun, era vădit că vin de undeva din străfundurile ființei, cum să-ți spun, închipuie-ți un om care mângâie un tigru ca pe o pisică și în timpul asta tigrul îi sfâșie măruntaiele.

I

— Vă rugăm să introduceți identificatorul în fantă.

Fargiss se conformă. În mai puțin de o secundă, dreptunghiul de plastic îi fu returnat împreună cu un altul, mai îngust și colorat într-un galben strident, pe care erau imprimate: fotografia lui, în dreapta fotografiei FARGISS PAUL și dedesubt, cu majuscule roșii, EXTERN.

— Bun venit în Centrul nostru, domnule Fargiss. Înainte de a pătrunde în incintă, vă rugăm să vă fixați prin presare acest ecuson în partea stângă a pieptului. Domnul Director Hinsell vă așteaptă. Urcați la etajul întâi, camera 118.

„Exact așa cum mi-am închipuit”, își spuse înaintând pe coridorul bleu-pal, interminabil, cu ochii la numerele de pe uși. „Un amărât de Centru Teritorial. Perspectivă luminoasă: în câțiva ani ajung șef de secție, chelesc, îmi iau o vilă și-o nevastă, de ce nu chiar pe asta...” Femeia care trecea pe lângă el, destul de insipidă de altfel, nu reacționa deloc la schița lui de zâmbet. Purta un ecuson albastru. Toți cei pe care îi întâlnise până acum purtau ecusoane albastre. „Cu lămâia asta în piept, sunt probabil un fel de sperietoare pentru ei. De-aia nu se uită nici unul la mine. Aici e.”

Ușa alunecă silențios spre stânga și el avansă într-o anticameră spațioasă, cu ferestre largi, decupând imaginea unui apus de reclamă. Încăperea aducea mai degrabă cu o seră, plantele erau răspândite peste tot, în recipiente paralelipipedice, tronconice, emisferice sau de formă total neregulată. Aerul era saturat de un miros dulceag, pătrunzător.

În afară de plante, mai exista o singură formă de viață în încăpere: secretara. Privind-o, se gândi că toate atribuțiile funcției ei pot fi rezolvate perfect de un echipament informatic adecvat. Toate, cu excepția pregătirii cafelelor și a încă uneia.

— Poftiți, domnule Fahrgiss, graseie minunea din spatele biroului. Apoi și mai dulce: – Domnul dihrectohr este nehrăbdătohr să vă vadă.

Avea o privire care îndemna la multe, de la ce faci diseară până la de bunăvoie și nesilit de nimeni. Din

fericire, Paul Fargiss avea o imagine mult prea clară a aspectului propriei persoane pentru a considera asta altfel decât ca pe un reflex condiționat.

— Mulțumesc, spuse plat. Apoi, și mai incolor: — Sunteți prea amabilă.

Între timp o altă ușă începuse să gliseze tăcut între doi ficuși (competența lui în materie de plante ornamentale îl îndreptățea să le numească pe toate, generic, ficuși).

Și atunci, Cel Trist și Șarpele s-au aflat întâia oară față în față, în Orion un bulgăre de sori s-a aprins strălucind sălbatic, aspră și fierbinte a trecut prin oameni rafala nostalgiei și o flacără neagră a pâlpâit pe toate ecranele lumii.

Plantele domneau și aici. Mari, prea mari, contorsionate, boante, cu suprafața zbârcită și furunculoasă, umezită de broboane cât lacrima de vacă. Brune, verzi, negre, fără frunze și fără flori, aducând a foetuși sau a jumătăți de șopârlă mare. La urma urmelor, doar faptul că se găseau în vase cu pământ le justifica oarecum numele de plante. Spre Fargiss păși un tânăr înalt, musculos, în bluză și pantaloni argintii. Nu putea să aibă mai mult de treizeci și cinci; pielea feței era extrem de albă, ochii intens negri, foarte mari și foarte distanțați, pîrul lung, albastru cu sclipiri metalice, adunat într-un coc mic deasupra urechii stângi. Se opri la câțiva pași distanță și făcu o plecăciune adâncă, aproape la 90°, descriind cu mâna tot felul de rotocoale prin aer, ca și cum ar fi măturat podeaua cu penele unei imaginare pălării.

— Covârșit de recunoștință, mulțumesc Providenței pentru a-mi fi dăruit acest auriu evanescent amurg autumnal, fecund potențat de lumina sălbatică, sfâșietor de generos răspândită, a copleșitoarei tale personalități.

Încremeni într-o nouă plecăciune. „Ce dracu' e cu tipul ăsta? E țicnit sau ce?” Își învinse cu greu stupefacția și reuși să articuleze câteva cuvinte.

— Domnule director, mă iertați... Tuși stânjenit. Mă numesc Fargiss, Paul Fargiss.

— O, dar cine nu te cunoaște, domnule Fargiss?! Pe o rază de o sută de metri în jurul locului unde binevoiești să te afli privirea oamenilor se încarcă de blândețea inteligenței, grâul crește mai iute, sânii femeilor se

întăresc și gustul apei e mai bun. Cu magnanima-ți îngăduință, umilul tău emul îndrăznește să poarte bolovănosul și perisabilul nume Hinsell.

„Deci, e totuși directorul. Hotărât lucru, ăsta sau e sonat, sau își bate joc de mine. *Tertium non datur.*”

Trase aer în piept și începu, cu o abia sesizabilă undă de iritare în glas:

— Am fost repartizat la dumneavoastră ca inginer de sistem (vru să adauge „fără s-o fi cerut”, dar se abținu). Am sosit acum o oră. E prima dată când vin pe aici.

Tonul ultimelor propoziții sugera destul de clar: „În loc să debitezi gargara asta aiuritoare, mai bine mi-ai spune unde o să stau, unde se poate mânca ceva și cam ce am eu de făcut în această văgăună în care nu pricep nici acum cum am ajuns.”

— Nemărginită este fericirea care m-a cuprins aflând că vom avea printre noi o stea a Universității Villaheim. Dar asta nu-mi dă nici pe departe dreptul să abuzez de neasemuita-ți prezență. Îmi îngădui să presupun că ești, într-o măsură oarecare, obosit și flămând, domnișoara Ananette îți va oferi deci îndrumările necesare. Al tău prea supus și umil servitor îți spune, cu respectuoasă impacientă, pe mâine, domnule Fargiss!

II

De vreo trei sferturi bune de ceas rătăcea în căutarea unei cârciumi mai acătării. Problema locuinței se rezolvase rapid și satisfăcător, dar n-avea chef să stea în casă. Destul de repede, însă, fu nevoit să constate că se afla într-o urbe provincială model: încă multe turisme funcționând cu benzină, muzee stupide, ceva monumente istorice găinățate din belșug de porumbei, locuri de distracție puține și supraaglomerate. Sosise prea târziu ca să mai poată închiria o mașină, și obișnuința cu trotuarele rulante ale Metropolei îl făcea să suporte greu mersul pe jos. Într-un vehicul de transport în comun nu s-ar fi urcat în ruptul capului. Avea șase ani când intrase, pentru prima și ultima dată, împreună cu maică-sa, într-un vagon de metrou aglomerat: era vară, mirosul de transpirație, senzația de sufocare, presiunea

crescândă a trupurilor enorme îi aduseseră în memorie un moment asemănător, când – la o încăierare cu copiii – ajunsese dedesubt de tot, cu cinci sau șase claie peste el. Ca și atunci, începuse să urle și să izbească orbește în jur, cu o forță care-i depășea resursele fizice. Lumea se dăduse speriată în lături și el se trezise pe peron, podidit de plânsul eliberator, cu maică-sa zguduindu-l de umeri și strigând: „Ce ai? Ce te-a apucat?”

Se apropia de centru. Străzile mai largi, abundența multicoloră de fluorescențe clipitoare nu izbuteau să înlăture, ba chiar accentuau atmosfera de provincialism stânjenit. Anumite orașe își afirmă cu tărie, chiar sfidător, provincialismul, în timp ce altele indispun prin străduințele penibile de a aduce aminte de Metropolă.

„Nici măcar nu știu cui ar trebui să aduc mulțumirile mele pentru paradisul ăsta.” Repartizarea lui la un banal Centru Teritorial situat la dracu-n praznic, într-un fund de provincie, îi lăsase fără replică chiar și pe dușmanii cei mai apropiați.

Încă înainte de sfârșitul ciclului de studii, se putea spune că Paul Fargiss înseamnă ceva în teoria Sistemelor Mari; cam toți bănuiau, cu mohorâtă invidie, ce va apărea pe display-ul din Aulă, în dreptul numelui său: fie secția de Sistemică a Universității, fie CENSIS, Centrul pentru Studiul Sistemelor. Surpriza a fost totală: BRUGDAM SVEE, Centrul Teritorial de Prelucrare a Datelor. Mai mult de patru cincimi din cei aflați în Aulă n-ar fi putut preciza dacă Brugdam Svee este o marcă de brânză sintetică sau numele unui actor mai puțin celebru.

Și totuși, iată că Brugdam Svee se dovedea a fi un oraș. Cu clădiri, cu gunoaie, cu oameni, cu anotimpuri. Cu acel minimum de personalitate în stare să-ți stârnească melancolii când îl revezi după un număr de ani. Și fără trotuare rulante. Fargiss simțea deja mici zvâcnituri în mușchii gambelor.

Depusese contestație. Plin de solicitudine, rectorul Gruessel îl asigurase că va face tot ce-i stă în putere, dar anularea unei decizii emise de INFORMONDIA nu e un lucru simplu și s-ar putea să mai dureze.

Undeva în miliardele de megabytes ale INFORMONDIEI exista un pachet de biți denumit FARGISS PAUL. În mod obișnuit, acesta nu cuprindea altceva în afara rubricilor standard dintr-o fișă

individuală. Lui, ca de altfel oricărui individ cu QI-ul peste o anumită limită, i se făcuse onoarea rezervării unei zone extinse. Caracteristici antropo- și psihometrice, particularități ale comportamentului sexual, preferințe culinare, lista persoanelor cu care fusese în contact timp mai îndelungat, cam tot ce se poate spune despre o nu prea lungă viață de om. E adevărat, nicăieri în succesiunea de 0 și 1 nu era menționat că, de când se știa, Fargiss se visa la fiecare două-trei săptămâni zăcând într-un scaun metalic alb, cu ace de transfuzie înfipte în venele ambelor brațe. Acele se continuau, neverosimil și monstruos, cu tuburi transparente, groase cât un piton adult, pierzându-se în măruntaiele unei mașini colosale, acoperită de rugină și mușchi. Tuburile se contractau viguros, peristaltic, sugându-i sângele cu gâlgâieli profunde, hrănind cu sângele lui hardughia bestială. Încerca atunci o senzație îngrozitoare, de golire, de absorbire rapidă și în porții amețitor de mari a substanței vitale din el. Gemea subțire prin somn și lacrimi mari i se scurgeau pe obraji; așa îi spuseseră toate femeile alături de care dormise.

Nu. INFORMONDIA nu are acces la secreţiile nocturne ale creierului indivizilor umani. Nu are încă. Asta nu înseamnă că nu se poate postula cu cugetul împăcat: *INFORMONDIA nu greşeşte niciodată.* Sau, cel puțin, nu e vorba de greșeli detectabile la nivel uman. Ea furnizează totdeauna răspunsul optim pentru un set de condiții date. Dar optim pentru cine și în ce sens, fir-ar să fie...

Fațada era de bombă ordinară, dar se plictisise să tot umble aiurea, așa că intră. În localurile de provincie, clienții sunt de obicei vechi și constanți, toată lumea cunoaște pe toată lumea, intrușii sunt priviți cu o circumspecție nu prea îndepărtată de ostilitate. Așa fu întâmpinat și el, cu șușoteli și priviri chiorâșe. Făcu câțiva pași și rămase privind nehotărât în jur.

Dizeuza, bătând spre semicentenar, își arată colții îngălbeniți de nicotină, zâmbind cald prin fumul luminos și dens. Se tânguie despre ceva în legătură cu norocul, cu iubit și lăsat sau cu absența dentiției la albine și nimeni n-o ascultă, toți privesc, pe video, displayurile cu carcasa prăfuită și mânjită de muște, numărul de gaspico executat de un negru și o japoneză. Carablaïs zace cu

capul în balta de bere de pe masă, Francezu și Inimă Neagră se pupă plângând, după ce, cu un sfert de oră în urmă, erau pe cale să se înjunghie, un individ între două vârste, care ar fi trebuit să fie de mult la aerogară, dă cu o halbă de pământ, adică de podeaua din duroplast, și zbiară că are bani, că plătește, ce, banii lui nu e buni?... Halba, din fibre de sticlă, nu se sparge, nu se strică, dar sare direct într-un ecran, pe care-l face țăndări. Chelnerul, asistând neclintit la demonstrațiile clientului său, anunță cu o voce impersonală modificarea notei de plată după fiecare stricăciune.

Cu sufletul uscat și ars de dispreț, Măscăriciul îl aștepta pe Cel Trist pentru a împlini încă un pas pe calea Destinului.

Cineva îi făcu semn cu mâna. Un tip elegant, într-o salopetă albă, cu o eșarfă violetă în jurul gâtului. Era singur la masă. Fargiss se așeză.

— Salut, aproape urlă tipul, încercând să acopere vacarmul din jur. Brunkker mă cheamă, Redric Brunkker. Informatician. Sau informator. Ia-o cum crezi.

— Încântat, răcni Fargiss. Sunt Paul Fargiss.

— Știu. Adică mi-am închipuit.

Pe individul între două vârste încetase să-l mai amuze morga chelnerului și prin urmare acum zbiară: „Ce te holbezi așa la mine, momâia dracului? Ai?”

Într-adevăr, privirea acestuia nu e prea plăcută, din pricina reducerii orientabilității oculare. E un tip de SRX fabricat prin procedeul depunerilor biotice pe schelet metaloplastic, o rablă veche de cel puțin șapte ani. Pielea, de proastă calitate, crăpase și se scorojise în multe locuri, vocea e dogită, îi lipsesc două degete de la mâna stângă. Arată ca un manechin din vitrina unui magazin de vechituri. Ocupația lui curentă sunt corvezile murdare de la bucătărie, dar astăzi, fiindcă e dever mare, șeful a pus să fie spilcuit nițel și l-a scos la servit. „N-auzi, bă, cu tine vorbesc”, se răstește furios clientul între două vârste. „Doamna Jeni, gunoiul a fost strâns și incinerat”, cârâie SRX-11 impasibil. Logica integrată pe scară ultralargă, o minune de precizie și miniaturizare la vremea ei, îi joacă acum feste. Nu se mai deranjase nimeni de multă vreme s-o depaneze, pentru simplul motiv că în munca lui SRX era nevoie de brațe, nu de logică.

— Hai să mergem în altă parte, aici nu se poate sta de vorbă, strigă aplecându-se spre el cel ce se recomandase Redric Brunkker.

Încuviință, ridicându-se. Până să ajungă la ieșire, mai apucă să-l audă pe clientul furios zbierând: „Îți bați joc de mine?! Ești șmecher, da?...”

Astfel, Cel Trist s-a întâlnit cu Slujitorii săi. Neadevărată și nedreaptă, Istoria i-a numit ucigași.

Un tânăr cu pălărie neagră și cercei luminiscenți țâșnește în picioare cu pumnul strâns și brațul drept îndoit, așezat în fața ochilor, ca și cum s-ar fi apărat de ceva.

„Iată unde am ajuns! O pocitanie de ospătar își bate joc de un om! Cât vom mai suporta în jurul nostru momâile de oțel și de plastic? Mașinile ne-au ucis părinții și frații în '97 și acum ne împiedică să trăim. Viață fără mașini! Libertate pentru om! Libertate pentru om!” Alți doi indivizi se ridică, cu pumnul strâns și brațul drept îndoit, și încep să strige: „Libertate pentru om! Libertate pentru om!” Toți trei poartă bluzoane aurii, pe care este imprimat cu negru un cap de mort. Orbitele goale sunt înlocuite cu două discuri optice, iar în gura rânjită este figurată o tastatură de computer. Întărâtat de urlete, clientul între două vârste îl pocnește cu sete pe SRX în falcă. Acesta face un pas înapoi și, în timp ce clientul își suflă gemând în degete, zice: „Bună seara, cu ce vă pot fi de folos?” și începe să țiuie pe diverse tonuri. Când așa ceva se întâmpla la bucătărie, mama Jeni sau altă bucătăreasă îl pocnea după ceafă cu ce se găsea la îndemână. Acum vin doi chelneri model nou și-l iau de-acolo.

III

Orașul doarme. Departe, în bezna câmpiei, se zăresc sclipind contururile de transatlantic ale atomocentralei Brugdam Svee, singurul obiectiv datorită căruia numele orășelului însemna ceva pentru un număr – și acela restrâns – de tipi din Metropolă.

— Nu ești prea vorbăreț, Paul. Eu, în schimb, vorbesc în neștire, vorbitul e pentru mine aproape o funcție fiziologică. Nu pot să trăiesc fără gargară. Și mai

am un defect, după cum probabil ai observat, tutuiesc oamenii de la prima vedere.

— Scuzați-mă, domnule... Brunkker, nu? – dar mă uimește faptul că păreți să mă cunoașteți...

Brunkker pufni.

— Știam cu toții de vreo lună că trebuie să sosească din Metropolă un anume Fargiss, și cum tu ai mutra asta tipică de metropolitan blazat...

— Adică cum... cu toții, dacă nu vă supărați?

— Adică cei de la centru, dar nu mai lua tonul ăsta oficial, poți să-mi zici Red.

Fargiss își aprinse o țigară.

— Vreți să spuneți că tot personalul Centrului Teritorial era informat de sosirea mea?

— Ei, nu chiar toți, o să te lămurești, poate curând, ce-i și cu chestia asta...

Ajunseseră într-o piață mare, probabil chiar centrul orașului. Aici se afla, așa cum era de așteptat, nelipsitul ecran cu diagonala de cincisprezece până la douăzeci de metri. Oamenii se opreau, se uitau o vreme și plecau mai departe. Transmisiile curgeau continuu din toate colțurile lumii, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Prezența ecranelor MEGAVISION în piețele orașelor avea un rol mai mult simbolic decât funcțional, dădea cetățenilor sensibilizați de evenimentele din '97 un sentiment de siguranță, le garanta că lumea încă există.

În clipa de față, pe ecran se desfășura o ceremonie bizară. În centrul altei piețe, mai mari poate, se ridica un podium acoperit cu pânză neagră. Pe podium se aflau trei unități centrale, marca KARBBO GIGACOMP, după cum aprecie imediat Fargiss. Cele mai rapide și scumpe computere de proces din lume. Trei indivizi în robe aurii, cu craniul negru, cu discuri și tastatură pe piept, stăteau nemișcați, cu brațele întinse, așteptând.

— Prin anii '60 se înfiripase undeva în California o afacere ciudată, dar rentabilă. Idolul tinerilor furioși o mierlise într-un accident. Dean îl chema, James Dean. Contra sumei modice de un dolar, fanii răposatului puteau să scuipe și să tragă șuturi în ce rămăsese din mașină. Cam asta e și filozofia imbecililor ăstora.

Alți trei indivizi urcară solemn treptele podiumului și depuseră sincron în mâinile primilor câte un obiect negru, lunguieț. Cu mișcări studiate, aceștia traseră

fermoarele și scoaseră din huse câte o secure de călău. Se întoarseră apoi spre unitățile centrale: „Libertate pentru om!” strigară la unison și începură să izbească ritmic, cu sete. Regia asigurase sublinierea fiecărei lovituri printr-un acord amplu de orgă, urmat de un zgomot produs parcă de un avion prăbușindu-se peste o seră. În mulțime se striga: „Libertate pentru om!” și se vedeau destul de multe brațe îndoite, cu pumnul strâns.

— Dă-i dracului, hai să mergem, Paul. Fargiss se urni cu greu.

— Totuși... ar fi interesant de știut de unde au bani să cumpere niște Karbbo.

— Hm, nu prea te pricepi la politică, zâmbi Brunkker. Printre Humaniști se numără destule personaje politice și financiare de prim rang. Au adepți și în Consiliul Mondial. Hai, c-am ajuns.

PISICA VERDE sclipea deasupra intrării, nu cu prea mult deosebită de cea a localului de unde plecaseră.

— Probabil că vă plac mult pisicile verzi, domnule Brunkker, nu văd alt motiv pentru a schimba o speluncă ordinară cu altă speluncă ordinară.

Brunkker clătină dezaprobator din cap.

— Te pripești, te pripești... ești foarte tânăr.

De fapt diferența de vârstă dintre cei doi nu era prea mare, patru-cinci ani cel mult, dar pe Brunkker îl dezavantajau burta respectabilă și începutul promițător de chelie, prin comparație cu silueta longilină și părul negru și des al lui Fargiss.

Impresia de similitudine cu bomba precedentă înceta îndată ce pășeai pragul. Mai întâi, aici nu intra oricine. Apoi, în afară de celulele fotoelectrice și camera de luat vederi ascunsă pe undeva, mai exista, impunător și sobru ca un turn de control, un portar. Acesta îl salută cu o adâncă deferență pe Brunkker și cu una mai puțin adâncă pe Fargiss.

Aici e un local de lux. Aici nimeni nu cunoaște pe nimeni sau se face că nu cunoaște, se discută în surdină, bunul-gust se vede peste tot: personalul în întregime uman, vesela din porțelan și sticlă casabilă, nicăieri vreun ecran, în schimb pe pereți se perindă continuu peisaje submarine, interioare de peșteri, interioare stil secolul luminilor, solista vocală apare rar și cântă discret, e destul de tânără și are o garnitură splendidă de

dinți, ornând cu strălucire combinația de ou pictat și caisă putredă care îi ține loc de față. Tot o mixtură este și mirosul salonului, mireasmă complexă din care aromele mâncărurilor sunt aproape excluse.

Singura notă discordantă o constituie cei doi tipi aflați la o masă nu prea depărtată de cea la care Brunkker și Fargiss se vor așeza. Aparțin unei condiții sociale evident depășite de categoria localului. Nebărbieriți, cu figurile supte și ochii încercănați adânc, stau cu vindiacurile de plastic, viu colorate, pe ei, vorbesc tare și agramat. Își aruncase fiecare ostentativ pachetul de țigări de contrabandă pe masă, la vedere. Comandaseră ce era mai scump, încercând să pară nababi, fără a reuși să clintească ceva din politețea disprețuitoare a bătrânului oberchelner. Unul dintre ei are un facies ciudat, rigid, ca și cum ar purta o mască de carnaval.

— Cum au trecut ăștia doi de cerberul de la intrare? se miră Fargiss.

Brunkker trase din țigară și slobozi apoi pe gură și pe nări o cantitate enormă de fum.

— Sunt veterani, din '97. În loc să-și mănânce liniștiți pensiile, își vâră nasul peste tot și fac gălăgie. Nu poți să le tai macaroana, fiindcă ar face să explodeze imediat presa, care atât așteaptă: EROI PERSECUTAȚI DE NEVOLNICII CARE AU STAT ACASĂ!

— Și ăla cu fața ciudată, ce-i cu el?

— A fost ars în proporție de 45%. Celălalt are un ochi și laba unui picior protezate și trăiește cu dializă. Dar n-are a face, oricum sunt amândoi „atinși”, nu pot s-o ducă mai mult de un an-doi.

— Vai de capul lor! zise Fargiss într-un târziu.

— Aiurea. Niște imbecili. Imbecili au fost, imbecili au rămas. Au trecut prin atâtea și degeaba. Scorojitul ăla plătește tot felul de tipe numai ca să le privească dezbrăcate. Iar celălalt tembel povestește la nesfârșit, cui stă să-l asculte, cum și-a dobândit protezele și cum l-a bătut pe umeri generalul. Dacă mâine li s-ar ordona să plece iar la luptă, fără îndoială c-ar face-o.

Chelnerul servi cocteilurile cu mișcări studiate. Proiecția rotativă transformase salonul într-o plajă tropicală.

— Dar dumneata, domnule Brunkker, ce-ai face dacă ai fi în locul lor?

— Ți-e chiar așa de greu să-mi zici Redric sau Red?

— Da, scuză-mă... Redric. Deci ce-ai face dacă n-ai mai avea prea mult de trăit?

Brunkker zâmbi.

— Întrebarea e destul de confuz și inabil formulată pentru un sistemist de forță ca tine. În primul rând, nu e vorba de a avea sau nu prea mult de trăit, ci de a ști sau nu asta. Faptul că, să zicem, când vom pleca de aici vei profita de întuneric și de faptul că o să fiu foarte beat ca să mă ucizi, nu mă afectează în nici un fel, pentru că nu știu. Moartea nu există, există doar teama de moarte. Ținând seama de asta, se poate imagina un mod de a deveni nemuritori. Gândește-te puțin: ar fi suficient să se împiedice circulația oricărei informații cu privire la moarte prin organismul social. Oamenii ar trebui dezintegrați până la atomi în clipa încetării funcțiilor vitale. În aceeași clipă se va șterge din memoria INFORMONDIEI și a tuturor celor care l-au cunoscut pe răposat orice informație având o cât de mică legătură cu acesta. Greu de presupus, dar teoretic posibil. Astfel, în câteva generații am deveni nemuritori, pentru că n-am mai ști ce ne așteaptă.

Făcu o pauză, trăgând din țigară și ejectând o nouă perdea de fum între el și Fargiss.

— Ți-am spus că-mi place teribil să vorbesc. Așa... mai e o problemă. Ce-i aia prea mult de trăit? Dacă știi că vei muri peste cinci secunde, asta nu schimbă nimic, intervalul e mult prea scurt pentru a integra ideea de moarte. La fel, ora. La fel, ziua și chiar săptămâna. De la lună încolo începe diferențierea: „mai ai de trăit câteva secunde” nu înseamnă aproape nimic, „mai ai trei luni de trăit” e îngrozitor.

Considerând răgazuri de mărimea anilor, depășim zona critică. Acum ai timp să te obișnuiești cu gândul morții, el îți copleșește mintea încet și dureros, se infiltrează în toate ungherele ființei tale, aproape că moartea efectivă devine o formalitate. Și, dacă ridicăm și mai mult ordinul de mărime, la zeci de ani, rezultă că toată lumea este în situația descrisă în întrebarea ta.

Se lăsă satisfăcut pe spate și dădu paharul peste cap. Pe pereți, oameni de Cro-Magnon hăituiau o fiară uriașă.

— Totuși, nu mi-ai răspuns la întrebare...

— He, he, ba ți-am răspuns, dacă stai bine să te gândești.

— Ascultă... Vreau să te mai întreb ceva... Ai luptat în '97?

Brunkker se posomori. Zise scurt și fără chef:

— Da.

Apoi continuă:

— N-ai vrea să discutăm despre altceva?

— Ba da. Spre exemplu, despre activitatea din Centru. Dar, mai întâi, ce-i cu directorul ăsta, Hinsell, nu e în toate mințile?

Brunkker râse.

— Toți am fost de părerea asta când l-am întâlnit prima dată. Dar nu-i deloc așa. E un tip foarte dibaci. O să ai probabil ocazia să te convingi. Cât despre activitate... prelucrări de date, multe proceduri statistice, întocmire de rapoarte, tabele și mai ales grafice, multe grafice viu colorate. Aparent, nimic neobișnuit.

Tăcu și rămase cu privirea pironită pe adâncul de mare, străbătut de vietăți ciudate, din spatele lui Fargiss.

— Aștept să-mi explici ce-i cu aparentul ăsta. Sau îți plac pauzele de efect?

— Ce?... A, nu, dar acum e prea devreme...

Restul discuției fu din ce în ce mai anost. Fargiss povesti ultimele noutăți din Metropolă, dar, fiind un prost povestitor, reuși doar să-l plictisească pe Brunkker. Acesta bea gospodărește, cocteil după cocteil, comutând într-un târziu pe alcool simplu.

Plătiră și plecară. Adică, numai de plecat plecară împreună, că de plătit plăti Fargiss.

Noaptea era înaltă și splendidă, una din acele nopți de vară care te fac să simți din plin puținătatea ființei și mobilurilor tale. Pașii lor țăcăneau reverberând, pe chipuri li se succedau tăcute culorile semafoarelor. Acum, când luminile-orașului se răriseră, în câmpie se distingea și mai pregnant conturul colosal al atomocentralei.

De câteva ori, Fargiss avu impresia că se ține cineva după ei. Vru să-l facă atent pe Brunkker, dar

renunță văzându-l cât era de luat de ape.

Locuiau în aceeași clădire, ocupată în întregime cu personal din Centru. Brunkker intră primul. Când Fargiss încercă să treacă pragul, ușa transparentă culisă fulgerător, închizându-i-se în nas. În partea dreaptă se aprinse un display și se auzi un semnal sonor.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAȚI. SCUIPAȚI ÎN PALMA DREAPTĂ ȘI LIPIȚI-O DE DREPTUNGHIUL ALB.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAȚI.

Se uită la Brunkker. Acesta rânjea, un rânjet larg, de bețiv. Simțindu-se destul de idiot, se conformă totuși indicației.

VĂ MULȚUMIM. ROSTIȚI-VĂ ACUM NUMELE LITERĂ CU LITERĂ APOI, FĂRĂ PAUZĂ, PRONUNȚAȚI RAR ȘI CU INTONAȚIE: SUNT UN IDIOT.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAȚI.

Fargiss se supuse. Brunkker continua să rânjească.

BUN VENIT, DOMNULE FARGISS. AȚI FOST IDENTIFICAT FĂRĂ UMBRĂ DE ÎNDOIALĂ. PE PERIOADA ȘEDERII DVS. LA NOI DORIȚI UN APARTAMENT STIL:

L14 – LOUIS XIV
L15 – LOUIS XV
L16 – LOUIS XVI
L17 – LOUIS XVII
CO – COCINĂ
CL – CELULĂ
CB – CABINĂ DE COMANDĂ
CV – CAVOU
SN – SALĂ DE ȘEDINȚE

Începea să se enerveze. Tastă totuși L16.

REGRETĂM. VĂRUL LOUIS NU MAI ÎNCHIRIAZĂ. ÎNCERCAȚI ALTCEVA.

Îi făcu semn lui Brunkker. Acesta desfăcu brațele a neputință. Furios, Fargiss tastă CO.

REGRETĂM. CONDIȚIA DVS. ESTE INFERIOARĂ CELEI NECESARE PENTRU A OBȚINE CO. ÎNCERCAȚI ALTCEVA.

MESAJ, tastă Fargiss, LUA-TE-AR DRACU'! DESCHIDE UȘA.

RECEPȚIONAT MESAJ. NU SUNTEȚI CHIAR PROST DE TOT. MAI SUNT SPERANȚE.

ÎNAINTE DE CULCARE DORIȚI:

WS1 – O STICLĂ DE WHISKY!

WS2 – DOUĂ STICLE DE WHISKY!!

NO – NICI O STICLĂ, DECI REVENIM, SUNTEȚI PROST FĂCUT GRĂMADĂ.

Fargiss își încrucișa brațele pe piept. Fierbea. Abia atunci Brunkker făcu doi pași nesiguri și apăsă pe ceva. Display-ul se stinse și ușa glisă cu o lentoare ironică.

— Tu ești autorul acestor bancuri cretine?

— Mda... ce să fac... mă plictiseam într-o după-amiază și... (râgâit profund)... am umblat oleacă la softul creierașului de bloc. O surpriză pentru noii veniți. Aproposito... știi ce-i aia hard?

— Hai, las-o, că ești făcut cui...

— Nu, domnule, nici vorbă... formidabil ce mult ține cutremurul ăsta. Hard e... prescurtarea de la ha... hardughie. E bună-ă, e bună, ha, ha, ha.

IV

— Cutremurat de cel mai adânc respect, îmi îngădui să observ, domnule Fargiss, că aportul nervilor la susținerea unui punct de vedere nu e tocmai recomandabil.

Frumos și proaspăt, cu coama albastră strânsă coc, acum deasupra urechii drepte, directorul își făcea de lucru pe lângă plantele mari și urâte. Părea mai degrabă amuzat, deși Fargiss sărise binișor peste cal. E-adevărat însă că modul directorului Hinsell de a susține o conversație nu era de natură să furnizeze vreo indicație certă asupra stării lui reale de spirit.

De cinci săptămâni, Fargiss figura printre „simulanți”, cum erau supranumiți membrii secției III – „Elaborare de algoritmi și pachete program pentru simularea și testarea fluxurilor productive”. În tot acest timp avusese ocazia să constate că, testarea ca testarea, dar simularea le reușea tipilor perfect. Exceptându-i pe șeful de secție și pe încă vreo doi-trei, restul erau adevărați virtuozi în lăsarea unei impresii constante și continue de aflare în treabă. Altminteri băieți buni, absolut nevinovați în ce privește programarea. Mai ales

doi dintre ei, Grutt și Kotorra, nu păreau să facă distincții majore între noțiunile de algoritm și imprimantă. Ambii aveau o alură relaxată și agresivă, de strangulatori aflați în concediul legal de odihnă.

Foarte repede, Fargiss realizase că situația nu era cu mult deosebită în celelalte secții. Nimeni nu părea extrem de convins de necesitatea muncii lui. Brunkker, pe care îl mai asistase între timp la câteva beții, evita să-i dea un răspuns precis. Îi spunea mereu c-o să se lămurească singur, curând. Și mai era ceva ce-l irita: de câteva ori, ieșind în oraș, avusese impresia că e urmărit.

Înainte de a da buzna în biroul lui Hinsell, îi prezentase șefului de secție un grafic al variației natalității în ultimul deceniu, grafic care reproducea perfect contururile unei femei gravide, goală, culcată pe spate și văzută din profil. În loc să-l repeadă, acesta izbucnise în râs și-l bătuse pe umeri. Era prea mult.

— Vă rog să mă scuzați pentru lipsa de control, domnule director, dar dacă faptul că eu fac o muncă mult sub nivelul pregătirii mele nu vă afectează, ar trebui totuși să vă afecteze dezordinea și dezinteresul care domnesc în Centrul Teritorial ce cu onoare conduceți.

Directorul Hinsell zâmbi larg. Examina cu atenție o corolă imensă, de un roșu putred.

— Înainte ca lumea să îmbătrânească cu o zi, primește, te rog, domnule Fargiss, asigurarea că toate aceste nemulțumiri își vor găsi sfârșitul.

Dintr-o dată, Fargiss știu ce-l deranja, mai mult decât straniile contorsiuni verbale și rânjetele onctuoase ale directorului. Mirosul. Miasma dulceagă a plantelor hidoase.

Secretara, domnișoara Ananette, pătrunse în încăpere împingând un cărucior. Intrigat, Fargiss își îndreptă privirea asupra celor aflate pe el.

Mai întâi, văzu o cușcă în care chițcăneau disperați câțiva șobolani negri norvegieni. Apoi, un set de tuburi spray, o pereche de mănuși chirurgicale și un aparat electric de a cărui utilitate nu-și putu da seama imediat.

Zâmbindu-i complice, directorul își trase mănușile. Cu mișcări iuți și elegante, prinse un șobolan și-l extrase din cușcă. Domnișoara Ananette îl seconda, zâmbind și ea seducător. „Parc-ar fi un scamator și asistenta lui.” Directorul luă un tub din trusa de sprayuri, îl aținti

asupra șobolanului și apăsă pe clapetă. Ca și cum ar fi fost filmat *au ralenti,* zvâcniturile viguroase ale animalului se înmuiară. Directorul lăsă sprayul deoparte și apucă aparatul al cărui fir de alimentare domnișoara Ananette îl introdusese în priză îndoindu-și amețitor mijlocul. Din aparat țâșni o scânteie orbitoare ca un arc de sudură, însoțită de un pocnet ușor. Când constelațiile albăstrui și clipitoare i se risipiră din ochi, Fargiss văzu, în locul șobolanului negru ca Spațiul, un ghem tremurător, alb-vinețiu, pe lângă care se adunase o pulbere cenușie. Între timp, domnișoara Ananette îi oferise directorului o foarfecă a cărei prezență pe cărucior Fargiss nu o sesizase. Cu ea, directorul tăie din rădăcină ghearele șobolanului la toate cele patru membre.

— Seamănă cu un purceluș mic-mic, gunguri domnișoara Ananette.

Șobolanul dădea semne de trezire. Directorul îl apucă delicat cu două degete de coada lungă și solzoasă, luă un alt spray din trusă și îl stropi cu el din belșug. Îi înmâna apoi sprayul domnișoarei Ananette și primi în schimb foarfeca. Ținând cu mâna stângă șobolanul de coadă și cu foarfeca în dreapta, se apropie de plăntăunele brun-verzui semănând cu un foetus. Cam pe unde ar fi trebuit să fie creștetul capului foetusului, se căscă fulgerător o pâlnie sângerie, palpitândă, cu cili vibrând nerăbdători către animalul care se încovriga deasupra.

— Uită-te la ea, șopti directorul cu duioșie, uită-te la ea, e ca un copil.

Apoi lent, savurând gestul, tăie coada șobolanului aproape de bază. La fel de iute cum se deschisese, groapa roșie se închise hăpăindu-l.

— Coada nu-i place, șopti conspirativ, depunând reziduul filiform pe cărucior.

Dar Fargiss nu mai avea cum să-l audă, ieșise de mult din cameră, cu mâna la gură.

V

„Problema constă în maximizarea sau minimizarea unei funcții de *n* variabile, fără nici o restricție asupra variabilelor. Multe probleme concrete sunt de această

formă în care, chiar dacă există restricții, ele nu influențează asupra optimului.”

Interfonul bâzâi discret și becul verde începu să clipească. Fargiss lăsă cartea și se întinse spre butonul de recepție.

— Salut, Paul. Era vocea lui Brunkker. Iartă-mă că te deranjez. Ce faci?

— Citesc. Mai bine zis, recitesc.

— Ce?

— Huon și Witz, aplicații ale analizei restrictive în studiul sistemelor mari.

— He, he, întoarcerea la clasici. Cam veche, dar solidă. Mă tem însă că va trebui s-o lași deoparte. Mergem la lucru.

Fargiss amuți câteva clipe, surprins.

— La ora asta?

— Păi da, acum începe schimbul. Nu te-ai plâns că n-ai de lucru? Ei, de-acum o să ai, carantina s-a terminat.

— Carantina?

— Pui prea multe întrebări. Îmbracă-te, vin să te iau.

Măcar o calitate avea și orășelul ăsta, nopțile erau extraordinar de liniștite. O liniște de început sau de sfârșit de lume. Brunkker conducea atent și cu viteză moderată, respectând toate stopurile, deși circulația era ca și inexistentă.

— Ascultă, Redric, orice-ai spune, cu Hinsell ăsta ceva nu e în ordine. Mai mult ca sigur are vreo formă de paranoia sau ceva asemănător.

— Vezi-ți de treabă. Mare lucru că-și hrănește plantele cu șobolani. Sunt atâția pe lumea asta care adoră să taie în bucăți trupuri, și nu de șobolani. Suferă crunt din pricina inactivității. A făcut de câteva ori cerere de mutare, și degeaba.

Se apropiau de Centru.

— Nu vrei, totuși, să-mi spui ce dracu' căutăm noaptea aici?

— Ai să vezi. Nu mai fi așa agitat.

Mai erau câteva mașini în parcare. De fapt, destul de multe. Brunkker trânti portiera fără să se ostenească să mai încuie mașina. N-o făcea niciodată.

Trecură de sala principală, depășiră birourile și atelierele de întreținere, pătrunzând în aripa clădirii unde

Fargiss parcă auzise că s-ar afla niște depozite de materiale. Nu fusese niciodată pe aici.

Se opriră în fața unei uși pe care scria cu litere roșii pe fond alb: MAGAZIA 3.

Brunkker își puse palmele pe inscripție și îi spuse și lui Fargiss să facă la fel. Ușa se deschise.

Înaintau acum printr-un coridor larg, cu pereți de un alb mat. Doi soldați în uniforme cafenii, cu petlițe negre, stăteau de o parte și de alta a ușii în fața căreia Brunkker se opri. Nu se mișcară, nu salutară, nici măcar nu clipiră când cei doi pătrunseră dincolo. Păreau două statui din bronz înnegrit de ploi, cum stăteau încremeniți, cu armele la piept.

Nimic n-a tresărit pe chipul sau în sufletul Celui Trist atunci când și-a întâlnit Mireasa, căci trebuie să fii copt pentru Înțelegere, ca și pentru Moarte.

O clipă, Fargiss fu dezamăgit. Apoi îi veni să râdă. Toată mizanscena pătrunderii aici îi încărcase mintea cu o tensiune confuză, generatoare de siluete cețoase, ciborgi, cruci albastre, mutanți, cranii negre pe fond auriu și alte asemenea bazaconii. Și acum nu vedea decât o sală cu terminale în fața cărora stăteau niște inși. Privirea versată descoperi totuși ciudățenia: nimeni nu lucra la tastatură, pentru simplul motiv că aceasta nu exista. Terminalul era de fapt un simplu display pe care se succedau continuu șiruri de simboluri alfanumerice. În afară de un buton alb, nu se vedea alt accesoriu.

— Ascultă...

Brunkker ridică mâna.

— O să încerc să-ți explic câte ceva în cele zece minute pe care le avem la dispoziție. Domnule..., până anul trecut, Centrul ăsta a fost un Centru Teritorial ca oricare altul. Maximum doi-trei tipi din Departamentul de Calcul Electronic îți puteau da relații despre el. De fapt, asta este și situația actuală, cu deosebirea că o serie de cetățeni aparținând de alt Departament îl știu acum ca pe fundul nevestei.

Totul a început îndată ce și-a făcut apariția pe aici Joachim. Joachim Sangga. Tipul clasic de tembel inofensiv, semăna puțin cu tine, parcă-l văd: slab, înalt, gâtul lung și fața îngustă, cu ochii cufundați în orbite. Purta mereu aceiași pantaloni roși până la urzeală și aceeași hăinuță bleumarin împodobită cu epoleți de

mătreață. Un fel de pasăre mare și bolnavă, tăvălită prin praf. Îi murise de curând mama, ființa care-l ghidase până atunci, ca pe o marionetă, prin viață. Cu toate că avea în jur de treizeci, nu cred să fi văzut altă femeie goală în afara cadavrului maică-sii la morgă.

Lui Joachim nu-i plăcea să se ducă acasă. Nu se simțea bine decât în fața displayului. Uneori îți dădea impresia că e crescut din terminal. Putea să stea 12-14 ore și chiar mai mult, dialogând cu sistemul. În loc să-și vadă de treabă, făcea tot felul de experimente. Nici până azi n-am putut să înțeleg cum a primit aprobarea să umble la unitățile centrale. A mai comandat încă vreo patru și le-a interconectat pe toate după o schemă numai de el știută. Nu s-a lăsat până n-a obținut și „full-access" la INFORMONDIA.

Ei, și într-o bună dimineață, magaoaia a blocat toate programele curente, n-a mai răspuns la nici o comandă și a început să scuipe șirurile astea aleatoare. Toată lumea spumega, îți închipui, mai puțin nătărăul de Joachim, care se bucura ca un copil tâmpit la vederea unei vaci. Zicea că se așteptase la asta. A enunțat pe loc și o lege, cum că există un grad critic de complexitate al unui sistem, care, odată depășit, face imposibilă orice evoluție deterministă, sistemul devenind perfect aleator.

Se auzi piuitul intermitent al unui generator de ton. În timp ce Brunkker vorbea, grupuri de câte doi-trei indivizi pătrunseseră în încăpere. La auzul semnalului, cei de la displayuri se ridicară și fură rapid înlocuiți de noii veniți.

— O să-ți termin altă dată povestea. Acum îl vei înlocui pe tipul de colo. *Jobul* tău este următorul: de câte ori apare pe display ceva ce ți se pare demn de interes, apeși pe butonul alb din dreapta. Pentru cultura ta generală, e bine să știi că asta declanșează fotografierea ecranului. Caută să nu scapi nimic. Peste exact patru ore vom fi schimbați și ne vom duce la culcare. Succes.

— Stai, stai puțin, Red, cum adică demn de interes? Din ce punct de vedere? Și pentru cine?

— E greu de spus. Tot ce îți atrage atenția, tot ce are, cât de cât, un sens. Gata, hai.

VI

— Red, nu mi-e somn deloc, hai să bem ceva...

— Ooo, cu mare plăcere, cu cea mai mare plăcere, onorabile! Văd că începi să te acomodezi. Da, domnule... băutura de calitate ascute mintea și întărește organismul. Ca o dovadă în sprijinul primei părți a acestei afirmații pot să-ți spun că eu îmi dau seama că valorez cât un rahat uscat după numai o sticlă de coniac binecuvântat. Olé. Mergem la mine.

Fargiss nu era obosit, în schimb era suficient de iritat. AOG 1. XXHabs? 337bT%%ERTyZXCVbnm345 – ASD – FGwertyD4F6H4B7C8 ii?-% VGR5X7N4C7ns SDRTdj 54 79, LkJhgfDtEu, V2X7M4Z7V3?.//, D4C7 vimehDrDtBe.. lk. Succesiune de semne curgând de la stânga la dreapta, neobosit, în șiruri paralele. Are un efect hipnotic, paralizant, te enervează și totuși nu-ți poți dezlipi privirea. Recolta celor patru ore în care se holbase la ecran se compunea din denumirea vulgară a șezutului, încadrată de cifra nouă și de semnul întrebării; sentimentul intens de ridicol îl făcuse să ezite înainte de a apăsa butonul alb.

— Începusei să-mi spui ceva despre unul Sangga și cum a interconectat el niște unități centrale, îl îndemnă pe Brunkker îndată ce se găsiră în fața sau la fel de bine în spatele unor pahare pline.

— Daa, așa... care va să zică ți-am spus că apăreau pe dispozitivele de ieșire tot soiul de aiureli. Bun, să fi văzut însă mutra lui Joachim, și nu numai pe a lui, când a apărut o propoziție perfect inteligibilă, lipsită însă, în acel moment, de sens. Joachim a mormăit că și asta era de așteptat, având în vedere caracterul *total aleator* al sistemului. Spre seară a venit și plăcinta cea mare; îți mai aduci aminte de scandalul Pinter – Solomin?

— Chestia din golful Zaika.

— Exact, exact. Ei bine, fraza aceea era o referire directă la eveniment, *emisă cu aproximativ trei ore înainte ca el să se producă,* pricepi?

Se opri ca să tragă din țigară.

— În câteva zile nu mai aveai loc de zdrahoni tunși proaspăt, cu subsuoara stângă ușor inflamată și care nu știau să se uite decât chiorâș. Guvernul nu înțelegea prea clar ce se întâmplase, dar simțea că aici e un os de ros. Și nu greșea. În săptămânile următoare PYTHIA – nu

mai știu cine a botezat-o așa – a mai livrat vreo trei premoniții absolut senzaționale din punct de vedere politic. Cum bine știi, noi nu ne-am integrat până acum decât formal în Federație, obsesiile separatiste ale guvernului nostru au ajuns aproape anecdotice. Cred că îți imaginezi cum au sărit băieții să se îmbrățișeze. De fapt, îmi depășesc oarecum atribuțiile intrând în amănunte. În sfârșit...

Nu după mult timp, vechea conducere a fost invitată amabil să-și ia tălpășița și l-au instalat, în schimb, pe acest șarpe sofisticat care se numește Hinsell. Ce-i drept, în meseria lui e un as. El a condus comandoul care l-a eliberat pe generalul Ruffert în '97. Mai mult de jumătate din personalul aflat la vedere al Centrului sunt oameni de-ai lui. Restul reprezintă minimul necesar pentru a întreține un simulacru de activitate. Ideea promovată de Hinsell în organizarea securității PYTHIEI este: camuflaj, înainte de toate. Paza cea mai eficientă e cea care nu se vede. S-a opus deplasării de trupe în zonă, în schimb deasupra noastră e atârnat un satelit cu orbită geostaționară care „vede" și jarul țigării.

Aruncă în scrumieră ceea ce rămăsese din țigară. Atins de jar, filtrul sublimă instantaneu într-un norișor albăstrui, cu miros agreabil. O altă calitate a mărcii era combustia quasitotală, țigara se consuma fără să lase pic de scrum.

— De Joachim Sangga ce s-a ales?

— Praful. Făcea prea multă gălăgie. Cică PYTHIA ar fi fost creația lui și deci îi aparține de drept. Evident, chestia asta i-a făcut pe băieții veseli să se strice de râs și apoi să-l mătrășească urgent. N-am mai auzit de el de-atunci.

— Și colegii noștri de priveghi cine sunt?

Întrebarea era parțial retorică, pentru că Fargiss îi recunoscuse pe doi dintre cei așezați în fața terminalelor: Tollbert și Lucci, specialiști de notorietate în limbaje formale.

— N-are nici o importanță. Absolut nici o importanță. Să-ți explic ceea ce văd că încă nu știi: cu privire la un om angrenat într-un mecanism guvernamental întrebarea „cine este?" nu-și are rostul. Singura potrivită este „ce este?" și la asta îți pot

răspunde: lingviști, logicieni, matematicieni, specialiști în teoria codurilor, informaticieni, toți aleși dintre cei mai buni.

— Bine, și la ce bun înghesuiala asta de creiere pe metru pătrat?

Brunkker ridică din umeri.

— Guvernul, domnul meu, solicită întotdeauna specialiștii cei mai buni când e vorba de probleme politice majore. Adoră să spargă nuci cu microscopul. Chiar dacă treaba ar putea fi făcută și de un copil dotat cu oarecare spirit de observație. În cazul de față, nu știu dacă îți dai foarte bine seama, potul e mare, adică e puțin spus mare, e total. Nu vrei să ascultăm puțină muzică?

Fără să mai aștepte încuviințarea lui Fargiss, se întoarse și apăsă câteva clape ale combinei. Apoi își aprinse o nouă țigară și se întinse în fotoliu, cu ochii închiși.

După câteva secunde de liniște, melodia începu să curgă. Adâncă și domoală, potențială și pe îndelete, de parcă ar fi avut înainte Veșnicia. Fiecare acord poartă cu sine prevestirea următorului, sunetele se cheamă, se aduc unele pe celelalte, tema fundamentală se prefigurează vag și răscolitor, ca o amintire din zorii vieții. Apoi, brusc și așteptat, mișcarea descompusă și lină se coagulează într-un zvâcnet sprinten și precis, logic și cutremurător. O sală de bal cât Universul. Sub ninsoarea de meteoriți scânteietori, în razele ciorchinilor de nove, planete albastre și verzi se răsucesc nebune și fericite, purtându-și trena atmosferică în jurul sorilor tineri, cometele cu plete de gaz fluturând se apropie și fug, iar sufletele se tot duc bezmetic peste Câmpiile de Oțel sclipind în Ceață, printre Cristalele Rotitoare de la marginea Lumii, dincolo de Lacul de Vid și Stelele Iernii.

— Ce muzică e *asta,* Red?

— *Dunărea Albastră.* Un vals. Totdeauna mi-am dorit să fiu astronaut. Să plec în Cosmos. Chiar și acum, când sunt un hoit chinuit de hipertensiune, care fumează două pachete pe zi și bea cât cuprinde. Daa... iată că glandele mele gâdilate de alcool încep să secrete romantism lichid.

— Bine, clipi nedumerit Fargiss, dar poți oricând să-ți iei un bilet pentru Lună, dacă asta te roade.

Brunkker râse sec, ca un icnet.

— Eu vorbeam despre a fi *astronaut,* nu un colet de carne și oase fixat în centuri pe un fotoliu, alături de alți două sute de nătărăi, cucoane simțitoare și puști cretinoizi care mestecă întruna. Mda... am luat-o binișor razna, clămpănesc vrute și nevrute. De altfel, dacă stau și mă gândesc bine, în noaptea asta ți-am divulgat niște chestii pentru care mâine o să-mi dau cu pumnii în cap.

Fu rândul lui Fargiss să surâdă fără veselie.

— Toată povestea pe care mi-ai debitat-o mi se pare extrem de sofisticată și, la urma urmelor, stupidă. De ce butonul ăla alb nu comandă listarea ecranului la imprimantă în locul fotografierii? De ce nu se implementează pur și simplu un interpretor care să facă toată treaba? Pentru ce este necesară soluția cea mai deficitară cu putință, interfața umană?

— Ei, oftă Brunkker, fie ce-o fi, dacă tot e să se aleagă praful... Cu listarea, situația e simplă și clară. PYTHIA noastră nu acceptă nici o comandă cu referire la imprimantă. E șmecheră, mă-nțelegi, nu vrea să dea nimic în scris. Și cealaltă întrebare are un răspuns, ba chiar două. Mai întâi, că încrederea oamenilor politici în tehnică este moderată și prezintă uneori aspecte curioase. Acești stimabili domni sunt cuprinși câteodată de un brusc conservatorism nostalgic și, ca urmare, optează pentru introducerea elementului uman exact în acel punct al unui angrenaj tehnico-informatic în care se potrivește ca nuca-n perete. Un al doilea motiv, decisiv de altfel, este părerea unor experți care consideră extrem de riscantă orice intervenție, fie hard, fie soft, asupra acestui mutant informatic. Probabilitatea stării actuale a sistemului se exprimă ca produsul a milioane, dacă nu miliarde, de probabilități condiționate, toate mai mici decât 10^{-6}. Este un eveniment unic în Istoria trecută și viitoare a Universului. Evident că stabilitatea acestei stări de grafie este direct proporțională cu probabilitatea ei. Iată deci la ce suntem buni noi, aleșii, care stăm și ne holbăm la displayuri.

Era de mirare că reușea să vorbească totuși coerent. Băuse de trei ori cât Fargiss.

— Ascultă, Redric, nu pot să cred că mi-ai spus toate astea numai fiindcă te-a luat gura pe dinainte. Nu ești genul.

— Mda... Câte ceva trebuia oricum să-ți spun, pentru că s-a ajuns la concluzia că gradul de cooperare și atenția cresc dacă observatorul are – în linii mari – asigurată o finalitate, dacă nu un scop, pentru munca pe care o face. Dar, oricum, am sărit peste cal, și asta nu e bine... pentru nici unul dintre noi.

Era pe jumătate adormit, dar continua să mormăie:

— Așa o fi... da' odată mi-a trecut prin minte că nu există... nimic... nici o unitate centrală... interconectată sau nu... și că toate displayurile sunt branșate la o tastatură pe care lucrează... un pavian... cu mantie...

Adormi, în sfârșit.

VII

Lumină cenușie, intensă, cu tente gălbui și violete. Se cerne prin norii joși, întunecați, peste dealurile roșcate și sterpe, accentuând până la lividitate obișnuita paloare a feței lui. Furtuna avea să izbucnească din clipă în clipă. Un pictor impresionist de acum un secol și ceva, Monet, să zicem, ar fi căzut în extaz în fața infinitelor tonuri de gri ale peisajului.

Dar el nu era impresionist. Nu era nici măcar pictor. Venise aici, la marginea orașului, se așezase printre ciulini, pe iarba prăfuită, fuma și se gândea, privind fără să vadă. Ca întotdeauna, în astfel de clipe în minte i se închegau, obsedante, versurile lui Karregis:

În lumina de sticlă, solară
A dimineților de primăvară
Ne mai aprindem o țigară
Lângă flori.

Proaspeți și palizi, cu gura amară
Cămașa neagră din piele de fiară
Rătăcim tineri prin lumini de seară
Nemuritori.

Paul Fargiss nu iubise niciodată natura. Soarele, cerul, pomii, pietrele îl lăsau indiferent. De fapt totul, sau aproape totul, îl lăsa indiferent. Încă din copilărie se căznise mereu să simuleze tot felul de atitudini „firești”: să plângă la incinerarea maică-sii, să fie emoționat la

primirea distincțiilor școlare, să fie indignat și să condamne cu fermitate grozăviile din '97. Își lipise și el buzele de urechile unui număr de femei, șoptind șoapte de amor, fumase nervos și îndurerat în clipa despărțirilor, ridicase paharul zâmbind din răsputeri, hăhăind chiar pe la diverse sindrofii. Dar, de fapt, de fapt nu simțise niciodată *nimic*.

Îi trebuiseră douăzeci și ceva de ani ca să ajungă la această concluzie și să termine cu schimonoselile. Mai bine niciodată decât prea târziu. Acum, cel puțin putea să se bucure cu adevărat sau să fie trist cu adevărat în rarele și atât de rapid consumatele momente în care intersecția unui chip cu o rafală de vânt, puțin sânge pe o carcasă argintie de kevlar, umbra amintirii sau perceperea fulgerătoare și neașteptată a adevărului îl făceau să simtă lumea, viața.

Cu câțiva ani în urmă participase cu alți studenți de elită la vizitarea vestigiilor de arhitectură orientală din Uzbekistan. Fusese plimbat zile întregi prin praful și arșița ucigătoare pentru a i se arăta pietre vopsite și motive geometrice din mozaic repetate la nesfârșit. În timp ce toată lumea ofta admirativ și se entuziasma conștiincios (noi, bieți barbari occidentali, cu computerele, cu genetica, cu astronautica noastră, consternați în fața profunzimii spiritualității orientale), Fargiss visa un duș și o bere rece. Asta, până când ajunseseră la Observator.

Privise șinele de piatră ale sextantului, șinele pe care cândva se mișcase un cărucior cu oglinzi, privise cele două deschizături din tavanul hiperbolic prin care pătrundea succesiv lumina și, în sfârșit, privise chipul lui Ulug Bek, reconstituit de antropologi după resturi de craniu. Rămăsese multă vreme în fața acelui chip pe care se amestecau semnele cruzimii rasei și timpului cu nostalgia inconfundabilă a vânătorilor de absolut. Emoția îl năpădise într-o clipă, cotropitoare, și pricepuse atunci că singurul lucru pe care el era în stare să-l iubească în această lume era Ideea. Înțelesese cu resemnată bucurie că nu îi este cu desăvârșire interzis să poată iubi un pom, o piatră, cerul sau o femeie, cu o singură și de neevitat condiție: să poarte în ele încărcătura unei Idei.

Biciul de cincisprezece mii de amperi sfâșie cerul întunecat. Bubuitul întârzie puțin, conformându-se politicos legilor fizicii, apoi se rostogoli ca un pietroi imens peste dealurile sterpe. Totdeauna se simțise bine printre inteligențele artificiale. Inteligențe artificiale. Ce înseamnă, la urma urmei, artificial? Înseamnă ceva ce nu e natural, nu e produs de natură. Ci de om. Dar omul este natural, este un produs al naturii, și atunci? Silogismul se închide elegant. Și ieftin.

Altfel. Ce deosebire există între inteligența umană și cea artificială? IA este o creație a omului, în timp ce IU este o creație a... a cui? A bunului Dumnezeu? A Naturii?

Nu. Nici vorbă. Pe simpaticul moșneag bântuit de crize de ontită îl eliberăm din funcție pentru motive de sănătate. Rămâne Mama Natură.

Omul se naște și moare în spital. Nouăzeci la sută din timp, în raza lui vizuală se află oameni, imagini, sticlă, semne, plastic, metal și iarăși oameni. Nu ajunge decât întâmplător să atingă pământul cu tălpile în cursul segmentului său existențial.

Omul învață. Învață de la păsări, învață de la iarbă, învață de la stâncă? Nici poveste. Omul învață de la oameni. Omul este un produs al omului.

Adică a fost. Ultima generație de *sapiens* nu mai învață nici măcar de la oameni. Învață de la IA. Aproximativ 70% din informarea și formarea lui se face în fața displayului. Și atunci?

Mai era puțin până la începerea schimbului. Porni către Centru, primind în ochi șfichiurile ploii năprasnice. La intrare se intersectă cu câțiva colegi. Ca de obicei, nu schimbară un cuvânt sau o privire, în afara salutului convențional. Fargiss nu era nici el o fire cine știe ce comunicativă, dar ăștia parcă umblau tot timpul cu țeava unei arme înfiptă în rinichi. În ultima vreme luase obiceiul să se strâmbe și să facă tot felul de gesturi obscene în fața statuilor de bronz din stânga și dreapta ușii, doar-doar i-o face să clipească sau să zică ceva. Și astăzi, ca și altădată, insuccesul demonstrațiilor sale fu desăvârșit.

Fără cuvânt, Mireasa şi-a întors privirea către Cel Trist şi a zâmbit.

AFR B6nrF5J4?,% aa. V6B3V7bgTTbGbUA5% zRaOR 6529df, /, a V57mvhrDT5 J: J? /HY: – gt67. vt. v, t. v, t? 7%G6/4nrnt... de la stânga la dreapta, neobosit, în șiruri paralele. Efectul e hipnotic, paralizant, te enervează și totuși nu-ți poți desprinde privirea. Șirul curge. Curgere. Continuu. Mecanica mediilor continue. Ferește-te de continuu, afirmă topologii. Afirmă și altele, topologii. Mănâncă și ei o pâine. De fapt, așa ar și trebui. *Stricto sensu.* Ai ouat o teoremă, poftim o franzelă.

Ceva. Fusese ceva. Conștientiză brusc imaginea pe care o avea în fața ochilor. Cuvintele erau acolo, verzi și neverosimile în mijlocul diareei simbolice.

V4N8mt?., îV5bmt., V4?% —V4B6N93mtnNtC E4my., %/ nrFmrF927B3N7nSWER C5v6g %C,? G5B2 n9DFG lumină și tunet, DOMNULE FARGISS??? N53 bmy?% ASDFG HC 6neud., F, T. 37.. VeADFGS7B % DTN %/?YM% mDv6n4v3: ert: / rt —„–

Stupefacția îl stăpâni câteva secunde bune. Când reacționă era prea târziu, cursorul ajunsese în colțul din dreapta jos, ecranul fusese șters și – repoziționat stânga sus – cursorul începea noua pagină. Atunci îl năpădiră rușinea și teama. Datoria lui, oricât de idioată ar fi părut, era să apese pe butonul alb. Și el era un om obișnuit să-și facă datoria.

În restul timpului de veghe nu mai apăru nimic care să aibă vreo noimă.

VIII

De aproape trei ore stătea întins, privind tavanul, când se făcu auzit semnalul de apel.

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

Nu răspunse. Îi era lehamite, nu teamă. O clipă speră, stupid, că dacă nu răspunde or să plece și or să-l lase în pace.

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

Rosti răgușit, nesigur:

— Cine anume?

Câteva clipe de tăcere, apoi din nou:

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

De refuzat, nu se putea să refuze. Spuse „să intre” și se ridică de pe pat. Ușa glisă și în vestibul se ivi Brunkker rânjind, cu câte o sticlă în fiecare mână.

— Așa-i că te-ai scăpat în nădragi, prietene, marele meu prieten?

În spatele lui apăru o ființă viu colorată.

— Ea e Mili. Sau Tili. Sau cum vrei tu să-i zici.

După felul cum se mișca părea foarte tânără, era însă greu să-i apreciezi corect vârsta, din cauza grimei. Avea capul acoperit cu o cască albă, cu viziera ridicată. Pe piept purta inima roșie din diode luminiscente clipind în ritmul pulsului, semnul distinctiv pentru legiunile de *sarchis* care împânzeau străzile Metropolei. Și, bineînțeles, nelipsitul cap de mort imprimat pe bluzonul auriu.

— După cum vezi, e vorba de o reprezentantă a tinerei generații. Tocmai de aceea mi-am și zis: „Redric, boșorogule, nu ține, e prea copilă pentru tine și totuși, ce se poate face cu ea? Păi ia să i-o prezentăm acelui ipochimen care clocește închis în casă și își uită vechii prieteni. Țin să-ți spun de la bun început că are o calitate care o să te facă s-o iubești: tace mereu.

Într-adevăr. Nici măcar nu zâmbea. Fargiss mai văzuse undeva ochii aceștia reci, cu aspect de cristal lichid.

— Red, nu te supăra, n-am chef de ea și, ca să fiu sincer, nici de tine. De fapt, n-am chef de nimic, ia-o te rog și pleacă.

— Ei, poftim! Iată cum sunt răsplătite bunele intenții! Și să mai crezi în prietenie!

Destupă o sticlă și trase o dușcă. Din câțiva pași, fata ajunse lângă terminalul aflat în colțul din dreapta ușii și trase un șut în ecran.

— Libertate pentru om! strigă întorcându-se cu brațul îndoit în salutul humanist. Avea un glas ascuțit ca un sfredel.

— Ce faci, ești nebună?

Clătinându-se, Brunkker se repezi și o apucă de mână. Scurt și năprasnic, aproape fără elan, fata îl lovi cu pumnul în frunte. Apoi, fără să-i arunce o privire lui

Fargiss, se îndreptă spre ușă și ieși. Ar fi putut s-o oprească, comandând blocarea ușii.

Brunkker căzuse țeapăn, ca o statuie prăbușită de pe soclu. Lui Fargiss îi trebuiră câteva minute ca să-l facă să-și revină.

— Ce vitalitate are tineretul ăsta... Parcă m-ar fi lovit c-o stâncă.

Încerca să cabotineze mai departe, dar nu arăta deloc bine. Trăsăturile i se înmuiaseră, ridurile erau mai adânci, părea un bufon bătrân și bleg. Lui Fargiss i se făcu milă.

— Dacă nu-ți vezi de treabă, bătrâne, ce să-ți fac! spuse punându-i mâna pe cap.

Dar Brunkker nu era omul care să rămână prea mult într-o asemenea stare. Se duse și-și turnă un pahar.

— Nu mai sunt fetele de altădată, ceea ce le lipsește este un strop de tandrețe. Prin '95 cunoscusem una...

Vorbi continuu aproape un sfert de ceas, fără ca Fargiss să dea vreun semn că ar recepționa ceva. Apoi, brusc, îl întrerupse:

— Ascultă, Red, ce se întâmplă dacă, deși să zicem că pe display a apărut ceva cu sens, nu apeși pe buton?

Brunkker îi aruncă o privire lungă și inexpresivă, după care ridică din umeri:

— Nimic. Ce să se întâmple? Nu se întâmplă nimic.

Adulmecă de câteva ori:

— Simți? Ce parfum folosește fetița asta, îți vine să scurmi pământul cu copita!

— Nu e posibil, totuși, să fii o clipă serios? Te-am întrebat ceva. Cum adică, nu se întâmplă nimic?

— Așa bine. Fiecare terminal este dublat sau chiar triplat; încă cel puțin o pereche de ochi vede ceea ce vezi și tu.

Fargiss se strâmbă.

— Bine, dar e o schemă de o redundanță dezgustătoare.

— Nu numai schema. Totul e redundant aici. Și noi suntem redundanți. Un cârd de deștepți care se holbează la displayuri ca niște vânători primitivi la idolul cioplit săptămâna trecută și uns cu seu din belșug. Și paznicii sunt redundanți. Oameni care pot să-ți transforme în zece minute un aeroport într-un ogor bun de însămânțat sau să-ți umfle din așternut un personaj de orice nivel,

stau și păzesc niște nenorociți de clapetari care, la rândul lor, n-au altă treabă decât să păzească niște terminale pe care oricum le păzesc alții. Se poate spune, fără teamă de a greși, că aceia care conduc dansul ne-au dat posibilitatea să ne atingem cu toții – supravegheați și supraveghetori – gradul maxim de incompetență. Și te mai miri că Hinsell tunde șobolani.

O sticlă reușise s-o dea gata.

— Ascultă, mă băiete, tu chiar ești căzut în cap? De când ai venit nu faci decât să te uiți în gura unui alcoolic și să-ți frământi mințile cu tot soiul de aiureli. Ce te privește pe tine? Banii ies? Ies. Te-ntreabă cineva ceva? Nu. Păi atunci vezi-ți, frate, de treabă, rulează toate fustele din oraș, aderă la Rubik Club Hipercub, apucă-te de artă video sau de sculptură dinamică, sau de ce vrei tu. Ești liber. Liber să faci ce vrei. Chiar și să-ți dai cu levieru-n genunchi, dacă simți nevoia.

Îl apucase. Acum era greu să-l mai oprești.

— Distrează-te, fiule! Trăiești în epoca Divertismentului Total. INFORMONDIA știe totul despre noi. Ne cunoaște dorințele cele mai ascunse, determinările cele mai adânci. Nu e nevoie să ne mai întrebăm prostește ce vrem, cine suntem. Ea știe oricum mai bine. Câți dintre noi mai au idee de ce se găsește în spatele atâtor clape și ecrane, clape și ecrane și voci suave care se interpun între noi și viață de când ne naștem și până murim... Uneori îmi vine și mie să pun mâna pe secure, ca descreierații aia.

Fargiss nu părea foarte mișcat.

— Să știi că nu e nevoie să te utilizezi în halul ăsta ca să-mi demonstrezi încă o dată că ești un cabotin de mâna întâi.

— Vai, vai, sunt un biet cabotin vrednic de milă, suspină nepăsător Brunkker.

Tăcură un timp.

— Ascultă, Red, zise Fargiss într-un târziu, m-am gândit și m-am tot gândit zilele astea... cred că e bine să-ți spun și ție, adică nu cred că e bine, dar n-am încotro...

IX

— Câtă fericire, domnule Fargiss! A ne revedea justifică nașterea acestei zile din pântecul Universului...

Directorul stătea tolănit cu picioarele pe birou, cu fața complet acoperită de o mască cosmetică. Domnișoara Ananette tocmai îi termina pedichiura.

— Domnule director, mi-am permis să vă deranjez pentru a vă vorbi despre PYTHIA.

Domnișoara Ananette îi încălță cizmulițele bej, îi zâmbi lui Fargiss și dispăru. Pentru că nu primea nici un răspuns din spatele măștii albe, acesta începu să vorbească cu voce joasă și neutră:

— Domnule director, este a doua oară când îmi îngădui să vă deranjez. Prima dată am făcut-o pentru niște lucruri care mă priveau direct; acum o fac pentru... altcineva.

— Vai, domnule Fargiss, să înțeleg că supraomeneasca ta rectitudine morală este gata să cedeze unor determinări de ordinul celui mai perisabil și banal omenesc? Îmi sfâșii sufletul, domnule Fargiss.

Își scoase masca și o aruncă peste umăr. Fargiss continuă fără să-l ia în seamă:

— Cu ocazia trecutei audiențe nu ați binevoit să luați în considerare nimic din cele ce v-am spus. E dreptul dumneavoastră. Dar dacă puteți să ignorați necazurile unui subaltern oarecare fără ca nimeni să vă ceară socoteală pentru asta, cu totul altfel stau lucrurile atunci când e vorba de oameni, *de toți oamenii,* nu numai de dumneavoastră, de mine sau de acest prăpădit de Centru Teritorial. Nu vreau să credeți că încerc să vă dau lecții, dar, dacă *acum* nu veți ține seama de ceea ce am să vă spun, mă voi simți îndreptățit să procedez așa cum voi crede eu de cuviință.

Tăcu câteva clipe adunându-se.

— Creatorul PYTHIEI, Joachim Sangga, a enunțat un principiu conform căruia, atunci când se depășește un anumit grad de complexitate a căilor asociaționale dintr-un sistem, acesta devine un sistem perfect aleator. Aș vrea să vă spun că nu este imposibil ca acest principiu să fie fals în mod perfect, adică să fie adevărat tocmai contrariul lui: odată depășit pragul critic, sistemul nu devine – cum afirma Sangga – absolut aleator, ci atinge un determinism de ordin superior. Adică, domnule director, devine *conștient.* S-ar putea ca PYTHIA să fie prima formă *de rațiune aumană conștientă.*

Hinsell nu părea să fi recepționat ceva. Stătea cu ochii întredeschiși, aspirând adânc dintr-un tub alb pe care-l scosese din birou. Fargiss se simțea ridicol. Îi părea rău că-l ascultase pe Brunkker, nu trebuia să vină aici.

— Văd că nu vă interesează. Am să vă mai spun totuși ceva: politica guvernamentală din ultima vreme s-a condus în mare măsură după... să le zicem, premonițiile PYTHIEI. Premoniții faste, după cum mi-am putut da seama, cu toate că nu mă pricep la politică. Apare aici o întrebare: care este mijlocul cel mai bun prin care un prezicător poate face dovada harului său și câștiga încredere? Procedeul este destul de simplu: să provoace el însuși, sau prin interpuși, anumite evenimente pe care apoi le va profeți în transă și cu glas cavernos; în cazul de față, glasul cavernos și transa sunt reprezentate de acest bombardament cu șiruri aleatoare. Comunicațiile între diferitele paliere de decizie politică se realizează, în cea mai mare parte, prin intermediul INFORMONDIEI. Gândiți-vă acum ce se întâmplă dacă, într-un punct al acestei rețele enorme, se naște o conștiință; consecința e evidentă: în clipa în care a avut acces la INFORMONDIA, PYTHIA a transformat-o într-o anexă a ei, superinteligentă, dar inconștientă. S-a produs astfel un lucru pe care generații întregi de programatori l-au luat în râs, dar care era bine înfipt în subconștientul fiecăruia dintre ei. Domnule director... tot ce-a profețit PYTHIA *trebuia* să se întâmple, pentru că ea însăși inițiia totul. Pilonul principal al lumii în care trăim, informatizarea, se dovedește în acest caz punctul cel mai vulnerabil. Nu știu de ce face asta, dar sunt sigur că întreaga politică mondială, nu numai separatismul cârcotaș al guvernului nostru, este dirijată acum de PYTHIA.

Hinsell îl privea în continuare impasibil, cu ochii săi distanțați, lucioși și reci ca două cristale lichide.

— În aceste condiții mi se pare imperios necesar să se renunțe la actualul sistem de dialog cu PYTHIA și să se încerce stabilirea unui contact direct. Asupra măsurilor veți decide, bineînțeles, dumneavoastră, eu mi-am permis doar să vă informez.

În sfârșit, Hinsell catadicsi să deschidă gura.

— Rămân un admirator fervent al stilului fin și sugestiv, totdeodată, de care faci uz pentru a spune tot felul de lucruri, atât de interesante. Dar te conjur, ridică vălul ignoranței de pe ochii devotatului tău discipol: cine este PYTHIA?

În timp ce vorbea, nici figura și nici vocea nu schițau sentimentele presupuse de conținutul frazelor. Vocea era monotonă, lipsită de orice modulație, iar figura îi rămânea tot timpul imobilă, fără expresie, ca o mască mortuară.

— Bună ziua, zise Fargiss și ieși.

X

Se chinui vreo două ceasuri să adoarmă; avea, de altfel, și în mod normal un somn dificil: adormea greu și se trezea la un zgomot de frunză care cade. O oră după ce, în sfârșit, reușise să ațipească, se trezi gemând și cu lacrimile curgându-i pe obraji. Mai istovitor ca niciodată, visul venise prea devreme, mult prea devreme. Nu trecuseră nici zece zile de când se întâmplase ultima dată. Rămase multă vreme într-o stare letargică, golit de gânduri; apoi ea puse din nou stăpânire pe gândurile lui. Nu era capabil să o asocieze cu o anumită reprezentare; ocupa totuși o zonă bine conturată intuitiv în minte. Sentimentul acesta îl mai avusese cu mult timp în urmă, pe când studia curbe de evoluție în spații cvadridimensionale: ceva impalpabil și totuși prezent, *acolo.*

Nu mai avea somn. Se sculă, se îmbrăcă pe întuneric și ieși.

Se lumina de ziuă. Lângă clădire era un parc micuț, cu câteva bănci. Plouase peste noapte. Stratul de frunze roșcate era ud, cei câțiva copaci aveau trunchiurile negre de umezeală, aerul era aproape lichid. Își aprinse o țigară, cu toate că-l usturau limba și buzele de cât fumase aseară. Oameni. Pachete de hormoni și nervi pendulând între pat, bucătărie și closet. Așteptând un cancer care să le umple viața de sens. Și blestemul gândului. Al gândurilor. Roind, viermuind prin creierul inflamat.

Altă țigară. Cianura ar refuza-o înspăimântat. Lanț cauzal vizibil și din Cosmos. Cianură-ingurgitare-

moarte. Probabilitatea evenimentului funest egală cu unu. Statisticile spun că nici în cazul țigării probabilitatea nu e mult sub unu. Spun multe statisticile. Dar important e că fumând nu te prăbușești fulgerat, cu spume la gură. Determinism probabilistic. Schrödinger. Bora. Oare cum gândește Ea? Dar de ce ea? Din cauza numelui, dar puteau să-i zică și Tiresias. Sau Nostradamus.

Nu e rezultatul unei evoluții. Nu a crescut, nu s-a complexificat progresiv. A luat ființă instantaneu, la parametrii maximi. Cum percepe lumea? De fapt, lumea înseamnă pentru ea INFORMONDIA. Un model informațional al realității. O reprezentare trunchiată și aproximativă. Și predigerată. La mâna a doua. Fișiere cu acces aleator. Oameni. Seturi de coordonate. Cerul. Copacii. Arbori de decizie. Destin.

Neesențial, și mai ales fals. Și oamenii percep lumea la mâna a doua. 90% din ce avem în noi înseamnă bandă video, display și – din ce în ce mai puțin – carte. Prea puțin rămâne pentru trăirea directă. Trăire directă. Noțiune vagă și inconsistentă.

Citise cândva o poveste despre un paralitic și un cardiac în stare gravă. Cardiacul avea patul lângă fereastră, paraliticul nu. În zilele frumoase, ca și în zilele mohorâte, cardiacul îi descria tot ce vedea în splendidul parc din apropierea spitalului. Uite păsări, spunea, uite îndrăgostiți, a venit iarna. Într-o noapte a avut o criză groaznică. Și, deși îl compătimea, deși într-un anume fel îl iubea chiar, paraliticul și-a dorit în adâncul sufletului ca el să moară. Și cardiacul a murit. A doua zi, paraliticul a mâzgălit cu greutate dorința de a fi mutat în patul de la fereastră. Să *vadă.* Cu ochii *lui.* Când sora i-a înălțat destul perna sub cap, a putut privi pe fereastră și a văzut un zid gălbui, înverzit de mușchi.

Trecuse prin aproape toate mediile sociale, de la lumea subteranelor Metropolei, până la Aulă. Peste tot același sentiment, de a nu fi *potrivit,* a nu fi la locul lui. Tot ce trăise până atunci i se păreau pregătiri, antrenamente pentru altceva, pentru acel mare ALTCEVA care îl așteaptă. Și care nu mai vine. 30 de ani. Cu un milion de ani în urmă, când se juca de-a căpitanul Nemo printre rămășițele bombardierului

prăbușit în cartierul lor, treizeci de ani însemnau aproape moartea.

Un trup de metal și semiconductori pare îngrozitor atunci când îți admiri propriile slăbiciuni umane. Oamenii rămân oameni, spus lat și satisfăcut. Mașinile n-au și nu vor avea... suflet. Să mori de râs. Ascetismul medieval, arzătoare și disperată căutare a supraumanului. Renașterea ca o cădere, bălăceală mulțumită în granițele umanului.

Când se întoarse în apartament, Grutt și Kotorra îl așteptau tolăniți în fotolii.

— Bună dimineața, domnule Fargiss. Ați luat micul dejun?

— Nu.

— Nu-i nimic, o să-l luați altă dată. Acum mergeți cu noi.

XI

— Totuși nu pot să-mi dau seama cum a fost posibilă scurgerea unor informații atât de detaliate. Și mai ales cum au aflat de ipoteza lui Fargiss. A fost tot timpul sub supravegherea mea și pot să garantez că nu a avut nici un contact semnificativ.

Brunkker fuma nervos. Aproape că te mirai că nu se aude țiuind jarul țigării. În afară de el, în încăpere se mai aflau directorul Hinsell și Înaltul Personaj, sosit fulger din Metropolă.

— Ah, iată-te în sfârșit! Voi așteptați afară.

Intrase Fargiss, încadrat de Grutt și Kotorra.

— Stai jos.

Fargiss căscă ochii mari pentru că cel ce pronunțase cele numai două cuvinte era directorul.

— Când, cum și cui ai livrat informațiile?

Tonul era dur, cazon, amenințător fără a fi încărcat de ură.

— Nu știu despre ce vorbiți.

— Nu știți despre ce vorbesc. Nu știți. Excelență, dați-mi câteva ore ca să rezolv problema domnului Fargiss. Cu metodele mele.

Excelența își clătină capul grizonat și se întoarse spre Fargiss.

— Domnule Fargiss, s-a produs o scăpare masivă de informații cu privire la sistemul secret PYTHIA. Ele sunt cunoscute acum la nivel de masă. În plus, este vehiculată în presa mondială ipoteza dumitale cu privire la conștiența rațională PYTHIA. Îți dai seama, sper, în ce măsură asta te acuză.

— Domnule..., nu știu cine sunteți, n-ați binevoit să vă recomandați, vă pot asigura de un lucru: nu am discutat ipoteza mea decât cu directorul și cu amicul Brunkker care, după cum văd, e un fel de adjunct. În rest, cu nimeni altcineva. Își dau seama, sper, în ce măsură asta îi acuză.

— Excelență, insist, voi rezolva eu cu dânsul...

Înaltul Personaj se ridică.

— Bine, Hinsell, faci cum crezi. Dar în momentul de față nu prea mai are rost. Îți recomand să-ți axezi preocupările pe organizarea apărării. Trebuie să vă părăsesc. Situația începe, cred, să devină critică. Te întreb încă o dată, vrei întăriri?

— Excelență, văd că țineți cu tot dinadinsul să mă lipsiți de o plăcere.

Înaltul Personaj și Hinsell ieșiră.

— Deci, dragă Red, iată-ne ajunși și aici. Informator deci, nu informatician. Bravo ție!

— Lasă ironiile, n-avem timp.

— Poate totuși îmi explici și mie mai în amănunt despre ce e vorba. Sau e neapărată nevoie s-o faci pe beatul pentru asta?

Brunkker ezită înainte de a răspunde.

— În afară de ce-ai auzit de la Excelența Sa, s-a mai petrecut ceva grav. Reprezentanții noștri în Consiliul Mondial au comis un soi de gafa diplomatică, declanșând scandalul politic. Suntem oficial acuzați de manevre separatiste. Consecințele pot fi foarte neplăcute: embargo, suspendarea dreptului de vot în Consiliu pe un an, poate chiar doi. Cu Humaniștii, e albastră. De la marile demonstrații din primăvara lui '99 n-au mai declanșat ceva de amploarea asta. Se pare că organizează un marș asupra Brugdam Svee-ului.

Fargiss veni și el lângă fereastră. Gărzile luau poziție în jurul Centrului. Operația era dirijată de Hinsell.

— Ce puțini sunt...

— Fii serios, rânji Brunkker, sunt profesioniști sută la sută, fiecare face cât un pluton, iar Hinsell cât o armată. Și au cel mai modern armament de câmp din lume. Le plâng de pe acum de milă nenorociților care îi vor ataca. N-au nici o șansă.

— Da, zise Fargiss mohorât, nici o șansă. Nici una.

XII

Reptila gigantică se târăște peste câmpia roșcată și prăfoasă, peste dealurile arse și seci, sub albastrul sintetic al cerului fără umbră de nor. Viermele ieșit din Metropolă e acum un șerpoi lung de câțiva kilometri, mii de tone de materie vie colcăind către un țel pentru cei mai mulți nebulos.

Se umflase trecând prin orașe, ca un fluviu strângându-și afluenții. Humaniștii nu domină decât capul negru-auriu al reptilei, restul fiind copleșit de șuvoiul pestriț al gloatei. Hinsell comută imaginea panoramică în plan apropiat. *Sarchis* în automobile vechi, cu fețele acoperite de vizierele polaroid, Fiii Durerii, toți foarte tineri, cu crucea albastră imprimată pe frunte, băieții, între sâni, fetele, șocații și mutilații pierduți prin subterane în '97 și nemaiîndrăznind de atunci să iasă la lumină, copii înarmați cu carabine marca *Măgăruș,* cu recul redus, foarte periculoși prin faptul că erai tentat să nu le dai atenție. Zoom pe grosul coloanei: o aglomerare informă de tineri dansând în bubuitul difuzoarelor de mii de wați instalate pe platforme mobile. Nu se opresc decât ca să-și facă nevoile sau să se acupleze. În urma puhoiului rămân fecale și cadavre călcate în picioare. *Clarcii* mai ales, emulii occidentali ai tugilor sugrumători, mușcă harnic și tăcut din trupul hoardei. Traveling.

Carele MONDOVIZIUNII roiesc ca niște câini de pază. Din când în când, reporterii mai curajoși se avântă cu microfonul în mulțime pentru a pune întrebarea: „Ce vă determină să participați la acest marș?” Răspunsul se modifică progresiv de-a lungul coloanei. În avangardă, în jurul trăsurilor aurii cu emblemă neagră din care Călăuzele stăpânesc mulțimea, se răspunde, cu mici variații, la fel: „Mergem să distrugem Mașina care amenință și umilește Omul.” Avansând spre coadă, se

poate obține drept răspuns o ridicare din umeri, un salut cu pumnul strâns, un scuipat sau o lovitură în plină față. Hinsell răsuci butonul de volum. Din patru în patru minute, urletul izbucnea din difuzoare amplificat apocaliptic de miile de voci: „Libertate pentru om!” Ar fi strigat cu tot atâta convingere libertate pentru pom sau pentru roțile din față ale tuturor vehiculelor din lume.

— Dumnezeule, spuse Brunkker cu voce joasă și răgușită. Doamne Dumnezeule! Sunt prea mulți!

— Cu cât mai mulți, cu atât mai culți, șuieră Hinsell tremurând de bucurie. Ia uite la ei, mititeii, sunt de soi, au și aruncătoare, ah ce-o să ne mai jucăm... În patruzeci de minute vor fi aici. Kotorra! Să nu cumva să mi-i speriați. Nu începeți decât la comanda mea.

Aproape că dansa de entuziasm. Îmbrăcase uniforma cafenie cu petlițe negre și își desfăcuse părul, lăsând coama albastră să-i cadă pe umeri.

Apel intermitent. Exteriorul. Brunkker apropie receptorul de ureche. După câteva secunde, căpătă aerul unui om lovit în cap. Vru să spună ceva, renunță, și puse încet receptorul la loc. Se uita lung la Hinsell, apoi zise:

— Retragere imediată. Directivă guvernamentală. Evacuarea Centrului și regruparea în afara zonei de pericol.

— Ce!?

Anii îndelungi de educație rigidă îl împiedicară să se exteriorizeze mai mult, lui Brunkker i se păru însă că aude cum scârțâie niște valțuri în el.

— Ce prioritate?

— Directivă AØ. Prioritate Ø.

Se lăsă tăcerea. Începuse parcă să se audă vuietul hoardei înaintând pe câmpie.

— Retragerea, spuse Hinsell într-un târziu, în timp ce degetele mâinii drepte îi alergau cu iuțeală pe tastatura de pe brațul stâng al uniformei.

— E logic, rânji Brunkker disprețuitor. Nenorociții! Au intrat la apă, procedând probabil conform unei predicții a PYTHIEI, care n-a corespuns. Și acum se răzbună ca niște idioți.

— Nu știu, nu mă interesează. Hinsell era acum calm și înnegurat. Mergem.

— Eu rămân.

Se întoarseră amândoi către Fargiss. Uitaseră de el.

— Ce, ai înnebunit? Brunkker îl luă de umăr, dar Fargiss se scutură încăpățânat.

— Eu rămân aici.

Brunkker se luă cu mâinile de cap.

— Ăsta și-a pierdut mințile. Cred c-o să trebuiască să-l ducem legat.

Hinsell veni aproape de Fargiss privindu-l intens. Apoi își desprinse arma și i-o dădu.

— Hai, se întoarse spre Brunkker. Hai să mergem!

Vuietul hoardei se auzea acum clar.

— Paul, Brunkker aproape că plângea, de ce, Paul, de ce?

— Hai, lasă-l, dacă așa vrea el. E dreptul lui.

Hinsell și Brunkker ieșiră și Paul Fargiss rămase singur cu sine.

Individul uman nu se simte bine în prezența Sinelui. Se înconjoară de senzații, lumini, sunete și culori, trăind tot timpul cu presimțirea îngrozită a clipei când sunetul și furia vor înceta, iar el va rămâne singur în tăcerea și întunericul în care se conturează silueta amenințătoare a Sinelui. Lungile coridoare sunt acum pustii și el nu mai poartă ecusonul galben pe care scrie cu majuscule roșii EXTERN. N-a ajuns șef de secție. În schimb, acum e director. Și nici n-o să cheleasc㎠.

Intră în sala terminalelor. Își aprinse țigara și se așeză în fața displayului. Senzorul de puritate a aerului începu să țiuie ascuțit, dar Fargiss nu mai auzea nimic. Privea ecranul negru, curat, în centrul căruia cuvintele înghețaseră verzi:

lumină și tunet, DOMNULE FARGISS.

Pentru prima, chiar dacă și ultima dată în viață, Paul Fargiss se găsea la locul lui.

Căci pentru a ființa, Libertatea nu se poate lipsi de îngrădire, Martirul de Călău și pe coama Urii sunt purtați Eroii spre Înfrângere și Eternitate.

. . . . . .

— Asta e, tinere... Multă vreme am evitat să mă apropii de Brugdam Svee. E-adevărat că și misiunile pe care le-am avut până a fi dat afară m-au dus departe. Într-o zi, însă, tot s-a întâmplat să survolez zona. Vorba vine, „s-a întâmplat”, atracția tulbure pentru locul unde ai păcătuit există, chiar dacă nu ești totdeauna conștient de ea. În clipa în care, pe locul ruinelor văzute în

imaginile transmise și în fotografii, am zărit obeliscul alb, ceva s-a dislocat în creierul meu și a luat-o încet la vale. Nu știam încă nimic, dar presimțeam totul.

Vocea se pierde într-o tuse bogată, întretăiată de aspirații gâtuite. Apoi câteva secunde de tăcere.

— Nu, nu te deranja, ești foarte drăguț, dar nu e cazul. Nu mai e cazul. Bineînțeles că așa cum am schimbat doi ficați aș putea să-mi bag și niște plămâni noi în piept, dar la ce bun? Viața are și o durată interioară, de multe ori independentă de timpul fizic; după consumarea ei nu mai poți simți decât oboseala, o oboseală nesfârșită. Ai să vezi, acum ești prea tânăr. În ultimii ani m-a ținut în viață doar nesiguranța, teama că totul ar putea fi doar un produs al imaginației mele. Lașii au de multe ori o imaginație extrem de fertilă. Însă în clipa în care te-am văzut intrând cu aparatele dumitale, am fost sigur. Așa că putem începe.

Fascicule de lumină albă, intensă, țâșnesc intersectându-se pe chipul bătrânului. Obiectivul îi încadrează optim figura, hidoasă în lumina puternică.

— Sunt Măscăriciul. Am fost alături de Cel Trist până la sfârșit. De fapt nu chiar până la sfârșit, ce să-i faci, nu toată lumea are stofa de martir. Înainte de a dispărea definitiv, mă simt dator să spun câte ceva despre câteva lucruri.

Un nou acces de tuse, semănând mai degrabă a horcăit, calmat prin aprinderea unei țigări.

— Mai întâi, cine a fost cu adevărat PYTHIA? Un bluf, o defecțiune, un programator foarte inteligent sau foarte norocos, care a ajuns să controleze INFORMONDIA de la un terminal obscur, sau pur și simplu o născocire? Nimic din toate astea. PYTHIA a fost o inteligență născută din hazard. O inteligență aumană. Un bastard informațional. Ea a decis totul, începând cu repartizarea lui Paul la Brugdam Svee. Și-a dezvăluit apoi natura conștientă și l-a lăsat să înțeleagă că existența lui înseamnă ceva singular și foarte important pentru ea. PYTHIA a fost cea care a declanșat reacția Humaniștilor, diseminând informațiile cu privire la manevrarea politicii mondiale. Și sunt convins că tot ea a provocat scandalul politic, furnizând guvernului o premoniție falsă. A pus astfel factorii de decizie într-o situație suficient de ridicolă și periculoasă ca să

stârnească nivelul necesar de furie pentru a ordona retragerea gărzilor din fața Hoardei. A prevăzut absolut totul, până și cuvintele pe care le rostesc eu acum. Pentru ce toate astea, e o întrebare firească. În afară de cazul în care și o ființă informațională poate nutri gânduri sinucigașe, lucrurile par lipsite de sens. Lipsite de sens din punct de vedere uman. Pentru că sunt foarte rari oamenii care pot include într-o schemă predictivă propria moarte, chiar dacă este singura cale spre realizarea unui optim global. PYTHIA nu e însă, adică n-a fost, om. A fost o inteligență, dar o inteligență care nu se plictisește, nu e egocentrică, autistă, vanitoasă sau perversă. O înțelepciune. Știa, așa cum știa totul, că zilele îi sunt numărate. Universul nu trebuia să-și mobilizeze toate forțele spre a o distruge: un circuit ieșit din parametri, o variație de temperatură, o furtună solară erau suficiente pentru a o scoate din acea metastabilă stare de grație. Și atunci a ales optimul: a dăruit oamenilor o armă. O armă mai puternică decât rachetele intercontinentale, îndreptată împotriva celui mai feroce dușman al lor: ei înșiși. Un Mit. În mod paradoxal, lumea frenetică a acestui secol, născută din cenușa Războiului, o lume care nu crede decât în miliarde de operații pe secundă, în troni și enzime, are de fapt nevoie, o nevoie disperată, de Mit. Este o necesitate inevitabilă, înscrisă în structura Umanului la fel de pregnant ca instinctul de conservare sau cel sexual; se face cu atât mai mult simțită cu cât lumea devine mai lucidă și mai pragmatică. Nu putem exista, se pare, fără această aviditate de sublim covârșitor, de intangibil, de perfecțiune, de neînțeles și de necrezut, adorată necondiționat și fără limite. Fiecare ființă umană este dublată de o imagine uriașă și strălucitoare, alcătuită din linii și culori mult mai pure. Sunt foarte prețioase pentru noi conceptele care considerăm că ne definesc în raport cu alte specii: rațiune, tristețe, iubire, triumf și lașitate, prostie și zâmbet... E firesc să fie așa, atâta vreme cât suntem ceea ce suntem astăzi. Va veni însă cândva o zi, nu știu cât de departe situată în viitor, în care omul va trebui să se ridice în picioare în fața Universului sau să piară. Și atunci va trebui să fim *altfel,* să devenim *altceva,* să trecem un prag dincolo de care cele enumerate mai sus s-ar putea să nu mai aibă prea mult

sens. Va fi o desprindere grea și dureroasă, și fără Mașină s-ar putea să nu o realizăm niciodată. Oamenii creează Generații de Mașini, iar Mașinile, la rândul lor, modelează Generații Umane. La capătul spiralei, când va veni vremea ultimilor Oameni și silueta putredă și zbârcită a Umanului va crăpa, așteaptă Mașina Finală, cea care va moși nașterea sâmburelui nou și strălucitor, și îl va ține de mână pe bătrânul care moare. Thanatogeneza... Gândiți-vă la Cel Trist și la PYTHIA. Pentru prima dată în istoria umană, un om a luptat alături de o mașină, pentru o mașină, împotriva altor oameni. Și au pierit amândoi, Omul și Mașina, pentru că sacrificiul este condiția inevitabilă a perenității și forței Mitului ce se naște. Dintre toți oamenii din lume, PYTHIA l-a ales pe prietenul meu Paul Fargiss; a găsit pesemne în el potențialitatea maximă pentru înfăptuirea acestui act unic. Gândiți-vă la Jan Hus, la Bruno... Întotdeauna mi l-am imaginat pe Giordano Bruno cu flăcările rugului lingându-i picioarele ca pe o astronavă cu baza învăluită în flăcările și fumul startului, gata să țâșnească spre stele, trăgând după sine totul, soldați, călugări, mulțimea buimacă și nobilii care privesc execuția din balconașe. Împodobită și deformată de Timp, povestea PYTHIEI trebuie să fie și va fi miezul unei credințe noi, care va conduce pașii Omului spre Marele Salt. Nu vă rămâne decât să-i fiți apostoli. Și acum, tinere, stinge, te rog, lumina asta îngrozitoare, ia-ți aparatele și, te rog, pleacă. Vreau să rămân singur.

Partea a II-a

PLANETARIUM

Dar să privești la stele, prietene, și să știi că aceste mărunte, alb-strălucitoare scântei sunt – când pui piciorul pe ele – regate ale mizeriei, ignoranței, ale diverselor stadii degenerative, că albastrul-închis al cerului de deasupra este și el plin de cocioabe vechi, curți murdare, rigole, grămezi de gunoaie, cimitire supraaglomerate...

Stanislaw Lem

KUMBRIA

În ziua Khaigilor, ieșind din ceața galbenă, Criym visa.

Deși își petrec o mare parte din timp trăind, Kumbrienii visează și ei: involuntar și întâmplător, vise mărunte, maimuțăreli planând greoi la mică distanță de lutul existenței. Nu sunt, cu toate acestea, nici mai înalți, nici mai proști, nici mai fericiți și nici mai neadevărați decât alte seminții din necuprinsul pulberilor de lumină ale Universului.

Criym visa. Nimeni n-ar fi putut spune de când zăcea întins pe iarba din centrul Orașului: încă de pe vremea în care Orașul nu era decât o adunătură de colibe, Criym se afla acolo, înveșmântat cu o bucată de țesătură de culoare incertă în jurul șoldurilor, cu barba castanie acoperindu-i pieptul, cu pletele revărsate în iarbă, visând. Sau, cel puțin, dormind. Sau, cel puțin, cu ochii mereu închiși.

Așezarea se construise înconjurându-l cu inele concentrice: straturi de sidef în jurul gunoiului pătruns în carnea scoicii. Straturi de uitare învelind amintirile crude. Acolo unde iarba se termina, începea malgra. Ușoară și dură, maleabilă la temperaturi nu prea mari, din malgră Kumbrienii puteau face orice: clădiri și drumuri, mașini și statui. Cei câțiva copaci în care cuibărea o familie de păsări mici, cu pieptul alb, de baștină din pădurile Extremului Nord, ochiul de apă, iarba, buturuga putredă lângă care Criym dormea erau singurele accidente în imperiul malgrei. Un muzeu mic și cochet în aer liber.

Cultul Celui Care Doarme își pierdea și el originile în timp. Cine și când interzisese adulților să depășească bordura de malgră? De fapt nu-i oprea nici o lege, doar tradiția dădea acest drept numai copiilor. Cei maturi priveau uneori cu nostalgie stânjenită insula verde pe care, odată, demult, zburdaseră și ei în voie. Până în ziua când oasele deveniseră prea lungi, fețele prea aspre și în priviri se strecuraseră luciri noi și tulburi. Unii se rugaseră, alții plânseseră la picioarele Păzitorilor Somnului, alții plecaseră tăcuți sau amenințători.

În ultima zi a anului, doi copii, un băiat și o fată, îi scurtau unghiile, îi potriveau barba și îi curățau chipul, punând o coroniță proaspătă în locul celei putrede, de anul trecut. Pentru cei mai mulți dintre Kumbrieni, el era Cel Care Doarme, o statuie prăbușită, un reper, una din multele sigle ale Orașului. Nu pentru toți însă.

O fetiță ascultă odată cu urechea lipită de pieptul lui vreme de aproape o jumătate de zi. Jură apoi că auzise un zgomot, unul singur, adânc și greu, ca de clopot izbit cu o bucată de lemn învelită în cârpe. Băiatul slab și tăcut, care nu-și luase ochii zile în șir de la trupul lui Criym, se destăinui bătrânului uitat de toți, chiar și de Timp, cu care mai stătea din când în când de vorbă: „Respiră, Kuha-ned, am văzut, pieptul i se ridică și coboară, încet, încet de tot, zi și noapte, Kuha-ned." Bătrânul își clătinase capul pleșuv, zâmbind vag: „N-ai văzut până acum nici un mort, copile, și mai ales un mort drag. După ce îl privești ore în șir, în ultima noapte, în lumina slabă și tremurătoare, ți se pare nu numai că respiră, dar și că buzele-i freamătă și ochii i se întredeschid. Îl rogi să se trezească, îi mângâi fața și nu înțelegi, nu poți să înțelegi cum de e dură și rece ca malgra."

Trupul lui Criym nu era nici dur, nici rece. Totdeauna era cu puțin mai cald decât mediul înconjurător: iarna zăpada se topea atingându-l, iar păsările mici, cu pieptul alb, se strângeau pe el, visând zgribulite la îndepărtatele păduri ale Extremului Nord. „A fost și el cândva un om ca noi", povesteau bătrânii dornici să vorbească și să fie ascultați, fie și în zeflemea, „dar a suferit atât de mult, încât nici să moară n-a mai putut. Dar nici să trăiască. Nu i-a rămas decât visul. O dată într-o generație, Cel Care Doarme deschide ochii și privește lumea. Și lumea e alta, dar oamenii sunt aceiași, și atunci închide ochii și se întoarce în vis."

Cum apăruseră Păzitorii Somnului? Nu știa nimeni de ce acești oameni își trăiau viața veghind la marginile insulei lui Criym și de ce își treceau din tată în fiu datoria pe care ei înșiși și-o sortiseră. Învățații – ca de altfel oricine în afara copiilor – nu reușiseră niciodată să pătrundă dincolo de acest zid viu. „Animație suspendată", spuneau, „catalepsie, hibernare". „Se poate", răspundeau invariabil Păzitorii, „dar dacă știți,

atunci ce mai vreți?" „Să ne probăm ipotezele." „Și la ce v-ar folosi? Vă puteți bucura mintea cu o mulțime de teorii despre Cel Care Doarme, una mai îndrăzneață și mai elegantă decât alta, de ce vreți ca din bogăția asta să rămână una sau nici una? Cel Care Doarme trebuie să doarmă."

Pentru doctrinele postulând neimplicarea, contemplația sau chiar absența, Criym funcționa adesea ca metaforă centrală, unificatoare. Expresia cea mai concretă și extremă a acestui mod de a gândi erau îngerii Somnului. Drapați în veșminte largi, albe, mulți dintre ei foarte tineri, veneau să se întindă pe dalele de malgră ale Pieței, în șiruri lungi, paralele cu Cel Care Doarme. Înghițeau apoi toți o dată, zâmbind și închinând spre Criym, pastilele albe ale Visului. Uneori, când se adunau atât de mulți încât Piața părea ninsă, erau stivuiți și încărcați în transportoare.

Poeții se mulțumiseră dintotdeauna să viseze la ce ar putea visa Cel Care Doarme. Mulți erau convinși că spiritul lui Criym călătorește fulgerător prin Univers, trăind mii de vieți pe tot atâtea meleaguri nebănuite ale Spațiului. Poemul central al *Belganon*-ului, capodopera lui Karregis, se intitulează chiar așa: *Nebănuite, Regatele Somnului.*

Dar pe Kumbria, ca oriunde în Univers, timpul curge, mai repede sau mai încet, liniar sau neliniar, și cine poate ști precis clipa în care începe biruința entropiei? Clipa primei celule nebune, a primei ezitări obosite, a umbrei palide așternute pe verdele frunzei. Ziua în care Lumea nu mai este cea care a fost sau poate oamenii nu mai sunt în stare s-o recunoască. Ziua Khaigilor.

Ochiul de apă din poiana lui Criym a căpătat o nuanță mov intensă, frunzele copacilor și iarba sunt cenușii, păsările mici, cu pieptul alb, au murit sau au plecat. Peste Oraș, tot mai des, nori gălbui și violeți își aruncă umbra, iar atmosfera Kumbriei e plină de spaimă și strigăt. Copii sau tineri în alb nu se mai văd prin Piață, în schimb cete de monștri schilozi vin să se roage la granița acum vagă dintre iarba cenușie și malgra cenușie. Păzitorii Somnului, câți au rămas, ascultă liniștea și privesc mohorâți apa mov. Sunt la capătul tristeții și de aceea nu suferă prea mult când fulgerele

verzi țâșnesc din vălătucii galbeni care umplu intrările în piață, lovindu-i. În urma fulgerelor se arată Khaigii.

Se apropie fără grabă, goi până la brâu, cu palmele înmănușate în zale odihnindu-se pe paturile armelor. Figurile sunt imobile sub straturile groase de fard. Pe craniile rase, deasupra urechii stângi, strălucește un strop de malgră. Electrodul Fericirii.

Pășesc printre mumiile încovrigate de flacără ale Păzitorilor, apoi pe iarba cenușie. Un Khaig tânăr trece prin apă, îndreptându-se spre Criym. Cel ce pare a fi căpetenia îl ajunge din doi pași și îl izbește năprasnic peste față. Zalele țepoase de malgră îi sfâșie buzele și îi zdrobesc nasul. Cel lovit se prăbușește ca secerat, apoi zvâcnește fulgerător în picioare. O groapă se cască în mocirla roșie care îi e fața. Râde. Apoi urlă:

— Bong!

— Vong! răspunde șeful.

— Mong, tong, zong! răcnesc ceilalți începând un dans sacadat, cu mișcări frânte, oprite la jumătate. Pe urmă încremenesc toți ca la un semn, atingând butonul încastrat în mănușa stângă. Impulsul se scurge prin fibra îngropată sub piele, de-a lungul brațului, prin umăr, prin electrodul de malgră, până în cortex. Câteva clipe pierd controlul globilor oculari și gem contractați de intensitatea orgasmului.

Șeful își revine primul. Se apropie de Criym și stă nemișcat, privindu-l, vreme de aproape un minut. Apoi zbiară:

— Khanc!

Mai așteaptă câteva secunde, după care lovește cu piciorul capul lui Criym. Expresia feței acestuia nu se schimbă. Șeful întinde brațul drept fără să se întoarcă. Din ceață se desprinde cineva purtând o secure. Ezită o clipă, prins între dorința de a o înfige în ceafa șefului și groaza de reflexele ucigașe aproape instantanee ale acestuia, pe urmă pune securea în mâna întinsă și se depărtează respectuos.

Lent, tăișul se apropie de gâtul lui Criym până atinge pielea ușor, ca un sărut sau ca o răsuflare. Apoi se ridică, la fel de încet. În clipa în care lama se oprește la insesizabila limită de demarcație dintre sus și înainte, *Criym deschide ochii.* Pentru o fracțiune de timp, atât de infimă încât noțiunea de Timp își pierde sensul, privirea

Khaigului a întâlnit-o poate pe a lui, justificând astfel iluziile unei lumi.

Khaigul nu mai *este.*

Nu s-a topit, nu s-a dezintegrat, pur și simplu nu mai este. Nici el, nici ceilalți, nici marele Oraș, nimic. Criym stă întins lângă un ochi de apă limpede, în mijlocul unei nesfârșite păduri verzi, singur pe o planetă frumoasă și pustie.

Încet, nesigur pe încheieturile înțepenite, se ridică mai întâi în genunchi, apoi în picioare. Fruntea aproape că îi depășește coroanele copacilor.

— E vremea să mă apuc de lucru, spune privindu-și brațele puternice, și vocea se așterne limpede și stranie sub bolțile de frunze, peste cântecul păsărilor mici, cu pieptul alb.

PSEUDONIA

În primele clipe, Gărzile Aurii nu și-au putut crede ochilor, cu toate că – sau poate tocmai pentru că – totul se petrecea asemeni coșmarelor și profețiilor: Centura Amurgului se întuneca, avansa, venea peste ei. Apoi au început să distingă puhoiul nesfârșit de oameni întunecați, cu căști negre, mergând cu armele în mâini printre coloșii metalici de asalt pe care flutura drapelul negru cu stele. Deasupra, cerul se umpluse de cruci negre. Comandanții Aurii au rostit – unii cu voce scăzută și resemnată, alții cu o stranie veselie a eliberării de așteptare și teamă: „Acesta este sfârșitul lumii. Vom pieri cu toții făcându-ne datoria.” Pe urmă au înălțat toate drapelele cu disc auriu pe fond albastru și s-au pregătit să lupte și să moară.

Curând, insensibil parcă la tirul susținut al apărătorilor, puhoiul întunecat copleșea fortificațiile; s-au angajat lupte corp la corp. Apoi, rând pe rând, luptătorii au început să se oprească, buimăciți. Nimeni nu pricepea ce se întâmpla: jeturile termice, fasciculele luminoase, proiectilele *treceau* prin trupuri fără a provoca cel mai mic rău. Hotărâți să-și facă totuși datoria, unii apucau armele de țeavă folosindu-le drept măciuci, dar și aceștia au fost într-un târziu nevoiți să se oprească în fața evidenței: Auriii și întunecații erau, unii pentru ceilalți, niște fantasme. Au rămas multă vreme

nemișcați, față în față, studiindu-se cu spaima și curiozitatea acumulate în veacuri de așteptare. Pe urmă, cineva a urlat un ordin și, tăcuți și îngândurați, întunecații au început să se retragă; căștile nu lăsau să se vadă dacă ceva se schimbase pe chipurile lor. Auriii au rămas proptiți în arme, liniștiți, aproape indolenți. Unii dintre ei zâmbeau visător.

Așa s-a încheiat, fără glorie, Invazia. Nici un mort, nici un rănit, doar o imensă uimire cotropind ambele Hemisfere. Urmările n-au întârziat însă să-și facă apariția: între Hemisfera întunecată și cea Aurie s-a înfiripat – la început timidă, apoi din ce în ce mai amplă – o circulație informațională. Ceea ce secole păruse o utopie unora, o distopie altora, tindea să devină o realitate. Cliv O Darek Tiborgal afirma chiar că Invazia continua să se desfășoare, în ambele sensuri. Comunicarea descoperirii astrosofilor Aurii a venit în plină epocă de intensificare euforică a relațiilor. Ceea ce afirmau părea puțin bizar, dar din păcate părea și destul de logic: Pseudonia avea o perioadă de rotație în jurul propriei axe egală cu perioada de revoluție, expunând deci în mod constant o singură emisferă soarelui Sulz. Dacă pe o astfel de planetă ar exista atmosferă, atunci ea s-ar scurge dinspre partea luminată spre cea întunecată, unde azotul s-ar lichefia, bioxidul de carbon s-ar transforma în gheață uscată, vaporii de apă ar îngheța imediat: la temperaturile Hemisferei luminate, oxigenul se va fi combinat de mult cu mai toate substanțele capabile să formeze oxizi, în timp ce hidrogenul se va fi răspândit în spațiu. E posibil să rămână doar o atmosferă de gaze nobile, rarefiate la maximum, deasupra unui pustiu înghețat în partea întunecată, arzător în cea luminată. *În mod normal deci, ar trebui să nu existăm, să nu fi existat niciodată.* Se mai aducea în discuție și o observație mai veche, tratată până atunci drept ciudățenie: culoarea neagră a tegumentului întunecaților, care ținea mai degrabă de un simbolism stupid decât de realitate; ființele care trăiesc în întuneric sunt de culoare alb-murdară.

O undă de indignare a străbătut planeta: știm că voi, savanții, sunteți cu toții niște producători de năluci, constructori de palate pe fundații de aer, știm și vă lăsăm totuși în pace. Nu credeți însă că ați mers cam prea

departe? Cum adică, „existența noastră este imposibilă”? Vreți să ne faceți să credem că tot ce e în jurul nostru, viața noastră, trecutul nostru, sunt numai iluzie? Că noi înșine suntem niște iluzii? Rușine. Aproape imediat însă unii dintre veteranii Invaziei au tresărit înfiorați, amintindu-și ciudata luptă la care luaseră parte: unul dintre ei a fost probabil primul care a rostit întrebarea: cum își poate dovedi o ființă sieși că există? A rostit-o și a amuțit, siderat de ghemul paradoxurilor implicate prin folosirea cuvintelor: a dovedi, ființă, sieși, există.

Deruta a fost profundă și de durată. Se formulau și se negau răspunsuri, se propuneau criterii, problema era reformulată, se schimbau unghiurile de vedere. Într-un târziu s-a conturat o direcție de gândire la care tot mai mulți Aurii au început să adere: răspunsul la întrebare este însăși întrebarea. Mai exact, formularea ei. Și mai exact: o entitate există atunci când se îndoiește de propria existență. De aici decurge imediat adoptarea rațiunii ca unic criteriu de existență, adoptare care transformă întrebarea inițială într-o alta: este rațiunea un criteriu necesar și suficient pentru existență?

Necesar înseamnă ca rațiunea să implice existența. Dar rațiunea tocmai demonstrase, bazându-se pe principii fizice și logice, că Pseudonia trebuie să fie un pustiu cu totul ostil vieții; procedând rațional se ajunsese la demonstrarea nonexistenței. De aici, prin abuz logic, s-a ajuns la aforismul: a nu gândi asigură existența.

Suficiența s-ar traduce prin implicarea rațiunii de către existență. Dar asta înseamnă ca întreg cosmosul, de la cuante la roiuri galactice, să fie înzestrat cu rațiune. Nu atât enormitatea acestei ipoteze a stârnit proteste, cât faptul că fiecare individ, dispus să considere raționale niște pietroaie, o stea, un atom stingher, avea câțiva cunoscuți pe care nu-i putea cu nici un chip credita cu această însușire.

Întunecații nu s-au pierdut prea mult în speculații, reacționând pragmatic, rapid și eficient. „Avem nevoie de un alt punct de vedere”, au afirmat hotărâți și au construit o navă, lansând-o pe o orbită circumpseudoniană. Odată depășită o anumită altitudine, în glasul monoton al pilotului care relata ce vedea s-a produs o schimbare: „Nu mai văd munții”, spunea cu voce gâtuită, „nu mai văd apele, construcțiile, nu mai

văd nimic... doar un deșert, un deșert imens”. Mulți au considerat acest eveniment drept cauză principală a epidemiei de sinucideri cunoscute sub numele de „molima ontică”, cea care a făcut atâtea victime, în special printre Aurii. Climaxul fenomenului l-a constituit instituționalizarea – ce-i drept, pentru o scurtă perioadă de timp – a cultului sinuciderii ca supremă probă existențială: Nonexistența complementează Existența și, deci, o presupune.

Mințile lucide, evitând tentația extremismului, au încercat să gândească lucrurile mai departe. Bine, să presupunem că suntem o lume-artefact, un truc gigantic, o fantasmă, dar la ce bun? Și cine este Creatorul? Sau Creatorii? Adepții acestei orientări s-au reunit într-o grupare denumită „tiborgaliști”, după numele mentorului Cliv O Darek Tiborgal. Teoria elaborată de aceștia – se spune că de fapt ar fi elaborat-o Tiborgal de unul singur, atribuirea ei mai multor persoane satisfăcând obsesia lui de a-și disimula personalitatea – avea la bază postulatul „Universul este infinit” și suna, în rezumat, astfel:

„Universul este infinit. Conform principiului *orice cantitate din infinit este egală cu infinitul* rezultă următorul șir de implicații: Numărul planetelor este infinit, deci există o infinitate de civilizații. Este plauzibil atunci să presupunem că unele dintre aceste civilizații au atins un grad foarte înalt de dezvoltare: atât de înalt încât nu mai pot permite ca numai o parte din membri să acceadă la o realizare plenară a existenței. Fără a reduce gradul de generalitate să luăm, pentru fixarea ideilor, cazul unui veleitar.

Ce este de fapt un veleitar? Este un individ care visează, care urmărește, care vrea cu tot dinadinsul să atingă un anume scop, situat dincolo de posibilitățile sale. Ce e condamnabil în asta? Nimic. Dacă cineva dorește din toată ființa sa să devină, să zicem, un mare scriitor, ce importanță mai poate avea faptul că, eventual, nu are deloc talent? Scopul existenței individuale este fericirea, iar societatea are menirea de a asigura această fericire. Mai mult, capacitatea unui talent autentic de a-și trăi succesul este în general redusă, în timp ce unui veleitar aplauzele, gratulările, gălăgia gloriei îi umplu sufletul de o bucurie curată, care îi umezește ochii și îl face mai bun. Și atunci?

E logic să presupunem că sus-zisa civilizație hiperdezvoltată se află în posesia mijloacelor psiho- sau chimioterapice cu care să-l facă pe veleitarul nostru să scrie cu talent sau – deziderat mai greu de atins – să nu mai scrie deloc. Dar astfel de măsuri, luate pe scară mare, ar uniformiza rapid societatea, chiar dacă la un nivel ridicat, și de aici până la stagnare și descompunere nu e decât un pas. Pe de altă parte, nu se poate face fericit un veleitar decât obligându-i pe ceilalți să-l aplaude; revenind într-un cadru abstract, putem afirma că ne găsim în fața unui caz de incompatibilitate a două sisteme cuplate: Individ și Societate. Marea majoritate a Indivizilor care compun Societatea nu o acceptă fără rezerve; fiecare își dorește un cadru mai mult sau mai puțin diferit, cadru în care funcția sa obiectiv și-ar putea atinge optimul. Cei mai mulți suferă de un sentiment de frustrare; unii încearcă chiar să concretizeze modelul visat. La rândul ei, Societatea, fiind o entitate statistică, operează cu un model de individ mediu standard neidentificabil decât întâmplător cu un anume individ real. Funcția obiectiv a organismului social – sau cel puțin cea oficial asumată – se confundă cu cea a siluetei cețoase denumită individ standard mediu. De aici ratarea, psihozele, alienarea.

Soluția ideală pentru rezolvarea acestei contradicții o constituie – având în vedere posibilitățile practic nelimitate ale presupus foartei avansate civilizații – crearea pe o altă planetă, că planete sunt berechet în Cosmos, a unei lumi de simulacre cu perfectă aparență de realitate. În această lume pregătită cu grijă, veleitarul nostru va avea succes, va fi aclamat, iubit chiar, și va duce o *reală* existență fericită. Serviciul de publicitate al acestei antreprize cosmice ar adopta probabil deviza: O LUME PENTRU FIECARE!”

Impactul acestei construcții teoretice a fost, o perioadă, foarte puternic. Cine sunt CEI REALI printre noi? era întrebarea la modă. Toți actorii consacrați, toți politicienii de succes, generalii, filozofii cu priză la public, într-un cuvânt, toți cei care reușiseră în viața erau suspectați ca fiind în realitate „niște ratați lipsiți de har pe care condiția noastră de fantasme presetate ne obligă să-i ridicăm în slăvi”. Au apărut bineînțeles și obiecții: de ce au permis Creatorii existența fisurilor care trădează

lumea falsă? Să fie vorba de niște simple scăpări? Nici vorbă, ar fi răspuns Cliv O Darek Tiborgal cu puțin înainte de suprema probă existențială, nici vorbă de greșeli. Totul este calculat cu precizie, începând cu trecutul nostru iluzoriu și sfârșind cu aparentele erori. Revelația condiției noastre de umbre este un element necesar al modelului a cărui funcție obiectiv va rămâne veșnic incognoscibilă pseudonienilor.

Tot ce a urmat după acest climax poate fi etichetat drept o lungă agonie a interesului pentru speculația teoretică. La capătul ei așteptau regresul, barbaria, uitarea: la capătul acestora, o nouă Invazie. Ar mai merita menționat doar un appendix al unui epigon tiborgalist târziu, al cărui nume nu s-a păstrat:

„Oricât de avansată ar fi civilizația Creatorilor, e greu de admis că ar putea eluda legea creșterii entropiei. Rezultă că presupușii ei reprezentanți implantați printre noi pentru a-și găsi fericirea e foarte probabil să se fi dezintegrat de mult ca sisteme. Pseudonia este deci visul unor nevolnici de mult dispăruți, un decor rămas pe scenă după ce piesa s-a sfârșit. Nu ne rămâne decât să așteptăm revenirea Scenografilor Cosmici care vor schimba decorurile pentru ca alți nefericiți să-și găsească împlinirea pe această planetă."

ARCLANTIDA

Din timpuri uitate, supraviețuitorii marilor dezastre povesteau că întâlniseră printre ruinele fumegânde un bătrân înalt îmbrăcat ca un cerșetor. Era orb, surd și mut bătrânul, și umbla călăuzit de un kangoch, alcătuirea aceea bolovănoasă, vineție, cu două capete solzoase și ochii acoperiți de pleoape cvadruple, despre care nimeni nu știa dacă este rațională sau nu. Nici omul, nici kangochul nu se sinchiseau de radiațiile ucigașe, se spunea chiar că nenumăratele doze absorbite în decursul timpului îi făcuseră nemuritori.

Apărea totdeauna pe străzile orașului condamnat în seara dinaintea ultimei nopți; locuitorii știau atunci că le-a mai rămas doar foarte puțin timp. Ciudat însă, prezența lui nu stârnea panică: rămâneau cu toții să privească vrăjiți inuman de frumoasele acorduri ale orgii de lumină pe care bătrânul o purta atârnată de gât. Mâinile,

ca niște rădăcini uscate, mângâiau clapele și razele țâșneau, întâi verde, pe urmă roșu, pe urmă galben, pe urmă albastru și iarăși verde, alcătuind Cântecul Morții pentru cei ca și morți. Călătorea cu orice astronavă i se ivea în cale și nici un comandant nu îndrăznise vreodată să refuze să-l ia la bord.

* * *

S-au scurs mai bine de nouă sute de ani de când comandorul Sarkhan a încercat – la început cu demnitate, apoi de-a dreptul cu furie – să implânte drapelul confederat undeva în solul Arclantidei, cu singurul rezultat al frângerii lăncii de drapel. Naivitatea tenace a demersului său anticipează și rezumă istoria ulterioară a planetoidului.

Numărul ipotezelor cu privire la originea numelui Arclantida – rostit se pare pentru prima dată de un locotenent, unul dintre secunzii lui Sarkhan – este hilar și dezolant de mare. Audiența cea mai largă a cunoscut-o la un moment dat varianta lui Briss și Kahuga. Aceștia, pornind de la amănuntul că Lazina – parcă așa se numea locotenentul – își petrecuse copilăria pe Pământ, au tras concluzia că ciudatul nume provine din fuziunea, în amintirile lui, a denumirilor celor două continente arhaice pământene Arctica și Atlantida. Unul dintre cele două continente era acoperit cu gheață – amănunt revelator, având în vedere aspectul de sticlă lăptoasă al suprafeței Arclantidei –, iar celălalt era imaginar – amănunt tratat cu indiferență de Briss și Kahuga.

Cu tot peisajul straniu – șes alburiu nesfârșit, zvâcnind din loc în loc în imense explozii încremenite, care semănau, privite de oameni, cu clădiri monumentale, cu astronave sau cu munți – cu tot peisajul straniu deci, planetoidul ar fi rămas probabil o însemnare neglijabilă pe o hartă cosmică dacă obstinatul și solitarul comandor Sarkhan n-ar fi ținut atât de mult la ritualul desuet al înfigerii drapelului.

În încercările lor – cât de copilărești și pătrunse de o fragilă poezie a inconștienței par ele astăzi! –, au început cu excavatorul și au sfârșit cu laserul de mare putere al navei. Nu s-au oprit decât atunci când au murit trei oameni care îndreptaseră laserul spre un zid aproape

vertical. Din cauza incidenței quasinormale, fasciculul reflectat îi spulberase înainte de a putea pricepe ce se întâmplă.

În scurt timp au sosit primii savanți: fizicieni, chimiști, specialiști în tehnologia materialelor, chiar și biologi mai curioși sau în trecere. S-a încercat totul: acizi, baze, corozivii cei mai diverși, foreze cu diamant, feluriți explozivi, lasere de puteri înspăimântătoare. Până și arrhenitul lichid, pe atunci de curând descoperit, care coroda platina ca pe-o bucățică de zahăr, se aduna pe solul albicios al Arclantidei în băltoace, după înlăturarea cărora nu se putea distinge nici măcar picoscopic vreo alterare. Cercetările erau mult îngreuiate și de imposibilitatea prelevării de eșantioane, fiind necesară deplasarea pe planetoid a tot felul de utilaje costisitoare și dificil de manevrat.

După ce entuziasmul experimentatorilor s-a mai domolit, au luat cuvântul teoreticienii. „Din moment ce această substanță" și-au spus ei „este absolut inertă chimic și nemodificabilă fizic, înseamnă că e vorba de o structură specială la nivel atomic sau chiar subatomic". Au apărut teorii noi, câteva soldate și cu Premii Nobel, și au fost aduse în obiectiv unele vechi, chiar milenare. Exemplul cel mai sugestiv în acest sens este dezgroparea și reanimarea, cu ajutorul unui sofisticat formalism, a străvechiului model atomic al lui J.J. Thompson, care imagina atomul ca pe o sferă masivă încărcată pozitiv, cu electronii răspândiți prin ea ca semințele într-un pepene verde.

Compasul teoretic era foarte larg: s-a mers de la afirmarea unei structuri diferite de cea atomică în care s-ar fi organizat particulele elementare, logic extinsă mai apoi la o organizare diferită de cea cunoscută a particulelor subelementare de tipul quarkurilor și până la plauzibil de nebunească ipoteză a lui Laurocks. Aceasta presupunea că materia Arclantidei nu cunoștea decât forma continuă a existenței, noțiunea de discret fiind considerată ca lipsită de sens în acest caz. A fost prima încercare întreprinsă vreodată de a infirma cea mai de seamă conjectură a arhaicei filozofii eline, aceea a structurii discrete a materiei.

„Dacă există ceva în Univers care să merite numele de Atom, atunci acest ceva este Arclantida", au fost

cuvintele lui Laurocks la festivitatea de decernare a Premiului Nobel.

Latura speculativă a gândirii umane găsise un teren virgin și generos de manifestare și se concretiza în edificii spirituale care mai de care mai armonioase și bine fundamentate. Un singur lucru îi mâhnea pe cei premiați: în câmpul vizual al picoscoapelor îndreptate spre sol, oricât creșteau rezoluția și sensibilitatea, nu apărea decât albul nediferențiat și exasperant. Nu se neliniștiră; Hideki Yukawa așteptase 12 ani până ca Powell să descopere mezonul prezis de el, Murray Gell-Mann – o viață până la evidențierea experimentală a quarkului. Așa că au sperat toată viața și au murit pe rând, lipsiți de bucuria unei confirmări experimentale, fie chiar vagă și ezitantă, a teoriilor lor.

Filozofii, care stătuseră o vreme în expectativă așteptând cu cinism ca și ceilalți să scoată castanele din foc sau, și mai bine, să-și frângă gâtul, au pornit la atac, sfătoși și sarcastici, pe coama confuză a tot felul de o-logii. Utilizând metode riguroase de analiză, au reușit o performanță rară, care necesită totdeauna un remarcabil efort intelectual: a spune totul despre nimic. Sistemele lor nu admiteau nici cea mai mică replică și nu duceau la nici cea mai mică convingere, sentință cu care Hume l-a etichetat pe Berkeley și a cărei aplicabilitate se pare că este mult mai generală în corpul diverselor filozofii.

Arclantida ajunsese în epocă echivalentul anticului nod gordian, cu deosebirea că demersul stupid al lui Alexandru cel Mare, ridicat în mod bizar de admirația buimacă a oamenilor la rangul de soluție, era inoperant în cazul de față.

Între timp au sosit primii turiști. Se spune că orice minune durează trei zile, nu e adevărat, orice minune durează până când se editează primul ghid turistic și apare cel puțin un turist.

Descindeau din navele de agrement, făceau câțiva pași, cădeau de câteva ori (pe suprafața lisă a planetoidului era necesar un stil de mers foarte special, cu pași târșiți și cu picioarele depărtate) și se lăsau păgubași. Mai ciocăneau cu câte ceva în sol, scoteau exclamații cuviincioase de uimire, făceau câteva fotografii de grup și pe urmă, slavă domnului, plecau.

Doar cercetătorii își vedeau cu încăpățânare de treburi, cutreierând îndârjiți întinderile albe. Și strădania lor a fost răsplătită: într-o bună zi, specialistul în microscopie electronică și picoscopie neutrinică Rauthara ven Kaer a descoperit în centrul vastului platou din fața excrescenței fantasmagorice amintind de Marea Catedrală din Benaria o fisură circulară cu lățimea de ordinul angstromilor și având diametrul de exact 4 u.s.u. (unități spațiale universale).

Nu se știe exact cine a rostit prima oară cuvântul poartă. „O BREȘĂ ÎN INEXPUGNABIL! CINE VA DESCHIDE UȘA?" clamau titlurile reporterilor. Declarațiile lui Rauthara ven Kaer erau înregistrate cu respect de presa de toate orientările; de pe vremea când ultimele ecuații ale lui Einstein cu privire la teoria unitară a câmpului ocupau prima pagină a cotidienelor de mare tiraj nu mai avusese un om de știință o asemenea audiență.

„E cea mai importantă descoperire din istoria științei!" afirma ven Kaer compunându-și o mină preocupată și obosită, ca și cum întreaga greutate a respectivei științe ar fi apăsat pe umerii lui.

Găsiseră deci o poartă – sau cel puțin așa credeau. Dar cum s-o deschidă? Vreme de câteva sute de ani, toată lumea se întrecu în a da soluții. Problema căpătase amploarea pe care o avusese pe vremuri Perpetuum Mobile sau Marea Teoremă a lui Fermat. Propunerile mergeau de la lipirea unei bucăți de fier pe suprafața discului, urmată de atragerea ei cu un magnet puternic (faptul că materia Arclantidei nu făcea priză cu nici un fel de adeziv era un supărător impediment pentru ingenioasa soluție), până la ideea de largă respirație a unui depanator de holovizoare care recomanda – ținând seama că Poarta se găsea în apropierea Polului Nord al planetoidului – rotirea axei de rotație a Arclantidei cu 90° în planul meridian, astfel încât cercul meridian care trecea prin Poartă să devină Ecuator și creșterea vitezei de rotație până când forța centrifugă va smulge ușa din țâțâni (ideea n-a fost niciodată pusă în practică, probabil pentru că nu existau țâțâni).

Este vizibil că soluțiile de tipul acesta aveau la bază postulatul „Ușa se deschide spre înafară". Celelalte, care postulau contrariul, nu merită a fi menționate deoarece

sunt exclusiv soluții de forță, lipsite aproape total de fantezie.

Pe teoreticieni îi ațâțase în mod deosebit cifra patru, reprezentând mărimea diametrului Porții exprimată în unități spațiale universale. Un academician de formație ultraclasicistă își aminti că Pitagora considera numărul 4 ca fiind Numărul Divin, temelia numerelor, învestindu-l cu mari puteri magice. Frumos, dar nu trecu mult timp și un experimentator până atunci obscur dovedi, folosind cele mai avansate mijloace de măsură, că mărimea diametrului Porții era de 3,999999987 u.s.u. raportat la jumătatea lățimii fisurii, eveniment urmat de o vânătoare acerbă de zecimale exacte. Cineva a pus capăt acestei pletore de speculații, sesizând că cele patru (sau 3,9999... etc.) unități fălos intitulate universale sunt doar niște biete unități de măsură umane care, la o scară cu adevărat universală, este extrem de probabil să nu însemne nimic, așa cum Galaxia, Metagalaxia sau chiar Universul perceput și chiar cel imaginat de oameni nu înseamnă nimic în fața Infinitului Inconceptibil.

Comparația sugestivă și sarcastică a lui Toder den Saar i-a făcut pe mulți să strâmbe din nas. „Acest bulgăre alb și impenetrabil" afirma impasibil biologul „este o prelungire, un avanpost al altei civilizații, infinit superioară nouă. Pe vremuri, oceanele erau explorate cu niște sfere cu pereți de oțel numite batiscafuri, ei bine, noi suntem peștii care mișună și se izbesc cu botul de carcasa metalică".

În tot acest timp, situația politică se deteriorase continuu. Pornită nu se știe de unde, ideea că cel care va pătrunde în spatele Porții Roșii (începuse să fie numită așa din cauza cercului roșu cu care era marcată) va fi stăpânul Galaxiei înfierbânta anumite minți și incidentele din zonă între confederați și trupele regale deveniseră frecvente.

Biserica, destul de reținută un timp, mărginindu-se la aluzii mai mult sau mai puțin profetice, trecu brusc la ofensivă. Presa reproducea frenetic declarațiile înaltului cler. Arhiepiscopul Mangon de Benaria, de exemplu, afirma cu milostivă agresivitate:

„Oamenii au cucerit mai întâi Luna, apoi sistemul Solar, pe urmă alte și alte sisteme stelare. În rătăcirea lor, ei cred că asta le dă dreptul să uite de Dumnezeu.

Amarnic se vor căi pentru trufia lor nemăsurată, căci El e pretutindeni și nicăieri, iar Cosmosul, de la materia difuză interstelară și până la gigantele albastre, există prin atotputernica-I voință. Descoperirea Arclantidei și Porții e un semn, primul Semn, pentru cei ce și-au întors fața de la El și au uitat că sunt doar pulbere stârnită de pașii sublimi ai Domnului. În van încercați cu știința voastră omenească să deschideți Poarta, când va veni timpul ea se va deschide singură și mult bine va fi atunci pentru unii și rău va fi atunci pentru alții."

Se înființară primele secte și începură să sosească pelerinii. Veneau din toate colțurile Galaxiei, înghesuiți până la sufocare în calele marilor astronave de transport, hrănindu-se cu concentrate insipide, respirând aerul regenerat o dată pe săptămână. Își părăsiseră planetele lor de baștină, unele mustind de viață sub un soare generos, altele cu greu transformate pentru a putea fi locuite de om, pentru solul monoton și dur al Arclantidei, pentru Cercul Roșu din fața pseudocatedralei din Benaria.

Cei mai fanatici stăteau zile în șir prosternați înaintea cercului sacru, în rânduri strânse, rugându-se în tăcere. Uneori uitau să schimbe rezerva de oxigen și mureau scurt și violent, sufocați, sub privirile pline de dispreț plictisit ale soldaților din cordoanele de pază. Unul dintre ei, un orb de pe Geuda, jura că în a șasea zi de rugăciune *văzuse,* prin pereții deveniți brusc transparenți ai catedralei, făpturi înaripate, nespus de frumoase, zburând sau, mai degrabă, plutind ca într-un acvariu imens. Fu declarat sfânt.

Războiul dintre Confederație și Regat n-a izbucnit atunci (s-au înregistrat doar câteva scurte și sângeroase ciocniri de tatonare), bineînțeles, nu din rațiuni pacifiste, ci pentru simplul motiv că la curtea regală din Pengar-Gatterach se considera mai potrivită o tactică de așteptare și supraveghere atentă, pândind momentul deschiderii Porții Roșii de către confederați – dacă acest moment avea să vină vreodată.

Cu pelerinajul s-a sfârșit atunci când patru sute de soldați hotărâți ai Oastei Domnului (cum se autointitulau), dispunând de cele mai rapide nave ale momentului și armament modern, au pus stăpânire pe Arclantida printr-o acțiune rapidă și bine coordonată.

Purtau imprimat pe căști și pe umărul costumelor un cerc roșu pe fond alb, simbolul Divinei Porți.

„Solul Arclantidei este sacru”, a spus Zangvarr, comandantul lor, în comunicatul transmis imediat după lovitură. „Nu vom mai îngădui ca albeața sa imaculată să fie întinată de necredincioși și tot felul de nechemați.”

Unii istorici susțin că cei patru sute ar fi fost în solda confederaților, alții, în a Regatului. Oricum, lichidarea lor, într-o săptămână, de către o divizie mixtă de pedepsire alcătuită atât din soldați federali, cât și regaliști a dat naștere frumoasei legende, păstrată până în zilele noastre, a Cavalerilor Cercului Roșu.

* * *

Anii au trecut și s-au făcut decenii, iar deceniile s-au transformat în secole. Fără ca cineva să le-o impună, comandanții au început să ocolească planetoidul impenetrabil. O altă legendă, zisă cea a Moșului Nenorocirilor, aproape uitată astăzi, întruchipează melancolic obsesia rămasă în spatele Istoriei Umane. Moșul, spune legenda, se afla la bordul cargoului *Betelgeuse* când acesta a fost nevoit să aterizeze forțat pe Arclantida. Oamenii din echipaj îi priviseră zile de-a rândul vrăjitele simfonii colorate care vorbeau de moartea stelelor și de flori veștede, de amintirea oamenilor, de Cosmos, de lumini și de stânci cenușii.

În timp ce echipajul muncea la remedierea avariei, Moșul Nenorocirilor s-a îndreptat, ținând de funie nelipsitul kangoch, spre ecluze. Nu l-au oprit decât ca să-i dea un costum spațial, tradiția cerea ca nimeni să nu încerce să-l abată pe moșneag din drumul ales de el. O vreme l-au mai putut vedea înaintând pe albul platoului, dus de mohorâtul kangoch de pe Nadalen și răspândind în spațiu dumnezeiești succesiuni de culori. Apoi din cercul roșu aflat în mijlocul platoului a țâșnit o coloană de lumină, albă la început, scindată imediat de nuanțe spectrale fără număr. Un dialog halucinant de culori a început între orga bătrânului și cerc; unele variante afirmă că bătrânul a pășit în cerc și a dispărut, însoțit de mugetul de jale al kangochului rămas fără stăpân – sau fără sclav, cine știe?

...Dar aceasta nu e decât o legendă, hrănită de arbitrara încredere în irațional care poate fi întâlnită la speciile aflate pe o treaptă inferioară de înțelegere a Universului, iar Arclantida e și mai puțin decât o legendă, apropiindu-se mai degrabă de statutul, neglijat de Briss și Kahuga, al străvechiului continent imaginar pământean numit Arctica.

PLUTONIA

Încet, foarte încet, Adam se trezea. Se formase în el un reflex la granița dintre voluntar și involuntar, toate celulele lui cerebrale se împotriveau cu tenacitate trezirii, și chiar și după ce era perfect conștient rămânea multă vreme cu pleoapele strânse, ca și cum ar fi vrut să păcălească un supraveghetor atent al profunzimii somnului său.

Ca de obicei, se trezea mai obosit decât se culca, adesea adormea foarte greu, îi era teamă să-și piardă cunoștința, îi era teamă să nu mai fie și îi era teamă și de vise. Așa se scurgeau nopțile lui, între spaima de a dormi și spaima de a se trezi, întretăiate de spaima din vis. Uneori, creierul și ochii chinuiți cedau pe neașteptate, și atunci adormea pe unde se găsea, câte douăzeci de ore în șir.

Lumina cenușiu lăptoasă a zorilor umplea dormitorul, contura mobilierul somptuos, imensele oglinzi venețiene, sfeșnicele de aur, cele două blănuri de urs polar pe care le descoperise în magazinul acela de pe strada trei (ea țipase de bucurie când le văzuse), Rembrandt-ul (sau cam așa ceva) puțin sfâșiat într-un colț și cu rama crăpată, atârnat deasupra patului princiar. Cu toată abundența de suprafețe reflectante, lumina săracă nu izbutea să stârnească vreo scânteiere, totul lucea stins, potolit.

Se sculă cu grijă să n-o trezească și se duse la fereastră. Ca și ieri, ca și alaltăieri, ningea constant cu aceiași fulgi mari de culoarea penelor de porumbel, norii joși, vineții și imobili, alcătuind un strat compact, dens și apăsător ca o placă de fontă. În depărtare se zărea orașul.

Ascultă o vreme liniștea. Nu se auzea decât respirația ei, apoi i se auzi și vocea, răgușită și nesigură:

— Vino lângă mine. Mi-e frig.

Era frig, într-adevăr. În șemineu nu mai erau decât cenușa și niște tăciuni aproape stinși.

— Mai bine fac focul, răspunse Adam.

Se duse în hol, luă toporul și intră în sufragerie.

— Scrinul chinezesc să-l lași, strigă ea din dormitor. Cu restul fă ce vrei, și așa mi-e greață de ele.

Adam puse ochii pe un armoar de nuc frumos încrustat, pentru că nu era prea mare și n-avea nici metal prea mult pe el. Smulse mai întâi ușile din balamale și apoi le crăpă cu lovituri dibace. Sfărâmă și restul.

„O să ajungă vreo două zile.” Intră în dormitor cu lemnele în brațe.

Șemineul era bine construit, ca de altfel întreaga casă, așa că încăperea se încălzi repede.

— Chibriturile sunt pe terminate, mormăi în timp ce se îmbrăca. Trebuie să mă duc să mai aduc.

Se sculă și ea, își puse capotul albastru de mătase și coborâră la bucătărie. Adam mai aduse niște aschii, ea făcu focul în chiuveta de marmură care fusese odată albă și atârnă o oală cu apă de pironul gros bătut în perete.

— Nu prea mai sunt nici conserve, spuse femeia, trântind ușa frigiderului. Vezi, poate de data asta găsești ceva mai acătării, că de fasole cu carne m-am săturat.

— Bine, bine. De la o vreme-ncoace nu-ți mai convine nimic.

Până deunăzi îi conveneau chiar prea multe. Îl pusese să care de prin toate vilele mai bine păstrate zeci de lucruri: mobile, haine, covoare, aurărie, tablouri, televizoare, videofoane, un frigider enorm, cuprinsă parcă de un delir al acumulării.

În serile când el se întorcea din oraș îl aștepta în toalete fastuoase printre siluetele elegante din living-room.

— Doamnă senator, soțul meu, ciripea ea înclinându-se grațios.

Doamna senator, într-o splendidă rochie de seară, atentă și prevenitoare, era deja ușor înclinată, cu mâinile în lături și cu zâmbetul ei etern pe buzele perfecte. Adam o găsise în subsolul unei case de mode, împreună cu alte șapte sau opt care erau în stare mai bună. La început, fusese fericită să-și învioreze sufrageria cu ele, apoi pretinsese sus și tare că doamnele fără domni nu au nici un haz. Adam răscolise o lună încheiată până găsise – în

ceea ce fusese probabil o dugheană de haine vechi – unul în costum bleu-petrol, destul de bine conservat, dar decapitat. La rugăminţile ei, îi mai cărase şi un bust de gips reprezentând un personaj al antichităţii greceşti sau romane, nu ştia pe cine fiindcă nu găsise şi soclul. Ea mai făcuse nişte nazuri, dar neavând altceva mai bun îl pusese pe Cezar – cum îl botezase – pe o măsuţă, iar pe Ludovic al XVI-lea îl aşezase lângă o tânără şi graţioasă domnişoară în bluză şi pantaloni colanţi care era Maria Antoaneta.

Erau totuşi seri frumoase şi liniştite. Stăteau amândoi la masa cu sfeşnicele aprinse, mâncau conserve şi beau vin scump. Atunci descoperise că o iubeşte. Nu bănuise că s-ar putea întâmpla şi una ca asta în ziua în care o găsise rătăcind pe strada 15, în zdrenţe, plină de arsuri şi de răni, mergând năucită ca un automat. Mai târziu, lumânările se terminaseră şi el n-a mai căutat altele pentru că tot cam atunci se sfârşise şi dragostea lor.

O apucaseră isteriile. Liniştea desăvârşită o înnebunea. Când rămânea singură, începea să strige şi să spargă lucrurile. Din milă, Adam căutase cu îndârjire şi găsise până la urmă, în ruinele unor clădiri impozante, un aparat încă în stare de funcţionare care putea emite un flux neîntrerupt de bip-uri.

Când o apucau năbădăile, Adam dădea drumul la contor şi ieşea din cameră spunându-i: „Ascultă ştirile, draga mea, şi ai să te linişteşti”. Într-adevăr, ţârâitul monoton al aparatului avea un ciudat efect liniştitor asupra ei; asta până când s-a consumat bateria.

Apa din oală dădu în clocot; Adam luă un castron de aur masiv şi vru să-l umple cu apă fierbinte.

— Apa e pentru ceai, nu pentru bărbierit, zbieră ea deodată şi începu să plângă cu sughiţuri.

Adam îşi văzu de treabă, scenele acestea făceau parte din peisaj.

După un timp, ea se potoli şi-i spuse cu un ton aproape normal să mai aducă apă, voia să spele nişte lucruri după-amiază.

Adam se ridică fără un cuvânt, luă găleţile şi ieşi. Se bărbierise doar pe jumătate, dar nu mai voia s-o audă din nou urlând.

Era răcoare afară. Ninsoarea cenușie cădea necontenit deasupra șesului cenușiu, înțesat de plantele înalte, păroase și roșcate, terminate cu un bulb cât un cap de copil în care pulsa mereu ceva alb-strălucitor. Râulețul cu apă pestriță, uleioasă, sclipind stins ca o piele de șarpe, se târa alene prin spatele casei.

Dincolo de râu, lângă drumul spre oraș, se zărea o mulțime de automobile de toate tipurile, unele într-o stare de plâns, altele arătând destul de bine. De când se plictisise să golească rezervoarele tuturor mașinilor pe care le găsea intacte, Adam venea adesea din oraș cu una la remorcă pentru drumul de întoarcere. Nu reușise să găsească un depozit de benzină neatins.

Umplu gălețile și se întoarse. Ea se potolise de-a binelea, acum trebăluia liniștită. Mâncară fasole cu carne și băură ceai. Apoi el se ridică și își luă rucsacul aruncat într-un colț.

— Mă duc în oraș, să văd ce găsesc.

— Vezi, poate dai și de niște țigări. Și niște reviste..., îi mai strigă ea din ușă.

* * *

Se întoarse seara târziu, cât pe-aci să fie prins de furtună. În afară de tăcere, cel mai mare pericol era furtuna. În atmosfera intens ionizată, fulgerele umpleau parcă tot cerul, iar trăsnetele se țineau lanț. Un om alergând pe câmpie n-ar fi apucat să parcurgă 20 de metri înainte de a fi carbonizat.

Avusese o zi bună. Adusese compot de ananas, sardele și carne de porc conservată. Chibrituri, țigări și reviste luase de la tutungeria de pe bulevard, pe jumătate scufundată în sol, de unde se aproviziona de obicei.

După masă stătură până seara târziu întinși în pat fumând tăcuți.

— Adam, spuse ea într-un târziu, iartă-mă, poate sunt nebună, poate e o prostie ceea ce spun, dar... n-ar fi bine să... avem un copil?

El tăcu o vreme, trăgând din țigară.

— Nu, spuse. E cu adevărat cea mai mare tâmpenie pe care ai spus-o până acum.

Șocată de asprimea tonului, se ghemui ca de frig.

— Dar, Adam, suntem atât de singuri...

— Și ce dracu' vrei, explodă el, n-ajunge că suntem doi în rahatul ăsta, nu, doamna se simte singură, în trei i se pare mai interesant! Da' pe el l-ai întrebat dacă vrea să se nască într-o lume ca asta, din niște părinți ca mine și ca tine?

Aruncă țigara și scuipă scârbit pe blana alba de lângă pat.

— Uneori mă întreb ce l-o fi apucat pe bunul Dumnezeu de ne-a ales tocmai pe noi; nu suntem nici cei mai buni dintre oameni, ca să primim viața ca pe o favoare divină, nici cei mai răi, ca să fim pedepsiți să mișunăm în gunoiul ăsta radioactiv. Am fost și suntem niște nimicuri. Un ratat și o isterică...

Ea aștepta cu răbdare să treacă valul de furie.

— Totuși, Adam, gândește-te, poate și el va moșteni imunitatea noastră, poate noi doi suntem destinați să fim întemeietorii unei rase noi, care să ia totul de la capăt...

— I-auzi, ar mai lipsi să te cheme Eva ca totul să fie perfect, da? Dar un monstru mititel care să crească mare nu te-ai gândit c-ai putea să feți, deșteapto? Ai habar în ce baie de radiație ți se lăfăie ovarele? De altfel vorbim ca să n-adormim, la ora asta suntem amândoi mai sterpi decât niște pari din gard.

Ea începu să plângă tăcut, cu capul în pernă.

— Măcar spune-mi că ai vrea să ai un copil cu mine, scânci printre suspine.

Adam își aprinse o nouă țigară, suflând cu voluptate fumul spre tavan. Scândurile din cămin ardeau pocnind molcom.

Deodată, ea se ridică în capul oaselor, cu o expresie de zile mari întipărită pe față.

— Adam, în lumea asta eu nu mai pot... nu mai vreau să trăiesc, zise transfigurată.

— Draga mea, ai la dispoziție o mulțime de moduri elegante de a trage cortina. N-o să fiu eu cel care să te împiedice. Am fost întotdeauna adeptul liberului arbitru. În ce mă privește, nu mă înnebuneam cine știe ce nici după cealaltă lume, așa că schimbările nu m-au afectat prea mult, ba dimpotrivă, aici cel puțin e cu-adevărat liniște.

— Adam, noi nu îmbătrânim, oare... suntem nemuritori?

— Așa s-ar părea, cel puțin cât avem ce mânca. Moșul cu barba lungă și albă s-o fi gândit să ne facă și pustiul ăsta de bine. Nu-i nimic, stăm și așteptăm, timp avem, slavă domnului.

— Ce mai așteptăm, Adam?

— Nu se știe niciodată, poate vin niște extratereștri și ne capturează pentru vreo grădină zoologică. Suntem, la urma urmei, niște exemplare rarisime, ce rarisime, unice.

Tăcură îndelung.

— Crezi că suntem într-adevăr singurii? Auzi..., spuse ea brusc, ce-ar fi să plecăm, să căutăm pe tot continentul, poate mai sunt și alții?

— Ar trebui să te duc cu mine în oraș, într-o zi, ca să-ți piară cheful de voiajuri. Și știi că n-avem benzină.

Tăcu.

— Poate dacă, într-o zi, descopăr vreun depozit intact... Dar n-are nici un sens, fetițo, încearcă să pricepi că toți au murit și noi suntem singuri, singurei... Toată lumea e a noastră, mai spuse el, întorcându-și brusc fața către fereastră.

Într-un târziu adormiră. În noaptea aceea, Adam visă marea.

BALAVIA

Cu toate că e mult de atunci, de fiecare dată când văd un om căruia îi lipsește o mână sau un picior îmi aduc aminte cu o vagă înfiorare de sfârșitul lumii pe Balavia.

Am trăit mult timp printre balavieni, la început forțat de împrejurări, apoi cuprins de un interes mergând până la o stranie afecțiune pentru ei. N-am știut niciodată care au fost sentimentele sau măcar atitudinea lor față de mine.

Pe Balavia am ajuns din întâmplare, ca urmare a unei defecțiuni ireparabile la sistemul de propulsie al bătrânului meu *Norstar Travena.* Aterizarea a fost un coșmar, mereu la un pas de catastrofă.

De la început am fost confruntat cu unul din multele aspecte ciudate ale comportamentului balavian: cu toate că asolizasem într-o zonă relativ dens populată, ei nu păreau tulburați de eveniment, ba s-ar putea spune

că ignorau cu desăvârșire corpul argintiu, brăzdat de dâre negre, al navei mele.

O vreme m-am mulțumit să-i observ din interior, fără să mă pot decide dacă să ies sau nu, cu toate că aspectul lor pronunțat umanoid ar fi trebuit să mă încurajeze sau, dimpotrivă, să mă facă circumspect. Am făcut și câteva fotografii, mai păstrez și acum una dintre ele.

După cum vedeți nu sunt prea înalți, nu poartă nici un fel de îmbrăcăminte, au epiderma – sau, mai corect spus, suprafața – cenușie și poroasă ca spuma de mare. Nu au sex, șanțul fesier este absent (în fotografie nu se vede, dar vă garantez eu), podoaba capilară lipsește, ca de altfel orice altă pilozitate. Ar fi putut fi asemuiți cu îngerii asexuați din vechile reprezentări, dacă faciesul lor ar fi avut cât de cât ceva angelic.

Spuneți că nu distingeți altceva decât o pată cenușie confuză. Da, într-adevăr, fotografia e foarte veche și nici nu e făcută de un expert. Dar sper că nu vă îndoiți de adevărul spuselor mele, ce interes aș avea să vă mint?

Cum se înmulțesc? Extrem de simplu. Prin înmugurire: undeva, într-un punct al corpului, de preferință pe spinare, apare și se dezvoltă rapid o tumoare alungită, care, după o sută de zile, crapă eliberând, o dată cu un lichid cafeniu, un balavian în miniatură. Iată deci un mod de reproducere care prezintă avantajul de a fi ferit de drame pasionale.

Vă rog să observați, sau dacă nu observați vă spun eu, absența nasului și a cavităților orbitale. Ochii sunt puternic reliefați, ca la broască, nu știți ce e aceea o broască, în sfârșit, emisferele acestea sunt ochii. Faptul că sunt închiși nu e o întâmplare, balavienii au pleoapele lipite, ca pisoii nou-născuți. Nu știți ce înseamnă pisoi, vă rog să mă scuzați, comparațiile mele zoomorfe sunt într-adevăr anacronice și anatopice, am să încerc să le evit pe cât posibil.

Mult mai târziu am reușit să aflu de ce ochii balavienilor sunt tot timpul închiși. Din câte am înțeles (înțelegere foarte relativă, după cum veți vedea), cu mult, cu foarte mult timp înaintea sosirii mele, un torent de raze nocive pentru ochii băștinașilor s-a abătut din Cosmos asupra Balaviei. Fiind nevoiți să-și țină vreme îndelungată pleoapele coborâte și teama prelungind cu

mult după dispariția radiației periculoase această stare de lucruri, pleoapele au sfârșit prin a se suda. Așa au orbit balavienii, ferindu-se de orbire.

Aceste... să le numim infirmități – deși nu e prea corect – sunt supracompensate de sensibilitatea și rezoluția extraordinară a simțului auditiv. Au, fără exagerare, mii de urechi, mici receptoare de formă parabolică răspândite pe întreaga suprafață a corpului. Cu ajutorul lor pot sesiza precis un sunet, chiar slab și înecat în zgomot, de la distanțe de ordinul milelor standard.

Vă întrebați, probabil, ce este această lamă curbată care aproape le acoperă partea inferioară a feței. Este maxilarul superior supradezvoltat, care îi ajută mult să scormonească solul, pentru că, trebuie să știți, cu asta se hrănesc, cu sol.

Modul lor de hrănire este foarte interesant: așezați în patru labe, ingurgitează o cantitate de sol, care conține, se pare, toată gama de substanțe necesară nutriției, o mențin un timp în interiorul lor, probabil în ceva asemănător stomacului, eliminând-o apoi tot prin orificiul bucal. Sub acțiunea razelor astrului central al sistemului în care Balavia este a patra planetă, solul expulzat se regenerează și redevine într-un timp relativ scurt comestibil. Ceea ce este curios e că, deși fauna și flora abundă, ei preferă totuși acest mod de hrănire. Am văzut copaci cu fructe comestibile, coapte și apoi putrezind pe sol, turme imense de animale cu aspect vag bovin hălăduind nestingherite și mi-a trecut prin cap că dacă aș reuși să iau contactul cu ai mei, s-ar putea realiza un comerț înfloritor cu resursele Balaviei. Din păcate, cu toate eforturile mele, n-am reușit să mă fac înțeles și când cargoul *Excelsior* a sosit să mă salveze din lungul naufragiu totul se sfârșise pentru balavieni.

Uneori mă întrebam, privindu-i, dacă nu cumva sunt străini și ei ca și mine în această lume, dacă nu cumva sunt moștenitorii crepusculari ai adevăratei civilizații balaviene, victimă a unor procese degenerative sau, cine știe, exterminată și alungată de actualii ciudați locuitori ai planetei. N-am reușit să aflu niciodată adevărul, pentru simplul motiv că balavienii nu au istorie. Intervalul de trecut asupra căruia memoria lor poate opera este de câțiva ani (anul balavian este

echivalent cu patru ani și jumătate până la cinci ani tereștri, datorită unei viteze de revoluție mai reduse și cu ușoare variații). Ah, da, mă scuzați, un an terestru reprezintă o jumătate de an kositeean.

Ce spuneți? A, nu, nu știu, nu mi-am putut da seama dacă această limitare a memoriei este fiziologică sau deliberată – la urma urmei mi se pare destul de logică și economicoasă.

Comunicarea se realizează cu ajutorul unei membrane foarte subțiri și dure, situată în interiorul cavității bucale, cu care pot produce o gama variată de sunete, infrasunete și ultrasunete. Nu, nu respiră. Aerul nu pătrunde decât în cavitatea bucală, eventual până în zona unui ipotetic faringe, dar mai departe nu, n-am văzut niciodată toracele unui balavian ridicându-se și coborând.

Ei, cu limbajul a fost o mare problemă. Cum ceea ce spuneau era în bună parte în domeniul ultrasonor trebuia să folosesc foarte des detectorul de ultrasunete cuplat cu un convertor audio ca să pot pricepe ceva. Apoi, învățarea sunetelor fundamentale și învățarea lexicului nu erau suficiente, pentru că limbajul balavian era *în totalitate* figurat. Adică fiecare frază avea un dublu sens: cel banal și nesemnificativ, rezultat din combinarea semnificațiilor cuvintelor componente, și un altul, cel care conta de fapt și oferea interpretarea exactă a frazei. Adică, spre exemplu, dacă ți se spunea: „s-a terminat sculptarea megalitului” (ocupația lor principală era sculptura monumentală, am să intru imediat în detalii), și te duceai la locul indicat, constatai că respectiva operație nici măcar nu începuse, lucru absolut firesc pentru că sensul real, *figurat,* al frazei era de sațietate, de încheiere satisfăcută a unei mese copioase. Și dacă pare aberant, dați-mi voie să vă spun că acest sens secund nu era nici măcar constant, el suferea schimbări la intervale destul de scurte. Bineînțeles, nu era exclus ca în cadrul acestor variații să se producă și o coincidență între primul și cel de-al doilea sens, dar ar fi fost doar o simplă coincidență și nimic mai mult. Nu știu cum reușeau să se înțeleagă între ei, pentru mine, vă dați seama, era un chin. Dacă n-ar fi fost marea mea pasiune pentru criptografie cred că n-aș fi reușit niciodată să pricep ceva.

Cu sculptura megalitică lucrurile stăteau cam așa: în afara scurtelor răgazuri necesare ingurgitării și eliminării, aceasta era activitatea care le ocupa tot timpul. Nu, nu i-am văzut niciodată dormind. Acționau perfect coordonat, totuși n-am reușit să-mi dau seama dacă și cine îi conduce. Cât privește aspectul coloșilor de piatră – numesc așa substanța alb-gălbuie și dură din care erau făcuți – era mereu același: un cap cu trăsături umanoide, dar deosebite de cele balaviene, fie și numai datorită ochilor deschiși, privind spre cer. Greu de spus ce reprezentau. Ar fi putut fi simboluri ale unei obscure religii a așteptării, repere înălțate pentru întoarcerea zeilor, dar la fel de bine puteau să reprezinte producția obstinată și fără sens a unui mecanism dereglat. Gândindu-mă la asta, eram tentat uneori să-i compar cu niște automate programabile, având stocat în memorii, de către ipoteticii constructori, un program ale cărui obiective îmi scăpau.

Da, aveți dreptate, e târziu și trebuie să încheiem discuția, și așa v-am răpit destul timp. Dar merită să ascultați sfârșitul. Sfârșitul Balaviei. Nu știu cum să numesc ceea ce i-a atacat. Să-i spunem flagel. Sau epidemie. În sfârșit, cert este că balavienii au început să dispară. Da, să dispară pur și simplu. Le pierea mai întâi o mână sau un picior, apoi o bucată din trunchi, apoi capul și așa mai departe, până dispăreau de tot. Ciudat era că deși bucățile lipsă *nu mai existau* – mi-am trecut mâna prin locurile goale – în sensul că deveneau pentru mine invizibile și penetrabile, balavienii mei – da, ai mei, v-am spus mi se pare că începusem să am o anumită afecțiune pentru ei – nu păreau deranjați. Era halucinantă priveliștea unui picior și a unei părți din trunchi înaintând în pas domol sau a trupurilor fără cap care continuau să-și miște membrele. N-am știut și n-am să știu niciodată dacă acest... flagel venea din spațiu sau era născut din însăși structura balavienilor. O vreme, am trăit chiar cu teroarea că s-ar putea să încep și eu să dispar, îmi priveam trupul cu teamă, de fiecare dată când mă trezeam. Apoi m-am liniștit, ceva îmi spunea că numai ei sunt afectați, mie nu mi se poate întâmpla nimic.

La câteva ore după ce văzusem dispărând ultimul fragment de balavian pe mile întregi în jurul meu, a

asolizat cargoul *Excelsior*. Bucuria de a vedea din nou oameni, bucuria salvării mele mi-a fost umbrită de neîncrederea lor ironică. Nu voiau să creadă că – până cu câteva ore înainte de sosirea lor – pe Balavia existase o lume. I-am adus și le-am arătat statuile gigantice. Asta i-a pus oarecum pe gânduri.

De multe ori mi-am spus că soarta balavienilor e posibil să nu fi fost tragică decât în viziunea mea umană. Poate că ei continuă să ducă aceeași viață – vedeți, iarăși un termen antropic – ca întotdeauna sau poate alta, într-un alt univers, deosebit de acesta în care trăim sau poate identic, dar imperceptibil pentru noi. Cu toate astea, de câte ori văd un om căruia îi lipsește o mână sau un picior mă cuprinde o înfiorare vagă și mă gândesc că într-o zi s-ar putea...

Noapte bună, domnule.

GALLA

Destinul aleargă după noi ca un nebun cu briciul în mână.

Arsenii Tarkovski

Până la șapte ani, nouă luni și șaisprezece zile – cu anii și cu zilele merge, e logic să presupunem că planeta Galla are, ca orice planetă care se respectă, o mișcare de revoluție și una de rotație în jurul propriei sale axe, lunile cer însă ipoteza suplimentară și mai puțin credibilă ca Galla să aibă un satelit natural denumit Luna – până la această vârstă deci, micul Matheus a fost un copil obișnuit sau, mai exact, așa a fost considerat, cu toate că un observator atent al copilăriei lui ar fi putut sesiza amănunte neobișnuite chiar înaintea memorabilei date.

În ziua aceea, copiilor li se explică pentru prima oară ce este și cum funcționează un SIMAG. Înțeleseră cu toții foarte repede despre ce era vorba și apoi i se dădu voie fiecăruia să-l folosească. Rând pe rând, sub privirea blândă și ușor blazată a tinerei educatoare, își înjghebară viziunile lor infantile: imagini ale prietenilor, ale părinților, scene de basm (atenție, iarăși o noțiune greu extrapolabilă), peisaje urbane sau simple jocuri de culori și contururi vagi...

Cu obișnuita lui reținere față de tot ce însemna acțiune, Matheus își puse casca argintie, rămânând apoi nehotărât în fața claviaturii.

„Hai, Matheus, curaj, ai văzut doar ce simplu e", spuse educatoarea și se întoarse să răspundă unui puști care o întrebase ceva. Revenind apoi cu privirea la Matheus și la ce făcea acesta, simți din prima clipă că ceva nu e în ordine.

La marginea unui ocean întunecat, pe faleza înaltă și abruptă, Tânărul împinge un fotoliu pe roți. Valurile, negre și grele, mușcă sălbatic țărmul de piatră vineție, ninge rar, cu fulgi albi și enormi, lumina e crepusculară, lumină de amurg etern (de unde această senzație de etern, se întrebă educatoarea), *stoluri de zdrențe violete plutesc zbuciumându-se în vântul tăios. Pe linia țărmului, undeva departe, se distinge o aglomerare de sfere și piloni argintii.*

În ordinea policromă de metal și plastic a sălii climatizate domneau acum frigul și mireasma paralizantă a entropiei, înfiorată, educatoarea decuplă convertorul tactil.

Fulgii uriași se așază pe părul cenușiu, tuns scurt, al Bătrânului din fotoliu, pe chipul gălbui și îngrozitor de uscat, acoperit cu o rețea de riduri fine ca o ceramică crăpată din care țâșnește, neverosimil de viu, albastrul voltaic al ochilor. Privind costumul argintiu izoterm al Tânărului care plânge tăcut și pieptul scobit al Bătrânului, răsărind din bluza neagră și subțire, descheiată la câțiva nasturi, educatoarea încercă – cu toate că abia deconectase convertorul tactil – o senzație tulbure, aproape uitată, care o făcu să se cutremure. *Tânărul oprește fotoliul la un pas de hăul înspumat, aplecându-și urechea până aproape de gura Bătrânului. Apoi îi aprinde și îi pune între buze o țigară, care nu e nici nutritivă, nici vitaminizată, e străbunica țigărilor, mai toxică decât iadul. Câteva minute rămân amândoi nemișcați sub ninsoare, ca un straniu grup statuar în pustietatea nemărginită. Din când în când, Tânărul ajută mâna scheletică să ducă țigara la gură. Fără vânt deasupra lor dansează protoplasmele violete. Pe urmă Bătrânul lasă țigara să-i scape în valuri și face un abia perceptibil semn cu capul. Tânărul ezită o clipă, fața i se*

crispează când apucă spătarul scaunului și educatoarea se crispa și ea neștiind dacă îl va trage spre sine pentru a-l întoarce sau îl va înclina în față.

Instantaneu totul dispăru. Matheus Torm își scosese casca și o privea liniștit pe educatoare. Un copil. Poate prea scund, poate prea tăcut, dar la urma urmei un copil.

Oare câtă legătură cu realitatea are toată povestea asta? Poate fi hotărât destinul unei ființe, în câteva minute, de culoarea unui ocean imaginar, de strania expresie a chipului unei fantasme? Și însuși conceptul de Destin, Constrângere de Fier, Predeterminare Inflexibilă, Moire, Fatum, Ananke are mai multă consistență decât cel de Soartă, Alea, Stochastic, oscilație de fiecare clipă în infinitul evoluțiilor posibile?

Peste câteva zile, la Centrul Educațional sosi un bărbat înalt și dezinteresat. Stătu îndelung de vorbă cu Matheus, îl privi jucându-se cu SIMAG-ul și notă câte ceva, făcând și niște calcule. Când într-un târziu se hotărî să plece, era tulburat. În destul de lunga lui carieră nu întâlnise niciodată un coeficient atât de ridicat. Matheus, în schimb, îl uită repede pe omul cel înalt și dezinteresat.

Scurt timp după aceea, tatăl lui Matheus contractă o pasiune fulgerătoare pentru o altă femeie, lucru destul de improbabil la un om așezat, preocupat de profesia lui, deloc înclinat spre complicații și aventură. Sau poate tocmai de asta foarte probabil. Sigur este că Matheus nu mai putea acum să asigure calm și amenințător ca și ceilalți copii: „Las că te spun eu lu' tata...”, nu mai avea ce să arunce în balanță când altul se lăuda cu personalitatea, chiar dacă augmentată de imaginație, a genitorului său: „Tata a făcut... Tata are... Tata este...”.

Încercă de câteva ori să trișeze, dar fu reprimat cu cruzimea specifică vârstei: „Minți, taică-tău a fugit din oraș cu altă femeie...”.

Toate acestea l-au încrâncenat progresiv și i-au dezvoltat o timpurie independență. După ce maică-sa sări să-l apere într-o încăierare cu cei de vârsta lui, îi spuse fără patimă, aproape enunțiativ: „Dacă mai faci o dată asta, mă sinucid...” Femeia se cutremurase de proprietatea și detașarea cu care copilul folosise verbul.

După câteva conflicte cu Mentorii, renunță să mai urmeze cursul formativ normal. Învăța singur, de fapt

nici măcar nu învăța, se lăsa pătruns la întâmplare de fluxul nesfârșit al informațiilor.

În actul învățării se pot deosebi mai multe categorii umane, uneori suprapuse:

Categoria A – subiectul uman nu poate depăși un anumit prag de abstractizare, 2 + 3 = 5 e ceva familiar și chiar plăcut, ? + 3 = 5 e o întortochere totuși obositoare, a + b = c totul devine confuz și străin, a x b = c, unde x reprezintă o lege de compoziție oarecare, este ceva de-a dreptul dușmănos. Exemplul e structural valabil, deși mai puțin vizibil, în asimilarea oricărei discipline, nu numai în matematică. De cele mai multe ori, subiectul muncește mult și inutil, presat de insistențele familiei, reușind doar să memoreze niște pattern-uri vizuale sau auditive. Aceste pattern-uri se pot dovedi foarte persistente, subiectul menționându-le respectuos și complet anapoda în decursul existenței sale. De reținut deci respectul profund al subiectului pentru ceea ce nu pricepe.

Categoria B – subiectul e dominat de o viziune pragmatică. Învață propulsat de ideea utilității sociale a cunoștințelor dobândite. Înclină de obicei spre științele pozitive. A moștenit din familie cunoscuta aserțiune „ai carte, ai parte”, cu nimic mai adevărată sau falsă deci străvechea „fericiți cei săraci cu duhul...”. Odată atins statutul social dorit, volumul de cunoștințe acumulat ca un rău necesar părăsește automat și aproape în totalitate creierul subiectului, rămânând doar strictul necesar susținerii unei conversații mondene. Pe locul rămas liber se pot dezvolta acum realele aptitudini pentru intrigă și arivism. Tot ce nu înțelege, subiectul disprețuiește până la ură.

Categoria C – aici mobilul asimilării de informație este snobismul. Să facem mai întâi o necesară precizare: snobismul e de două feluri. Avem mai întâi snobul fățiș, obstrucționist, miserupist. De o parte noi, cei cu sânge albastru, maro sau oliv și mâini foarte fine, de cealaltă voi, plebeii, butucănoși, ordinari și confundabili. Mult mai sofisticată și deci mai greu de detectat este categoria snobului democrat, uneori chiar filantrop. El este

excesiv de familiar și protector cu toți, are predispoziții misionare, visează să lumineze masele, se simte chemat să conducă gloata confuză și neajutorată spre un țel pe care ea nu și-l poate nici măcar propune. Se poate identifica până la sacrificiu cu cel ce vrea să pară că este, păstrând însă în adâncul sufletului un dispreț aproape inconștient față de cei pentru care s-a jertfit.

Snobul este specialist în asaltarea redutelor părăsite, glorificând cu entuziasm și gesturi largi personalități cu o reputație bine consolidată de multă vreme, ca și cum aceștia taman de pledoaria lui ar avea nevoie ca să nu se prăbușească de pe socluri. Emite judecăți de valoare nete, cu fermitate de taxonom: „ala e un geniu... ăla, un ageamiu...".

Categoria D – se caracterizează prin absența mobilului. Asimilarea informațională are asupra subiectului efectul unui drog. Ca orice toxicoman, se îndepărtează progresiv de realitate. Știe tot și totul îl interesează. Un singur lucru nu știe sau a uitat: să trăiască. Acestei categorii îi aparținea Matheus, categorie blestemată, pentru care a afla nu reprezintă o obligație, un sport, o ocupație nobilă, un joc sau un mijloc de a avansa social, ci pur și simplu o necesitate fiziologică. Elevii de felul acesta sunt în general mediocri, cu rare și neașteptate sclipiri, incapabili să se axeze eficient și la timp asupra unor domenii precis delimitate.

Cu puțin înainte de a împlini 16 ani, făcu o vizită la spitalul unde era internată maică-sa pentru una din desele-i crize de nervi. Să precizăm că pe GALLA fuseseră de mult eradicate toate bolile, cu excepția celor psihice, care erau în plină înflorire. Mânat de curiozitatea-i bolnavă, Matheus reuși să pătrundă într-un coridor în care intrarea îi fusese interzisă atât vizual, cât și verbal de către computerul coordonator. Coridorul dădea într-o sală cu mese albe și cu sertare multe și mari. Trase nu fără oarecare efort un astfel de sertar și descoperi un chip verde-cenușiu de bărbat. Trase apoi toate sertarele, etalând morții ca pe un set de fotografii, și rămase uitându-se la chipurile verzi-cenușii, galben-cenușii, negru-cenușii, până când sosi cineva din personalul uman și îl luă de-acolo.

La 18 ani se îndrăgosti nebunește (iată un pleonasm perfect) de o fată de vârsta lui. Vreme de câteva luni, cei doi străbătură umăr la umăr nopțile Krestului, sub constelațiile cerului de vară al planetei. Totul i se părea fără importanță în fața nesfârșitei fericiri care îl aștepta alături de ea. Asta dură până în ziua în care un vehicul greu, aflat în plină viteză, o făcu terci pe fată în timp ce alergau unul spre celălalt. Eveniment cu o probabilitate sub unu la un milion în condițiile de securitate a traficului din Krest.

Soarta – l-au consolat cu toții –, neîntrevăzând, nici n-ar fi avut cum, reperele de oțel ale Destinului lui Matheus Torm.

O vreme dispăru din oraș, pierzându-se în triburile de marginali care trăiau la periferie, în rezervații detehnologizate. Trăi aici, aproape un an, o viață nesigură, presărată cu întâmplări neobișnuite. Când reveni, murdar și pletos, găsi Krestul gemând sub Dictatură. Înainte de autoexilul lui, aici domnea o Democrație suficient de tolerantă și coruptă, între timp însă, niște domni înalți și dezinteresați, printre care Matheus ar fi putut, poate, găsi vechi cunoștințe, o transformaseră într-o Dictatură de Fier.

Văzu atunci și auzi multe lucruri interesante, înainte de a intra în vederile autorităților. Iar după aceea avu parte de altele și mai interesante.

Când, după cinci ani de recluziune, fu eliberat, constată că decorul se schimbase iarăși. Dictatura, fostă Democrația colț cu Libertății, eșuase dulceag într-un Despotism Luminat. Matheus avea 27 de ani și nu știa ce să facă cu ei. Primi pe neașteptate o ofertă de intrare în Ghilda Făcătorilor. Postul era de Făcător Gradul 4, deci nu prea grozav, dar pentru Matheus era inexplicabilă această favoare a Sorții, având în vedere dificultatea cu care se pătrundea de obicei în Ghildă. Ar fi putut deveni explicabilă dacă Matheus s-ar fi gândit nu la o favoare a Sorții, ci la un bobârnac al Destinului.

De aici încolo totul ține de Istoria Artei pe GALLA. Cine n-a văzut, auzit și simțit până în adâncul sufletului „Chipul fiarei”, „Dragoste și moarte”, „Înfrângerea”, „Roza infernului”, „Confidența”, „Pasageri”? Chiar și producțiile mai firave, datând din perioadele de respiro

ale inegalabilului Făcător Matheus Torm, au un farmec cu totul aparte.

Cea mai controversată creație a sa este desigur „Kollodoc”. Ea aparține ultimei perioade fertile din creația lui Torm, întreruptă de lungi intervale de apatie din care nu-l mai scoteau decât doze masive de haloxin. Faptele se petrec într-o societate imaginară, pe o planetă imaginară, într-un timp neprecizat. În interiorul acestei societăți subzistă o organizație secretă care se ocupă de milenii cu fabricarea Artei. Asta nu înseamnă că vreunul din membrii ei produce efectiv vreun strop de Artă. Nu, în schimb sunt cu toții niște excelenți cunoscători, îi miros prezența de la mare distanță. Ca urmare, ei selectează copiii foarte dotați și au grijă să dirijeze cursul vieții acestora, îndreptându-i spre producerea de capodopere. Se sugerează că această Cabală este atât de puternică, încât își permite să manevreze chiar și evoluția politică a societății, numai și numai pentru a-i oferi viitorului geniu un material existențial autentic și zguduitor. Atunci când se consideră că dezechilibrul spiritual al eroului este suficient, i se dă posibilitatea să creeze și este lăsat să evolueze relativ liber. Organizația nu mai intervine decât pentru a colecta și conserva produsele artistice ale acestuia și, în final, pentru a-l aproviziona cu droguri.

Titlul se justifică în secvența finală. Kollodocul este o specie de păsări aiurite, cu penajul splendid, des întâlnită în grădinile zoologice de pe Galla. Dacă i se smulg penele, din kollodoc rămâne un trupușor firav și grețos, ca un șobolan jupuit. Pe o scenă imensă, zeci de astfel de kollodoci, așezați pe socluri înalte, purpurii, cântă.

În mod normal, kollodocul are un glas destul de obișnuit; dacă însă i se provoacă durere într-un fel sau altul, trilurile sale devin sfâșietor de frumoase, de neatins pentru vocea umană sau sintetizatoare. Într-o imagine plan-detaliu se pot vedea chingile subțiri care obligă păsăroii la atitudini marțiale, precum și acele minuscule care li se înfig în carne cu o frecvență bine determinată, în puncte alese cu grijă. Sincron cu acele, acționează mici cleme metalice care blochează și eliberează pliscurile la momentul potrivit; totul este

coordonat de un computer și rezultatul e o melodie inegalabilă, de neuitat.

Controversa principală s-a ivit în legătură cu necesitatea suferinței și, în general, a experiențelor de tot felul, care să contorsioneze viața și să genereze opera unui Făcător. „Ar fi foarte trist", afirma un critic cunoscut, „să se poată face Artă numai datorită unor astfel de stimulări grosolane. Un Făcător trebuie să aibă ochii deschiși asupra durerii, cât și asupra bucuriei, nu să sufere sau să se bucure neapărat el însuși", după care aducea în discuție cazul lui Maus Geller, a cărui existență serenă și îmbelșugată nu-l împiedicase să fie un Făcător de gradul I. În schimb, a fost aproape general acceptată ideea autorului ca suport mizer și dispensabil al Operei, mai ales după ce Matheus Torm s-a spânzurat, asistat de un domn înalt și dezinteresat, într-o cameră sordidă de la periferia Krestului. Binevenita și obscura sa moarte a aruncat o ultimă crepusculară și fascinantă lumină asupra unei Opere aflate deja printre legendele Gallei.

BOLOVANUL

— Păcătoase ținuturi, gâjâi Benetru încercând să-și smulgă din jurul gâtului tentaculul azvârlit de uriașul heptapod țâșnit din rufe.

— Mie-mi spui, oftă Granjan, tolănindu-se într-o poziție din care să poată vedea mai bine. Cele șase membre mai scurte și groase ale monstrului sprijineau un trunchi cu muchii lucioase, rectangulare; aspectul general, la lumina focului de găteje, era cel al unui coșciug purtat de ciocli beți. Din când în când, în centrul masei întunecate se deschidea ceva ca o pleoapă, lăsând să se vadă o fețișoară vânătă și bătrânicioasă care aprecia, scoțând mici croncăneli, modul cum decurgea strangularea lui Benetru de către cel de-al șaptelea membru, mai lung și flexibil.

— Ce creatură îngrozitoare, șopti agitat Montambau.

— La cine te referi? întrebă Granjan, aruncând un lemn în foc.

Într-adevăr, Benetru căscase gura mare și ochii îi ieșeau încet din cap.

— Îl omoară.

Granjan scoase un oftat și mai adânc.

— Ce pot să fac eu, un umil Hardian, un șurubar limitat și nătâng, incapabil să rezoneze la vibrația pură a abstracțiunii, cum frumos și sugestiv s-a exprimat deunăzi renumitul Benetru, aici de față, una dintre luminile strălucitei bresle a Softților. Să nu deznădăjduim, deși traversează un moment mai dificil, am convingerea că Marele Soft Benetru va găsi până la urmă o ieșire din impas.

Montambau înșfăcase o creangă putredă și lovea monstrul; fără să se sinchisească, acesta continua să strângă. Poiana se umpluse de o duhoare infernală: prin capătul liber al tentaculului, Benetru era împroșcat cu un lichid gălbui. Fața lui semăna acum cu un balon pictat.

— Fă ceva, gemu Montambau, căzând în genunchi.

Încet, cu mișcări obosite, Granjan se apropie de Benetru.

— Rămâneți în continuare la părerea dumneavoastră cu privire la inferioritatea breslei Hardienilor, onorabile Soft? Aud?

Duse mâna la ureche înclinându-se spre buzele vinete. Păru mulțumit de ce auzise, cu toate că era greu de crezut că Benetru mai putea să articuleze ceva inteligibil. Din unul dintre nenumăratele buzunare ale străvechii sale salopete extrase un obiect argintiu, lunguieț. Se auziră niște sunete ciudate, un fel de bolboroseală de babă nebună, care-l determină pe monstru să-și descolăcească tentaculul și să facă un salt fulgerător înapoi, dispărând în întuneric.

— Pa, zise Granjan, făcând semn cu mâna. Benetru se așternuse pe pământ ca o jucărie stricată. Trebui să treacă mai mult de un minut până când – în urma palmelor și a apei reci administrate de Montambau – începu să horcăie încetișor și aproape un sfert de ceas până să-și vină în fire.

— Curios lucru, fură primele sale cuvinte, de la un punct încolo, după ce încetezi să te mai zbați, e extrem de interesant să mori. Se face liniște, o liniște absolută, pe urmă se aud sunete dulci și apar tărâmuri stranii, crepusculare. E minunat... Granjan, sper să ai cât de curând prilejul să vezi și tu peisajele astea.

Granjan scoase un fel de nechezat.

— Vezi-ți de treabă, un individ ca mine, complet lipsit de fibra metafizică, nu poate aprecia așa ceva, el se mulțumește cu priveliștea acestei poieni în mijlocul căreia arde un foc și-n foc se perpelește această minunată zburătoare.

Un timp se auziră doar zgomotele pădurii. Montambau stătea întins pe spate, cu ochii la stele.

— Ceea ce mă uimește, reluă visător Benetru, e modul în care acest ierbivor aparent pașnic a dat buzna în poiană, fără să-i pese de foc și s-a năpustit glonț la mine. Parcă ar fi venit la o întâlnire.

— Bântuie tot felul de dihănii pe coclaurii ăștia, rânji Granjan.

— Bineînțeles. Cât privește părerea mea despre Hardieni, până acum credeam că sunt doar niște sărmani foarte buni meșteșugari, niște bieți vânturători ai Materiei, respinși de Idee. N-am știut că e vorba, de fapt, de bestii lipsite de suflet.

— I-auzi. Carevasăzică așa își manifestă un Soft recunoștința, după ce tocmai a fost salvat de la pieire. Interesant. Oare ce s-ar fi întâmplat dacă lăsam jivina să-ți strângă în brațe hardul până la capăt? Păi să-ți spun eu, acum ai fi fost un morman de celule năpădit de gângănii. Ce-ai fi putut face împotriva unui astfel de sfârșit? Să decodifici animalul? Greu, mai ales că nu mi s-a părut a avea coadă. Și atunci? Să-l reprogramezi, să-l nulifici, să-i reciți din Cartea Surselor? A apărut însă de undeva o bestie fără suflet, cu un rezonator pe care l-a fabricat în mod cu totul surprinzător, tot bâjbâind prin Materie, și a gonit monstrul.

— Sst, șuieră Montambau, ascultați.

Cei doi încremeniră cu respirația oprită. Alt monstru? Sau poate același, dând încăpățânat târcoale? Benetru simți că-l apucă o sfârșeală și-și duse mâna la gât. Rămaseră așa câtăva vreme, trei oameni lângă un foc în noapte, în mijlocul unei păduri cu copaci până la cer, sub constelațiile necunoscute.

— Ce dracu' trebuie să auzim? se răsti până la urmă Granjan.

— Liniștea, șopti Montambau. Noaptea, pădurea, lumea.

Granjan scuipă cu năduf. Târziu, când Montambau adormise, Benetru întrebă cu voce joasă:

— Auzi, spune-mi și mie cum ai știut frecvența care a alungat monstrul?

— Păi, foarte simplu, observ specia asta de când am intrat în pădure. Am folosit semnalul lor de pericol imediat.

Benetru rămase pe gânduri.

— Atunci cunoști probabil și un semnal de atragere, de localizare a unui partener de sex opus, spre exemplu? În afara domeniului audio, nu?

— Noapte bună, mormăi Granjan.

— Canalie, spuse Benetru.

Pe Montambau îl treziră razele soarelui scânteind în sulurile de ceață care pluteau printre copaci. Benetru și Granjan continuau să doarmă netulburați, închiși în costumele izoterme. Se întinse de-i pocniră oasele. Dormise bine, cu excepția celor două dăți când Granjan îl trezise răcnind: „Nu permit!” și „Voi lua măsuri!”. Așa făcea întotdeauna când se culca foarte obosit: se ridica cel puțin o dată pe noapte în capul oaselor, zbiera ceva și pe urmă se culca la loc. Benetru sugerase că e vorba de răbufniri ale unui instinct de șefie îndelung reprimat. Se spălă în pârâul din marginea luminișului și aduse apă pentru ceai; între timp, se treziseră și ceilalți. Își înghițiră micul dejun pe îndelete, fără să scoată vreun cuvânt. Pe urmă, Benetru deschise lădița argintie din oțel cromat.

— Bună dimineața, feții mei, se făcu deîndată auzit glasul bârâit, de moșneag sfătos, al lui Numi. Ați dormit bine sper.

— Da, Numi, răspunseră într-un glas Benetru și Montambau. Ca de obicei, Granjan nu catadicsi să zică ceva. Sofisticatul Soft și Montambau, novicele în orice, ajunseseră pe căi cu totul diferite la același sentiment: vorbeau cu Sfătosul Numi la fel cum ar fi vorbit cu o ființă omenească. Dacă la Montambau lucrul nu era de mirare, în cazul lui Benetru era un paradox. În tinerețe, Benetru publicase un articol în care analiza riguros tendința de a atribui afecte inteligențelor artificiale pornind de la un efect descoperit la începuturile cinematografiei: figura actorului părea spectatorilor veselă, tristă sau îngândurată în funcție de imaginile alături de care era montată, cu toate că actorul se străduise la filmare să păstreze o expresie cât mai neutră.

Granjan, în schimb, nutrea din plin aversiunea, destul de răspândită printre Hardieni, pentru formele de simulare a umanului (Benetru era de părere că la origine se găsea o aversiune îndreptată împotriva umanului însuși). Nu-l numea pe Numi în nici un fel și dialoga cu el numai prin intermediul tastaturii sau în DIALANG, ferindu-se să folosească „floricelele" conversaționale implementate de Benetru.

— Numi, te rog, prognoza, ceru Benetru.

Îndată, fătul meu, îndată. Așaa... carevasăzică tu, Benetru, te menții fără doar și poate într-o zonă medie, psihică și fizică. Pot interveni – probabilitate 0,732 – accese de nostalgie și regrete pentru viața pe care o duci. Intensificări dureroase, de scurtă durată, ale perceperii trecerii timpului, declanșate în special de amintirea Thunei – probabilitate 0,844. Ești predispus la greșeli, de aceea e bine să eviți confruntările directe și situațiile în care trebuie să iei decizii rapide. Montambau, aceeași caracteristică netedă, cu diminuarea în continuare a simțului realului. Sunt posibile – probabilitatea 0,513 – oscilații afective violente, stări oniro-poetice, halucinații. Probabilitatea unei pierderi temporare complete a contactului cu realul – 0,374. E recomandabil să rămână cât mai puțin timp singur. Granjan...

Granjan tresări, surprins.

— ...accentuare chinuitoare a sentimentului de neîmplinire: întotdeauna un bun executant, niciodată conducător. Crize de megalomanie – probabilitate 0,414. Se recomandă un examen de conștiință.

— Ești un măscărici deprimant, stimabile. Granjan ricană, dar se vedea că e de-a dreptul furios. Dacă ții cu tot dinadinsul să-mi arunci insulte, fă-o direct, nu te mai obosi să le implementezi.

Benetru clătină din cap.

— Te înșeli, eu n-am făcut decât să furnizez datele, prognoza este creația algoristică a lui Numi. Știu că n-ai cerut-o, dar m-am gândit că e bine să știi cum stai.

Granjan dădu drumul unei înjurături înfiorătoare.

— ...probabilitatea întâlnirii cu băștinașii crește la 0,726. Ar fi indicat să stabiliți niște variante de procedură în caz de contact și să vă sporiți atenția, încheie Sfătosul Numi. În tot acest timp, Montambau îl

hrănise liniștit pe Cotoront. Păsăroiul cel bleg înghițea bucățile cu lăcomie, aruncându-și capul pe spate; prin țesuturile translucide se vedea mâncarea înaintând.

Câteva ceasuri mai târziu mărșăluiau printr-o stepă cu ierburi țepoase și arbori pitici. Pădurea se terminase și în față se ridica un lanț de munți pietroși, vineții. Primul mergea Granjan, cu privirea în pământ și mâinile înfipte în curelele raniței. La câțiva pași în urmă venea Benetru, nepăsător, cu mâinile în buzunare. Ultimul era Montambau, cu Cotoront pe umăr. Acompaniat de cârâiturile acestuia, Montambau cânta încetișor:

Morții sunt
În pământ
Vreau să spun
Un cuvânt
Dar nu pot decât să cânt
Morții sunt
În pământ...

Deasupra lor, urmându-i la mare înălțime, se roteau forme neregulate, ca niște zdrențe. Merseră fără popas toată ziua. Spre seară, la poalele munților, dădură nas în nas cu băștinașii. Primul care-i zări fu, în mod curios, miopul Granjan: erau tot trei la număr și nu păreau prea belicoși, în ciuda ciomegelor în care se sprijineau. Purtau piei înfășurate pe trup și aveau fețele vopsite.

Arată a oameni de treabă, își dădu Benetru cu părerea. Sunt îmbrăcați decent și se machiază cu gust; cred că putem încerca un contact.

— Da, zise Granjan, să vezi ce contact o să realizăm între bâtele lor și capetele noastre.

Benetru vru să riposteze, dar își aduse aminte de sfatul lui Numi: evită confruntările directe. Montambau, care nu se oprise o clipă din mers și din cântat, îi depășì îndreptându-se senin spre indigeni.

— Montambau, stai, strigă Benetru mai mult ca să se afle în treabă, de fapt era curios să vadă ce se întâmplă. Indigenii discutau agitați, arătându-și-l unul altuia pe Montambau. Când acesta ajunse suficient de aproape, începură cu toții să-i facă plecăciuni adânci. Montambau se opri, zâmbi și se înclină și el, nu prea mult, ca să nu-l dea jos pe Cotoront, care cârâia supărat.

Se strânseră în jurul lui sporovăind vioi și pîrând deosebit de entuziaști. Granjan și Benetru începeau să se simtă prost, pe ei nu-i băga nimeni în seamă. Ca să facă totuși ceva, îi cuplară Sfătosului Numi un microfon și un convertor vocal pe care Granjan le scosese din geanta lui minune și se apropiară de grupul vesel. Ascultară o vreme politicoși păsărească străinilor, apoi Benetru tuși semnificativ, după care trebui să tușească din nou semnificativ. Într-un târziu, fraterniză cu grupul. Cu toate că nu pricepea o iotă, Benetru sesiză de la început un amănunt ciudat în vorbirea indigenilor: auzea de prea multe ori aceleași succesiuni de foneme repetate de vorbitori diferiți. Ca și cum s-ar fi îngânat unii pe alții.

Când, conduși prin stâncăria vânătă, în înserarea care se lăsa, ajunseră în apropierea habitatului, Benetru și Granjan încremeniră. Se găseau în fața unei clădiri ametitoare, înfipte în coasta muntelui, de fapt nu o clădire, ci un bolovan imens, cu mii de ferestre. Unele dintre ele, în special în partea de jos, erau luminate slab și pâlpâitor: mai sus luminile se răreau repede, iar creasta bolovanului se pierdea în neguri. Părea suprastructura unui vapor străvechi: multe dintre ferestre erau sparte, pe cele mai mari se distingeau crăpături zigzagate și radiale, aidoma celor făcute de gloanțe, dâre verticale groase se terminau cu câte un strop negru. Mușchiul și plantele agățătoare erau peste tot.

Deasupra intrării – o poartă ridicol de mică, cu puțin mai înaltă decât un stat de om –, se afla o inscripție alcătuită din caractere roșii, luminiscente. Benetru le copie pe o bucată de hârtie.

— Ce naiba o fi însemnând? Poate ar fi mai bine să știm înainte de a intra.

— Dacă e să ne luăm după cum arată casaunele ăsta înspăimântător, nu poate să însemne decât lasciate ogni speranza voi ch'entrate, în versiune locală.

Benetru pufni nervos:

— Bine, bine, da' vorba e ce facem, intrăm sau nu?

Era noapte, era frig, sălbaticii nu păreau dușmănoși și, mai tare decât orice, era curiozitatea. Străbătură coridoare lungi, luminate doar de torțele însoțitorilor. În spatele unora dintre uși se auzeau glasuri. Urcară trepte în spirală, traversară o sală înaltă în care băștinași zgribuliți erau adunați în jurul unui foc și, în sfârșit, fură

invitați într-o încăpere. Pe Montambau indigenii vrură să-l ia cu ei, dar Benetru îl trase înăuntru zâmbind și făcând tot felul de semne din care să reiasă că nu se pot lipsi de el.

Camera era destul de largă. Fasciculul lanternei de mare putere a lui Granjan se plimbă peste piesele de mobilier, unele sparte sau răsturnate, peste candelabrul prăbușit în mijloc, peste ecranele acoperite cu un strat gros de praf. Praful era omniprezent, pașii lor lăsau urme adânci pe pardoseală. Cotoront cârâia agitat.

— Iată ce înseamnă cu adevărat o cameră rezervată. Ne așteaptă pesemne de vreo sută de ani, zise Granjan apăsând pe câteva butoane. O cină și o cutie cu trabuce, vă rog. Se așeză și începu să scoată merindele. Benetru se așeză și el pe un fotoliu, care se sfărâmă sub el fără nici o ezitare.

— Vorba e, spuse scuturându-se, că nu știu cum o să mai ieșim de-aici.

Granjan și Montambau adormiră repede, obosiți de marșul de peste zi. Benetru, în schimb, îi atașă Sfătosului Numi un display și o tastatură și lucră până târziu. Când se hotărî să se culce era satisfăcut: indigenii se exprimau cu ajutorul câtorva succesiuni de grupuri de foneme – s-ar putea zice chiar „fraze” – pe care le repetau întruna. Numi identificase nouă asemenea structuri, și indică o probabilitate mare ca astea să fie toate. Sugeră că ar putea fi vorba de eșantioane ale unei limbi constituite. Mai rămânea bineînțeles de lămurit modul în care reușeau să se înțeleagă între ei.

A doua zi rătăciră prin clădire, nestingheriți de nimeni. Peste tot, aceleași semne de descompunere, semnele entropiei care avansează: carcase oxidate, unități centrale care nu mai funcționaseră probabil de decenii, un șobolan ieșind dintr-un procesor matricial, monitoare sparte, praf, șuvoaie de cabluri țâșnind din pereți, copii crăpând coaja unor fructe negre cu un microscop de mare precizie. Din când în când, prin încăperile pustii, o pală de vânt, venită nu se știe de unde, învârtejea praful și paginile arse.

Cu toate strădaniile, nu reușiră să descopere drumul spre ieșire. Benetru se încăpățână să încerce înjghebarea unei conversații cu băștinașii. Lucrul deveni pe deplin realizabil îndată ce înțelese cheia limbajului lor:

schimbările de ton, accentele, mimica discretă cu care erau rostite cele nouă „fraze” făceau posibilă o multitudine de semnificații. Reuși să se împrietenească cu un indigen pe nume Rakhlah sau Laghlac – aveau un mod cu totul special de a pronunța consoanele – și ajunse destul de repede să poată comunica mulțumitor cu el. Asta nu însemna prea mult în relațiile cu ceilalți indigeni, trebuia să-ți cunoști bine interlocutorul ca să poți înțelege ce spune. Lui Benetru nu-i trecu prin minte nici o explicație cu privire la cauzele generării unui astfel de limbaj.

Indigenii nu păreau să se ocupe în mod special cu ceva. Cei mai mulți stăteau și se uitau în gol sau se plimbau de colo-colo. Câteodată, unul dintre ei spunea ceva și toți izbucneau în strigăte repercutate pe sub bolțile vechi. Apoi tăcerea se înstăpânea din nou, pentru multă vreme. Exista însă un grup de indivizi, destul de restrâns, care aveau felurite îndeletniciri: unii pictau pe bucăți de piele, alții sculptau în lemn și rocă moale sau modelau statuete de lut, alții stăteau și – după expresia fețelor – păreau că se gândesc intens la ceva. Erau și câțiva care cântau, din gură sau folosind un fel de fluiere grosolane: lor li se alătură fericit Montambau, cu vocea lui puțină și răgușită:

Morții sunt
În pământ
Vreau să spun
Un cuvânt...

Uimitor era respectul pe care băștinașii îl acordau acestor aiuriți.

— S-ar zice că Montambau și-a găsit în sfârșit locul lui în lume, spuse obosit Benetru. Se săturase să mai caute, ieșirea părea că nici n-ar fi existat vreodată. Parcă de-o viață rătăceau prin întuneric și frig, prin sălile pustii și pe coridoarele nesfârșite, rareori luminate de focuri.

— Ce lume, bombăni Granjan, oamenii ăștia nu știu cine sunt, de unde vin, unde se duc. Există și-atât. Ce ți-a spus Rakhlah că înseamnă inscripția aia de la intrare?

— Cu el n-am putut să mă lămuresc. A descifrat-o în schimb Numi. Fie că intri, Fie că pleci, orice vei face ai să regreți, sau cam așa ceva. Pe mine mă nedumerește

însă altceva: absența oricărei forme de organizare. Nu par să aibă vreun conducător, forțe de ordine nu există, lucrurile se desfășoară de la sine. Cine agonisește, totuși, și cine mănâncă?

Granjan ridică din umeri.

— Naiba știe, în orice caz Montambau și noii săi prieteni mănâncă.

Benetru nu mai voia să meargă nicăieri, așa că rămase să-l alimenteze cu date pe Numi. Granjan o porni de unul singur, încăpățânat, în căutarea ieșirii. După trei ore de bâjbâiala îndârjită, încă nu o găsise... Găsise în schimb altceva: un morman de bucăți de piele pictată, unele putrezite de tot, statui sparte, figurine de lut crăpate. Doi băștinași tocmai veneau cu un coș plin pe care îl deșertară nepăsători în grămadă. Pe fața lui Granjan se citea nedumerirea.

— Hei, de ce naiba îi mai cocoloșiți atâta pe indivizii ăia dacă tot aruncați astea la gunoi? zise gesticulând ca să facă inteligibilă întrebarea. Trebui să se schimonosească destul de mult până când unul dintre băștinași păru că pricepe ceva, deoarece își arătă capul cu mâna, își mișcă maxilarele ca și cum ar fi îngurgitat ceva și, în sfârșit, chipul îi căpătă o expresie de satisfacție.

— Da, stimabililor, exact asta spuneam și eu, mormăi iritat Granjan, care folosise aproximativ aceleași gesturi ca să sugereze faptul că respectivii indivizi sunt niște tembeli și că mănâncă de pomană. Se mai strădui puțin, apoi trase concluzia că băștinașii aveau un comportament imitativ asemănător maimuțelor, așa că luă din grămadă o figurină minusculă, reprezentând un cap de om care strigă și își văzu de drum.

Palid și agitat, Benetru îl aștepta împreună cu Rakhlah.

— Ascultă, spuse grăbit, repetă, te rog, ultima parte a raportului.

— Dar ce, e ceva neclar, fătul meu?

Benetru dădu nerăbdător din mână, cu toate că aceste figuri de stil i se datorau direct și personal.

— Lasă vorba și dă-i drumul, se răsti și imediat îi păru rău de moșneag.

Numi tăcu câteva clipe, jignit.

— Mda... mă rog... structură de grup regresivă, fără bucle de reacție, sau cu bucle blocate, provenită – probabilitate 0,689 – dintr-o structură complexă, prin colapsare. În stadiul actual este probabilă – 0,910 – practicarea canibalismului.

Granjan se schimbase la față, dar încercă să pară calm.

— Da, mă gândisem și eu, totuși valoarea probabilității nu mi se pare a fi realistă.

— Într-adevăr, nu e realistă, aprobă Benetru zâmbind galben. Valoarea corectă e 1,000. L-am descusut pe Rakhlah, care mi-a mărturisit că urmează să fim sacrificați cu ocazia unei sărbători, nu peste multă vreme.

Granjan clatină din cap gânditor.

— Nu înțeleg atunci de ce nu ne-au legat și nu ne-au închis undeva.

— Da, l-am întrebat și eu pe Rakhlah. Mi-a spus că spaima strică gustul cărnii și că, oricum, de aici nu putem ieși fără ajutorul cuiva care să ne conducă. S-a oferit s-o facă el însuși.

— Ar fi interesant de știut de ce... Mă rog, n-avem timp să filosofăm, s-ar putea să fie deja prea târziu, zise Granjan înșfăcându-și ranița.

Mai pierdură câtva timp căutându-l pe Montambau; îl descoperiră, alături de ceilalți neisprăviți, într-o sală imensă, în care pașii stârneau ecouri. Tocmai încerca să se afirme printr-un procedeu mai special de a produce muzică: Cotoront îl lovea cu ciocul în cap, cu o frecvență destul de mare și el deschidea și închidea, rapid sau progresiv, gura, țuguindu-și și rotunjindu-și buzele pentru a varia înălțimea sunetului produs în cavitatea bucală. Reușea astfel să producă un soi de melodie sincopată care nu trezea interesul nimănui.

— Montambau, joaca s-a terminat, plecăm.

Montambau nu păru să-i bage în seamă.

— N-auzi, dobitocule, reluă Granjan, e timpul să mergem.

— Unde?

Întrebarea îi buimăci. Prevăzuseră un eventual refuz, dar nu această întrebare idioată. Chiar, unde trebuiau să ajungă, unde se grăbeau de atâția ani, peste

munți și stepe, prin arșiță și ger, ce îi aștepta la capătul drumului, exista un capăt, exista un drum?

Montambau începu un cântecel:

Călătorim, călătorim
Fără măcar să bănuim
Ce simplu-ar fi să ne oprim
La prima ființă pe care-o-ntâlnim...

Se înțeleseră din ochi. Fără să mai piardă vremea, îl înșfăcară de braț și-l traseră fără menajamente după ei – Cotoront nu pierdu prilejul de a-l ciupi crunt de ureche pe Granjan. Montambau nu se împotrivi prea tare, se uita mereu înapoi, cu ochii în lacrimi și făcea semne de rămas bun, cu toate că noii și atât de repede părăsiții săi prieteni nu păreau să bage de seamă evenimentul.

Rakhlah îi conduse iute până la ieșire. Le arătă o cărare printre stânci, cel mai scurt drum către câmpie; odată ajunși acolo, erau salvați, indigenii nu părăseau niciodată muntele.

Despărțirea dintre Rakhlah și Benetru fu de-a dreptul mișcătoare.

— Vino cu noi, spuse simplu Benetru, de ce să-ți treci viața în bolovanul ăla funebru, când în fața ta se întind soarele și văzduhul câmpiei?

Modulând în stilul care îi era propriu trei sau patru din cele nouă „fraze”, băștinașul zise că dincolo de stânci nu știe ce este, lucru care îl umple de neliniște, și apoi e și prea bătrân. Mult timp după ce începuseră coborâșul putură să distingă, profilate pe cer, silueta lui Rakhlah și inscripția luminoasă de deasupra intrării.

— Arată tare abătut amicul Montambau, zise Benetru, fără să slăbească pasul. L-am smuls din singurul loc unde putea și el să fie cineva.

— Mai degrabă ceva decât cineva, răspunse Granjan. Acum cred că înțeleg gesticulația netotului ăluia... Știi de ce-i țineau la mare preț pe Montambau și pe amicii lui? Fiindcă procesele lor mentale se pare că dau un gust deosebit de bun substanței cerebrale. Un fel de specialități, ca să zic așa.

Ajunși în câmpie, refăcură formația de marș; în față Granjan, săltând în palmă capul de om care strigă, apoi

Benetru, ostenit și trist și, în sfârșit, duetul Montambau-Cotoront:

Morții sunt
În pământ
Vreau să spun
Un cuvânt
Dar nu pot decât să cânt
Morții sunt
În pământ...

GRĂDINA DE CENUȘĂ

1. Baldera

Prima relatare având acest subiect (sau poate obiect, e greu de spus) a fost descoperită pe la începutul secolului de către un tânăr istoric, bărbos și sașiu, claustrat voluntar în străvechile arhive de pe Katechoran. Datorită ridicatei sale capacități de sinteză și puterii înspăimântătoare de muncă, a îmbogățit în vreo două decenii patrimoniul îngălbenit al arhivelor cu un număr de lucrări absolut remarcabile, care în câțiva ani nu s-au mai deosebit cine știe ce de materialele de referință. Curios cât de repede îmbătrânesc oamenii și hârtia pe Katechoran; se poate chiar formula ipoteza existenței unui germen sau a unei substanțe nocive în atmosfera planetei, având în vedere starea în care l-am găsit pe bărbos.

Pe vremea aceea, eram pilotul unei navete de aprovizionare, cabotam de câțiva ani buni prin sistemul planetar al stelei Asthold. Îi duceam exilatului un medicament pe care-l solicitase cu obstinație și de care nu mai avea nevoie. Zăcea pe scaun, cu capul dat pe spate, cu ochii larg deschiși, în marea Sală a Centenarului, prin care pașii mei stârneau praful și ecourile. În fața lui, pe masa de lucru, erau împrăștiate un stol de hârtii îngălbenite. Ele mi-au sugerat comparația cu un pergament mototolit pentru pielea feței lui. La atingere, epiderma se pulveriza într-un norișor gălbui, ca pulberea de pe aripile unui fluture.

Printre hârtii am găsit trei demne de interes. Prima conținea o ultimă dorință: să fie înmormântat în pământurile roșii și sterile de pe Thalga-III, cred că acolo se născuse. Această notiță am găsit-o făcută ghemotoc, pe dalele prăfuite. Pe masă am găsit o alta care o nega pe prima: să fie lăsat aici, la masa de lucru din Sala Centenarului.

Cea de-a treia era o relatare aparținând unui membru al echipajului de pe *Hegemon,* nava-amiral a piratului Tarrasgo, zis și „căpitanul Spaimă", care teroriza Galaxia pe la sfârșitul secolului trecut. Hăituiți de o escadră ultrarapidă a poliției, Tarrasgo și ai lui se refugiaseră într-o zonă puțin densă de la periferia Galaxiei, puteai înainta ani în șir pe aici fără să întâlnești măcar un meteorit. După câtva timp de rătăciri prin vidul negru și indiferent, oamenilor începuse să li se facă lehamite: unii spuneau că preferă o încăierare cu poliția, acestui marș fără sens prin Țara Nimicului Extins.

Un anume Kasper, zis și Zenon, ale cărui înclinații filozofice erau cunoscute de toată lumea (nu executa pe nimeni fără un scurt și melancolic discurs de adio), emise aserțiunea că nu vede nici un avantaj în a rătăci prin pustiul negru, față de a zace în temnițele întunecate de pe Garshattrach, ba dimpotrivă, așa că logica îi dictează să se predea cât mai avantajos.

Două zile mai târziu, cadavrul lui, îmbrăcat în vechiul costum de ofițer imperial, se depărta de nava-amiral descriind o mișcare lentă de rotație în vid. Asta dovedea că Tarrasgo nu aprecia în mod deosebit sofismele.

Peste încă vreo câteva zile, tensiunea ajunsese la maximum. Revolta plutea în aer (în vid, mai bine zis). Tarrasgo nu părea cine știe ce tulburat, de când îl lichidase personal pe Kasper stătea în cabina de comandă de pe *Hegemon,* cu mâinile la spate, cu picioarele depărtate, zvelt și sinistru în uniforma neagră cu guler roșu, privind neclintit dreptunghiurile ecranelor care se încăpățânau să rămână întunecate.

În clipa în care Bloch și Seura, căpeteniile rebelilor, se pregăteau să lanseze ordinul de atac asupra navei-amiral, o vibrație de joasă frecvență începu să se răspândească în blindajul navelor, însoțită de un huruit profund și înspăimântător. Pe ecranele până atunci negre

se contura fantomatic un imens corp sferic cenușiu. Răsărise brusc, fără tranziție, din neant, nici un aparat nu îi semnalase prezența. Cu toată masa, care părea enormă, forța de atracție a sferei cenușii nu se manifesta în nici un fel.

Toți cei din jur – se spune mai departe – au brusc atitudini ciudate, cei aflați în picioare se așază absenți pe fotolii sau se întind pur și simplu pe jos. Cei mai mulți dintre ei plâng în tăcere. Povestitorul descrie starea de care era cuprins ca o insuportabilă nostalgie, resimțită aproape fizic sub forma unui nod amar și dureros în zona sternului, un copleșitor șuvoi al amintirii vechilor camarazi morți, precum și a victimelor lor, crucificați pe blindajul propriilor nave, dezintegrați până la atomi sau plutind tineri și veșnici în vidul înghețat. Imagini vechi ale copilăriei, chipul părinților morți de mult, schelete enorme albite sub un cer arzător, un sentiment acut, chinuitor, al trecerii timpului.

Simțurile se ascut până la durere: „Îmi *aud* foșnetul celulelor care mor, *aud* freamătul nebuloaselor, urletul tăcut al supernovelor, geamătul stins al piticelor albe; toate șoaptele din Univers pătrund în mine. *Văd* oceane de hidrogen în flăcări, voaluri de gaz luminos de miliarde de kilometri, nesfârșite fluvii de materie sorbite de hăul găurilor negre, aștrii imenși pulsând ritmic ca niște inimi ale Cosmosului; nu mai am trup, dar *simt* răcoarea reconfortantă a zero-ului scării Kelvin, mângâierea viguroasă a razelor X, adierea blândă a milioanelor de grade Celsius. O singură întrebare, rugătoare și îngrijorată, plutește peste întinderile fără sfârșit ale minții mele: cine sunt? cine sunt eu?”

Subjugat de explozia lui interioară, realitatea înconjurătoare i se pare naratorului golită de orice semnificație, nu îl miră nici măcar halucinanta imagine a „căpitanului Spaimă” în genunchi, plângând și bolborosind ceva despre inutilitate și iertare.

Relatarea se încheie cu o constatare mâhnită: cele scrise sunt doar o aproximație palidă până la eroare a trăirilor avute. Și cu resemnata observație că niciodată nu va mai putea privi oamenii și lucrurile cu ochii de până atunci.

Am luat însemnările cu mine. Pe istoric l-am lăsat conform ultimei dorințe, de altfel cred că nici nu era

transportabil. La prima atingere mai violentă, s-ar fi transformat instantaneu într-o grămadă de pulbere gălbuie.

Am încercat apoi să aflu amănunte în plus despre Tarrasgo și banda lui. Întreprindere extrem de grea, sursele de informație fiind puțin numeroase și relativ nesigure. Un lucru mi s-a părut cert și frapant; revenind din autoexilul său în Țara Nimicului Extins, Tarrasgo s-a predat, cu condiția imediat acceptată ca oamenii săi să fie judecați separat și cu indulgență. Am găsit de asemenea o cronică a unui martor ocular al execuției, care afirma că privirea pe care Tarrasgo a aruncat-o peste mulțime înainte de a păși în camera de dezintegrare n-o va putea uita niciodată. Spunea că nici la marii moranx pătați de pe Kumbria nu văzuse o privire atât de calmă și lipsită de obiect.

Am reușit, cred, să-l identific pe autorul povestirii straniei întâlniri din Pustiul Negru. Printre ofițerii de stat-major ai lui Tarrasgo exista un asasin notoriu, Baldera, poreclit „Trubadurul" pentru aptitudinile lui poetice.

A fost singurul condamnat la moarte în afara căpitanului. Procesul a fost extrem de lung și întortocheat, din cauza numărului mare de martori audiați, a unor vicii de procedură și mai ales a neobișnuitei forțe de seducție verbală a acuzatului.

Cu puțin înainte de a fi executat, numeroși critici literari de prestigiu, cărora Baldera le trimisese cărți, au înaintat în grup o cerere de achitare, îndreptățită, spuneau ei, de valoarea excepțională a operei acestuia, solicitând citirea poeziilor lui în instanță ca act doveditor.

Juriul începuse să șovăie, dar președintele, un bătrân senin, cu ochi albaștri și părul complet alb, îngrozitor mutilat de un jet termic (era unul dintre veteranii debarcării pe Archos), a decis, făcând uz de autoritatea sa, respingerea cererii de achitare. Cuvintele lui finale au fost: „Nici o carte, fie ea genială, nu valorează cât un om, fie el un ratat lipsit de har. Dacă Baldera este un mare poet, propun să i se acorde premiul Lyra post-mortem." Aceste afirmații au stârnit polemici furibunde pe care m-am amuzat să le citesc în presa timpului și care au avut ca rezultat demisia bătrânului

președinte. Un remarcabil estet susținea cu tărie și maliție că ar prefera să vadă dezintegrați o sută de președinți bătrâiori de tribunal, decât să dispară una dintre cărțile lui de căpătâi.

Ar fi mai multe de spus, dar aceasta nu-i povestea menajului literaturii cu viața; este povestea oamenilor și a Grădinii de Cenușă.

2. Sanzer Gracht

Mulți ani mai târziu, un prieten, un negustor onest și laș de blănuri rare, pe nume Sanzer Gracht, mi-a făcut o mărturisire jenată.

În timp ce se îndrepta spre Typho-Riegel cu bătrâna sa navetă de croazieră, plină ochi cu blănuri de pubus gulerat și landră, a trăit o senzație inexplicabilă. O vibrație apărută în corpul navei, un huruit grav și disprețul pe care brusc l-a simțit pentru mărfurile din cală; soția, copiii, firma la care visa să se întoarcă (nu i-au plăcut niciodată prea mult călătoriile) i-au părut deodată o destinație lipsită de sens. Simțea un impuls imposibil de controlat să (aici a tăcut puțin, vizibil stânjenit) schimbe direcția și să se piardă aiurea în spațiul fără margini care-l atrăgea ca adâncul amețitor al unei prăpăstii.

Apoi totul a trecut ca și cum n-ar fi fost. Mult timp după aceea, numai gândul la acest incident era suficient pentru a-i încreți pielea de rușine și groază. M-a întrebat dacă n-ar fi mai bine să meargă la un psihiatru. Am râs, l-am liniștit și l-am întrebat dacă a văzut ceva, ceva cenușiu și imens; cu tot răspunsul nesigur, eu începusem, deși vag încă, să *știu.*

3. Grin Soliazo

Convingerile, deja conturate, mi-au fost decisiv întărite de o comunicare prezentată la sesiunea de vară a Academiei Noi de tânărul și dubiosul astrosof Grin Soliazo. Acesta, dotat cu o voință ieșită din comun, a rezistat un timp îndelungat murmurelor ironice sau chiar dezaprobatoare pentru a expune următoarele:

În ziua de 18 martie a.c. a intrat în raza observatorului meu de pe asteroidul Ungaroo, din sistemul pustiu Cassiter, un obiect cosmic neinclus în Catalogul Galactic.

Lipsa oricărei excentricități și deci forma absolut sferică se datorează absenței mișcării de rotație în jurul propriei axe. Pare a fi alcătuit dintr-un material de consistența unui lichid vâscos, cu o mare tensiune superficială. Analizele spectrale, repetate îndârjit, n-au reușit să pună în evidență decât vag prezența cadmiului.

În ce privește orbita sa, o astfel de noțiune nu are sens, pentru că acest corp este *absolut imobil* în raport cu Universul Observabil (rumoare în sală). Toate determinările, executate îngrijit și cu precizie maximă, conduc la această concluzie; se pare că este afectat într-un mod foarte special de legile lui Newton, corectate de Einstein și de Urrhoa-Klinger. Atunci când un alt corp ceresc cu masă suficient de mare se apropie suficient de mult (această suficiență este caracterizată cantitativ de raportul masă-distanță, a cărui valoare critică egală cu aproximativ 10^9 kg/m am denumit-o constantă de geneză) de marea sferă imobilă, din ea țâșnește o protuberanță de dimensiuni proporționale cu masa corpului generator și cu minimul distanței față de el. (Menționez că aserțiunile de mai sus trebuie privite nu ca legi, ci doar ca ipoteze, ele verificând 68% din totalul observațiilor, ceea ce nu e un procent tocmai încurajator.) Aceste cucuie-fiu pot prezenta și ramificații sau muguri, de aici numele de „Grădina de Cenușă” sugerat de aspectul general al suprafeței. După îndepărtarea tatălui pe orbită, fiul se surpă încet, cu regret parcă, în solul originar. Apoi, după o revoluție completă, fenomenul se repetă, fără ca protuberanța-fiu să-și amintească ceva din trecutele sale existențe (rumoare, râsete răzlețe). Materia Grădinii de Cenușă, deși nu se supune fizicii cunoscute, are în compensație o proprietate interesantă: supusă deformării, devine rațională (vuiet prelung în sală). Capacitatea rațională este aproximativ proporțională cu pătratul deformării longitudinale, neglijând termenii de grad superior din dezvoltarea în serie (murmure de dezaprobare, râsete: „rușine, cum i se permite, aici e un for academic, nu

teatrul Halsa”). Pe suprafața sferei există simultan între 70 și 150 de cucuie gânditoare.

Se pare că EI percep universul ca pe un întreg, cu toate că, sau pentru că, nu se pot distinge organe de simț specializate. Sunt sensibili, practic, la întreaga gamă de frecvențe a Cosmosului. A raționa și a simți devin în acest caz aspecte indisolubile ale unuia și aceluiași proces, nemaiputând fi separate, ca în cazul ființei umane.

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului, contraexemplul uman este edificator: a trebuit să luptăm secole de-a rândul cu ideea că Soarele se învârte în jurul Pământului, pentru că așa ne spuneau ochii. Progresul gândirii umane a constat într-o continuă corectare mentală a datelor primare, aparente, oferite de simțuri. Privim o stea: ne apare, conform simțurilor, ca un punct strălucitor. Trebuie să intervină rațiunea, pentru a ne spune că are un diametru de milioane de kilometri și că acolo e un imens ocean de hidrogen care se transformă în heliu. Fiii Grădinii de Cenușă sunt pur și simplu scutiți de acest neajuns.

Nu toți au vulgara existență monociclică descrisă mai sus. Atunci când raportul dintre masa corpului generator și produsul dintre minimul distanței și perioada din revoluție a acestuia depășește o anumită valoare numită constantă de stingere, fiul va fi suficient de masiv ca să nu dispară complet până la întoarcerea tatălui. Reziduul crește cu fiecare rotație paternă într-un proces tipic de reacție pozitivă, așa că în curând apare un colos vizibil ca un arătător imens deasupra solului cenușiu.

Sfârșitul unui astfel de geniu poate fi tragic sau derizoriu. Odată atinsă o înălțime critică invers proporțională cu viteza de creștere, uriașul flambează, oscilează scurt și intens, capacitatea rațională tinzând – pentru un interval de timp care tinde spre zero – la infinit, apoi se frânge fulgerător, totdeauna la aproximativ o treime deasupra bazei. Ciotul rămas mai persistă o vreme, apoi dispare și el.

Este, de asemenea, posibil ca în momentul atingerii cotei critice, densitatea și rigiditatea să crească foarte mult, în timp ce capacitatea rațională scade brusc la zero și colosul devine imobil și dur, dominând secole de-a

rândul orizontul Grădinii de Cenușă. Rămâne să alegeți care dintre aceste două finaluri e cel tragic și care cel derizoriu.

Vă rog, dacă sunt întrebări...

Președintele (zâmbind subțire): Am înțeles că referentul ne propune o lume serenă de înțelepți, scrutând Universul cu mintea și ochii lor pătrunzători.

Soliazo: Vă înșelați profund, Președinte. Ei sunt foarte departe de ceea ce se înțelege uzual prin fericire. Viața lor – deși nu știu dacă această noțiune e consistentă în cazul de față – e un chin continuu, privită de noi. Viața oamenilor se scurge pe lângă ei ani în șir, de la sine; vine însă uneori – ce-i drept, rareori – câte un moment în existența noastră – ce-i drept nu a tuturor – când ne poticnim de ceva și totul se prăbușește brusc asupra noastră; povara anilor duși, amintirea prietenilor morți, umbra tinereții stinse și haita necruțătoare a întrebărilor fundamentale și perfide: cine sunt? de ce exist? de ce am să mor? unde începe Timpul? unde se termină Spațiul? ce sunt, la urma urmei, toate Astea? care e sensul lor, Marele Sens? E un teren periculos, prin care e recomandabil și de altfel imposibil să zăbovești prea mult fiindcă, în cel mai bun caz, te alegi cu o durere de cap. Eu personal, când rostesc cuvinte ca *infinit* sau *absolut,* sunt cuprins de o ușoară amețeală și am o vagă senzație de greață. Din fericire, avem o serie de preocupări care estompează până la anihilare aceste întrebări patogene. Ritualul ingurgitării alimentelor, satisfacerea hipertrofiatului instinct sexual uman, nevoia de comunicare, somnul sunt tot atâtea mecanisme de protecție în fața presiunii Absolutului. Gândiți-vă acum la fiii Grădinii de Cenușă; nu mănâncă, nu au sex, nu comunică, nu dorm niciodată. Amintiți-vă tulburarea copleșitoare și neputința dureroasă care vă cuprinde sau ar trebui să vă cuprindă uneori privind sau gândindu-vă la Cosmos, extindeți această stare la ore, zile, ani, viață și veți avea astfel o imagine vagă a fericitei existențe a înțelepților cenușii. Sau, mai bine, gândiți-vă la bătrânețe, Președinte; atunci capacitatea de a ne îndopa scade, viața sexuală este încheiată, insomniile sunt tot mai dese, cei din jur ne acordă din ce în ce mai puțină atenție. Încet-încet, rămânem goi și singuri în fața

Universului. Deși un mare poet, poate cel mai mare al seminției omenești, spunea odată, demult:

„Bătrânețea (acesta-i numele pe care i-l dau alții) poate să fie timpul fericirii noastre."

În sală era acum liniște. Președintele întrebă într-un târziu:

— Cum ai reușit, în fond, să aduni informații atât de detaliate despre... sfera asta?

Soliazo privi îndelung în gol înainte de a răspunde.

— Prin experiența personală, Președinte.

— Și de ce nu ai anunțat descoperirea obiectului necunoscut, s-ar fi organizat o observare mai eficientă a lui?

Soliazo ezită din nou.

— Pentru că creierul... adică psihicul... uman poate suferi în apropierea Grădinii de Cenușă anumite... modificări... ireversibile. Și, de altfel, la 11 mai a.c., între orele 8 și 10 U.T., obiectul a dispărut fără urme.

Din nou tăcere. Președintele:

— Vreți să spuneți ceva, doctor Lynns?

Lynns era un bătrân savant cârcotaș, vestit pentru sancțiunile ironice aplicate tinerilor referenți.

— Da, voiam să observ că cei vechi ar fi fost tentați, Soliazo, să identifice în Grădina dumitale de Cenușă una dintre cele două regiuni fabuloase ale mitologiei lor, numite Rai și Iad. Oricum, dacă spui că psihicul uman este influențat de apropierea... obiectului și având în vedere fanteziile pseudoștiințifice (ca să folosesc un termen menajant) pe care le debitezi, cred că ai fost foarte aproape de el.

Unii au zâmbit, alții nu.

— Da, a răspuns Soliazo mohorât, mult prea aproape.

4. Eu

Ei, dar toate astea au fost demult, tare demult. La câtva timp după ridiculizarea sa, Soliazo a sfârșit într-un mod original; în timpul unei curse de rutină, a ieșit în spațiu fără costum.

Avusesem niște bani economisiți, așa că am putut să-mi plătesc, la pensie, un loc pe Pământul meu natal,

făcând uz de relațiile la întreprinderea de Administrare a Omului.

Având acum excesiv de mult timp la dispoziție, mi-am permis să fac niște calcule; Tarrasgo – Țara Nimicului Extins, Sanzer Gracht – Typho-Riegel, Soliazo – Ungaroo-Cassiter. Aceste trei puncte sunt aproximativ coliniare și asta mă face să cred că sunt perfect coliniare.

Traiectoria Grădinii prin Univers este o *dreaptă.* Afirmația nu contrazice decât la prima vedere mecanica lui Newton și Lagrange, pentru că la limită dreapta este o curbă cu raza de curbură infinită. O problemă cu adevărat fecundă ar fi căutarea *centrului* acestei curburi. Înaintarea pe traiectorie se face nu cu viteză constantă, nici măcar accelerat, ci în salturi neliniare, instantanee, între care imobilismul este absolut.

Oricum, eu continuu să ies în nopțile senine în grădină și să privesc cerul.

PHALANX

Pe aleile multicolore și liniștite, printre copacii pufoși, aurii în lumina filtrată a răsăritului lui Virtrud, Mauldronn se întorcea acasă și era aproape fericit. Nu exista nici un motiv bine definit care să justifice această fericire; așa se întâmplaseră lucrurile întotdeauna: în loc să apară atunci când ar fi trebuit să nu-și mai încapă în piele, fericirea venea aiurea, în clipe și locuri neașteptate, ca loviturile unui adversar năuc sau sărutările unei iubite frenetice. Puținii Phalanx întâlniți îi răspundeau la salut fie circumspect, fie glacial, fie deloc. *Inga te, inga te barva,* Mauldronn. Să nu cobori, să nu cobori niciodată, Mauldronn. Sau poate că de fiecare dată era doar o impresie a lui, vopselele și fardul fețelor glasate puteau ușor să înșele; oricum, era fericit, dacă fericire se poate numi starea de plin și încredere în sine care aproape că îi aducea lacrimi în ochi. Sunt tare, vuiau gândurile scăpate de sub control, sunt periculos, sunt un tip tenace și implacabil. Casele roșii și verzi, nu prea mari, răspândite la întâmplare în peisaj, îi aminteau mereu imaginea megaliților rectangulari, cu sute de etaje, ai Monn-ului. Nopțile fără stele de după zilele fără soare. Coloana de butoane negre a subnivelelor,

întreruptă la intervale echidistante de butoanele aurii, ceva mai mari. Sunt un om de oțel, sunt periculos, nu e bine să te pui cu mine. *Inga te, inga te barva,* Mauldronn.

Ca de obicei, Isadora nu îl aștepta în prag cu brațele deschise și surâsul pe buze. Isadora nu îl aștepta nici pe hol, nici în camera de zi. Și nici când pătrunse în dormitor, Isadora nu păru că i-ar percepe în vreun fel prezența.

— *Inga te,* draga mea, spuse Mauldronn înfundându-și mâinile în buzunare și încercând să pară ironic. Fără să se întoarcă, fără să-și desprindă privirea din oglindă, ea întinse cu precauție mâna stângă, ferindu-se să atingă desfășurarea de tuburi și flacoane, pensule și pensete, cutii și cutiuțe, și balansă palma în plan vertical. Între timp, dreapta continua să împrospăteze, slujindu-se de o pensulă minusculă, steaua verde din frunte, spre care urcau cei doi șerpi negri pornind din obraji; deasupra se înălța coloana argintie, striată cu roșu, a coafurii.

Renunță și se întoarse în sufragerie. În astfel de situații, probabil că nici tortura nu i-ar fi putut smulge Isadorei vreun cuvânt care să pună în mișcare mușchii mimici, periclitând astfel fresca încă proaspătă. Săltă în palmă de câteva ori un parga cafeniu, apoi își înfipse dinții în coaja groasă și zbârcită. Parga țipă o dată scurt, pe urmă se liniști. Încet, fericirea se scurgea din Mauldronn. Termină de mâncat și se duse în camera lui. Un timp zăcu culcat pe partea dreaptă, cu fruntea lipită de zidul călduț. Dacă Hoan ar fi aici, dacă el ar fi aici, lucrurile ar fi altfel. Sau ar fi la fel, dar măcar să fie el aici. Pipăi grijuliu prin stofa tunicii cutiuța cu cenușă, deși o simțea lipită de stern, mângâindu-i pielea; se ridică de pe pat și se așeză în fotoliu, în fața panoului înțesat cu pârghii și manete. Nu-i plăceau butoanele, claviaturile, comutatoarele; nici unul dintre acestea nu putea să-i dea satisfacția aproape erotică pe care i-o procura acționarea unei manșe solide, cu măciulie de flexit.

— Comandante, cârâi o voce ascuțită, comandante, cigurlii ne înconjoară, ce să facem, comandante?

— Rezistați, răspunse Mauldronn relaxat și viril. Le voi trimite imediat un cadou. Trase de manetă, imediat o

navă a cigurlilor explodă, camera se umplu de flăcări, pereții vibrau, alte imense astronave ale cigurlilor se dezintegrară pe rând, transformându-se în ciudate inflorescențe profilate pe fondul stelar. Sunt tare, sunt periculos, sunt un tip tenace și implacabil, nu e bine să te pui cu mine. Fără mine, Galaxia ar cădea sub stăpânirea cigurlilor, dar eu singur am să-i lichidez pe toți, pentru că sunt o fiară, îngrozitor de inteligentă și puternică, un Majingko. Majingko Mauldronn, Neînvinsul. *Inga te, inga te, inga te barva,* Mauldronn! Să nu cobori, să nu cobori niciodată, să rămâi veșnic cu noi, Binefăcătorule! urlă mulțimile în delir.

— Iarăși mizeria asta! vocea era mai puternică decât toate. E rușinos.

Bărbatul se întoarse încet, transfigurat, cu ochii pierduți:

— Sunt Majingko. Marele Majingko, hârâi agresiv.

— Ești un gunoi. Isadora nu glumea și el știa că ea nu glumea. Pune imediat ceva mai ca lumea pe tine, n-am de gând să întârzii la Porst din cauza ta. Deși, cu fața asta...

Fața. Fața lui. Ce au toți cu fața lui? O colecție de riduri ca oricare alta. La colțul ochilor, pe frunte, de la aripile nasului până la colțurile gurii. Ochi adânciți în cap. Păr negru și țepos. Alese la întâmplare o cămașă portocalie, largă, cu gulerul răsfrânt și niște pantaloni negri, foarte strâmți.

— Ești gata, ia să văd...

Îl puse să se schimbe de încă trei ori înainte de a spune:

— Mda, parc-ar merge. Deși, orice-ai face, nu o să arăți niciodată ca un Phalanx adevărat. Zău, nu înțeleg, își îndulci ea glasul, de ce nu vrei să mergi să te aranjezi? Nu vezi câte necazuri avem din pricina asta? Ce mare sacrificiu îți cer?

Mauldronn își lăsă capul în piept.

— Nu știu, zise înăbușit. Nu știu, nu pot, nu-mi place... nu știu.

— Bine, dar e vorba doar de puțin machiaj și să-ți faci coafura. Ești pur și simplu ridicol așa.

— Nu. Hai să mergem, ai spus că nu vrei să întârzii.

Femeia oftă; privirea îi căzu în deschizătura cămășii lui.

— Doar n-ai de gând să mergi cu mizeria aia la gât. Scoate-o, îți dau eu un medalion superb.

— Nici să nu te gândești. Hai să mergem.

Ea făcu un pas și întinse mâna:

— N-am pomenit atâta încăpățânare. Apucă lanțul albăstrui, dar în aceeași clipă prinse privirea lui Mauldronn strălucind cu o intensitate demențială. Se retrase grăbită.

— Idiotule, îi aruncă încercând să-și camufleze teama, ce cauți aici, în Phalanx? Trebuia să rămâi în Monn-ul tău nenorocit, acolo ți-e locul, cretinule...

Megaliți rectangulari cu sute de etaje. Nopți fără stele. Hoan scuipând, înainte de a fi îmbrâncit în lift ca *să coboare,* pentru totdeauna, în adâncurile negre și fără memorie. Crematoriul. Monn, Supramonn, Thesda, Phalanx, Metha. Să urci. Să urci dârz, inflexibil, fără să șantajezi sau să cumperi vreun liftier. Cu fruntea sus și strângând cenușa la piept. Până în Metha. În Metha, unde poți să-ți comanzi declanșatoare în totalitate funcționale, netrucate, unde fiecare mansă trasă determină undeva, mai jos, un incendiu, o condamnare, prăbușirea unui megabloc sau o scenă între soți. Să urci.

— Hai să mergem, spuse obosit.

* * *

În prima clipă crezu că a greșit adresa. O cameră aproape goală, un fotoliu de dentist, de frizer sau de cosmonaut în mijloc și cam atât. Când să se întoarcă să plece, o voce bărbătească bine timbrată spuse:

— Poftiți, luați loc.

Mauldronn ezită o clipă.

— Scuzați-mă... aici e... Atelier de Frumusețe?

— Desigur, vă rugăm să luați loc.

Se urcă în scaunul moale, capitonat. Peste câteva secunde, pe peretele din față apărură imaginile mai multor capete bărbătești, machiate și vopsite care de care mai fistichiu.

— Puteți alege orice model doriți. Dacă v-ați fixat asupra modelului, este suficient să rostiți identificatorul

înscris în partea stângă jos. Vă mulțumim pentru colaborare.

După ce vreo patru seturi de modele se perindară prin fața ochilor lui Mauldronn, vocea bine timbrată zise:

— Dacă modelele noastre nu vă satisfac, există posibilitatea să proiectați dumneavoastră unul. Pe ecran se contura silueta albă, strălucitoare, a unui bust uman pe fond albastru.

— Nu, spuse Mauldronn, vreau... și rosti la întâmplare un identificator. Imediat apăru o imagine mult mărită, ocupând tot spațiul pe care până atunci fusese prezentat câte un set; din obrajii individului plecau tot felul de arabescuri florale încâlcite, care se prelungeau printre ochi și pe la colțurile lor până deasupra arcadelor. Pe frunte zburau câteva păsări stranii, sau poate păreau așa din pricina stilizării maxime.

La un moment dat, ochii celui din imagine se închiseră și Mauldronn putu să admire ferestrele cu oblon de pe spatele pleoapelor; pe urmă imaginea comută într-o vedere din spate a modelului. Părul, deși scurt, era vopsit și fixat cu migală, închipuind fidel circumvoluțiunile și capilarele unui cortex cerebral.

— Vă rugăm să reconfirmați opțiunea, domnule.

Mauldronn se conformă.

Aproape în aceeași clipă ecranul se stinse și din părțile laterale ale complicatului fotoliu țâșniră trei benzi metalice care-i blocară umerii, toracele și șoldurile. Pe glezne i se închise, țăcănind, o pereche de cătușe.

— Ei, ce însemnă asta? mai apucă să zică, apoi îngheță.

Din trapa căscată în podea chiar în fața lui începu să urce o construcție ciudată. Era un cilindru gros și alb pe care atârnau sau erau încastrate o grămadă de aparate și dispozitive greu de identificat. Ieșeau totuși net în evidență niște segmente mecanice articulate, terminate cu gheare fine și strălucitoare.

Groaza îi explodă lui Mauldronn în plexul solar, blocându-i pentru o clipă cordul și contractându-i tetanic musculatura. Începu să zbiere, mai întâi încet și tremurat, apoi tare și răgușit, ca o vită înainte de tăiere. Unul dintre membrele artropodului mecanic se destinse

spre el rapid și grațios ca o limbă de viperă, purtând în ghearele delicate un tub verzui din care țâșni un norișor abia vizibil. Mauldronn mai guiță de câteva ori, apoi capul îi căzu într-o parte, cu ochii albi și limba ieșită printre buzele acoperite cu o spumă ușoară.

Benzile metalice se retraseră în lăcașuri cu un *pang*! sonor eliberându-l din îmbrățișarea lor maternă. Scaunul de dentist, de frizer sau de cosmonaut se roti lent cu 180°, aducându-l cu spatele la mașinăria cilindrică, apoi rabată, transformându-se în pat, un căuș perfect ajustat pe trupul lui. De undeva de sus cobora o carapace metalică albăstruie din care țâșneau furtunuri de diverse diametre și mănunchiuri de cabluri multicolore. Carapacea se îmbucă țăcănind cu profilul patului lui Mauldronn, închizându-l ca-ntr-un cocon.

Se auzi un vuiet ușor. Pompele de presiune trimiteau în circuit azotul lichid menit să-i răcească treptat trupul. Soluțiile de moderatori metabolici, coagulanți locali, antitrombotice i se scurgeau în vene prin ace nevăzute.

Nu după mult timp, extremitatea sarcofagului albastru basculă dând la iveală capul lui Mauldronn suspendat într-o neverosimilă orizontalitate. Din cilindrul alb ieși un dispozitiv tubular care se poziționă deasupra gâtului. Una din mâinile metalice apucă delicat craniul. O rază de lumină roșie, subțire ca firul de păr, țâșni din tub. Dispozitivul începu să se deplaseze lent, aproape insesizabil, micron după micron, secționând pe rând epiderma, derma, grăsimea subcutanee, fibrele musculare și nervoase. După o jumătate de oră ajunsese la carotidă, unde zăbovi mai mult. După ceva mai puțin de o oră operația era încheiată.

Mâna mecanică depuse capul într-o deschizătură ivită în tulpina albă și groasă a pocitaniei metalice; de aici lunecă pe transportorul care rula spre Dispozitivul Central. De gâtul retezat se apropie obiectivul unui aparat fotografic. Imaginea multicoloră a fibrelor și vaselor secționate, codificată în lungi șiruri de impulsuri, se scurse prin conductorii de fibră optică până în unitatea centrală: aici fu descompusă și analizată. Harnice și precise, diafanele degete de vanadiu aliat cu crom întinseră pe gâtul secționat o peliculă de adeziv organic resorbabil, ale cărui molecule uriașe măreau

foarte mult raza de acțiune a forțelor de coeziune intermoleculară. Apoi aduseră noul cap, având secțiunea la nivelul gâtului perfect complementară cu cea a decapitatului. După fixare, capul fu menținut în poziția corectă câteva zeci de secunde, până la realizarea prizei totale. Nu se mai vedea nici măcar o zgârietură.

Decongelarea și reluarea funcțiilor vitale mai luară câtva timp, așa că, atunci când Mauldronn se trezi, Virtrud asfințea peste Phalanx.

— Ne îngăduim să sperăm că sunteți satisfăcut de serviciile noastre, domnule. Sperăm, de asemenea, că veți apela la noi ori de câte ori veți simți nevoia.

— Da, spuse Mauldronn, privindu-și imaginea de pe ecranul monitorului, tulpinile sinuoase din obraji și păsările stranii de pe frunte.

Pe urmă se ridică și ieși.

* * *

Seara, Isadora îi puse brațele în jurul gâtului, zâmbind fericită:

— Ești o minune, iubitule...

Șerpii Negri se apropiară de lujerele ondulate, iar zborul păsărilor își descoperi în Steaua Verde țelul; mai pătimaș ca niciodată, sărutul îl ameți. Dintr-o mișcare, Isadora lăsă rochia să-i cadă pe podea, apoi îi smulse tunica, aruncând-o cât colo. Cu un gest șovăitor, privindu-l tot timpul în ochi, întinse mâna spre lănțișorul albăstrui. Privirea lui Mauldronn urmări o clipă traiectoria obiectului negru și dreptunghiular, urmat de siajul albăstrui, apoi se întoarse la Șerpii Negri.

HEPHRON

Hephron e o planetă de mărime mijlocie, undeva spre marginile Universului. Peisajul – numai munți stâncoși și deșerturi – sugerează o lume stearpă, și totuși viața s-a născut aici de timpuriu, puțin după încheierea genezei planetare. Hephronienii reprezintă – după atlasul Faran – sistemul viu cu cel mai mare randament de conversie a energiei din Universul Cunoscut. Sunt, e-adevărat, și taxonomi pedanți – Marren și Griskardt, de

exemplu – care refuză să clasifice ca Viață existența hephronienilor.

Practic, ei folosesc direct și aproape fără pierderi energia radiantă de joasă frecvență primită de la Rangeld, astrul central al sistemului. Morfologia și structura lor sunt perfect adaptate acestei funcții. În epoca vieții primitive, hephronienii erau niște cupe enorme, deschise spre cer, situate la capătul unui stâlp musculos care permitea orientarea lor în direcția optimă pentru captarea fluxului de radiații. Închipuiți-vă niște uriași paraboloizi negri, răspândiți într-un deșert negru, sub un soare la fel de întunecat ca și cerul, pentru că atmosferă nu există și gama de frecvență a radiației solare este mult sub plaja vizibilului.

Din trunchiul musculos țâșneau patru tentacule puternice cu care hephronianul primitiv putea să-și apuce adversarul de trunchi, imediat după cupă, și să-l îndoaie, întorcându-i-o spre sol. Lipsit de fluxul vital, acesta murea spre seară, dacă operația era începută în zori, când rezervele de energie erau relativ scăzute. Existența a mii de generații a fost guvernată de lupta pentru un loc cât mai însorit. Lent, foarte lent, de-a lungul a milenii, datorită gradului redus de mobilitate, au avansat spre Paradisul energetic reprezentat de Centura Ecuatorială.

A urmat apoi – inevitabil – momentul în care hephronienii ecuatoriali, deveniți rapid mult mai viguroși decât ceilalți, au ajuns suficient de numeroși pentru a putea trece la respingerea sau exterminarea migranților nou-veniți. Epoca de Aur sosise.

Scăldați în razele bogate ale lui Rangeld, ecuatorialii și-au văzut împlinit visul sedentar, fiecare fixându-se pe câte o parcelă câștigată cu trudă. Tentaculele li s-au atrofiat progresiv, până la dispariție, trunchiul musculos s-a rigidizat. Doar cei de la margine, nevoiți să facă față deselor încercări de pătrundere, au mai păstrat caractere primitive. Energia pură, risipită până atunci în mișcare și acțiune ordinară, a putut fi utilizată la maximum, exclusiv în scopul exercitării funcției vitale fundamentale, și de altfel unice, a structurilor vii de pe Hephron: Gândirea.

Născuți prin cristalizare în anumite Zone Matcă ale planetei, din siliciul amorf, copt de razele soarelui

(enigma germenului primordial de cristalizare este una din sursele cele mai nutritive pentru gândirea lor lacomă), hephronienii pot trăi mult, foarte mult. În condițiile unui flux îndestulător de energie, rata acumulării entropiei în structura lor este minimă. După o lentă și progresivă perioadă de creștere, odată atins un prag critic, orice evoluție încetează și energia care le străbate corpul silicos scurgându-se în sol nu produce altceva decât gândire, abstractă, strălucitoare și limpede, epurată de zgura praxisului, a sentimentelor și a tuturor filozofiilor acțiunii (dacă, bineînțeles, nu sunt siliți să consume o parte din ea luptând pentru o parcelă însorită).

În condițiile totalului imobilism și ale unui belșug constant de energie obținută fără efort, organele de simț au involuat rapid. Prodigioasa memorie semiconductoare a hephronienilor a înregistrat și catalogat în scurtă vreme întreg volumul de informații oferit de solul monoton și arid și de cerul arareori și lent schimbător al planetei. Un meteorit, o furtună magnetică, o supernovă erau evenimente semnificative doar în măsura în care puteau constitui triviale confirmări ale monumentalului și armoniosului model al lumii, imaginat și memorat o dată pentru totdeauna.

Curând, fluxul banal și previzibil al informațiilor externe a fost suprimat prin dispariția oricărui senzor. În splendida lor izolare, ecuatorialii puteau acum medita în liniște la problemele fundamentale ale Existenței și Nonexistenței. Puternicele disponibilități telepatice s-au dezvoltat la maximum, astfel că o idee apărută în mintea unui individ era instantaneu gândită de întreaga comunitate, fără deformările inerente oricărei comunicări bazate pe codificare și decodificare. Acest sistem de gândire constituie un tot armonios și unitar; să încercăm totuși câteva sumare judecăți analitice asupra lui.

Știința pe Hephron este o colecție de propoziții de adevărul cărora nu se mai îndoiește nimeni. Nu pot apărea dezagreabile contradicții între Teorie și Experiment, pentru simplul și sănătosul motiv că experimente nu există. Fiecare hephronian își consideră justificată existența dacă reușește să adauge la Setul Sacru măcar o propoziție corect dedusă.

Singura formă a artei este Literatura, care se constituie din particularizări ale adevărurilor de maximă generalitate ale Științei și, pentru că afirmarea succesiunii temporale este o propoziție ca oricare alta, se confundă cu Istoria. D'Artagnan, de exemplu, ar fi în acest sistem un personaj egal credibil cu Albert Einstein și quasi-contemporan cu acesta (sau, mai degrabă, quasiatemporali ambii). Se Construiesc uneori narațiuni fantastice, frizând absurdul, despre entități dotate cu gândire aplicativă (ele constituie cadrul unei stări de spirit vag analogă umorului). Filozofia nu există, pentru că ea este Totul.

Din cauza aspectului pur calitativ, Matematica Hephroniană poate fi echivalată, cel mult, cu un calcul cu predicate. Judecățile cantitative sunt tratate drept speculații fără suport. Universul este un paraboloid deschis spre Infinit, în vârful căruia se găsește Hephron.

Dar, fie că ecuatorialii acceptă sau nu, timpul trece. Solul centurii ecuatoriale este steril, nu include nici o Zonă Matcă și – cu toate că nemurirea ar trebui să fie un corolar de bun-simț al acestui splendid sistem – numărul lor scade pe zi ce trece. Mulțimile primitive și flămânde de energie presează tot mai intens Centura Privilegiată. Gânduri – care ar fi alarmante dacă Teama, ca de altfel orice alt sentiment, nu ar fi o fluctuație vagă, abia perceptibilă, în jurul stării fundamentale de luciditate senină, suficientă sieși – iau naștere tot mai des în mintea străjerilor frontierei.

Curând, sugrumați de primitivii dornici să le ia locul, ecuatorialii vor *simți,* poate, tristețea morții brutale, furnizând astfel un contraargument suficient de puternic opiniei lui Marren și Griskardt. Pe Hephron se scurge acum, probabil, cel de-al 246-lea ciclu vital.

OMOHOM

Clatină din cap și spune moale:

— Nu, tată, mă simt foarte bine. Capul nu mă doare și cred că nici febră nu mai am. Da' mă descurc greu cu întrebările și mai ales cu răspunsurile. Unele din ele nu se leagă în nici un fel.

A zis „unele” ca să nu mă supere. Da, Kari, blestemată memorie asociativă. Nu poți ține minte decât

ceea ce înțelegi. Cu toată sfârșeala și valurile de greață care știu că-l traversează, mă privește calm și protector, de parcă eu aș fi cel care are nevoie de îngrijire.

— Să fiu sincer, nu înțeleg de ce nu îmi dai doar întrebările, cred că răspunsurile le pot găsi și singur. Întrebarea întâi, de exemplu...

Cu cât este egală suma numerelor de la unu la o sută.

— ...cu cât este egală suma numerelor de la unu la o sută? Întâi și-ntâi, cred că întrebarea nu e bine pusă: e vorba, probabil, de numerele întregi între unu și o sută, altfel nu are sens. Iar răspunsul e destul de simplu: unu adunat cu o sută fac o sută unu, doi cu nouăzeci și nouă tot o sută unu, trei cu nouăzeci și opt la fel și așa mai departe. Sunt deci cincizeci de perechi de numere a căror sumă e o sută unu. O sută unu ori cincizeci fac cinci mii cincizeci, nu-i așa?

Așa e, băiatul meu drag, copilul meu bun și deștept, dar răspunsul ăsta e doar corect.

— Și atunci nu înțeleg de ce la răspuns scrie așa: „Începi cu o ezitare de cinci secunde, apoi spui ăăăă..., după care ceri o hârtie și ceva de scris”.

— Kari, cum să te fac să înțelegi... că nu trebuie să înțelegi? Știu că ți-e rău și că treaba pe care o ai de făcut ți se pare stupidă și obositoare, dar, crede-mă, altfel nu se poate. Nu-ți cer să cauți legături logice între întrebare și răspuns, te rog doar să înveți pe dinafară și să asociezi corect întrebarea numărul cu răspunsul numărul.

Îi simt împotrivirea nedumerită. Nu vrea totuși să mă mâhnească.

— Și chiar o să-mi dea ceva de scris?

— Nu, n-o să-ți dea nimic. În schimb o să-ți analizeze și o să-ți puncteze nu numai răspunsurile pur și simplu, ci și șovăielile, repetițiile, pauzele, bâlbâielile. Așa că trebuie să nu uiți să numeri în gând până la cinci. Și să nu uiți nici ăăăă-ul. Deci, cu cât este egală suma numerelor de la unu la o sută?

— ...ăăăă... am nevoie de hârtie și ceva de scris.

Simt cum mă trec fiorii.

— Nu râde, dumnezeule, să nu faci cumva asta, e mai periculos decât orice. Zău, nu glumesc, te rog eu, nu cumva să râzi, ferește-te fie și să schițezi un zâmbet, îmi promiți?

Se uită lung la mine, disperarea din vocea mea l-a pus pe gânduri.

— Bine, tată. Îți promit. Dar lasă-mă să-ți mai spun ceva: întrebarea numărul patru, de fapt nu e o întrebare, zice să se compună o ghicitoare a cărei dezlegare să fie omul de zăpadă. Răspunsul e așa: „mai întâi zece secunde de tăcere, timp în care trebuie să arăți foarte preocupat, apoi spui: ar fi fost mai bine să mi se spună ghicitoarea și eu să caut răspunsul. Dacă se insistă să dai totuși un răspuns, acesta va trebui să fie: cine-i alb și stă în stradă? Aici vei zâmbi puțin, stânjenit însă și cu un aer de scuză". Așa am să fac, cu toate că nu înțeleg de ce, te rog doar un singur lucru: lasă-mă să spun altă ghicitoare. Zău, am una mai frumoasă: e cam dezbrăcat săracul, n-are cizme, nici cojoc, are nasul tare roșu, dar nu-i este frig deloc.

Se dezumflă imediat văzând că-mi duc mâna la cap. Închide o clipă ochii și îmi dau seama că îi e foarte rău.

— Iartă-mă, am să fac așa cum scrie acolo, ți-am promis doar. Acuma știi ce te rog, aș citi singur, da' sunt cam obosit, nu vrei să-mi citești puțin din Carte?

Așa i-a spus Kari de când i l-am arătat prima dată. De fapt e un registru gros, cu coperți de pânză cafenie, arsă de timp.

— Bine, dar pe urmă te odihnești și facem o verificare. Eu o să-ți spun un răspuns și tu îmi spui întrebarea. Sau invers, n-are importanță. Îți mai spun o dată, nu încerca să cauți o logică, trebuie doar să memorezi totul foarte exact. E-n regulă, da? Unde-ai rămas?

— La Tadeus, secolul opt, spune dintr-o suflare și își lasă capul pe pernă, zâmbind fericit. Parcă și culoarea pământie din obraji i-a dispărut. E mai ușor să mori când spui și-asculți povești, scria Marqis acum cinci sute de ani.

Scrisul lui Tadeus Maleira e mare și tremurat, cu litere violete. Mi-e frică de oameni, mi-e frică de timp și de case. Ce să fac? Nu știu ce să fac. Stau nemișcat zile întregi și privesc tavanul. Ieri am fost în Piață și am citit. Nimeni nu m-a luat în seamă, până când am început să răcnesc versurile. Atunci s-au adunat câțiva. Dar au apărut îndată doi paznici și un doctor, și totul s-a terminat. Măcar dacă mi-ar spune cineva că scriu prostii.

Uneori îl urăsc din toată inima pe Inginer. Alteori mă gândesc că poate nu e chiar atât de vinovat; a vrut să ofere oamenilor Paradisul și – la urma urmelor – nu se poate spune că n-a reușit. Omohom este singura planetă locuită de om care va exista atât cât sistemul solar din care face parte. Nenumărate lumi ale oamenilor vor fi pierit până atunci, spulberate de oameni. Ce poate să însemne durerea unuia singur în fața unei întregi planete cufundate în fericire? Și totuși, eu ce să fac? Dar nu pentru asta îl urăsc. Îl urăsc și îl disprețuiesc pentru că a procreat. Nu te împerechezi cu animalele de laborator. Iar dacă a făcut-o, ar fi trebuit să aibă cel puțin tăria să-și lase odrasla să se descurce singură. Așa, s-a dovedit nu un demiurg benefic și crud, cum probabil se visa, ci doar un trișor. Un trișor la scară planetară, un trișor pentru un miliard de ani, dar asta nu schimbă sensul lui „a trișa”. Animale de laborator. Nu e bine ca un om, un singur om, să decidă pentru o întreagă planetă, chiar dacă nu-i vrea dccât binele. Ce mai rămâne din acest „bine” atunci când este confruntat cu binele fiecăruia din milioanele de indivizi? Visez câteodată că nu sunt singur. Că nu sunt singurul. Că există undeva niște oameni pe care mi-ar ajunge să-i privesc ca să-i știu, care prin simplul fapt că există m-ar ajuta să trăiesc. Îmi spun atunci c-ar trebui să plec, să las totul și să plec, să colind planeta în căutarea lor. Dar mă mulțumesc să stau și să mă gândesc, privind tavanul sau norii, să strig versuri în Piață și să nu mă asculte nimeni. Din fericire, bătrânețea e aproape.

Kari doarme atât de adânc încât parcă nici nu respiră. Uluitor cât de bine seamănă cu taică-meu. Ies în vârful picioarelor.

Mi-au plăcut întotdeauna după-amiezile liniștite și toride. Nu știu foarte exact de ce. Există ceva, în vibrațiile aerului încins, în nemișcarea șuvițelor verzi, în tăcerea adâncită de zgomote rare și stinse, ceva care te face să te simți împăcat și etern, indiferent și fericit, aparținând unui spațiu-timp privilegiat, în care viața curge minunat de monotonă și previzibilă. E atât de bine să nu se întâmple nimic...

Cu toate că e trecut de ora două și foarte cald, nu simt altceva în afara unei încordări difuze și chinuitoare, răspândită în tot trupul. Din ochii obosiți pleacă spre

creier imagini pe care acesta se mulțumește să le identifice și să le claseze: cer, fragmente argintii și aproape imateriale, țâșnite din măciuliile coapte ale arborilor-de-piatră, jerbe de stropi irizând în lumina crudă. Albe: casele, coamele oscilând în ritmul trapului, norii. Broboane chihlimbarii prelingându-se pe ziduri. Mult alb sclipitor și mult verde.

— Coroanele întrețesute și fântânile scad cu câteva grade temperatura pe străduțele astea înguste, față de restul orașului.

O frază absolut inutilă, ca de altfel marea majoritate a frazelor spuse într-o zi. Doctorul mă privește câteva clipe, destul ca să deslușesc în privirea lui un soi de milă uimită, aprobă ușor din cap, apoi fixează iarăși spinarea neagră și lucioasă a celui care ține hățurile. Agreabilă prezență, doctorul: tânăr, n-are mai mult de 35 de ani, sobru, îmbrăcat corect, părul negru și lins pieptănat spre spate. Lasă impresia unui om sigur pe sine și deosebit de inteligent. Probabil că dacă n-aș ști că așa ceva nu se poate m-aș lăsa și eu păcălit; la drept vorbind, când ești pe moarte, ți-e mai puțin nefolositor unul ca el decât o brută sarcastică și doldora de creier.

Nu trebuia să mă gândesc la moarte. Și nici la creier.

— Splendidă zi, nu-i așa, domnule doctor? Știți, când eram copil visam în după-amiezi ca asta să mă cufund la o palmă sub pământ și să stau acolo, mineral și singur, privind tălpile oamenilor și cerul.

Vorbesc, vorbesc, doctorul mă aprobă mișcând din cap cu frecvență constantă. Trebuie să spun o poveste, altfel simt că-mi ies din minți. E mai ușor să mori când spui și-asculți povești.

Trăsura oprește în fața casei. Plătesc, coborâm și intrăm în curte. Cărămidă țâșnește dintre tufele violete din fundul curții și face câteva ture greoaie în jurul nostru, fluturându-și antenele roșcate și pufnind vesel.

— Nu vă fie teamă, doctore, se joacă doar...

Iar vorbesc ca să mă aflu în treabă, doctorul nu pare să se sinchisească în vreun fel. Silvia poartă rochia de mătase verde și un zâmbet destul de convingător. Dacă n-ar fi cearcănele adânci și ochii strălucind de oboseală, ai putea crede chiar că e adevărat ce spune și că într-adevăr e fericită că *ne* vede.

— Silvia, domnul doctor Laun, domnule doctor, soția mea... de fapt mi se pare că vă cunoașteți...

„Mi se pare” e un fel de-a spune. Laun se înclină și îi sărută ceremonios mâna. Sunt amândoi suficient de controlați. Intrăm în sufragerie în clipa în care pendula din hol bate trei. Îl invit să ia loc, dar mă refuză politicos, vrea să vadă bolnavul. Bolnavul.

În camera lui Kari e îngrozitor de cald, jarul mocnește încă în șemineu. Ar fi fost absurd să-mi fi închipuit că se întâmplase o minune cât lipsisem, și totuși îmi vine să urlu văzându-i chipul la fel de palid și ochii parcă mai încețoșați.

— Lăsați deschis, e o atmosferă sufocantă aici.

— Eu sunt de vină, domnule doctor... știți... mi-e foarte frig.

Kari a rostit cuvintele aproape în șoaptă, dar clar.

— Chiar așa, puștiule? Laun se așază pe pat. Ia pune termometrul ăsta și spune-mi ce te mai supără în afară de frig.

Kari zâmbește. Zâmbetul e același, luminos și deschis.

— Nu mă supără nimic, domnule doctor, dimpotrivă. Mama nu mă mai ceartă, nici cu tata nu se mai ceartă, nu trebuie să mai merg la școală... și pot să citesc cât vreau.

Doctorul se uită la coperțile cafenii, apoi deschide Cartea și începe s-o răsfoiască.

— Interesant... Un manuscris.

— Da, doctore, e un document de familie, spun apăsat.

— O, mă iertați.

Închide Cartea, stânjenit vizibil. Câtva timp se lasă tăcerea. Doctorul privește termometrul, îl scutură și îl pune în trusă. Scoate stetoscopul. Într-un târziu, îl pune și pe acesta la loc, închide trusa și se ridică brusc.

— Bine, puștiule, nu te bucura prea mult, ai să te faci bine în câteva zile și o să mergi din nou la școală. La revedere.

— Dar nu-mi dați nici un medicament?

— Nu, nu-i nevoie, zâmbește Laun și continuă să zâmbească până când ajungem din nou în sufragerie. Aici expresia i se schimbă dintr-o dată. E aproape furios.

— Câți ani are, domnule Maleira?

Îmi înghit saliva înainte de a răspunde.

— O să împlinească zece peste opt zile.

Pufnește nervos.

— Atunci cred că lucrurile sunt foarte clare. Știți prea bine ce are și ce aveți de făcut.

Tac. Ce-aș putea să spun? Că nu mă gândesc, de ani întregi, decât la asta? Că o clipă am sperat că el e... altfel, că o să scape?

— Alec a vrut să fie sigur, doctore.

Cu toată grija Silviei de a vorbi calm și inexpresiv și în ciuda faptului că pentru mine a folosit un diminutiv (care de altfel mă irită), în timp ce lui i-a spus „doctore", ultimul cuvânt a avut o temperatură mai ridicată decât restul frazei. Așa îi relatează probabil o soră medicului cu care se culcă despre cum se mai simte un bolnav în stare gravă, dar simpatic.

Laun își soarbe cafeaua grăbit, după care compune niște scuze (de ce îl suspectez mereu de falsitate, la urma urmei e foarte normal să fie un om ocupat). Îl conduc până la poartă.

— Să nu cumva să încercați. Au mai făcut-o și alții, nu mulți, e drept. Dacă-l duceți, în câteva zile, totul e o chestiune de șansă, știți prea bine, dacă nu... n-are nici o șansă, puteți să fiți sigur. Una din asta îl poate scoate din criză, dar nu pentru mult timp și nu de prea multe ori. La revedere.

Cântăresc flaconul în palmă, urmărindu-i silueta înaltă și suplă până când dă colțul: un bărbat bine, distins și plăcut. Ar trebui să mă străduiesc mai mult să mi-l fac simpatic. Nu cu mine trebuia să te măriți, Silvia. Voi doi ați fi fost o pereche ideală, iar copiii voștri, drăguți și cuminți, cu siguranță n-ar fi trebuit să învețe pe de rost întrebări și răspunsuri ca să poată trăi. Dar eu, Silvia, eu nu-l am decât pe el în această lume blândă și ucigătoare. L-am adus în lume fără să-l întreb dacă vrea să existe, fără să-l întreb dacă vrea să-i fiu tată. L-am adus ca să nu fiu singur. Deasupra mea cerul e un ocean limpede și glacial din care ninge cu zdrențe argintii. Fulgii scânteietori se unesc, se despart, cad iute, apoi se ridică și în sfârșit dispar fără urmă, atingând dalele verzi sau mâna mea întinsă. Am început să urăsc căldura și liniștea, mai ales liniștea în care casele sunt cufundate ca-ntr-un bloc de ceară.

— ...fără-ndoială o greșeală. Sau mai exact o falsă soluție. Caracterele fundamentale ale unei specii nu pot fi anulate fără a altera acea specie și a o transforma, în ultimă instanță, în altceva. Și atunci? Specia umană nu poate construi decât pentru a distruge. Și a se distruge. Sămânța autodestrucției este îngropată în straturile profunde ale memoriei acestei specii. Masculul de moranx pătat, ajuns în culmea maturității și forței, se lasă uneori să cadă în hău stăpânit probabil de aceeași fascinație amețitoare a desființării. Și dacă modifici structura moranxului, extrăgând grăuntele morbid, asta înseamnă că ai rezolvat problema? Nicidecum, ai ars doar foaia pe care era scrisă. Asta a făcut și Inginerul. Nu e prea plăcut să vezi un gechen-ucigaș gudurându-se și scheunând prietenos. Aș zice chiar că e un spectacol de-a dreptul scârbos. Păcat că printre prerogativele de Dumnezeu pe care și le-a atribuit n-a prevăzut și nemurirea. Tare-aș fi vrut să-l văd trăind la nesfârșit în propria-i operă. Să se sature. Dar nu, a avut grijă Marele Meșter să se strecoare pe ușa din dos, la timp, ca un laș și nemernic ce-a fost.

Kari a gemut o dată scurt, printre dinți. E galben-verzui la față, are ochii sticloși și fălcile contractate.

— Ce-i cu tine, Kari, ce e băiatule...?

Mă înecă durerea și furia.

— Nu-i nimic, mă doare puțin, da' mi-a trecut, gata. Citește mai departe.

Nimic, nu pot să fac nimic pentru fiul meu. Nici măcar să-l mân mai repede pe Cărămidă, asta i-ar face și mai rău. Trebuie să mergem fără oprire. Înainte de căderea nopții vom fi traversat Crestele Negre și vom fi la gura Văii Arlt. Atunci totul se va sfârși. Cu bine. Trebuie să se sfârșească cu bine.

Deasupra Crestelor Negre fulgeră din când în când. Îmi cobor din nou privirea pe rândurile așternute îngrijit de Hethren.

— Mă întreb dacă spiritul lui pervers n-a premeditat nașterea lui Fulche și deci lungul șir de urmași care vor purta în timp numele Maleira. Faptul că a imaginat răspunsurile care să poată înșela Mașina e posibil să fie o dovadă de sentiment patern sau – mai ales că nu-l cred capabil de vreun sentiment autentic –

un mod de a-și asigura un public de-a lungul timpului. Cineva trebuia să știe sau măcar să poată ghici ingeniozitatea măreață a operei sale, altfel la ce bun totul? Condiția demiurgică presupune o doză mai mare sau mai mică de exhibiționism bolnăvicios. Apoi selecția în sine. Trebuie să fii nebun să crezi că un astfel de criteriu va funcționa corect. De fapt, media e o abstracție, reale sunt doar valorile particulare, mai mari sau mai mici, și când distribuția lor variază, media e și ea alta. E-adevărat că întrebările sunt formulate dibaci și alcătuiesc o grilă destul de bine gândită, dar cât de mari pot fi elasticitatea și precizia Mașinii în interpretarea răspunsurilor? Și nici măcar nu poți fi sigur că înapoierea mintală înseamnă balast, iar inteligența pericol. În ce privește...

Kari se zbate icnind și lovindu-se cu fruntea de spinarea lată și păroasă. A căpătat o culoare sinistră, un verde intens, ca al oceanului. Cărămidă s-a oprit.

— Stai, Kari, stai încet, copilule. Îi strecor printre dinții încleștați pilula albă și apoi îi dau să bea din bidon. A treia de azi-dimineață.

— Tată, văd, o văd... uite-o...

— Ce e, Kari, nu-i nimic acolo, doar stânci.

— Nu, tată, uite-o... o fată strâmbă și albă, cu obrajii pictați, zâmbește, o văd mereu...

Pastila își face greu efectul. Transpirația îi curge gârlă pe față, dar a început să respire regulat și pare că l-a lăsat și durerea. Câtva timp o să doarmă. Într-un fel e mai bine, pentru că ne apropiem de Crestele Negre. Cărămidă întețește ritmul trapului, și așa destul de întins. Pe urmă accelerează la maximum, făcând aerul să-mi șuiere pe la urechi, și dintr-o dată se aruncă în gol. Aripile pieloase, largi și subțiri, se desfac cu un pocnet plin, în toata anvergura lor magnifică. Descrie mai întâi câteva cercuri strânse de probă, apoi începe să urce înclinat spre stânga, într-o spirală largă. În spate se așterne galben-cenușiu, plin de ulcerații și tumori, Deșertul Rece. Cât vezi cu ochii numai piatră sfâșiată și bălți de sulf. Undeva, mult în urmă, sclipește stins Râul de Cristal. Cărămidă urcă acum paralel cu zidul stâncos, ațintind spre cer antenele roșcate. Barba i se așterne țeapănă în curentul de aer și din când în când mugetul lui scurt și grav face să răsune hăurile. Apoi lin, aproape

pe nesimțite, se redresează. Sub noi, foarte aproape, sunt acum piscurile negre și lustruite, subțiri ca niște sulițe, iar în față se întind nesfârșite pădurile Podișului Carga, dominate de discul uriaș, argintiu, al Fraunei urcând spre zenit. O clipă mi se pare că deslușesc vălătucii albi ai Văii cu Ceață. Valea Arlt.

— Ce frumos...

Kari s-a trezit, în timp ce Cărămidă coboară în pantă lină spre drumul care despică pădurile. Din nou mă frapează cât de multe din trăsăturile tatălui meu se regăsesc pe chipul lui de copil chinuit. Am uneori impresia, straniu de liniștitoare, că nu sunt decât o veriga de legătură între ei doi.

Contactul cu solul e destul de brutal, suflă greu bietul Cărămidă, trebuie să-l las să se odihnească puțin. Ca toți cei din neamul lui, detestă zborul. Nu se slujește de aripi decât atunci când e nevoit s-o facă.

— Kari, văd că ți-e mai bine, până se odihnește Cărămidă hai să mai facem o repetiție, da? Așaa, ia spune-mi deci... ce nu-și are locul în enumerarea: limbă, mână, ochi, urechi?

Mă privește lung și dojenitor:

— Zău, tată, n-are nici un rost, le știu pe toate și mi-e greață de ele. Mai bine mai citește-mi. Te rog, adaugă văzând că mă întunec.

— Nu mai știu unde-am rămas...

— La Hethren, secolul unsprezece. Spunea ceva despre inteligență și pericol.

— A, da, aici. În ce privește Mașinile, nu înțeleg de ce a trebuit să le construiască prin tot felul de coclauri. Și, de altfel, cred că în curând nu va mai fi nevoie de ele. Atunci când Inginerul a ales Omohom, a făcut-o deliberat. Civilizația planetei se găsea mai mult ca sigur într-un stadiu foarte apropiat de autoextincția finală. O lume condamnată, tocmai bună pentru a preveni eventualele remușcări. Aici și-a instalat foarfeca Mașină – Boală, îndepărtând astfel lent, dar sigur, lumea de pieire. A urmat apoi o lungă perioadă de mici oscilații în jurul unui nivel de echilibru. Când această perioadă se va încheia, prin atingerea unui grad înalt de stabilitate, nu va mai fi nevoie de Mașini și Boala probabil va dispărea. A calculat cu precizie totul, nu mă îndoiesc de asta. Vom deveni atunci, desigur, cea mai frumoasă

dintre lumile posibile. Oamenii își vor continua diseminarea în Univers modificând orbite, topind ghețuri eterne, evaporând mări de amoniac și oxigenând atmosfere de nerespirat, recreând astfel, cu încăpățânare nostalgică, imagini ale de mult dispărutei lor planete de origine. Și, rând pe rând, copiile vor reface destinul originalului. Numai aici, în fundătura asta a Cosmosului, unde aparatele cele mai sensibile nu pot detecta decât o densitate ceva mai mare de materie difuză, Omohom va dăinui, cuibărită între pereții de oțel căptușiți cu pluș ai abaterii minime, adăpostind minunata viață pe care o ducem și o veți duce, voi, cei nenăscuți, cei care poate veți citi aceste rânduri. Adio și bine-ați venit, dragii mei. Textul lui Hethren se încheie aici, Kari.

A adormit iarăși.

— Da, tată, te ascult, citește mai departe, spune fără să deschidă ochii.

Galben-murdar, discul Fraunei coboară dincolo de orizont. Umbrele se îndesesc și aerul e mai rece. Mă ustură gâtul, nici nu mai știu de când citesc întruna, dar continuu să rostesc cuvintele tatălui meu.

— Am privit întotdeauna cu uimire paginile umplute de ceilalți Maleira, predecesorii mei. Ce nesecate resurse de fabulație posedă neamul nostru! Un Maleira n-are nevoie nici măcar de un oscior pentru a reconstitui scheletul, îi e suficientă o legendă, fie ea cât de firavă. Povești născându-se din povești, afirmații îndoielnice luate drept axiome, presupuneri arbitrare ca ipoteze de lucru. Clădesc cu nonșalanță palate pe fundații de aer. Nici unul nu a avut până acum suficientă luciditate ca să ia lucrurile exact așa cum sunt: fiecare copil de pe planetă contractează la 10 ani o boală gravă, mortală. Remediul, unul singur: copilul trebuie dus în anumite locuri pustii și sălbatice, desemnate de tradiții obscure, și lăsat singur o noapte. În zori, el revine sănătos și fără să-și amintească nimic din cele petrecute în timpul nopții, sau nu mai revine deloc. De aici rezultă cu claritate, nu-i așa, că acolo există o Mașină, creație a unui fabulos Inginer, și așa mai departe. Faptul că s-ar putea, să zicem, ca aerul din zonă să posede niște proprietăți curative nu e luat în discuție, fiind prea banal și nespectaculos. E-adevărat că rămâne neexplicată

dispariția unora dintre copii, dar de ce să presupunem neapărat că sunt exterminați? Procedând în cel mai pur stil Maleira, aș avansa și eu o ipoteză: cei ce nu se mai întorc sunt de fapt cei *aleși,* pentru a forma în cine știe ce colț de Univers lumea perfectă imaginată de Inginer. De unde rezultă că noi, ceilalți, suntem reziduul, noroiul încins din care răsar corolele. Se pare că niciodată nu s-a întâmplat ca vreunul din neamul nostru să nu se întoarcă din Vale. Nu știu dacă răspunsurile transmise din tată în fiu, pe care fiecare a trebuit să le învățăm pe dinafară, au vreo influență asupra acestui fapt, dar nu mă pot împiedica să mă gândesc că ele s-ar putea să ne bareze de secole drumul spre o lume în care poate ne-am găsi, în sfârșit, locul. Acum, aproape de capătul unei vieți care mi-a fost dăruită în Valea Arlt, în dimineața aceea uitată, cred că dacă aș mai avea o dată zece ani aș intra în Vale fără să învăț nici un răspuns. Și nimeni...

— Domnule, auziți, domnule...

Trăsura se apropiase venind din dreapta. Un bărbat și o femeie, nu prea tineri, încadrând o fetiță de vârsta lui Kari. Semnele Bolii i se citesc pe chip, dar nu pare a fi într-o fază atât de avansată.

— Mergeți și dumneavoastră în Vale, domnule? Adică vreau să spun... băiatul...?

— Da, domnule.

N-au cum să fi traversat Crestele în trăsură, vin probabil de dincolo de Carga, din Câmpia Străină. Înaintăm alături și sunt incapabil să spun ceva. Cei doi se află probabil în aceeași stare, în schimb Kari și fetița se studiază cu interes. Brusc, pădurea se termină și în fața noastră se deschide, adâncă și tăcută, străbătută de bucăți mari de ceață târându-se lent, Valea. Oamenii adunați în jurul focurilor vorbesc cu glas scăzut, ca la priveghi. Se aud hohote de plâns.

Descalec și îl iau în brațe pe Kari. Genunchii îmi tremură.

— Poți să mergi?

— Da, tată, pot, lasă-mă jos și nu mai fi așa de speriat. Am să mă întorc, cum te-ai întors și tu, și bunicul, și toți ceilalți.

Da, Kari, ai să te întorci. Ca să te poți zvârcoli și tu, jalnic și stingher, inutil și ridicol, stârnind aceeași compătimire uimită și indiferentă cu arabescurile sterpe

ale minții tale. Ca să poți rătăci în voie, în după-amiezile stătute de vară, cu mintea aiurea și sufletul tânjind, pe străduțe înguste, printre case vechi cu fântână în curte, să apuci oamenii de piept și să-i zgâlțâi și pe urmă să plângi. Și din adâncul creierilor să-ți vină să urli: SUMA NUMERELOR NATURALE PÂNĂ LA O SUTĂ E CINCI MII CINCIZECI, CINCI MII CINCIZECI, AI AUZIT, MAȘINĂ SAU FIARĂ SAU OM, CE-OI FI!

Și să taci.

Și să nu faci.

Și s-o aștepți pe vechea ta cunoștință din copilărie, fata strâmbă și albă, cu ochi scânteietori și obraji pictați, la brațul căreia vei pleca în lumina incertă a unui anumit amurg.

Kari coboară în Vale clătinându-se, sprijinit de fetița necunoscută. Femeia plânge frântă în brațele bărbatului ei.

Nu știu și n-am să știu probabil niciodată dacă în Valea Blestemată se află fericirea sau adevărul, sau moartea. Oricare dintre ele este însă mai bună decât Omohom, decât lumea în care singurătatea mea vrea să te facă să trăiești, așa că răspunde cum știi tu, Kari, așa cum știi și așa cum vrei, băiatule...

Dar strigătul meu nu trezește decât ecoul. Cei doi copii sunt acum umbre în ceața serii.

CHRONOSTALGIA

Dacă ai o navă capabilă să reziste uraganelor magnetice și ucigătoarelor trombe gravitaționale ale Marii Bariere, dacă ai un suflet care poate îndura anii seci și lungi de călătorie prin Pustiul Negru fără să se prăbușească în el însuși, dacă, în sfârșit, ai și un dram de noroc, vei ajunge să zbori într-un târziu, în astronava ta bătrână, cu blindajul pârjolit și crăpat, printr-un vid straniu, albăstrui și mirosind a ploaie, a fum și a timp demult scurs. Vei găsi acolo un sistem stelar îmbătrânit, ca și tine, alcătuit dintr-o gigantă roșie muribundă în jurul căreia vei vedea gravitând stingher o singură planetă, cenușie și luminoasă, care nu peste mult timp va pieri în globul de flăcări tăcute, mereu în expansiune, al astrului sinucigaș.

După aterizare, constați că ești învăluit într-o ceață densă, sau poate e chiar atmosfera, opacă pentru privirile tale. Îți părăsești nava și rătăcești bezmetic ore întregi. Poate de vină e ceața, care uneori se încheagă sau se destramă într-o stradă de suburbie, cu case vechi de când lumea și cișmele în curte, încremenită în după-amiaza somnolentă de vară, pe porți scrie CÂINE RĂU și iată și câinele, bătrân și roșcat, alergând prin iarba rară și prăfuită printre cutii ruginite de conserve, cioburi de sticlă și oase cenușii de vită mare. Îți vine aproape să urli de fericire când îți vezi mama zâmbind și tânără, cu chipul încă neatins de necruțătoarea paloare verzuie și ochii încă limpezi, încă neațintiți spre o stea necunoscută.

Pe urmă ceața iarăși pulsează și vezi oameni în costume la două rânduri, joviali, cinstiți și grași, pe chipul cărora scrie că vor muri curând, o femeie între două vârste de undeva de prin Asia, în bluză militară, ridicând brusc brațul și tunuri trăgând în serie, apoi vocea din off: „Trupele imperialiste de intervenție seamănă teroarea și moartea, dar poporul înarmat știe să-i întâmpine cum se cuvine pe agresori.” Îți dau, ca și atunci, lacrimile, pentru că știu, domnilor, știu acum prea bine ce interese se vehiculau în zonă, știu că politica înseamnă zâmbete mai subțiri decât firul de păr și minciuni mai adevărate decât realitatea, dar gândiți-vă ce frumos, ce minunat de frumos ar fi ca măcar o dată, o singură dată, o cauză dreaptă să fie suficientă pentru a învinge.

Într-un târziu, îți vei șterge cu mâna vizorul căștii, încercând de fapt să-ți ștergi sudoarea de pe frunte, și vei pierde astfel momentul conturării în ceață a clădirii din cărămidă aparentă, cu aspect de castel. Pașii tăi metalici vor răsuna ciudat pe lungul coridor de la parter. De undeva de sus va ninge cu pagini arse și tufe de cabluri negre vor curge inert din pereți peste chipurile bătrâne și severe ale lui Nenițescu, Iorga și Pompeiu. Treci pe lângă uși murmurând începutul celei mai vechi lecții: A, B, C, D, E, F. Deschizi și intri.

Clasa e goală. Prin ferestre se filtrează liniștea și lumina unui anotimp incert. Deodată, ei sunt în jurul tău, te simți teutonic și confuz în costumul tău de astronaut și ei se agită și râd și fumează în pumni, vulnerabil de

frumoși în bleumarin, nu se aude nimic, totul e ca-ntr-un film vechi și mut și minunat cu Buster Keaton, neapărat cu Buster Keaton, și cât ai vrea, o, cât ai vrea, să lase urme și pașii lor în praful fin și cenușiu.

Bătrâna profesoară de matematică se uită absentă pe fereastră, cu ochii ei mari și triști în spatele lentilelor dureros de groase. Îi privești trupul greoi și diform, strâns în rochia cafenie și dreaptă, picioarele pe care varicele se întind ca o rețea hidrografică pe o hartă, degetele mâinii drepte îngălbenite de nicotină și chipul, chipul ei măcinat de anii lungi de luptă cu simbolurile și cu oamenii, la care a silit-o soarta de fată inteligentă și urâtă, și-ți amintești cu rușine îngrozită de ora aceea când te-a întrebat cu cât e egal sinus pătrat plus cosinus pătrat și tu, pentru că nu știai nici atât, i-ai răspuns obraznic, jignitor chiar; n-a spus decât; „Dumneata, domnule elev, ești impertinent cum numai un ignorant poate fi, dar ai o mare calitate: ești încă tânăr!” și s-a dus să privească îndelung pe fereastră. Îți amintești toate astea și strigi în cască: „Doamnă profesoară, draga mea doamnă profesoară, folosind exponențiala complexă definită cu ajutorul seriilor de puteri și formula lui Euler, rezultă independent de considerentele tradiționale legate de cercul trigonometric că sinus pătrat plus cosinus pătrat este egal cu unu, cu UNU, doamnă profesoară. Trigonometria este doar un mic capitol de Analiză Matematică...”

Brusc, de undeva se aude clinchetul înspăimântător al unui clopoțel, totul dispare și ești din nou singur pentru că a început PAUZA MARE.

A rămas să te privească din fereastră, printre ghivece, creierul celui mai bun prieten, plutind în lichidul incolor dintr-un acvariu sferic. Apoi nu mai e decât ceața, atotputernică și învăluitoare.

Te vei îndrepta atunci amețit spre navă, vei străbate ecluza și te vei prăbuși în fotoliul din cabina de comandă. Totul în jur, cadranele, avertizoarele, roboții, ecranele, chiar și cel mai mare dintre ele în care se vede negrul nesfârșit stropit cu stele, îți vor părea străine și nefirești. Mâinile îți vor acționa mecanic comenzile, luminile de start se vor aprinde și va răsuna vocea feminină, amabilă, a ordinatorului central: „Indicați direcția, comandante.” Tăcere, apoi din nou: „Indicați

direcția, comandante.” Inutil, pentru că tu privești în bezna fără început și fără sfârșit, și nu știi ce să răspunzi.

Partea a III-a

TRIGRAMA SHAKESPEARE

TIMP MORT

Unu

Conturarea treptată, în penumbra unei dimineți vineții de toamnă târzie, a interiorului unei garsoniere. La început, imaginile au un aer oniric, nepământean. Se clarifică încet, ca la reglarea obiectivului unui aparat optic. Imagine sepia, de fotografie veche. Predomină culorile metalizate, maro și verzui friguros. Pe perete, un tablou reprezentând un soi de Prinț imbecil, cu umeri imenși, ca niște aripi strânse, șolduri foarte înguste și un cap mic și amorf, un bulgăre de plastic ocru. Mobilă simplă, severă, funcțională.

Maria în pat, culcată pe spate, plapuma trasă până la gât, ochii deschiși. Câteva zeci de secunde, ea privind nemișcată. Cap de intelectuală fără iluzii, 25-30 de ani, genul care nu se pierde în fața unui asalt grobian sau a unei înjurături. Stă singură pentru că e un caracter tare, care nu se mulțumește cu orice, nu pentru că ar tânji și n-o ia nimeni. Dă plapuma la o parte și se ridică din pat. E îmbrăcată cu o salopetă bleumarin, de fâș, pentru schi, cu bretele și un pulover verzuliu, tricotat; ciorapi groși, gri. Iese din cadru. Camera rămâne fixată încă 15-20 de secunde pe patul cu plapuma dată la o parte. Se aud un soi de uguituri, piuituri, gâjâituri, mieunături prelungite, hăulite.

Prim-plan pe țeava curbată de la chiuveta băii, care tremură, vibrează, scoate acele sunete, dar nici un strop de apă. Închide robinetul, pune dopul și toarnă apă dintr-o găleată de plastic roșu, până umple chiuveta. Își dă bretelele de pe umeri, scoate puloverul, scoate bluzele de pe ea. Dezbrăcată până la brâu, începe să se spele cu mișcări bărbătești, muncitorește, pe față, la subsuori, în urechi. Se șterge cu prosopul. Se spală pe dinți. Ia cu paharul apă din găleata de plastic, ia apa în gură și scuipă. Pasta amestecată cu sânge, pe suprafața apei din chiuvetă. Gros-plan: figurile descrise de particulele în suspensie.

Maria pe balcon, cu un halat gros de molton roșcat, de spital, pe ea, ia un salam dintr-un cârlig bătut în

perete, se întoarce în bucătărie, taie câteva felii pe un fund de lemn. Totul – și camera, și bucătăria – trebuie să aibă un aer de austeritate mândră, de sărăcie ordonată. Taie pâine. Decojește feliile de salam și mănâncă ținând felia de salam într-o mână, felia de pâine în cealaltă. Se uită la ibricul cu apă, sub care pâlpâie o flăcăruie albastră, aproape invizibilă. Dă ibricul la o parte, stinge „focul” și își freacă un ness cu apă rece, turnată dintr-o sticlă de lapte.

Ea într-o rochie groasă, gri, pe gât, în fața oglinzii, pieptănându-se. De la radio se aude muzică. În clipa în care se aude: „Aici București. Ora exactă...” și începe radiojurnalul ceaușist, ea închide radioul, se duce în hol, își pune cizmele și paltonul, și iese. Prim-plan cu închiderea broaștei automate.

Doi

De partea opusă, de pe palier, un tânăr cu un soi de laibăr pe el și cu o servietă veche în mână își încuie și el ușa.

— Săru'-mâna.

— Bună dimineața.

Nu trebuie să existe nici cea mai mică umbră de comunicare între cei doi. Evoluează perfect paralel, deși toate datele par să contrazică această situație. Nici un zâmbet sau câte un zâmbet sec, mecanic. El cheamă liftul. Vine liftul. Mai sunt două persoane înăuntru, care coboară de la un etaj superior. Doi bătrâni, un el și o ea, figuri decrepite, dar nu grotești. Bătrâna are o navetă-sacoșă de sârmă, cu sticle goale de lapte. Bătrânul – o sacoșă sinilie, murdară. Nimeni nu spune nimic cât durează coborârea. E un bloc-turn, cu șaptesprezece etaje. Bătrânii îi privesc însă insistent în ochi pe cei doi tineri, care sunt absolut abulici și impenetrabili. Această secvență se va repeta cvasiidentic.

Trei

Ea merge pe stradă, într-un cartier jegos, un ghetou tip Rahova. Blocuri verzi și albastre, jupuite, cu dâre lungi, negre, tomberoanele răsturnate, gunoaie

multicolore, vii, împrăștiate în jerbe înghețate. O haită de câini, care se va ține după ea la câțiva metri în urmă. Privirile câinilor, goale, lipsite de obiect. Din când în când, ea întoarce capul, la limita fricii, dar câinii nu grăbesc pasul; totul e ca într-un menuet. Trecători rari, fețe metalice, întunecate, înfundate între umeri. Un bâzâit, care devine tot mai puternic, mai insistent. Câinii care se opresc și ridică boturile spre cer. Trecătorii care se opresc și ridică fețele spre cer. Se oprește și ea și se uită la cer. Brusc, un elicopter imens, kaki, țâșnește de deasupra unui bloc. Burta lui sinistră de pește mort. Se oprește 15 secunde deasupra lor. Filmare de sus a oamenilor înlemniți, privind.

Elicopterul pleacă. Oamenii ies din transă, merg mai departe. În privirile lor n-a fost groază, iar acum e un soi de regret ciudat.

Stația de troleibuz. Lume multă, tăcută. Oamenii stau absolut nemișcați, înlemniți, ca într-un stop cadru. Nimeni nu joacă pe loc de frig, nu se mișcă în vreun fel. Vine troleibuzul. Se înghesuie toți pe scările deja pline. Ea face o scurtă tentativă, dar renunță. Vine al doilea. Reușește să urce. Eforturi, înghesuială, fețe crispate, dar nici un sunet, în afara gâfâielilor și icnetelor. O secvență de 10 secunde cu fețele împietrite ale celor din troleibuz, în hurducăielile vehiculului.

Patru

Maria trece pe lângă monumentul din Piața Romană – un Tudor Vladimirescu cu sabia scoasă.

Aleile spitalului, chiar aleile Spitalului 9, foarte cinematografice iarna, cu copaci descărnați și stoluri de ciori care împânzesc crengile. Maria înaintând spre un pavilion. Un stol imens de ciori, care își ia zborul de pe crengi la trecerea ei.

Vestiar. Își scoate paltonul. Îl pune pe umeraș, în dulapul metalic, gri. Își pune halatul. O colegă, care are o oglindă pe suprafața interioară a ușii, se piaptănă.

— Nenorocitu' dracului! A luat toți banii din casă și nu l-am mai văzut de două zile. Da' apare el când îi termină. A dracului să fiu dacă nu-l arunc pe scări! Îi pun hainele la ușă! N-ai 500 pân' la leafă, Meri? De fapt, cre' c-o să ți-i dau și mai devreme...

Maria caută în poșetă și îi dă.

— Merci, dragă! Trebuie să plătesc întreținerea. Japița nu dă nici un ban în casă!...

Camera asistentelor.

— Bună, Flori!

— Salut voios de pionier!

Maria ia foile de observație de la salonul ei, aflate într-un rastel de lemn, în mape de plastic. Se duce în salon. Câțiva bolnavi sunt deja în paturi, alții mișună pe culoar și prin salon. Unul linge clanța, aruncând priviri furișe în jur. Altul se bărbierește concentrat pe brațe, cu un aparat de ras electric. Din când în când își sărută mâinile, privindu-se în oglindă. Altul pune talpă după talpă, în picioarele goale, ca și cum ar măsura o distanță. Altul se bălăngăne, cu genunchii strânși la gură, lângă pat, scoțând un soi de vaiet continuu. Cum o văd pe Maria, fug cu toții, fiecare la patul lui. Maria aruncă la capul fiecărui pat, la picioarele bolnavului, mapa de vinilin cu foaia de observație.

Intră profesorul cu suita. Primul pat: un bătrân cu capul lăsat într-o parte, privind în gol. (Toți bolnavii vor fi cu paltoanele pe ei, li se văd pantalonii de pijama, sau cu halatele groase de molton roșcat, unii și cu mânuși tricotate pe mâini.) Chipul bătrânului exprimă o milă nesfârșită pentru ceva sau cineva numai de el văzut.

Profesorul (sunt și câțiva studenți în suită), răsfoind foaia de observație:

— Melancolie de involuție. Observați faciesul tipic, de clovn trist, colțurile gurii căzute, privirea fără obiect. Antidepresive.

Trece la patul următor. Aici, bolnavul, o figură ascetică, stă culcat pe spate, dar la o palmă de cearceaf și pernă, într-un echilibru incredibil.

— Stare discordantă. Pernă psihică. Contracția poate să dureze ore întregi. Haloperidol, Plegomazin, Romparkin, Diazepam.

Patul următor: un bătrân, culcat pe burtă, cu fața pe o parte, privind fix pe fereastră.

— Psihoză depresivă, rebelă la tratament. Mianserin – două tablete seara. Hidroxizin – în cursul zilei.

Individul cu mâinile rase stă calm, solemn, cu mâinile pe lângă corp, cu paltonul și căciula pe cap,

așteptând.

Profesorul:

— Să trăiți, tovarășe Secretar General! Ce mai faceți, tovarășe Secretar General?

Individul – în jur de 60 de ani – răspunde cu calm, cu dicție, vorbește cu căldură, foarte normal:

— Mulțumesc, bine. Dar poporul român se află într-un mare pericol. Și intern, și extern. Eu v-am spus că granițele trebuie închise! Cu gard de sârmă ghimpată de doi metri și zece. Și să treacă curentul prin el. Și trebuie montate niște lasere pe vârfu' Omu, ca să bată toata țara. Îi nimicim pe toți cu arma laser! Am vorbit cu chinezii, ne aruncă ei din satelit substanțe și-i atacăm pe toți cu ele.

Studenții chicotesc. Profesorul:

— Așa e, tovarășe Secretar General.

Aparte, peste umăr:

— Psihoză paranoidă. Delir de interpretare.

Ajung la cel care continuă să se legene, cu genunchii la gură, străbătut de scurte tremurături și un vaiet continuu.

— Agitație psihomotorie. Floanxol.

Maria:

— N-are farmacia.

— Pune-i Modecat.

— Nu e.

— Da' niște volți sunt la farmacie? Sunt. Să-i dăm, ce să facem?

Patul următor: Tânărul. Un tip la 20-25 de ani (în orice caz, trebuie să se observe că e mai tânăr decât Maria), cu o cicatrice vizibilă la cap, apatic, privire goală, dar figură nu total lipsită de expresie.

— Depresie rebelă, după traumatism cranio-cerebral, cu amnezie profundă. Fără orientare temporo-spațială timp de un an și jumătate. Nici un element de recunoaștere a realității. Antidepresive.

În tot acest timp, Maria stă la o măsuță în salon și scrie medicațiile.

Pat lângă fereastră. Omul e chircit, pare foarte înspăimântat, e destul de tânăr, plânge.

— O să mă omoare, domnu' doctor! Umblă să mă iradieze. I-am văzut. Tot o să mă omoare. Sunt băgați peste tot, domnu' doctor!

— Delir de persecuție. Plegomazin. Neuleptil, Mianserin – scara. Stai liniștit, maistre! O să ne omoare pe toți, nu numai pe matale. Prea te crezi buricul pământului...

Profesorul se oprește câteva clipe, se uită pe fereastră la parcul dezolant al spitalului.

Cinci

Maria și Tânărul în parcul spitalului, pe o bancă. Aburul răsuflărilor. Ea poartă halatul roșcat de molton peste halatul alb de spital. El e învelit în palton. Ea scoate două prăjituri „foietaj", cu rahat, învelite în hârtie albă, din buzunarul halatului.

— Vrei?

El ia cu același aer absent, nu autist, dar parcă buimăcit, de om abia trezit din somn. Mănâncă amândoi o vreme, tăcuți.

— Cum te mai simți?

El dă ușor din cap:

— Bine, cum să mă simt altfel decât bine? Nu mă doare nimic.

Vorbește fără s-o privească. Maria:

— De s-ar termina odată cu frigul ăsta uscat, să înceapă să ningă... El o privește puțin, apoi se uită din nou în gol:

— Nu știu ce-nseamnă „să ningă"...

Ea privește în sus:

— Cad fulgi, apă înghețată din cer. Se așează peste tot în straturi albe. Totul devine alb.

A terminat de mâncat și el, a mâncat mult mai încet. Maria:

— Când eram mică, zăpada mi se părea o substanță prețioasă, risipită fără milă... și fără rost. Mă înduioșam întotdeauna când vedeam o bucată înnegrită, rămasă prin vreun colț unde nu ajungea soarele, primăvara... E ca ploaia, numai că e albă și fulgii cad încet.

— Ploaia știu cum e. Dar nici stropii de ploaie nu cad repede. Adică nu atât de repede cât ar cădea dacă n-ar exista frecarea cu aerul, care să echilibreze atracția gravitațională. Altfel, ploaia ne-ar găuri capetele, ca o rafală de mitralieră...

— Chiar așa?...

— Nu știu. Sunt lucruri care urcă așa... la suprafață... și dintr-o dată mă trezesc cu ele în minte.

Undeva, în fața lor, e o grămadă de frunze uscate și ude, care ard cu un fum alb, murdar. Imaginea lor, din spate, cum stau pe bancă, cu fumul izvorând dintre ei, prin contopire în perspectivă. Vocea ei, din off:

— Mergem?

Se ridică amândoi.

Șase

Clarificare treptată de imagine, ca la trezirea Mariei din somn. Oameni, case, cerul cu niște norișori albi, o femeie apărând scurt și zicând: „Ti-am spus?" Zidul întunecat al unei case vechi. Tencuială înverzită, cioburi, pietre. Un maxilar cenușiu de bovină mare. Un pâlc de oțetari. O maimuță mică – macac rhesus – cu electrozi înfipți în cap, rânjind. Un detașament de pionieri la o serbare. Un câine care bea de la o țeavă, din care țâșnește apa. Un copil de un an merge sprijinindu-se de gărdușul de fier al unui mormânt. Un morman de cărți aruncate pe pământ, într-o curte. Găini ciugulindu-le și un porc amușinând. Un schelet imens, un animal preistoric, pe o pajiște. Niște copii jucându-se printre coastele lui. Variază claritatea – atât a imaginilor, cât și a benzii sonore. Ecrane de televizor cu perdelițe vișinii. O adolescentă goală, cu părul pubian de-abia mijit, în penumbră. Un bătrân, vizibil pe moarte, într-un fotoliu – costum negru, cravată neagră – vorbind cu pauze foarte mari: „Să nu-i crezi niciodată... Și să nu te apropii de ei, fără să te gândești că vei fi atins și tu... Pericolul cel mai mare este să faci rău, crezând că faci, pe căi ocolite, binele. Să nu mai știi cine ești. Așa că mai bine pleacă. Du-te cât mai departe și nu mai privi vreodată înapoi..."

Un front de șerpi avansând pe pista unui aeroport, în noapte.

Tânărul, pe scaun, în penumbră, cu o cască, „un coif" arătând ca un sistem electronic integrat, privește pierdut înainte. La aprinderea luminii, clipește obosit. Maria îi scoate casca. Maria întreabă, așezându-se lângă el, după ce a apăsat și răsucit niște butoane pe cască:

— E tatăl tău?

El clătină negativ din cap.

— Atunci cine e?

— Nu știu.

Profesorul, intrând cu mâinile în buzunarele halatului.

— Ei, cum e? Ai recunoscut ceva, tinere?

— Da, parcă... Am locuit cândva în casa aceea, în copilărie. Și pe fată o știu de undeva.

— Nu face eforturi prea mari. În cazul dumitale trebuie atinsă o masă critică a imaginilor și atunci totul poate să revină brusc și total, ca un șoc, care să te copleșească. Așa că doar privește, fără să te chinui să-ți amintești. Mda...

Profesorul se întoarce pe călcâie și iese.

Șapte

Maria iese pe poarta spitalului.

Maria trece pe lângă monumentul lui Tudor Vladimirescu cu sabia scoasă, din Piața Romană. Are o viziune: un tânăr cu o gaură de glonț în frunte, livid, cu sângele șiroindu-i pe față, avansează prin mulțime. Nu-l vede decât ea, ceilalți îl ignoră. Maria, uluită, îngrozită. Tânărul dispare. Maria privește amețită în jur. Se sprijină de peretele unui magazin, apoi începe să-l pipăie, ca și cum s-ar îndoi de consistența lui. Gros-plan pe porozitatea zidului.

Seară gălbuie, întunecată. Maria se așează la o coadă. Filmare îndelungă, insistentă, a cozii: chipuri. Nimeni dintre „codași” nu scoate o vorbă. Brusc, rumoare. Un bătrân înalt, deșelat, sărăcăcios îmbrăcat, iese din coadă și zbiară:

— Da, ai fost înaintea mea! Toți ați fost înaintea mea! Luați-le voi pe toate și mâncați până crăpați! Na, luați-le și pe astea!

Bătrânul scoate din punga de plastic galbenă un borcan de compot, pe care îl aruncă pe asfalt, două pâini pe care le aruncă în oameni și o pungă de plastic cu tacâmuri de pui într-o apă sângerie, care se răspândesc pe asfalt. Fulgerător, apar doi indivizi care îl iau pur și simplu pe sus. Bătrânul îngheață de groază, nu mai scoate nici un sunet. Chipurile cozii se orientează din nou spre înainte. Chipul răvășit al Mariei. Liniște.

Opt

Maria pe Podul Grand, în înserare, privind evantaiul șinelor de cale ferată pierzându-se în zare. Reclama cu CONSUMAȚI PEȘTE OCEANIC. Acord lung de saxofon.

Nouă

Seară. Maria întorcându-se acasă. În spatele ei, ochii câinilor avansând constant. Același joc ca dimineața, în întuneric. Zgomot de elicopter.

Zece

Gros-plan pe broasca automată care se închide. Maria închizând ușa. Se repetă cvasiidentic scena cu vecinul de palier și bătrânii din lift.

Unsprezece

Vestiarul spitalului. Maria își scoate paltonul, îl pune pe umeraș, își pune halatul. Vocea colegei cu împrumutul de 500. Imaginea pe chipul Mariei.

— Nu, Meri, am și eu mândria mea! Da' ce crede el? Că mă călărește când vrea și cum vrea? M-am săturat, dragă, a devenit mai agasant decât Turdeanu. Și pe urmă, toată povestea aia cu Geta Niță... Așa că i-am zis-o clar – știi cum le zic eu: Ai vrut rahat, acum ia-l și mănâncă-l! Un bou, ce vrei?! Un bou ca toți bărbații!...

Închiderea ușii dulapului metalic.

Doisprezece

Scenă filmată de sus, din elicopter, cu zgomotul elicopterului amortizat. Maria și Tânărul în parc, pe aceeași bancă. Vocile lor se aud din off.

Maria: – Știi, câteodată mi-e frică de toate: de oameni, de case... Mi-e frică și, în același timp, mi se par – cum să-ți spun? – ireale, ca un decor în spatele

căruia se află altceva. Sau ca și cum aș sta tot timpul într-o vitrină și aș privi în stradă... Și am senzația că nu depinde decât de mine să trec dincolo. Că nu trebuie decât *să nu cred,* cu destulă tărie... Mă gândesc de multe ori la tine, la ce trebuie să simți atunci când nu știi cine ești, când trecutul ți-e alb, gol... cu rare frânturi fără înțeles și aproape că te invidiez. E ca și cum te-ai naște a doua oară...

Treisprezece

Biroul Profesorului. „Casca memoriei" poate fi văzută într-un colț. Profesorul se uită pe fereastră și vorbește. Apoi, se plimbă prin camera evident goală și vorbește singur. În partea stângă, jos, a ecranului apare: *PROF. Petre Datcu, 53 Aa 481.*

— Substratul biochimic al memoriei nu generează o organizare a amintirilor, a imaginilor în stivă cronologică. Accesul la ele nu poate fi decât aleator. Și nu găsim acolo imaginea unui obiect, ci amintirea lui, urma lui, care se modifică continuu în timp. Pe urmă, însăși percepția inițială a realului, care se petrece conform piramidei lui Janet... Suntem obișnuiți să considerăm realitatea ca fiind alcătuită, în egală măsură, din tot ceea ce ne înconjoară, ceea ce trăim, ceea ce gândim. Din punct de vedere psihologic însă, totul se ordonează după grade diferite de realitate. Cele mai reale pentru noi sunt corpurile, obiectele. Imediat după aceea, pe un prețios loc doi, se află psihismul propriu, cât și al celorlalți, care-l poate eclipsa uneori pe cel propriu. Urmează evenimentele prezente. Apoi acțiunile. Apoi senzațiile. Viitorul îndepărtat și trecutul îndepărtat. Ultimul război mondial este mai puțin real decât cafeaua băută la prânz. În sfârșit, pe ultimul loc se situează produsele fantazării, ale visului cu ochii deschiși. Plăsmuiri ale aceleiași facultăți pe care romanticii o numeau reverie...

Discursul va fi cu pauze între fraze. Plimbarea va fi ca prin fața unei camere fixe. Intră Maria, dar nu se vede în cadru.

— Iertați-mă, domnule Profesor...

— Da, Maria, ce-i? Ce s-a întâmplat?

— Domnule Profesor, așa cum v-am spus, azi aș vrea să plec mai devreme. Am o problemă de rezolvat.

— Bine, du-te. Când pleci, spune-i lui Chiroiu să treacă pe la mine.

Paisprezece

Maria, în fața curții unei clădiri sinistre, cenușii, cu milițieni la poartă. Este legitimată și lăsată să intre. Când deschide ușa să intre în clădire, se pomenește față în față cu un alt tânăr împușcat între ochi, care tocmai iese. Se dă speriată la o parte. Tânărul iese pe poarta instituției, fără ca vreunul dintre milițieni să-l bage în seamă.

Maria, într-o antecameră fastuoasă, barocă, așteptând singură, cu poșeta pe genunchi. O femeie scoate capul pe ușă și strigă, ca și cum s-ar afla cel puțin douăzeci de persoane acolo:

— Udrea Maria!

— Da, eu sunt.

— Poftiți.

Femeia îi vorbește și o privește pe Maria ca o soră pe un bolnav incurabil intrat cu analizele la doctor.

Interior sobru, capitonat, directorial. Un tip elegant, grizonat, distins, la vreo 40-45 de ani. Poartă o garoafă roșie la butonieră. Se ridică de la birou, o întâmpină, îi sărută mâna.

— Minculescu mă numesc. Luați loc, stimată domnișoară. O cafeluță?

— Nu, mulțumesc.

Individul ia un pachet de țigări Dunhill și îi oferă, ridicând căpăcelul:

— O țigară atunci...

— Nu, mulțumesc, nu fumez.

Individul se așază și își aprinde o țigară.

— Bine faceți. Eu nu mă pot abține. Am încercat de nu știu câte ori să mă las. Am un prieten chirurg, care mi-a spus că o bucată dintr-un plămân de fumător – să mă scuzați! – pute pur și simplu. M-a speriat în toate felurile și degeaba. Sunt complet lipsit de voință.

Maria tace.

— Da, scuzați-mă. Deci, cu ce vă putem fi de folos?

— Știți dumneavoastră foarte bine.

Uimire sinceră, bine jucată de către insul distins.

— Mărturisesc că nu-mi dau seama despre ce-ar putea fi vorba...

Se ridică și se duce la biroul pe care se află deschis un dosar.

— Deci: Udrea Maria, 31 de ani, asistentă medicală, psihiatrie. Ați făcut un curs la Praga. Asistenta preferată a profesorului Datcu. Sunteți tânără, sunteți drăguță, realizată profesional. Ce vă poate aduce la noi, care suntem o instituție birocratică și plicticoasă?

Ea stă cu mâinile pe poșetă, încrâncenată.

— Domnule... nu știu care vă e gradul. Să știți că vă pierdeți vremea. Subalternii dumneavoastră mi-au refuzat de trei ori cererea de vizită. N-am venit aici cu speranța că o să mi-o aprobați dumneavoastră, dar nu plec până când nu-mi dați un răspuns. De ce? Vă rog să-mi spuneți de ce.

— Uite ce e, dragă Maria...

Ea se strâmbă ca de mere acre:

— „Domnișoară” suna mai bine, credeți-mă.

— Bine, domnișoară Maria. Deci, după regulile instituției căreia îi aparțin, cred că vă dați seama că nu vă datorez nici un răspuns.

— Dar nu sunt liberă să călătoresc, conform legii, oriunde doresc în lumea asta?

— Ba da, dar nu aceasta este problema. Deci, repet: deși nu vă datorez un răspuns, din pură simpatie pentru dumneavoastră, să încercăm să lămurim câte ceva. De pildă: câștigați binișor acolo, la clinică, nu?

— Nu văd nici o legătură.

— Nu vă pripiți. Nu înțelegem de ce, având în vedere cât câștigați acolo (ridicare de sprânceană), continuați să locuiți într-un cartier periferic. Dar, mă rog, e treaba dumneavoastră. Dar de ce v-ați refuza un concediu la Viena, la Paris sau, poate, la Praga? – ar fi o romantică întoarcere în timp...

— Nu știam că mai există orașele astea pe lume...

— Există, de ce să nu existe? Doar n-au dat hunii peste ele. De ce nu faceți, deci, o cerere în acest sens, și eu vă promit că voi face tot ce-mi stă în putință ca să vi se aprobe. Plus valuta necesară, ca să reprezentați cu cinste țara.

Ea râde scurt, icnit.

— Domnule...

— Minculescu, domnișoară, cu permisiunea dumneavoastră.

— Da. Domnule Minculescu, sunteți fenomenal. Dumneavoastră și instituția dumneavoastră. Vasăzică, eu vă cer să-mi aprobați o vizită la Timișoara, un oraș al Republicii Socialiste România, și dumneavoastră îmi propuneți Parisul, Viena...

— Sau Praga, dacă doriți. Nu v-ați gândit că putem fi, pur și simplu, generoși?

Pauză.

— Domnule Minculescu, eu nu doresc decât să petrec o săptămână la Timișoara. V-am spus că am și rude acolo.

— Da. O verișoară care-a murit.

— Asta o spuneți dumneavoastră.

— O spune miliția din Timișoara.

— Mai rău.

Minculescu se ridică de la birou și se uită pe fereastră, trage din țigară, o stinge într-o scrumieră, vine lângă Maria și se așază pe măsuța dintre fotolii. Tonul e cald, plin de tandrețe.

— Spuneam, dragă domnișoară Maria, că nu asta este problema. În loc să umbli hai-hui, ar trebui să-ți pui mai degrabă problema întemeierii unei familii. Nu mai ești, totuși, chiar foarte-foarte tânără...

— Nu înțeleg ce vă privește pe dumneavoastră...

Fulgerător, Minculescu îi înfige mâna în bărbie și strânge, boțindu-i buzele în formă de „o”. Ochii ei rămân la fel.

— Ai dreptate, cățeaua dracului, nu mă privește! Dinspre partea mea poți să-ți bagi și-un vibrator în cur. Da' nu ne mai regula la melodie cu Timișoara asta a ta, că și răbdarea noastră are un sfârșit! Ai noroc cu limbistu' ăla bătrân de Datcu, altfel de mult puneam noi șaua pe tine. Crezi că ți-ar strica vreo doi ani de reeducare? Ă, ce zici?

Ea îi dă mâna la o parte cu un efort.

— Nu mă sperii, domnule! Eu nu vreau decât un răspuns scris, în care să se indice motivul sau motivele pentru care mi se interzice să-mi vizitez rudele din Timișoara.

Minculescu se duce, se așază la birou. A treia ipostază: rece, profesional, la obiect.

— Vrei răspuns scris. O să-ți dăm. Și o să începem cu faptul că ți-ai împins soțul la sinucidere. Pe urmă că, la Praga, în vara lui '83, l-ai cunoscut pe un anume Herbert, germano-american de felul lui... vrei să-ți spun și ce-ți șoptea când îți băga limba în ureche?

Ea se încordează ca o lamă de cuțit. E pe punctul de a izbucni în lacrimi. Tremură. Întinde mâna încet. Minculescu are o abia sesizabilă reacție de retragere, dar se stăpânește. Ea îl atinge pe obraz – dar nu-l mângâie, îl pipăie, ca atunci, în Piața Romană, zidul.

Cincisprezece

Maria, în amurg, pe podul Grand, privind evantaiul șinelor de cale ferată cum se pierd în zare. CONSUMAȚI PEȘTE OCEANIC. Acord lung de saxofon.

Șaisprezece

Gros-plan pe mâinile rase cu mașina electrică. „Secretarul General” și le sărută în grabă. Vizita de dimineață a Profesorului în salon. Unii dintre bolnavi s-au schimbat, dar diagnosticele sunt aceleași, ca și medicațiile prescrise. Profesorul ajunge la „Secretarul General”.

— Frig al dracului, așa e, tovarășe Secretar General? A venit iarna...

— Nu mi-e frig. Nici dacă mă tai nu simt. Scoate brusc mâna dreaptă cu o lamă de ras de sub pătură și-și crestează fulgerător, de câteva ori, mâna stângă.

— Vedeți? Nu mă gândesc decât la pericolul prin care trece țara!

Profesorul, blând:

— Tovarășe Secretar General, dați-mi-o mie. Nu trebuie să vă faceți rău, să vă puneți sănătatea în primejdie... Avem cu toții nevoie de dumneavoastră. Nu aveți dreptul, tovarășe Secretar General!

Încet, îi ia lama și i-o dă Mariei.

— Aș vrea să știu și eu cine mama dracului i-a dat lama! (rostește printre dinți).

„Secretarul General” îi face semn Profesorului, care își apropie urechea de buzele lui.

— Ăla nou, din patul de la perete... E spion, să știți!

Profesorul îl bate pe mână:

— Fiți liniștit. Lăsați pe mine. O rezolvăm.

Se încheie vizita. Ies pe coridor.

— Maria! Tot personalul de pe etaj să vină la mine în birou!

Șaptesprezece

Maria împreună cu Tânărul, pe aceeași bancă, în parcul spitalului, filmați din spate. Vocea lui, gravă, rostind rar cuvintele, cu pauze și întreruperi.

— Uneori aș vrea să fiu o piatră. Sau o frunză. Să fiu încrustat în zid și să privesc lumea. Ce simte o piatră când o lași singură? Vii, pleci, gândești, ești trist. Dar ea ce face în tot acest timp? Cum de nu înnebunește? Nu înnebunește pentru că e fericită. Să fii paralizat, să zaci nemișcat într-un fotoliu de invalid toată viața și să nu te poată sili nimeni să te ridici. Să fii pământ, stâncă, nisip, să dormi pe fundul mărilor, cu miliarde de tone de apă deasupra ta, în întuneric, în liniște... (Pauză.) Dar nu pot. E ceva în adâncul meu care se zvârcolește dureros, clipă de clipă. Gândește-te ce înseamnă să lipești țeava armei de tâmpla unui om și, mai ales, a unuia inteligent. Vei vedea în ochii și pe chipul lui mult mai mult decât spaima. El moare și știe că moare. Știe că va putrezi și că va continua să putrezească. Că nu vor rămâne decât oasele. Și că nici asta nu-i de ajuns: se vor dezagrega și ele, ajungând praful de sub tălpile unei brute cretine care clocotește de viață. Anotimpurile vor curge până când nu vor mai fi anotimpuri, stelele or să strălucească până când se vor stafidi sau vor crăpa și ele, iar ceea ce a fost cândva el va picura dispersându-se prin treptele materiei, până la atomii cei veșnici și fără memorie. Dacă te uiți bine, vei întrezări speranța, firavă, aproape inconștientă, că, poate, cândva, atomii săi rătăciți în cenușa stelelor se vor închega din nou sub cerul unei planete, pentru a colecționa alte apusuri și răsărituri, până când cercul rece al țevii altei arme i se va așterne pe tâmplă...

Optsprezece

Maria, în salon, distribuind medicamentele pe noptierele bolnavilor, dintr-o cutie de lemn. Se așază pe patul celui indicat drept „spion” de „Secretarul General”. Îl privește câteva clipe. Insul are cearcăne imense, maronii, și e străbătut de mici tremurături. Maria îi spune cu voce scăzută:

— Spune-mi, te rog, de ce i-ai dat lama?

Individul o privește întâi neutru, apoi în ochi începe să i se citească o ură imensă, disperată. Spune șoptit:

— Pentru că îl urăsc! L-ai auzit cum vorbește?

Maria îl privește lung și spune:

— Dar e doar un nebun; ca și dumneata, de altfel...

Insul mai păstrează pentru câteva clipe expresia dementă, apoi fața îi devine brusc cea a unui om normal. Șoptește, perfect lucid, funcțional:

— Dumneata n-ai să mă torni. Știu că n-ai să faci asta. Te rog din suflet, du-te pe strada Aviator Zorileanu numărul 4 și spune că Pepi e bine și că poate Revelionul următor o să-l petrecem împreună.

Fulgerător, din nou faciesul de nebun. Începe să urle:

— Lasă-mă-n pace! Pleacă! Luați-o de-aici! Luați-o de-aici! Maria se ridică și iese, sub privirea cercetătoare a „Secretarului General”.

Nouăsprezece

Profesorul Datcu, singur în biroul lui, profilat pe ecranul de redare a amintirilor. Pe ecran se derulează următoarea serie de secvențe (în partea de jos a imaginii apare – PROF. DATCU 13 Aa 42):

O maimuță mică, specia macac rhesus, cu electrozi înfipți în cap, rânjind și zbierând, într-un decor de laborator. Imagini de la înmormântarea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. O poiană în pădure în care ninge cu pagini arse. Un taur cafeniu în iarbă, într-o dimineață aburoasă de primăvară. Femeia care a apărut în primul set de secvențe și a zis: „Ți-am spus!”, într-un interior, în penumbră. Vocea Tânărului: „Singurul motiv pentru care aș vrea să mă îmbolnăvesc de o boală incurabilă e că

atunci aș putea să-i alung din jurul meu pe toți cei care mă sufocă pretinzând că mă iubesc, și în primul rând pe tine.” „Ți-ai pierdut mințile...” „Nicidecum, ăsta e ultimul lucru pe care o să-l pierd. În rest, da, probabil că o să pierd totul.” Femeia, alergând razna printr-o fabrică: secții, poduri rulante, pasarele, birouri. Tânărul, într-un fotoliu de dentist sau de cosmonaut, cu ace de transfuzie înfipte în venele ambelor brațe, continuate cu tuburi groase, translucide, pulsante, care alimentează o mașinărie colosală, acoperită cu rugină și mușchi. Vârfuri de munți strălucind în soare. Câțiva elevi în uniformă aruncându-l pe altul în apă. O fată cu ochelari groși, râzând. O mână deschizând ușă după ușă, într-un bloc, încă nelocuit. Doi pisoi mici, abia născuți, lângă malul unei ape limpezi, imediat sub oglinda apei, încercând să iasă la suprafață, cu țipete neauzite, dând din lăbuțele minuscule, ca doi cosmonauți în imponderabilitate. Un băț care-i apasă din când în când, ținându-i în apă.

În tot acest timp, se va auzi glasul profesorului Datcu:

— De obicei, sunt întrețesute și intensitatea variază. În cazul acestui subiect, se observă o anume influență a ceea ce i se întâmplă în prezent asupra imaginilor extrase din trecut. Atât asupra grupării, cât și naturii lor. Multe sunt false amintiri, fără corespondent real sau unul foarte deformat, asta dacă nu convenim să definim prin „amintire” o imagine a gândului, nu a realului. Vizualizând aceste imagini, subiectul se descoperă pe sine într-un mod care nu este accesibil nici celei mai lucide și cinice introspecții. Află cu adevărat cine este, nu cine crede de obicei că este. Eschimoșii intoxicați cu spirt alb halucinează cobre, deși n-au văzut în viața lor așa ceva.

Se duce să-și toarne o băutură răcoritoare.

— Pentru un om lipsit de amintiri, lumea arată straniu. Apare o afecțiune psihică, pe care aș numi-o ontită – continua îndoială în consistența, în realitatea universului înconjurător. O intensă senzație de simulare, de artefact. Credința că totul poate fi modificat printr-o convulsie momentană a eului. Un principiu antropic guvernând realul (pauze mari între toate frazele).

Spre sfârșit intră, bătând ușor la ușă – Profesorul nu aude – insul distins, care se așază pe un scaun fără să-și scoată paltonul. Prin deschizătură se vede garoafa roșie la butoniera costumului. Spune:

— Foarte interesant, domnule Profesor. De ce nu înregistrați ceea ce spuneți?

Profesorul, deloc surprins:

— Nu-i nevoie – o faceți voi mult mai bine. Voi sunteți cureaua mea de transmisie către posteritate.

Insul distins râde și îl bate pe umăr pe Profesor.

Douăzeci

Niște haine puse de Maria pe patul din salon al Tânărului. El se îmbracă în hainele de oraș și iese din salon, urmărit de privirile de orfani la gard sau curios tâmpe ale nebunilor. Doar cel de la perete îl privește normal și schițează un zâmbet: „La mulți ani!” îi spune. Tânărul răspunde și pleacă stingherit.

Douăzeci și unu

Maria și Tânărul – prin București, seara, pe lângă monumentul lui Tudor Vladimirescu. Intră într-un magazin și cumpără o sticlă de șampanie.

Douăzeci și doi

Maria și Tânărul, pe o stradă din București, caută numărul. Maria îl lasă pe Tânăr să aștepte și intră printr-o curticică, se duce și sună la o ușă, de mai multe ori. Într-un târziu, ușa se deschide (e prevăzută cu lanț de siguranță) și apare un cap agresiv de femeie tânără. Maria spune:

— Bună seara. Iertați-mă că vă deranjez, nu vreau decât să vă transmit un mesaj de la cineva... Pepi e bine, vă urează la mulți ani și speră că Revelionul viitor îl veți petrece împreună.

Femeia ripostează cu brutalitate:

— Ce Pepi?! Nu cunosc nici un Pepi! Ai greșit adresa, cucoană!

Perplexitatea Mariei.

— Da...? Atunci, vă rog să mă scuzați. La revedere și sărbători fericite.

Se întoarce și pleacă. Ea și Tânărul, îndepărtându-se pe stradă. Filmare din casă. O mână feminină, care dă perdeaua la o parte. Se văd pe fereastră Maria și Tânărul, care se îndepărtează. Un plânset stăpânit de femeie.

Douăzeci și trei

Maria și Tânărul, prin cartierul ei. În spatele lor – câinii. La un moment dat, zgomotul elicopterului, din ce în ce mai puternic. Lumina unui reflector căzând conic din cer, la câțiva metri de ei. Apoi se stinge; zgomotul se diminuează. Se mai aprinde o dată reflectorul, mai în față.

Douăzeci și patru

Garsoniera Mariei. Farfurii cu mâncare pe masă. Sticla de șampanie, pahare. Ei doi pe sofa, sub tabloul Prințului, se uită la televizor. Ea cu capul pe pieptul lui. De la televizor se aude muzică populară. Apoi, televizorul filmat din spate, semiprofil. Lumina care pulsează pe fețele lor. Se aude: „Cu prilejul Anului Nou, vorbește Secretarul general al Partidului Comunist Român, Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

Vocea lui Ceaușescu: Dragi tovarăși și prieteni! Cetățeni ai Republicii Socialiste România!

Încheiem acest an cu satisfacția datoriei împlinite, cu rezultate însemnate în dezvoltarea economică și socială a patriei. În condiții grele, determinate de embargoul nedrept impus României de ONU (accent pe ultima silabă), în spatele căruia se află coaliția forțelor imperialiste, țara noastră a străbătut o nouă etapă importantă pe calea consolidării orânduirii sale socialiste, a progresului și civilizației, a ridicării nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. Au continuat să se dezvolte industria, agricultura, celelalte ramuri ale economiei naționale, au sporit avuția țării și venitul național. Au fost obținute, de asemenea, realizări importante în domeniul învățământului, științei

și culturii – factori de cea mai mare însemnătate în asigurarea progresului general al societății noastre socialiste. Toate aceste realizări reprezintă o puternică ilustrare a superiorității orânduirii noastre socialiste, a caracterului profund științific, realist și mobilizator al planurilor și programelor noastre de dezvoltare economico-socială, a capacității creatoare și forței poporului român de a învinge orice obstacole și greutăți și de a acționa într-o strânsă unitate, sub conducerea partidului, centrul vital al națiunii noastre, pentru ridicarea continuă a patriei sale, libere și suverane, pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație. În condițiile în care conducerile unor țări socialiste, lăsându-se atrase de promisiunile mincinoase ale Occidentului, își împing popoarele pe un drum greșit, care nu poate să ducă decât la dezastru, poporul român urmează neabătut calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Dragi tovarăși și prieteni! Cetățeni ai României socialiste!

Începem Anul Nou cu un program cutezător și de mare perspectivă, care va asigura intrarea României într-o etapă nouă...

Sună telefonul. Maria se duce și răspunde. Ceaușescu nu se mai aude aproape deloc.

— Alo, da!

— Săru' mâna. La mulți ani cu sănătate și împlinirea tuturor dorințelor! Cum se mai simte?

— Cine să se simtă? Cine-i la telefon?

— Ei, asta-i bună! Nu vă enervați! Tocmai în noaptea de Revelion... Pe urmă s-ar putea să vă meargă rău tot anul. Nu voiam decât să vă întreb: dânsul e mulțumit?

— Domnule...

— Adică, vreau să spun, la muie i-ați luat-o? Așa, pân' la cotor, la meserie, cu ochișorii dați peste cap...

Ea trântește telefonul, după un moment de năuceală, și rămâne câteva clipe crispată, privind în gol. Sonorul tăiat complet. Apoi se întoarce pe sofa, dar nu se mai așază cu capul pe pieptul lui, îl pipăie pe față, așa cum a pipăit zidurile și pe insul distins. Iarăși chipurile lor în pulsația televizorului.

Vocea lui Ceaușescu:

— Situația internațională a continuat să se mențină gravă și complexă, ca urmare a existenței de numeroase conflicte și stări de tensiune în diferite regiuni ale globului, a adâncirii crizei economice și înrăutățirii situației țărilor în curs de dezvoltare, a politicii de forță și de amestec brutal în treburile interne ale altor state. După ce a suferit agresiunea armată a imperialismului american, poporul irakian muncește cu eroism pentru a repara distrugerile produse de bombardamente. Puse la cale de agenți străini provocatori, luptele care amenință să dezmembreze Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, țară vecină și prietenă, trebuie să fie un permanent semnal de avertizare pentru România. După lovitura de stat de la Moscova, imperialismul american și cel sovietic și-au dat mâna pentru a impune o politică de dominație și dictat. România trebuie să se ridice ferm în apărarea fraților din Basarabia, împotriva manevrelor de forță ale trupelor Rusiei, care, ca de atâtea ori de-a lungul vremii, sunt gata să cotropească pământurile locuite de români din moși strămoși.

Pentru a-și păstra independența și suveranitatea, România trece prin clipe grele. Cu toate acestea, intrăm în Noul An cu hotărârea de a întări conlucrarea cu forțele democratice înaintate de pretutindeni, cu toate popoarele care doresc pacea, pentru a contribui la triumful rațiunii, la politica de dezarmare, securitate și destindere, la asigurarea viitorului liber și independent al poporului nostru, al tuturor națiunilor lumii.

Vă urez din toată inima, dragi tovarăși și prieteni, noi și noi succese în muncă și viață, un An Nou fericit, plin de satisfacții și bucurii, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine, multă sănătate și fericire.

La mulți ani!

Trec secundele ultimului minut al anului. Miezul nopții. Se aud zgomotele a tot felul de pendule. Afară izbucnesc petarde. Maria tresare ca împușcată.

Douăzeci și cinci

Maria, ziua, trece de monumentul lui Tudor Vladimirescu, o ia pe Ana Ipătescu. Lume multă. Deodată, doi tineri care se reped pe mijlocul străzii, cu o pânză pe care o desfășoară și aleargă cu ea. Pe pânză

scrie cu alb pe roșu, ca pe pancartele de defilare: SUNTEM CONDUȘI DE UCIGAȘI. Apucă să alerge vreo 30 de metri. Vine miliția și tăbărî pe ei. Ghionturi, bulane, smulgerea pânzei. Maria privește scena. Cei de pe trotuar nu întorc capetele, își văd de drum. Un elicopter care apare brusc deasupra, la joasă înălțime. O singură femeie, tânără, în hanorac verde, cu părul blond și chipul livid, groaznic tumefiat, se uită la scenă. Maria o privește câteva clipe, apoi se năpustește în busculada milițieni-manifestanți strigând: „Lăsați-i în pace! N-au făcut nimic!” Încasează un bulan năprasnic în spinare.

Douăzeci și șase

Maria în dubă, împreună cu cei doi tineri, în cătușe. Doi milițieni. Maria întinde încet mâinile spre fața unui milițian, care pare un manechin de ceară. Milițianul o plesnește violent peste față.

Douăzeci și șapte

Secția de miliție. Așteptare. Fețe patibulare, milițieni și delincvenți. În sfârșit, Maria este introdusă în biroul unui ofițer bătrân, dar care nu e decât căpitan. Ofițerul stă la birou. Îi face semn să se așeze pe scaunul din fața biroului.

— Stai jos, tovărășico. Numele, prenumele, profesia.

— Udrea Maria, asistentă medicală.

Ofițerul se uită prin actele ei.

— Mda... Nu prea pari adunată de pe stradă. Ce-ți veni, dom'le? Ți s-a urât cu binele?

Maria tace câteva secunde, apoi răspunde:

— Mi s-a părut că nu e cinstit. Tinerii aceia nu făceau rău nimănui. Voiau doar să spună ceva.

— Lasă-i p'ăia! Io te-ntreb pe dumneata: îți dai seama ce putea să se întâmple?

Maria ezită din nou:

— Nu știu, nu m-am gândit.

— Ee, păi cum să nu te gândești? Ești femeie cu carte. N-ai venit ieri de la coada vacii. Copii ai?

— Nu.

— Ei, vezi?...

Se ridică de la birou și ia un album din dulap. Îl pune pe birou și-l deschide. Stă lângă Maria în picioare și îi răsfoiește albumul, care conține fotografii color ale unor cadavre însângerate, întinse pe asfalt în poziții nefirești. Pozele sunt înfiorătoare.

— Ia uite aici! Toți ăștia au traversat prin loc nepermis. Nici ei nu s-au gândit când au călcat de pe trotuar pe carosabil.

Maria întoarce capul șocată.

— Nu-ți place, ă? Te cre' și io...

Se așază la birou.

— Ascultă la mine, tovărășico, că-s om bătrân și-am văzut multe! Mașina-i mașină și omu'-i om! S-a fărâmat, gata. Ce să-i mai faci? Cataplasme de pământ pe piept?... D-aia locul mașinii e pe carosabil și locul omului e pe trotuar. Că legile nu sunt așa, de florile mărului... Ai priceput, tovărășico?

Maria și căpitanul se privesc lung. Ofițerul spune:

— Zi cu gurița matale, să nu zici p'ormă că nu ți-am spus: ai priceput?

— Da.

Căpitanul scrie ceva într-un bonier, rupe foaia și i-o dă.

— Mergi mătăluță la casierie și-ți plătești amenda. Costă mai puțin decât un coșciug. Liber!

Maria ia bonul și iese.

Douăzeci și opt

Maria pe stradă, seara târziu. Strada e aproape pustie. Undeva spre Magheru, mergând spre Universitate.

Seara, la spitalul-clinică. Bolnavii în paturi, în salon. Fiecare cu ocupația lui. Se aud pași bărbătești, cadențați, pe coridor. E clar că sunt mai mulți bărbați. „Spionul” și „Secretarul general” ciulesc urechile. Tânărul nu pare să bage de seamă. Intră insul distins, însoțit de două gorile. Poartă pe umeri halate albe, fără mâneci, legate la gât, peste costume. Securistul face semn din cap spre „spion”. Unul dintre cei doi haidamaci îl înșfacă și-l scoate din pat. Omul vrea să-și ia papucii, își trage halatul pe el. Insul distins și celălalt

se duc la patul Tânărului. Insul distins face semn din cap. Gorila îl înșfacă pe Tânăr. Intră pe ușă profesorul, agitat.

— Ce s-a întâmplat? Ce dracu' faceți aici?

Insul distins zâmbește afabil.

— Nimic deosebit, dom' profesor. Medicina nu e infailibilă. Sunt și cazuri în care metodele dumneavoastră nu dau rezultate. Așa că dați-ne voie și nouă să le încercăm pe ale noastre.

Profesorul se sufocă de furie.

— Cum îți permiți?... Am să telefonez imediat ministrului! Legea nu vă dă dreptul...

Insul distins clătină din cap.

— Dom' profesor, dom' profesor... Sunteți un om de știință, ce naiba, chiar credeți că am venit aici de capul meu?... Ministrul matale e arestat de acum un ceas. Pentru înaltă trădare...

Profesorul se așază pe patul unui bolnav, privind în gol. În clipa în care gorila vrea să-l ducă pe Tânăr, se ridică.

— Nu mi-l lua, te rog. E un caz special, absolut inofensiv. E esențial pentru studiul meu asupra memoriei... O muncă de atâția ani. Te rog...

— Dom' profesor, văd că nu pricepeți că vi s-a făcut o favoare enormă...

Profesorul dă din mână.

— Rahat! N-aveți decât să mă luați când vreți. Nu asta-i problema. Dumneata poți să înțelegi că aici e vorba de un interes științific major?

Insul distins tace.

— Lăsați-mă să-i fac măcar ședința asta, ultima, pentru care l-am pregătit...

Prim-plan cu tânărul, care îl privește intens pe insul distins.

Maria în Piața Universității. Privește cerul înstelat, asfaltul, zidurile. Se duce lângă zidul Universității, îl pipăie. Obiectivul pe negrul zidului, se cufundă în el, apoi se retrage. Maria dispare în gura metroului.

Douăzeci și nouă

Cadru în întuneric pe o străduță care dă în Magheru. Frunzele copacilor mișcate de vânt. Nu se

aude decât foșnetul frunzelor. Obiectivul coboară încet pe o țeavă de armă, apoi arma întreagă, apoi soldatul, apoi soldații. Fețele lor, în noapte. Brusc, se activează banda sonoră. Soldații vin în pas alergător, în formație, pe străduță. Din fața lor se retrag în fugă manifestanți, în special tineri, în blugi și scurte. Strigăte de „huo”, fluierături, rap-rap-ul cadențat al alergării soldaților. O voce: „Hai, Mihaie, mai repede, că ne trage ăștia v'un glonț în cur!” Aparatul îi urmărește pe manifestanți, îi părăsește, intră pe străzi liniștite și iese la statuia lui Rosetti, de unde o ia în sus, spre Universitate. Lume pe trotuar, lume pe carosabil, circulând în toate sensurile. Grupuscule de inși care stau de vorbă. Strada care duce spre Biblioteca americană e barată de inși în combinezoane negre, cu scuturi albe și bastoane. Piața Universității. Același peisaj. Lume care se duce ca să aibă de unde veni. 6 Martie blocat de scutieri în albastru și tanchete. Spre Piața Unirii se circulă liber. Tineri și puștime, așezați pe treptele lungi de la Inter, mulți cu lumânări în mâini. Se aude scandarea: „Poenaru Bor-dea! Poenaru Bor-dea!”

Insert. Imaginea unei școlărițe superbe, în plină amiază, care își scoate bentița și își scutură pletele. Zona de contact a manifestanților cu scutierii, în mijlocul cărora este un tab și în spate alte taburi – în dreptul Interului, puțin mai sus de Inter. Firma SOCIETE GENERALE. Se strigă: Jos Ceaușes-cu!” Mult mai rar se aude și Jos comunis-mul!”

Trec mașinile de pompieri în viteză, stropind mulțimea în stânga și în dreapta, cu pompieri care dau la tulumbă, pe acoperișurile mașinilor. Urlet general, dar carosabilul se reocupă imediat.

Insert. Ceaușescu inspectând niște ruine, după cutremurul din '77, se văd niște pompieri în cadru.

Prim-planuri cu câte un securist tăcut, infiltrat în mulțime, care se uită. Pe 6 Martie, în dreptul statuii lui Mihai Viteazul – câțiva tineri care discută cu un tabist ieșit prin tambuchiul tabului.

— Hai, dom'ne! Dă-te jos și hai cu noi!

— Nu poci! râde sec tabistul.

— De ce, dom'ne?

— N-am ținută de seară. Asta de pe mine e numa' bună să intre douăspe gloanțe în ea.

Tineri, loviți cu bastoanele și îmbrânciți în dube, lângă rondul de la Arhitectură. Fata blondă, în hanorac verde, lovită și călcată în picioare de milițieni: „V-a intrat discoteca în cap, futu-ți cristoșii mă-ti de bagaboantă! Nu-ți place la muncă, jarteaua dracu'! Vrei libertate, să te fuți, las' că-ți dăm noi libertate!”

S-a format baricada: microbuze, mașini, lăzi, mese de metal de la restaurantul „Dunărea”.

Vine un Tir care se adaugă baricadei. Urale, aplauze. Se reiau lozincile cu și mai multă însuflețire. În rondul de la Universitate, unde e zona mai „rece”, un bătrân cu niște decorații pe palton stă și se uită. Vin niște tineri ducându-l pe un altul în brațe. Capul i se bălăngăne o clipă, inert. Trec spre Colțea. Moșul, care stătuse în priveală, se uită lung după mort, se hotărăște și o ia cu pumnul ridicat spre baricadă, strigând: „Jos Ceaușes-cu!” Lozincă generală, urlată, asurzitoare, copleșitoare: „Moarte lui, moarte lui! Moarte Dictatorului! Moarte lui, moarte lui! Moarte Dictatorului!”

Un curent de inși care se cam cară, spre rondul de la Universitate. Un ins care trece prin mulțime și zice: „Ehe, am început să ne împuținăm...!” Un altul, urcat pe baricadă, care urlă în portavoce: „Nu ple-căm! Nu ple-căm! Știți ce ne așteaptă dacă nu pică realesul. Nu vă fie fri-că, Ceaușes-cu pi-că!” Alt ins, care ia portavocea: „O să vă vorbească acum fiul unei vechi ilegaliste!”

Insert. Grafică tip anii '50. O siluetă subțire de femeie văzută din spate, alergând oblic, printr-un vârtej de frunze duse de vânt.

Lume care pleacă. Un zăngănit, niște pușți care împing un container de metal pe rotițe, adus de la magazinul „București” sau „Victoria”. Aplauze. Lumea se oprește, mulți se întorc.

Insert. Imagini cu Nicolae și Elena Ceaușescu în mașină deschisă, aplaudați de pe margini, în plin soare.

Se strigă din nou cu vigoare. „Jos Ceaușes-cu! Jos Ceaușes-cu!” O coloană scurtă, rectangulară, de inși care vin ca la manifestația de 23 august, pe Republicii. O cotesc la rond, spre baricadă. Strângeri de mâini, îmbrățișări: „De unde sunteți?” „Din Pantelimon.” Voce din off: „Unde sunt, domne, muncitorii? De ce nu vine

douăștrei augustu'? Ar trebui să meargă cineva să-i anunțe.”

Cadru în mulțime. Voce: „Nu trag ăștia în noi! Le e târșe că văd străinii de la Inter.”

Insert. Imagine de bărbat superb, tip occidental, zicând ceva, într-un decor hawaiian.

Un teveu, care se năpustește în baricadă și ia foc. O flacără, o pălălaie lungă și înaltă, cât jumătate din Inter. Pompierii pun jeturile pe ea. Grenade fumigene aruncate peste baricadă. Pușți, țigănuși, punkișți care le iau și le aruncă înapoi. La lumina focului, par niște salamandre nemuritoare.

Insert. O maimuță mică – macac rhesus – cu electrozi înfipți în cap, rânjind și zbierând.

Un pușți care se întoarce șchiopătând de la baricadă: „Mai duceți-vă și voi, că eu nu mai pot!”

Prima salvă de trasoare. Trasă de un pluton înspre cer. Mulțime fugind pe iarba din fața Naționalului.

— Ce fac ăștia, domne?

— N-au curaj, vez' de treabă! Sunt gloanțe de manevră!

Mulțimea, vânzolindu-se de colo-colo. Un pușți strigând: „Cine-i mic și dă din mână și-are patru la română?!” Centura subțire de câteva rânduri din fața baricadei (baricada continuă să ardă cu flacără înaltă, jeturile pompierilor par neputincioase) continuă să strige: „Nu vă fie fri-că, Ceaușes-cu pi-că! Nu vă fie fri-că, Ceaușes-cu pi-că!” și „Nu ple-căm! Nu ple-căm!”

Altă salvă de trasoare. Din nou, unii fug pe iarba din fața Naționalului. Un trasor mușcă un balcon de la etajele de sus ale Interului, stârnind o jerbă de scântei. Fluierături, râsete, o voce din mulțime: „Bă, trage, bă, drept, că te bagă la bulău!”

Brusc, totul se accelerează. Reprizele de trasoare pe foc automat se înclină la unghi spre în față, ajungând să treacă pe deasupra capetelor celor din primele rânduri. Un tanc forțează baricada.

Repriză de trasoare. Prim-plan cu primul dintre tinerii năluciți Mariei de-a lungul filmului. Brusc, o gaură în frunte, dâra de sânge prelingându-se pe față. Nu se aude zgomotul împușcăturii, tânărul nu tresare. Doar trăsăturile i se întristează, ca de o mare mâhnire, pleacă

ochii ușor, filmat cu încetinitorul, se întoarce și dispare în întuneric.

Repriză de trasoare. Al doilea tânăr, cel văzut de Maria la sediul Securității. Secvența se repetă cvasiidentic. O dată și încă o dată. Ultima va fi o fată, căreia, când îi apare gaura în tâmplă, îi vor da lacrimile, fața rămânându-i însă imobilă, îndreptată spre cameră, în lumina pâlpâitoare a focului.

Un tanc rulând în viteză, venind de pe 6 Martie și cotind ametitor în dreptul rondului de la Universitate, țâșnind pe Republicii. Zgomotul înspăimântător al mitralierei de pe tanc, „cățeaua”. Doi tineri repezindu-se dintr-o latură, cu două borcane de conserve, pe care le aruncă în blindajul tancului.

Imagine de sus, a represiunii. Se aude bâzâitul amortizat, de fond, al elicopterului.

Dimineață. Imagine de la nivelul asfaltului, ca și cum ar fi văzută de un om culcat pe o parte. Jeturi de apă, mături care mătură, picioare încălțate în bocanci paradiți, apa însângerată curgând pe treptele metroului. Voce: „Râcâie cu baioneta, Vergulescule! De unde pizda mă-sii au avut ăștia vopsea din asta?...”

Imagine smucită, ca și cum ar fi aruncată camera într-un camion. Fragmente de membre și figuri însângerate în penumbră: apoi, închiderea ușilor camionului.

Deschiderea ușilor. Crematoriul uman. Cadavrele – în mare majoritate de tineri și adolescenți, chiar și câțiva copii – sunt cărate și stivuite pe mese lungi de tablă. Voci: „Dom'le, nu pot să bag atâția, așa de repede. Se înfundă cenușarul...”

„Ba o să-i bagi pă toți! Pă toți, te privește cum faci. La șapte treaba să fie terminată!”

„Atunci, măcar scoateți-le țoalele de pe ei.”

Cadavrele sunt căutate de acte, de chei, de alte obiecte personale, buzunărite profesional de mâini experte. Apoi dezbrăcate. Primul băgat în cuptor. Se vede limpede pe ferestruică cum arde. Momentul ridicării cadavrului ca și cum ar învia. Al doilea. Al treilea. Zgomot de cuptor duduind.

Urlet lung. Înspăimântător. Răcnet neomenesc, întins pe 6–7 secunde.

Retragerea aparatului, care ne descoperă sala de laborator din biroul Profesorului. Pe scaunul din stânga Tânărului, care-și ține fața în mâini, având „coiful” pe cap, Profesorul, șocat vizibil, cu ochii umezi. Pe scaunul din dreapta Tânărului – o garoafă roșie.

Treizeci

Pastă cu sânge mult, scuipată în chiuvetă. Maria termină să se spele pe dinți, dă cu mâna pe sub jetul de apă împrăștiind-o prin chiuvetă și spălând pasta cu sângele.

În fața oglinzii, Maria se piaptănă. La radio, o muzică antrenantă. Maria închide radioul și iese. Prim-plan pe închiderea broaștei automate. Tânărul de alături zâmbește și zice:

— Bună dimineața, Prințeso! Iar o iei de coadă?

Maria zâmbește și ridică din umeri.

— Păi, ce să fac? Încă nu mi-au venit banii de la moșie.

În lift, cei doi bătrâni comentează:

— Domnu' Filip, îmi ții și mie rând la lapte? Că trebuie să mă duc până la poștă...

— Vă țiu, vă țiu. Duceți-vă-ți unde aveți treabă, că și-așa nu cred s-aducă ăștia până-n zece.

Maria și vecinul o iau în direcții opuse.

— O zi bună, Prințeso!

Maria face cu mâna:

— La revedere!

Treizeci și unu

Zi friguroasă de iarnă, dar cu soare. E o altă lumină decât a fost până acum. Maria întâlnește cadavre de câini înțepeniți, ca niște jucării mari, pe care un ins cu o roabă vine și îi încarcă luându-i de câte un picior. Zgomotul cadavrelor țepene izbind metalul.

Treizeci și doi

Stația de troleibuz. Aceeași lume, dar care acum vorbește, se mișcă, joacă pe loc de frig. Aceeași secvență de înghesuială și urcare în forță în troleibuz, dar cu zgomot, cu apostrofări.

Treizeci și trei

Maria trece prin Piața Romană, de unde monumentul lui Tudor Vladimirescu a dispărut și peisajul e cel actual.

Treizeci și patru

Se repetă secvența de la spital, cu Profesorul în salon. Ajunge la „Secretarul General”. Omul îl așteaptă tot corect, cu mâinile pe lângă corp, în pat, dar nu mai are căciulă și e cu halatul de molton roșcat pe el, nu cu paltonul.

— Cum merge, tovarășe Secretar General?

Omului îi joacă ochii în lacrimi.

— Trebuie să trimitem trupe la graniță. Să decretăm stare de asediu și mobilizare generală. Să formăm detașamente de muncă, luptă și apărare. Le-am dat prea multă libertate la tinerii ăștia și o să distrugă țara... Mișună peste tot agenții străini. Trebuie să apărăm unitățile militare, fabricile...

— Fiți fără grijă, tovarășe Secretar General, am dat toate ordinele. Totul e sub control, tovarășe Secretar General.

Ajunge la Tânăr.

— Dumneata ne părăsești. Poate, totuși, ne mai întâlnim. Nimeni nu știe totul despre el însuși. Tânărul zâmbește.

Treizeci și cinci

Maria și Tânărul pe Podul Grand. Reclama – COMPUTERLAND. LUMEA CALCULATOARELOR. Acord lung de saxofon. Încet, camera se ridică până ajunge în filmare de sus, din elicopter. Zgomotul aparatului. Apoi, camera

panoramează șinele de cale ferată pierzându-se în zare. Ultima imagine e cerul cu niște norișori albi. Zgomotul elicopterului rămâne, insidios, până în ultima clipă.

CONSTRUCȚIA

Una dintre cele mai interesante experiențe pe care ți le poate oferi această lume este să fii fizician nuclearist și să te miști fără echipament de protecție într-un câmp de radiații gama dure. Pentru un neofit, senzațiile de ușoară arsură, mâncărimile, înțepăturile în ochi, apoi amețeala și „bronzul" care se așează pe piele nu înseamnă foarte mult. Ție însă, observator rutinat, ți se derulează în spatele ochilor, ca într-un film documentar, panorama moleculelor sfâșiate prin ionizare, proporțional cu energia absorbită de țesut, burdușirea cu electroni a nucleotidelor, în special a citozinei și adeninei, apariția de cromozomi dicentrici și celule aneuploide. Cuvinte, cuvinte. Dar în spatele lor tu știi că se ascunde un chip fără păr și dinți, cenușiu, schimonosit de spasmele morții. Rezistența țesuturilor vii la radiația ionizantă e cu atât mai scăzută, cu cât sunt mai tinere.

Dar pentru asta nu e nevoie să mergi până la Cernobîl. E suficient să intri în tortul de piatră supraetajat dintr-o margine cu lac a orașului – opera unui cofetar nebun, cum spunea cineva. Să străbați coridoare imense, scăldate în lumini palide, verzui, să privești prin ferestre cât trei staturi de om forfota turmelor de șobolani și să rămâi. Primele efecte nu vor întârzia să apară: o neliniște vagă, dar persistentă, o încordare a mușchilor și nervilor, un țiuit profund și continuu instalat în creier. Pleci nemulțumit, amețit, dar e deja prea târziu, a doua zi te vei întoarce. Și a treia, și a patra.

Încet-încet, începi să te miști ca în transă. Un aer anume se așterne pe chipul tău, prietenii se grăbesc să se îndepărteze. Încordarea crește, neliniștea te răscolește ca un frison, dar ele sunt și mai chinuitoare când ești în afara construcției maligne. Privești curios măștile împietrite care glisează pe lângă tine, pe lungile coridoare, până când te străbate gândul că și tu arăți la fel. Luciditatea se inflamează la maximum: dezamăgite, din ce în ce mai puținele femei cu care te culci îți privesc ochii reci, niciodată tulburați. În ultima fază, care poate

dura luni sau chiar ani, apar plăsmuirile. Mai întâi o sudoare sângerie brobonind pereții. Apoi jerbe de șerpi care se lasă sâsâind din candelabre. Diavoli colorați își ițesc rânjetele pe la colțurile cufundate în penumbră. La fiecare pas, în dalele de marmură se cască gropi pătrate, aburind. Un zgomot neîmpăcat, nedeslușit, o pastă de gemete și strigăt izvorăște de peste tot, biciuindu-te cu o ucigătoare nostalgie.

Nu mai poți și nu mai vrei să ieși afară. Umbră între alte umbre, dospești în bârlogul tău, lățindu-te și lăbărțându-te, în minte cu imaginea amoebei uriașe care vei deveni.

Când târziu, într-un anotimp incert, artificieri tineri vor dinamita intrările și își vor descărca îngroziți armele în creatura de coșmar, doar unul dintre ei, cel mai tăcut, va observa încremenind, pe ceea ce a fost cândva fața ta, blând și recunoscător, zâmbetul.

DOR DE CEAUȘESCU

Îl întâlnesc uneori, în nopțile fără somn, printre copacii prăfuiți și scheletele etajate pe cerul scânteietor. Poartă același palton, descheiat la toți nasturi, plin de pete pământii, același fular cenușiu; căciula și-a pierdut-o pe undeva.

Nu mă bagă în seamă, nici nu pare să mă vadă. Molfăie o bucată de pâine neagră. Mestecă greu, firimiturile se opresc în țepii bărbii. Privește cu ochi albi spre granița nedeslușită dintre sus și înainte.

Apoi, cete de băieți și fete năvălesc din întuneric, dansând un rock numai de ei auzit, tăcuți și neînchipuit de veseli. Băieții poartă florile înfipte în piept, fetele în tâmple. Găurile din pieptul bătrânului sunt astupate cu cârpe și bucăți de ziar. Îl sâcâie, nu-l lasă în pace. Se rotesc înlănțuiți în jurul lui, îl salută milităreşte, se așază pe jos și se ridică toți odată, aplaudând. O fată îi pune în față un băiat în geacă gri, sclipitoare, își lipește ochiul de craterul dintre omoplații băiatului și face semne cu mâna: mai la stânga, mai la dreapta. Râd toți. Bătrânul fuge greoi, împiedicat.

Câteodată îi găsesc adunați în jurul focului. Bătrânul își încălzește mâinile în flăcări, ei murmură un cântec. Apoi mă întorc spre el și îl rog.

Întoarce-te, îi spun, întoarce-te și scapă-mă din zgomotul și furia asta orbitoare. Pune-ți iarăși tălpoaiele de piatră peste țară; îngheață apele, închide guri, leagă ochi și leagă-mă și pe mine, strâns, să nu mă mai pot risipi în patru zări. Mătură gunoiul nou și presară la loc gunoiul vechi, cu izurile-i râncede și cunoscute. Pune stăvilarele de lemn viiturii de vorbe, trimite-mă în temnița creierului, de unde cu atâta nesăbuință am fugit. Îmi lipsesc, bătrâne, ochii tăi seci, de mârlan dibaci și crud, hârâitul sinistru al vocii, mutra scroafei sălbatice cu care conviețuiai, haita de tovarăși ticăloși până la tandrețe. Izvoarele de ură care mi-au spulberat oboseala de a trăi. Dă-mi înapoi cărțile, singurătatea, risipa anilor, Aruncă-mă în margine, ca să mă pot ghemui din nou în centrul ființei mele. Pe mine, mie, redă-mă.

Nu răspunde niciodată. Privește volutele roșii, galvanizat de ură și dispreț, murmură ceva de neînțeles și dă din mână. Într-un târziu, focul moare și ei pleacă, se pierd în beznă, un moșneag cu părul vâlvoi și pulpanele paltonului fluturând, înconjurat de tineri cu fețe livide.

PE CREASTA VALULUI DE SÂNGE

Lumea de azi, lumea de după războiul ideologiilor, seamănă tot mai mult cu un bâlci al omorului. Aproape că nu e zi de la Dumnezeu fără un atentat, o încăierare sau un război în toată regula, întreprinse pe motive etnice, religioase sau rasiale. Se împlinește un sfert de veac de violență neîntreruptă în Ulster și cam tot atâta de înfruntare nemiloasă între arabi și evrei pe tot cuprinsul planetei. Organizația separatistă bască ETA tocmai a reușit să ucidă un general, un șofer și un soldat. Buenos Aires-ul abia trezit din coșmarul exploziei care a distrus imobilul unei organizații evreiești, ucigând 89 de oameni, se pregătește pentru altul, asemănător. După ce și-au înmormântat conaționalii aduși în sicrie de zinc din Algeria, polițiștii din Paris controlează actele oricui are tenul mai măsliniu. Metroul din Londra poartă pe pereți instrucțiuni pentru cazul că observați o geantă părăsită, americanii nu și-au revenit încă din șocul World Trade

Center. Cu o încăpățânare care scoate din sărite chiar și Belgradul, sârbii bosniaci continuă să ucidă și să fie uciși pe un drum care nu duce nicăieri. Pare greu de crezut că tot acest mozaic convulsiv ar putea avea un numitor comun, un principiu ordonator.

Să facem un exercițiu de suspendare temporară a orgoliului de rasă și să privim istoria umană dintr-un punct de vedere puțin diferit, imaginându-ne că, pe traseul secolelor, *omul nu este pasagerul, ci vehiculul.* Un vehicul care transportă o încărcătură mai ușoară decât fulgul, dar atotstăpânitoare – entitățile informaționale: filosofii, bancuri, religii, teoreme, tehnologii, romane, formule chimice, filme, rețete culinare și toate celelalte. Să forțăm apoi aducerea în minte, fie și pentru o clipă, a amețitoarei idei că *istoria este a informației, și nu a omului,* că tot ceea ce se întâmplă cu noi de câteva mii de ani încoace nu reprezintă altceva decât încarnarea evoluției formelor informaționale, meduze diafane plutind printre și prin noi, și manevrându-ne cu pseudopodele lor lungi și unduitoare. Pentru a fixa imaginea, să folosim o analogie darwinistă grosieră: comunismul, fascismul, fundamentalismul pot fi asemuite cu dinozaurii din mezozoic, iar dezvoltarea rețelei electronice informaționale mondiale, cu apariția mamiferelor.

În timp, polul informațional al globului și-a schimbat, aidoma polului magnetic, poziția. Cândva, punctul de maximă densitate și complexitate informațională a fost între Tigru și Eufrat, apoi în China, apoi în Grecia, de unde s-a mutat în Peninsula Italică și de-acolo în lumea arabă. A urmat Europa și, în sfârșit, America de Nord, de unde tocmai migrează înapoi, spre zona Asia-Pacific. Sensul acestor zig-zag-uri pe mapamond nu poate fi dat decât de un *principiu al reducerii dezechilibrelor informaționale.* Mișcarea informației, între puncte cu intensitate diferită ale câmpului informațional, nu poate fi stăvilită. Cel mult frânată: Inchiziției i-au trebuit câteva sute de ani pentru a fi penetrată de informația că Pământul nu e centrul Universului. Comunismului, 70 de ani ca să tot conducă la groapă capitalismul. Fiecare dictatură se caracterizează, în primul rând, printr-un baraj informațional, care sfârșește, inevitabil, prin a se nărui.

În clipa de față se înregistrează pe plan mondial o adevărată epidemie informațională, venind dinspre S.U.A. și Occidentul copleșit de americani. De la rețeta Coca-Cola și până la modelul democrației liberale, totul, purtat pe aripile CNN-ului, se prăbușește peste țările unde intensitatea informațională e redusă. În orașele Vestului e deja vizibilă o anumită nivelare obositoare care predomină în peisajul informațional: peste tot aceleași firme și filme.

Toate atacurile explicabile prin intoleranță etnică și religioasă, xenofobie, rasism, nu sunt, în ultimă instanță, decât încercări disperate de a păstra identitatea unor grupuri umane prin blocarea mișcării libere a informației. Un motiv puternic, subconștient poate, care face din evrei ținta atâtor agresiuni este faptul că, fiind un popor mobil și versatil, au fost dintotdeauna niște vectori extrem de virulenți în molipsirea de informație.

Lipsa de viitor a unor astfel de gesturi devine vizibilă dacă ne gândim chiar la armele cu care se comit: în marea majoritate a cazurilor, ele nu sunt fabricate în țara atentatorilor, conținând deci informație străină!

Un exemplu de stat-națiune, care a înțeles de timpuriu că nu aceasta este calea, e Japonia. În loc să încerce să se închidă, după un război catastrofal, tradiționalista Japonie s-a deschis la maximum, absorbind tot ce se putea din Vest. Rezultatul: nu numai că nu și-a pierdut identitatea, dar a devenit o mare putere mondială.

Nu putem fi atât de naivi, ca Francis Fukuyama, încât să credem că diseminarea democrației liberale, cu modul de viață aferent, va pune capăt istoriei. După ce migrează, informația se transformă pe noile suporturi până la a nu mai semăna deloc cu formele originare. Noul centru de putere al lumii care vine, zona Asia-Pacific, e un exemplu concludent.

Firește, distanța dintre aceste raționamente și ființa teroristului arab, evreu, basc, nord-irlandez, sud-american, bosniac, care, nemăsurat de singur în miezul morții, strânge la piept valiza cu explozibil sau pistolul automat, pare uriașă. Căci nu putem cere unui om, și, mai ales, unuia ce nu cunoaște nici mila, nici teama și l-a pierdut pe Dumnezeu (de la cel care ucide – fie și în numele religiei – Dumnezeu își întoarce fața), să

conceapă că nu este decât o măruntă ilustrare a unui principiu, pe cât de inuman, pe atât de inexorabil, care călărește creasta valului de sânge.

COPIII FIAREI

Ani întregi prizonierii găinii-șarpe, născuți în bârlogul ei, cu singure jucării osemintele părinților, i-am privit năpădiți de o fericire uimită capetele în sfârșit răstignite în prag, am apăsat cu degetul corneele uscate și reci, am răscolit cu bățul boturile năclăite de balele verzi. Cu toții ne-am opintit să întoarcem znamenia cu burta în sus, cuprinși de dorința nemărturisită de a-i vedea sexul, pe care-l bănuiam monstruos sau inexistent.

Câteva zile am rămas să cântăm în fața peșterii, strânși unii în alții în jurul focului, amețiți de libertate și de mirosul de hoit, prea temători să plecăm prin negura codrului ghicit a fi fără capăt. Și pentru că nimeni nu-și lua inima în dinți, am hotărât să ne jucăm de-a v-ați ascunselea. Așa ne-am risipit cu toții în pădure. Iar cel pe care căzuseră sorții să se facă, după ce ne-a privit printre degete cum dispărem, a lovit poate cu palma scoarța copacului strâmb, a scuipat-o și s-a întors în peșteră.

Alți ani s-au dus de când, în grupuri mici sau solitari, rătăcim prin hățișuri. Crengile n-au scăpat nici un prilej să ne zgârie, păsăretul ne fluieră când trecem, până și lupii fug agale, chelălăind disprețuitor la apropierea noastră.

Știm acum să nu știm ce e mila. Cu arme sărace, pândim stolurile de ptarmigani, ne năpustim asupra lor răcnind sau în tăcere, nu ne oprim până nu umplem locul de aripi răsfirate și ochi sticloși. Călcând astfel legea pădurii, căci ptarmiganul, cea mai proastă pasăre din lume, singura speranță a rănitului, a bolnavului care o poate prinde cu mâna goală, nu este îngăduit a fi ucis de un om în putere.

Rareori, în nopțile când aerul se umple ca de foșnetul a mii de reptile târându-se pe piatră, se întâmplă să dăm peste vreunul din noi în desiș. Cine-i? Sunt eu. Care eu? Parola, sau dacă nu, luminează-ți fața, ca să te pot ucide.

La începutul drumului nostru fără țintă, visam mai cu seamă, vagi și colorate, orașele de dincolo de marginea pădurii. Acum, când apucăm să adormim cu genunchii la gură prin vreo scorbură părăsită de viespi, tot mai des ni se arată în vis uriașe mamele cenușii și zgrunțuroase, cu sfârcurile roșii ca sângele, pe care tânjim plângând prin somn să le apucăm cu buzele înfierbântate de presimțirea laptelui cretos și rece.

Împreunările noastre, grăbite și brutale, cu geamătul oprit în gât și priviri iscoditoare aruncate în jur, sunt sterpe ca loviturile de cuțit.

Nu știm de unde venim, unde ne ducem, cât mai avem de rătăcit prin această sălbăticie nemăsurată. Adânc, în fiecare din noi dospește speranța, nici măcar bănuită, că vom găsi într-o zi, în tufele de la marginea unui anume luminiș, un pui de găină-șarpe. Că-i vom deschide cu infinită tandrețe pleoapele lipite, îl vom șterge de lichidul lipicios și-l vom strânge la piept cu resemnată fericire.

KOSOVOMUL

Din câte aud, s-ar pune problema să se închidă abatorul din Iugoslavia. Și să se deschidă șantierele – potrivit d-lui Jamie Gură de Aur, la bordul fiecărui bombardier se găsesc, alături de pilot, câte un arhitect și un inginer constructor care produc deja schițele de proiect pentru noile clădiri, în vreme ce sunt făcute praf și pulbere cele vechi. În fond, NATO poate fi privit și ca o firmă de demolări, pe care am putea s-o chemăm și la noi: câteva rachete pe Tractorul și pe Roman Brașov – odată lichidate, le putem scoate la privatizare. Faptul că e posibil să fie făcuți pilaf și niscai colaterali nu trebuie să ne îngrijoreze.

Nu cred că Vestul se va mărgini să reconstruiască doar fabricile, casele, drumurile, podurile Iugoslaviei. America e o țară mare. Dumnezeu însuși trebuie să circule cu atenție prin cer – nu degeaba mr. Clinton l-a trimis pe Papa la mănăstire. Așa că moartea nu poate fi o problemă pentru tehnologia americană. Cetățenii iugoslavi trebuie sfătuiți să nu-și îngroape morții, nici măcar pe cei adunați cu fărașul. Să-i pună la frigider – dacă mai au curent. Am ferma convingere că, după ce se

va fi stins zgomotul ultimei explozii, NATO va deschide niște centre de colectare a rămășițelor omenești. Transportate în marile clinici americane, acestea vor fi recompuse potrivit pozelor puse la dispoziție de rude. Oasele lipsă vor fi înlocuite cu implanturi de titan sau kevlar, în găvanele ochilor scoși vor fi montate microcamere video cuplate la nervul optic, în loc de artere – teflon, latexul va umple golurile din carne, bucățile de creier smulse pot fi compensate perfect cu nanocipuri, iar o pompă inteligentă pe baterii de litiu se va dovedi, vorba premierului Vasile, mai bună decât o nenorocită de inimă sârbă sau albaneză predispusă la infarct.

Suturile cu laser vor finisa aceste adevărate opere de artă.

E-adevărat, nu poate fi cu totul preîntâmpinată, având în vedere că se lucrează cu chisălița iugoslavă, situația ca vreo mână de sârb să fie plantată pe un trup de albanez, sau invers. Ba chiar cred că Occidentul nu va pierde prilejul de a da lovitura de grație purificării etnice, mixând deliberat și măiestru resturile de albanezi cu resturile de sârbi.

Rezultatul va fi, îmi îngădui să sper, omul balcanic de tip nou – kosovomul. Eliberat de pulsiuni naționale detestabile, multicultural, politic corect, vindecat de nebunia de a nu ceda în fața celui de sute de ori mai puternic, kosovomul se va întoarce din America printre ai săi. Nu cred că îl vor împiedica să fie vestitorul noii Ere în Est vagul fâsâit al rotirii globilor oculari și o anumită paloare a feței.

FAȚA ÎNTUNECATĂ A LUNII

Primul pas al omului pe un alt corp ceresc este o consecință a nazismului și comunismului.

Secolul pe cale să se încheie va rămâne în istorie ca secolul utopiilor puse în practică. Un regim totalitar, derivat din utopie, poate mobiliza în mod nenatural toate resursele unei societăți pentru realizarea unei viziuni aparținând câtorva oameni sau chiar unuia singur. Utopia nazistă a născut acel gigantic angrenaj politico-militar care a forțat în Germania o dezvoltare rapidă, fără precedent, a tehnologiei de război. Prin urmare, la

jumătatea acestui secol, nemții au creat cel mai avansat mijloc aerian de luptă: rachetele V-1 și V-2, cu care au pisat Anglia.

După război, americanii și rușii au declanșat o adevărată vânătoare de rachetiști germani. Când, în octombrie 1957, URSS lansa pe o orbită circumterestră primul obiect făcut de mâna omului, sputnikul, președintele Eisenhower i-a chemat pe șefii serviciilor secrete și i-a întrebat: „De ce rușii pot și noi nu?" Spionii-șefi au răspuns: „Rușii au găbjit nemți mai buni decât cei pe care am putut noi să punem mâna." Cursa spațială a URSS-ului, în totală neconcordanță cu starea economiei sovietice, a mai înregistrat un mare succes: primul om în Cosmos – Iuri Gagarin, 12 aprilie 1961. Era prea mult pentru orgoliul Americii. Înainte de a fi împușcat, președintele Kennedy a apucat să lanseze programul Apollo, menit să depună un american pe Lună înainte de 1970. Ceea ce s-a și întâmplat.

Un pas mic pentru om, un pas mare pentru omenire... Omenirea nu era evoluată interior pentru acel triumf născut prematur, sub presiunea utopiei. Armstrong și Aldrin au lăsat pe Lună o placă comemorativă pe care scria că evenimentul e dedicat păcii în întreaga lume. Asta în condițiile în care dacă – lucru nu foarte improbabil – capsula spațială ar fi deviat la intrarea în atmosferă și n-ar mai fi căzut în Pacific, ci pe țărmul Mekongului, în Vietnamul de Nord, cei trei astronauți americani n-ar mai fi făcut turnee triumfale pe întreg globul – ar fi fost executați pe loc, la vederea steagului de pe umărul costumelor spațiale, de vietcongii ieșiți din junglă.

După ce, până în 1972, americanii au mai suit încă 12 oameni pe Lună, un congresman s-a întrebat public: „Cât mai plătim din buzunarul contribuabilului ca să țopăie niște inși pe maidanul ăla de sus?" Așa că banii au fost îndreptați spre un scop mai nobil: arma ultimă, scutul orbital „Războiul stelelor", menit să dea lovitura de grație URSS-ului. După încheierea lungii agonii a comunismului sovietic, caprele au putut să pască liniștite iarba răsărită prin pista cosmodromului de la Baikonur. „Mărețul vis al umanității" lua vacanță *sine die.*

Lucrurile nu s-au petrecut deci așa cum imaginau autorii de science fiction ai anilor '50 și '60 – colonii

pământene pe Lună până în 2000, apoi debarcarea pe Marte, și mai departe, spre Jupiter, spre Venus... Până să cucerească alte planete, Statele Unite consideră mai rentabil să pună stăpânire pe asta, iar țarul Boris nu mai știe cum să se țină pe sine în scaunul de la Kremlin, darămite să mai țină ceva pe orbită. Oamenii nu mai privesc astăzi spre cer decât ca să vadă cum e vremea sau dacă se mai bombardează ceva.

În romanul *Sfârşitul copilăriei,* Arthur C. Clarke construiește un destin extraplanetar pentru specia umană. Într-o îndepărtată zi din viitor, se va naște o generație de copii mutanți, care se vor căuta unii pe alții venind de pe toate continentele. Vor rupe orice legături cu părinții pentru a coagula într-o psihoentitate supraumană, a *cosmic mind,* care va părăsi Terra ca un roi strălucitor, pentru a se alătura altor minți cosmice născute în leagăne planetare. Dimpotrivă, marele umanist sceptic Stanislaw Lem afirmă în capodopera sa *Solaris* că omul n-are ce căuta în Cosmos, că n-are ce face cu alte inteligențe, păroase, silicoase sau pur energetice; omul are nevoie doar de om sau de oglinzi în care să se contemple; chiar la ani-lumină de Terra, ar duce cu sine aceleași mizerii, aceleași obsesii care îi chinuie sufletul – așa că ar face mai bine să stea acasă. Deși, în *Solaris*-ul său cinematografic, Andrei Tarkovski spune splendid că trebuie să plecăm în Cosmos pentru a învăța să iubim cu adevărat fragilul nostru Pământ și umanitatea – un kilometru cub de materie vie gânditoare în nemărginirea spațiului sideral –, mi-e teamă că multă vreme dreptate va avea Lem, ucigașul de mituri.

La Ierusalim, pe Golgota, există o urmă de palmă – acolo s-a sprijinit de zid Iisus, doborât de cruce. Secole de-a rândul, milioane de oameni și-au potrivit palma în urma însângerată, adâncind-o în piatră cu câțiva centimetri. Urma de bocanc lăsată de Armstrong în praful lunar mustea de sângele milioanelor de oameni omorâți de Hitler și Stalin.

CÂT DE BINE ȘTIA SĂ GREȘEASCĂ MIHAI EMINESCU

Nu era un elev strălucit. Nu avea în ochi scânteia rece a unui mic Gauss sau Euler. Repeta pe loc ce-i spuneam, cu un sârg care nu părea în legătură cu cât înțelegea. Dacă îl rugam să tacă și să încerce să asculte cu atenție era mai rău, se bloca de tot. Mă obișnuisem să-i aud vocea, ca un ecou al vocii mele: oricare ar fi epsilon mai mare ca zero, epsilon mai mare ca zero, determinarea rădăcinilor ecuației de gradul trei, de gradul trei...

Îmi amintesc o Dacie gri cu doi brazi legați pe capotă, un ins în trening negru alergând prin zăpadă și imaginea genunchilor unei femei, între cizme și fustă. Asta priveam pe fereastră, fără să văd, în vreme ce psalmodiam: fie o funcție, definită pe mulțimea numerelor reale, cu valori în intervalul închis... Sau poate că imaginile acelea sunt de altundeva și de altcândva – amintiri false, lipite pe creier ca niște abțibilduri. Poate că era vara târziu și țipa o pasăre când elevul meu papagal n-a mai îngânat nici definită pe mulțimea numerelor reale, nici cu valori în intervalul închis. A articulat cu o voce ștearsă, atonă, parcă nu era a lui: *da' de ce să fie o Funcție, dom' profesor*? *N-ar putea să nu fie*?

Dacia gri s-a oprit pe zebră în scrâșnet de frâne, omul în trening a stat din alergat cu ochii la cer, iar pe genunchii femeii au apărut picături prelinse de sânge. Universul s-a spart în cioburi, ca o fereastră spulberată de rafala neființei. Iar glasul îngerului exterminator suna ca un ecou al unor vorbe niciodată rostite: n-ar putea să nu fie, dom' profesor?

Palatele de cristal ale analizei, ale geometriilor lobacevskiene, gaussiene, riemanniene, lemniscata lui Bernoulli, lunulele lui Hipocrat, cicloida, cardioida, faldul și rândunica lui Thom, fractalii lui Mandelbrot – mormane de ruine sub un imens nor de praf. Întrebarea ieșită din gura puștiului izbise fundamentele matematicii ca o rachetă cu cap nuclear. Aici, în această întrebare, zace cheia neînțelegerii care face atâtea generații de elevi să spună cu mândrie scârbită: „Matematica nu mi-a plăcut niciodată."

O reacție de cele mai multe ori justificată. Profesorul vine și spune: azi vom învăța despre teorema lui Lagrange. Urmează enunțul teoremei, un exemplu-

două, ca să se vadă cum funcționează, după care exerciții și probleme. Matematica devine astfel un joc cu forme goale, cu reguli de ținut minte, cu variabile mute, fără nici o legătură cu realul – un fel de rebus, un șah, un icsuri-cerculețe. Nici o clipă profesorul nu-și pune problema justificării ontologice, a motivelor pentru care noul obiect abstract, teorema lui Lagrange, trebuie adus pe lume – o lume și așa destul de aglomerată. În mod instinctiv, omul standard mediu (OSM) tinde să respingă construcțiile abstracte care vin să se adauge lumii existente. De ce să mai fie o funcție, când și așa, există cuier, asfalt, tabla înmulțirii, hărți și ciuperci umplute? De ce a decretat un ins, la un moment dat, că să fie o funcție în loc să se ducă să bea o bere? Măcar să fi supus la vot nașterea funcției...

Legea conservării cantității de informație. În Evul Mediu, ea se numea „briciul lui Occam": folosind cât mai puține lucruri, trebuie explicate cât mai multe. Un concept care nu e perceput ca având vreo legătură cu realitatea, care nu pare a reflecta nimic din lumea înconjurătoare, înseamnă informație adăugată. Întreg sistemul de referință definit de experiența existențială a OSM este pulverizat; după „fie o funcție", se deschide un tărâm cețos, cu căi mișcătoare și impalpabile, pe care nu le poți străbate decât cu ajutorul unor incomprehensibile rețete magice. Contactul cu matematica este definitiv ratat.

Dar plăsmuirile literaturii, teatrului, filmului? Ele de ce nu produc decât mult mai rar astfel de șocuri negative OSM-ului? Potrivit clasicilor teoriei ficțiunii, răspunsul ține mai degrabă de dreptul comercial: între producător și consumator se încheie un *contract de ficțiune,* care generează, la acesta din urmă, o *suspendare voluntară a incredulității.* Nu pretind că asta e viața reală, spune în contract producătorul, dar, dacă accepți convenția paginii scrise, a spațiului scenic sau a peliculei, s-ar putea să obții până la urmă un ecou emoționant al realului în sufletul tău, consumatorule. Cu această speranță pleacă la drum receptorul de ficțiune, urmând să fie sau nu dezamăgit. Speranța aceasta nu este, de cele mai multe ori, asigurată în cazul predării științelor exacte.

Situația e descrisă perfect într-o judecată greșită a lui Eminescu: „*C-un cuvânt, ştiinţele de stat şi cele juridice nu sunt, asemenea astronomiei, matematicei, mecanicei, ştiinţe absolute, ci istorice şi cazuistice oarecum. Pentru o stare de lucruri dată, ele au un sistem dat. De aceea, ele trebuiesc predate şi învăţate în mod genetic, arătându-se cum o stare de lucruri s-au dezvoltat dintr-o alta şi o teorie dintr-alta, ceea ce la astronomie, de ex., ar fi un lucru cu totul de prisos.*" Nu este adevărat: învățarea genetică, așa cum o numește Eminescu, e cât se poate de necesară și în cazul matematicii, mecanicii, astronomiei. De pildă, poți să spui elevilor că √2 este un număr irațional, să-l definești prin faptul că, spre deosebire de numerele raționale, nu există două numere întregi astfel încât raportul lor să fie egal cu √2, că, extrăgând efectiv rădăcina pătrată din 2, rezultă 1,41... un șir infinit de zecimale în care nici cel mai puternic computer nu poate găsi o regulă de repetiție. Unii or să țină minte toate astea, alții nu. Numărul irațional pare o creatură născută din neant în mod expres pentru a chinui creierii unor elevi nevinovați.

Dar dacă începi prin a spune cu totul altceva? Și anume: vechii matematicieni greci din școala lui Pitagora creaseră o geometrie care se îmbina perfect cu știința numerelor raționale, adică a numerelor care pot fi obținute prin raportarea unui întreg la altul. Într-o zi a venit un necunoscut și le-a pus pitagoreicilor următoarea întrebare: cu cât este egală diagonala pătratului având latura egală cu 1? Aplicând chiar teorema ce-l va face celebru peste veacuri pe maestrul lor, discipolii au obținut un număr care ridicat la pătrat trebuia să fie egal cu 2. Acest număr nu putea fi găsit cu de-afurisenie printre raționale. Întreg edificiul de asemănări, segmente proporționale, egalități, având în centru teorema lui Pitagora, întreaga geometrie construită numai cu rigla și compasul s-au făcut țăndări. Noul soi de număr a fost numit *irațional,* ceea ce nu înseamnă nicidecum că s-ar afla în afara rațiunii, că nu ar fi produsul unui raționament, așa cum cred mai toți cei care își mai amintesc de el din liceu. Termenul latin utilizat este cel care înșală: *ratio* înseamnă și rațiune – raționament, și

raport aritmetic. Irațional înseamnă de neobținut printr-un raport aritmetic.

S-a păstrat până în zilele noastre *blestemul* formulat de pitagoreici la adresa individului care pusese întrebarea. Departe de a-l admira sau a-i mulțumi pentru pasul înainte în cunoaștere, ei l-au urât pentru că a sfărâmat seninătatea templului vechii geometrii. *Mutatis mutandis,* pitagoreicii aveau ceva din elevul meu care mă întreba, plictisit, ca un bărbat de 43 de ani o fată de 21, gravidă: nu s-ar putea să nu fie?

Iată de ce și cum a apărut pe lume iraționalul √2. Parcă a căpătat carne și viață acest număr ciudat, de el se prind acum idei și trăiri dintre cele mai reale și omenești: buturuga mică răstoarnă carul mare, dușmănia față de cel ce spune adevărul, cine știe mai mult nu e neapărat mai fericit, construcțiile mentale pot fi liniare și armonioase, realitatea e întotdeauna strâmbă la un colț... În capul elevilor, numărul irațional a căpătat o *noimă* existențială care va fi mult mai greu de uitat. Eminescu știa să greșească...

Spre deosebire de natură, care „are oroare de vid”, gândirea respinge nașterile nelegitime, reneagă bastarzii informaționali. Pentru a căpăta drept de ședere în mintea omului standard mediu, fiecare concept trebuie să povestească de ce a trebuit să se nască. Altfel, deși numele îi poate fi rostit de nenumărate ori, această ființă abstractă nu viază.

De ce ridică omul, instinctiv, această barieră de control al nașterilor în lumea ideilor? Eu cred că își răzbună astfel neputința congenitală de a da răspuns privitor *la sine însuși* întrebării elevului meu, care nu era Pitagora.

HITECHA, MY LOVE

Trăim vremuri de extraordinar avânt al științei și tehnicii. Interacțiunea om-tehnologie capătă noi valențe. O thailandeză s-a prezentat la doctor cu un telemobil Nokia băgat în popou. Obiectul, miniaturizat și supraperformant, ajunsese adânc în intestinul gros cu ocazia unei partide de sex dezlănțuite. Indivizii mai primitivi se pot gândi la utilizarea modului de alertă prin vibrații al telefonului pentru producerea de plăceri locale, rafinații își imaginează însă senzațiile

zguduitoare, spasmele ucigător de dulci pe care le poate trezi un „te iubesc” șoptit nu lângă urechea sau buzele iubitei, ci direct în rect, grație serviciilor prompte, la orice oră din zi și din noapte, Connex sau Dialog. Ce puternică încărcătură afectivă, ce mănunchi de apropouri amețitoare va însemna un telemobil cadou de ziua ei!

E de mirare cum de nu s-a dezvoltat până acum o video-industrie erotică bazată pe microcamere de luat vederi. Ele sunt folosite doar în explorări de medicină internă, încă nu s-a gândit nimeni cât de excitantă ar putea fi imaginea ovarelor sau trompelor unei gagici, ar face mult mai multă vâlvă decât vulva. O viziune internă, tridimensională, color, a vaginului Pamelei Anderson pe coperta *Playboy* sau, mă rog, *Plai cu boi.* Pasul următor – să gândim dinamic, multiplex. O cameră-pastilă în vârful prezervativului, care să ofere, în timpul amorului, imagini ale pulsațiilor interne feminine accesabile cu #69 pe ecranul telefonului mobil. Există și persoane delicate, care adoră iubirea romantică – pentru ele, Philips va livra imagini tomografice ale cordului iubitei/ iubitului bătând în timp real.

Potențialități remarcabile mi se pare că posedă și mausul computerului. Parcă văz, ca pe-o icoană, trupurile amanților ce se privesc pe display în vreme ce își plimbă câte un maus prin zonele erogene, clicăind la punctul sensibil – real double mouse love standard IBM. În lirica viitorului apropiat va face epocă distihul „Lasă-mă să-ți urc/ Mausul pe sfârc”, pulverizând în fine dezgustătorul loc comun „Lăsând pradă gurii mele ale tale buze dulci”. Sunt și clapetari conservatori care nu acceptă mausul, pentru ei tastatura e sfântă – își pun partenera cu fundul pe ea și privesc fascinați, peste umărul femeii, șirurile alfanumerice care zvâcnesc ritmic pe ecran.

Pot să înțeleg câte ceva din toate acestea, deoarece și mie îmi place *hitecha,* noua tehnologie. Mă simt bine în camere cu taste și ecrane, îmi place ropotul clapelor, ca ploaia, vara, pe acoperișuri bătrâne, îmi place strălucirea rece a display-urilor, mai ales când lângă ele se află o scrumieră plină cu chiștoace sau niște coji de salam, mi se pare minunat curcubeul de difracție pe luciul compact discului, privesc totdeauna cu un

sentiment straniu ieșirea foii din imprimantă ca un mesaj de pe alt tărâm.

Îmi plac liniile pure și nobile ale monitorului pus pe un soclu gât de lebădă.

Un singur neajuns: nu știu de ce, pe măsură ce hitecha se face tot mai *frumoasă,* oamenii atașați ei mi se par tot mai urâți.

ARTA ATOMICĂ

Japonezii sunt ciudați în artă. Nicăieri în lume nu găsești atâtea moduri de a face artă din orice. Copacii, păsările, ceaiul, mișcările corpului omenesc, florile, hârtia, hrana, apele curgătoare sunt materiale pentru artist, până și aerul Japoniei pare că se mișcă încet și cochet, după linii de curent dinainte stabilite, iar soarele răsare ca să fie pus pe steag. Când natura nu se supune viziunii estetice, este corectată, cum a făcut acel împărat din Kyoto, nemulțumit că peisajul privit din Pavilionul de Aur nu avea zăpadă: a pus să fie drapați munții din jur cu kilometri pătrați de mătase albă.

Cele două *A-bombs* primite de la americani în săptămâna atomică de acum 55 de ani au fost o adevărată binefacere pentru arta japoneză. Cu ajutorul razelor termice de mare putere și al suflului exploziei, s-au realizat un mare număr de lucrări originale, în varii domenii ale artei. În muzeul din Hiroshima pot fi admirate splendide sculpturi amorfe, triumfuri ale nonfigurativului, din sticlă și metal, aducând totuși cu niște palate pe stâncă năpădite de valuri: sunt navete de sticle de bere cu capac metalic, topite de miile de grade Celsius. „Secerișul de fier” – nu știu de ce lipsește acest titlu din snopurile de ace de cusut sudate la un loc de căldură. Un ecou pointilist – pereți de încăperi înnobilați cu stranii desene din linii și puncte, după unghiul sub care a izbit rafala de așchii de sticlă milimetrice în care au fost transformate, într-o miime de secundă, ferestrele acelor case de demult.

Artă ermetică, teancuri de bancnote carbonizate în seifuri.

Azi se mai păstrează doar fotografiile – dar ce splendoare trebuie să fi fost atunci, în prima oră de după explozie, priveliștea scheletelor de metal contorsionate

ale clădirilor, profilate pe cerul de plumb, sub celebra Black Rain, ploaia neagră de cenuși radioactive. Sau kilometrii de șine șerpuind bete, ca pentru bunul mers al tramvaiului condus de vatmanul nebun al lui Kurosawa.

Umbrele fac o mare galerie de pictură expresionistă – umbre de frunze pe trunchiul arborelui, umbre de stâlpi pe asfaltul calcinat, umbre de roți de manevră pe peretele rezervorului metalic, umbre de oameni ajunși de focul atomic pe trepte de piatră. Creația vestimentară își are și ea capodopera: zdrențele rămase din uniforma unui elev de liceu, șapcă, tunică, centură, pantaloni, îmbrăcate pe un schelet de lemn.

Hârtia japoneză, făcută din orez, este foarte albă. Ideogramele desenate cu tuș – foarte negre. Albul respinge raza termică, negrul o absoarbe cu lăcomie. În clipa exploziei, manuscrisele și cărțile deschise ale Hiroshimei au ars pe conturul ideogramelor, a luat foc textul! Nu există în acvariul de imagini al lumii o mai pregnantă întruchipare a pactului cu Lucifer pe care îl face acela care pune semne pe hârtie. A pedepsei care îl așteaptă pentru păcatul fățărniciei de a așterne în scris măști ale propriului său suflet.

Unul dintre copiii teribili ai atomisticii, Wolfgang Pauli, propunea ca, îndată ce un fizician emite o nouă teorie asupra materiei, aceasta să fie aplicată corpului său – câți savanți n-ar dispărea astfel într-o strălucire! Urmând ideea lui Pauli, și scriitorii ar trebui supuși din când în când chinurilor și ororilor netrăite pe care le aruncă pe hârtie – să li se aplice propriul lor text ca o literă de lege. Arta atomică a întruchipat la Hiroshima și această idee. Kimonoul femeii japoneze se întâmplă să fie alb ca hârtia – pe pânză sau mătase sunt imprimate oile negre ale scrierii kan-ji. Ele înseamnă armonie, floare de prun, tristețea ceasurilor două, supunere și vis. Toate acestea le-a transcris bomba pe spatele femeii în arsuri adânci și ordonate, umplute apoi cu keloid, țesut cornos mort.

Aidoma samuraiului care își pune kimonoul alb înainte de harakiri, veșmântul alb îmbrăcat de scriitor după ce a lăsat condeiul jos ar trebui să poarte pe piept și pe spate frazele de căpătâi din opera sa. Apoi, nu-i rămâne decât să aștepte dogoarea iadului.

TRIGRAMA SHAKESPEARE

„Though this be madness, yet there is method in't." Bătrânul Polonius suspectează nebunia cu socoteală a lui Hamlet nu numai pentru că-l privește personal – fiica lui, Ofelia, e pomenită întruna în vorbirea „fără șir" a prințului –, ci și dintr-un principiu general: „How pregnant sometimes his replies are! a happiness that often madness hits on, which reason and sanity could not so prosperously be delivered of." Accesul la cunoaștere și adevăr pe calea iraționalului e o temă care obsedează Europa de când iudeo-creștinismul a reușit să marginalizeze gândirea greacă. Polonius spune însă „hits on", adică nebunia o *plesnește, o nimerește, o brodește* acolo unde rațiunea și bunul-simț sunt destul de rezervate. Shakespeare, așa cum îmi apare din întinderile nesfârșite ale Textului său, e un raționalist, sceptic, ba chiar cinic adesea. *Brodeala* pe care el o alătură nebuniei prin gura lui Polonius dă măsura prețuirii față de nespectaculoasa, dar solida rațiune. Imprecația lui Macbeth adresată vieții „it is a tale/ Told by an idiot, full of sound and fury/ Signifying nothing" înseamnă tocmai revolta minții împotriva nonsensului, împotriva hazardului, împotriva iraționalului.

Întreaga operă a lui Shakespeare poate fi privită și ca un uriaș efort de a da sensuri vânzolelii oarbe din afara și dinlăuntrul ființei omenești.

Gândind așa, se pot găsi uluitoare noime ascunse în „nebunia" textului shakespearean. „You are welcome", le spune Hamlet actorilor ajunși la curte, „but ray uncle-father and aunt-mother are deceived." Guildenstern e curios să știe în care anume privință s-au înșelat unchiul-tată, regele Claudius, și mătușa-mamă, regina Gertrude. „I am but mad north-north-vest; when the wind is southerly I know a hawk from a handsaw", răspunde Hamlet. De sute de ani, aceste fraze sunt considerate nonsensuri, alăturări arbitrare de cuvinte prin care Hamlet ilustrează pentru cei din jur nebunia sa regizată. Și dacă nu-i așa? Dacă ele încifrează un sens adânc, premeditat de Will, marele combinator?

Hawk înseamnă *uliu,* dar și persoană hrăpăreață, rapace. *Handsaw* înseamnă fierăstrău de mână, dar, printr-un joc de cuvinte, poate însemna și ins care taie

aerul cu brațele în timp ce vorbește. „Nor do not *saw* the air too much with your *hand*”, le recomandă Hamlet actorilor. El identifică, iată, prin *hand* și *saw* tipul uman gesticulant și gălăgios fără substanță, tăiatul aerului cu mâinile fiind tocmai semnul golului lăuntric, al fracturii între a spune și a simți și înțelege. Un *papagal,* am numi scurt un asemenea ins. Hamlet spune deci că știe să deosebească un uliu (personaj hrăpăreț și periculos) de un papagal (personaj guraliv și de nimic, dar nepericulos). Când știe asta? Când vântul bate dinspre sud. Una dintre marile cărți ale culturii lumii este *Yi Jing – Cartea schimbărilor.* O Biblie a Chinei străvechi, izvor al confucianismului, taoismului și buddhismului chinez. Nu numai o carte de divinație, pe baza căreia poți încerca să-ți prevezi viitorul, și azi, ca și acum mii de ani, ci și o carte a gândirii inițiatice, a principiilor politice și morale, a unei *Weltanschauung* chinezești. Un concept fundamental în *Yi Jing* este acela de trigramă, simbol format din trei linii, cu opt combinații între linia continuă (Yang) și linia întreruptă (Yin). Cea mai răspândită schemă de ordonare a trigramelor în corespondență cu punctele cardinale, cea a regelui Wen, arată așa:

Trigrama sudică, o linie întreruptă între două linii continue, se numește *li.* Liniile „tari” yang închid deci o linie „moale” yin – imaginea pe care *Yi Jing* o atribuie trigramei *li,* trigrama focului, este cea a unui *soldat în armură.* Când vântul bate dinspre sud, spune Hamlet, adică atunci când se arată duhul în armură, eu știu să deosebesc uliul de papagal, în pofida a ceea ce cred unchiul și mama. Este un mesaj de amenințare pe care Hamlet îl aruncă lui Claudius – toată purtarea ta unsuroasă față de mine e inutilă, știu cine-mi ești. Înainte de asta, Hamlet spune că e nebun, dar numai nord- nord-vest. Trigrama nordică din schema Wen este

Kan, o linie continuă între două linii întrerupte, yin-yang-yin. Kan, trigrama apei, semnifică, spune Y*i Jing, ceva ascuns,* un afund care cuprinde *pericole.* Sentimentul fundamental atribuit de vechii chinezi acestei trigrame este cel de *neliniște,* de anxietate continuă. Numeroase boli îi sunt asociate. Ce se află la nord-vest în schema Wen? Până aici am raționat cu calm și luciditate, aici recunosc că mi se taie încă o dată respirația: la nord-vest este trigrama primă, trigrama cerului, *qian,* trei linii continue, yang-yang-yang, masculinul în toată splendoarea lui: simbolul asociat este *tată*l! Potrivit lucrărilor antice de geomancie, qian înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decât *rege*!

Iată deci lectura de profunzime a „nebunelii" lui Hamlet: unchiul și mama s-au înșelat. Nu-mi ies din minți decât atunci când e vorba despre lucrul ascuns, malefic, periculos, neliniștitor în legătură cu tatăl meu, regele. După ce fantoma în armură a tatălui meu mi s-a arătat și m-a luminat, mintea mea cât se poate de sănătoasă știe să deslușească pe regicidul flămând de glorie și avere.

Cui îi adresează Hamlet această comunicare cifrată? Firește, nu lui Claudius. Nu rezultă nici un moment din textul piesei că regele uzurpator cunoaște *Yi Jing.* Hamlet – Shakespeare ne adresează acest mesaj *nouă,* celor care trăim la sute de ani după el și într-o zi îl vom descifra. El ne comunică astfel un lucru extraordinar: că William Shakespeare cunoștea cartea chinezească a schimbărilor. Și prin asta ne spune: opera mea nu este rezultatul unei revelații de natură divină, al unei inspirații căzute în capul meu cu hârzobul din cer, genialitatea mea nu e rezultatul alcoolului, nici al nebuniei, nici al hazardului. Nici o maimuță din Univers, cât va exista el, nu va reuși să rescrie *Hamlet* apăsând un timp infinit pe clapele unei mașini de scris sau ale unui computer. Am acumulat în kilogramul și ceva de materie cenușie pe care l-am avut la dispoziție practic toată cultura lumii timpului meu. De aici, din acest ocean primordial aflat în mintea mea străbătută de fulgere, a luat naștere viața cuvintelor mele, de câte ori mai adevărată decât viața însăși...

Cum altfel aș putea încheia acest text care mă uluiește și pe mine, decât cu fărâma din Shakespeare

care mi-e cea mai dragă? Nu știu dacă există pentru ea o trigramă:

„I could be bounded in a nutshell, and count my self a king of infinite space...”.

PÂINEA LUI DUMNEZEU

Când eram mai tânăr, sfâșiam cu sete și prăzile ușoare. Preotul era și el tânăr, sincer și auster – din păcate și cu duhul. Încerca să-mi predice iubirea de Domnul rostind cu convingere, aproape cântat, fraze de-a gata din inventarul bisericesc.

Îl contraziceam metodic, devastator, cu logica mea crănțănind metalic ca un arc de proteză. Cei mai copți clătinau din cap, tinerii râdeau crud și fals. După ce l-am înecat într-un val de hohote, ironizându-i grosolan încă o contradicție în termeni, preotul a lăsat capul în piept, apoi a ridicat ochii și m-a privit fără ură:

— Domnule Popescu, sunteți mult mai inteligent decât mine. Totuși, cred că undeva greșiți: vreți să faceți și treaba lui Dumnezeu. Cred că de asta vă frământați și vă chinuiți de unul singur. Câteodată trebuie să ne lăsăm în mâna lui Dumnezeu, oricât de deștepți am fi. Altfel, mințile n-o să vi le pierdeți, pe dumneavoastră, creierul n-o să vă părăsească până la moarte, dar o să vă pierdeți sufletul, domnule Popescu.

Oricât de greu îmi venea să accept asta, în glasul lui era o milă autentică. Amărâtului ăsta naiv și sfertodoct îi era milă de mine!

În Coca-Cola multă și neagră ca sângele străluceau luminile New York-ului.

— Nu lua pâinea de la gura lui Dumnezeu, a mai zis preotul și vocea lui mi s-a părut dintr-o dată rece și mieunată.

Un SF dur, colțos, anticipând situații de agresiune asupra omenescului și, în consecință, modelându-se stilistic după ele, compune Cristian Tudor Popescu.

Fraza sa are nerv, tăietură ironică, brutalitate, sarcasm – dar și capricii lirice, flexiuni miloase, neașteptate erupții de energie sentimentală.

Mircea Opriță

Rareori s-au spus atât de multe și de profunde lucruri în atât de puține și de simple cuvinte, rareori ideea s-a văzut atât de organic absorbită în concretul substanței epice, rareori o parabolă a reușit să exprime atât de laconic întregul blestem al confruntării noastre cu limita, acum și aici.

Cornel Robu

O suită de narațiuni filozofice, scrise de Cristian Tudor Popescu, în stilul său ferm și expresiv și cu o desăvârșită tehnică a materializării fantasmelor, deschid fereastră după fereastră spre neașteptate universuri posibile.

Neadevărate, poate, în sensul prozaic, al termenului, dar, poate, altminteri, mai esențial adevărate decât învelișul superficial al realității cu care ne confruntăm.

Lucian Boia

Ilustrația copertei: Max Ernst
Copacul solitar și copacul căsătorit

CRISTIAN TUDOR POPESCU

Trigrama Shakespeare

virtual-project.eu

Cristian Tudor Popescu are un formidabil simț
al identificării spectrului de nuanțe, la urma urmei
vagi, care compun funcțiile umanului. Filozoful
cinic din *Cassargoz*, savurându-și cocteilurile ieșite
dintr-un shaker care amestecă arta cu crima;
cadavrul neintrat încă în
rigor mortis al lumii proiectate în ucronia *Timp mort;*
țâțele zgrunțuroase ale găinii-șarpe din *Copiii fiarei;*
impecabila geometrie din *Trigrama Shakespeare;*
oribilele caligrafii din *Arta atomică;* gemetele scoase
pe suport high-tech în *Hitecha, my love;* zombi-ul
produs în laboratoare în *Kosovomul;* insuportabila
incertitudine din *Omohom;* profesionistul sadic din
Pythia; iluziile triste ale lui Mauldronn, în
Phalanx – toate aceste desene
antinomice în fluidele care irigă corpul umanității
participă la arta povestirilor din volumul lui
Cristian Tudor Popescu.

Mihai Iovănel

{1} *Câteva propoziții despre SF,* în Cristian Tudor Popescu, *Planetarium,* Editura Albatros, București, 1987, pp. 172-173.

{2} *Imperiul oglinzilor strâmbe*, antologie SF de Cristian Tudor Popescu, Societatea Adevărul S.A., București, 1993, pp. 17-18.

{3} Cristian Tudor Popescu, *Stanislaw Lem – călugărul umilinței de a fi,* prefață la volumul *Întoarcerea din stele/ GOLEM XIV* de Stanislaw Lem, Editura Univers, București, 1997.

{4} GET = Ground Elapsed Time – Timp scurs la sol.

{5} MCC = Mission Control Center – Centrul de control al misiunii.

{6} Borges.

Table of Contents

PREFAȚĂ
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI
Partea I
PYTHIA ȘI ALTE POVESTIRI
- CASSARGOZ
- IMPOSIBILUL PROBABIL
- BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR
- FLASH-BACK
- MAREA ÎNCLEȘTARE
- MUTU' PROSTU', CÂINELE NOSTRU
- BREAK
- PYTHIA

Partea a II-a
PLANETARIUM
- KUMBRIA
- PSEUDONIA
- ARCLANTIDA
- PLUTONIA
- BALAVIA
- GALLA
- BOLOVANUL
- GRĂDINA DE CENUȘĂ
- PHALANX
- HEPHRON
- OMOHOM
- CHRONOSTALGIA

Partea a III-a
TRIGRAMA SHAKESPEARE
- TIMP MORT
- CONSTRUCȚIA
- DOR DE CEAUȘESCU
- PE CREASTA VALULUI DE SÂNGE
- COPIII FIAREI
- KOSOVOMUL
- FAȚA ÎNTUNECATĂ A LUNII
- CÂT DE BINE ȘTIA SĂ GREȘEASCĂ MIHAI EMINESCU
- HITECHA, MY LOVE
- ARTA ATOMICĂ

TRIGRAMA SHAKESPEARE
PÂINEA LUI DUMNEZEU

Table of Contents

PREFAȚĂ 5
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI 12
Partea I 13
PYTHIA ȘI ALTE POVESTIRI 13
CASSARGOZ 14
IMPOSIBILUL PROBABIL 33
BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR 37
FLASH-BACK 41
MAREA ÎNCLEȘTARE 45
MUTU' PROSTU', CÂINELE NOSTRU 46
BREAK 51
PYTHIA 61
Partea a II-a 105
PLANETARIUM 105
KUMBRIA 107
PSEUDONIA 111
ARCLANTIDA 116
PLUTONIA 124
BALAVIA 129
GALLA 134
BOLOVANUL 141
GRĂDINA DE CENUȘĂ 153
PHALANX 162
HEPHRON 168
OMOHOM 171
CHRONOSTALGIA 183
Partea a III-a 187
TRIGRAMA SHAKESPEARE 187
TIMP MORT 188
CONSTRUCȚIA 218

DOR DE CEAUȘESCU 219
PE CREASTA VALULUI DE SÂNGE 220
COPIII FIAREI 223
KOSOVOMUL 224
FAȚA ÎNTUNECATĂ A LUNII 225
CÂT DE BINE ȘTIA SĂ GREȘEASCĂ MIHAI EMINESCU 227
HITECHA, MY LOVE 231
ARTA ATOMICĂ 233
TRIGRAMA SHAKESPEARE 235
PÂINEA LUI DUMNEZEU 238